

ION BĂIEȘU

ACCELERATORUL

NUVELE ȘI SCHIȚE

ION BĂIEȘU / ACCELERATORUL

ION BĂIEȘU

ACCELERATORUL

— nuvele și schițe —

EDITURA CARTEA ROMĂNEASCĂ

Coperta de Mateescu Mihai

ISBN 973-23-0203-8

ÎMPLININD DOUĂZECI și opt de ani, Genica consideră că a venit momentul să se decidă dacă va continua să trăiască la fel ca pînă atunci, sau să se sinucidă. Cu cîteva zile înainte îi scrisese unei prietene din București (fuseseră colege de școală primară și, deși nu se mai văzuseră de zece ani, își scriau cu regularitate, nu din prietenie, ci din necesitatea pe care o simțeau amîndouă de a scrie cuiva) : „Draga mea, să nu te miri dacă peste o săptămînă nu voi mai exista. Nouăzeci la sută sînt hotărîtă. Să vedem ce fac cu restul de zece la sută. Sînt îngrozitor de indiferentă. Toți oamenii trăiesc tot felul de întîmplări, tuturor li se întîmplă cite ceva zilnic sau aproape, numai mie nu. De ce ? Cine m-a pedepsit și pentru ce ? Dacă nici în zilele următoare nu mi se întîmplă un lucru deosebit, atunci n-o să mai primești scrisori de la mine și atunci imaginează-ți că plutesc moartă pe un rîu umbrît de sălcii...”

A doua zi după ce trimise scrisoarea nu i se întîmplă nimic deosebit, așa că hotărî să mai adauge încă cinci procente la cele nouăzeci care o împingeau spre disperare.

A treia zi se duse la serviciu ca de obicei și, pînă la ora douăsprezece, de asemeni, nu i se întîmplă ceva deosebit. În jurul ei domnea aceeași plictiseală îngrozitoare. Era retușoare la o cooperativă fotografică și nu avea posibilitatea să discute în cele opt ore de serviciu decît cu trei oameni : responsabilul cooperativei, Derszi, om la cincizeci de ani, care spera să și-o facă amantă și, în acest scop, strîngea bani la C.E.C. cu gîndul să-i cumpere un cadou de circa o mie de lei, mai exact un palton din

imitație de blană, pentru că lodenul ei arăta aproape jalnic ; Ciocoiu, cel care-i aducea zilnic fotografiile la retuș și care o numea invariabil „porumbiță“ ; Georgeta, o casierită în vîrstă și tăcută, care o ura din simplul motiv că era mai tinăra ca ea. Telefoane sau vizite nu mai primea de trei ani de zile. Nimeni pe lume nu simțea nevoia să i se adreseze în legătură cu nici una din problemele mici sau mari care frământau existența umană. Trăia singură și cu sentimentul că nu era absolut necesar să execute această obligație, care devenise plicticoasă și obositoare.

La ora douăsprezece primi la retuș o fotografie mare, treizeci pe patruzeci, cu indicația „s-o lucreze“ imediat, întrucît clientul nu e din oraș și peste o oră trebuie să plece, insistă să i se termine în această oră tabloul.

Genica începu să retușeze tabloul, supusă, fără să privească cine e înfățișat pe hîrtia poroasă, lată de treizeci și înaltă de patruzeci de centimetri. Ca de obicei, ea nu privea fotografia decît pe fragmente : nasul, gura, ochii sau fruntea. Abia mai tîrziu și cu totul întîmplător observă că din tabloul care-i fusese adus priveau doi ochi strălucind de o impertinență vioaie, agreabilă. Peste o jumătate de oră, clientul stătea lingă ea pe un scaun și o privea astfel încît era limpede că fotografia îl reprezenta fidel.

— Scumpițo ! îi spuse el, obraznic, apoi rîse strident, sperînd-o.

— De ce rîzi așa de tare ? îl întrebă ea cu o voce suferindă.

— Așa e risul meu, se justifică el, și rîse încă o dată, mai tare.

— Te rog să nu mai rîzi cît stai aici. Nu suport.

Tinărul nu mai rîse, dar o rugă să termine urgent portretul, susținînd că are tren peste o oră. Scoase, spre a o convinge, un bilet de tren din buzunar, bilet pe care ea nu se obosi să-l controleze.

La sfîrșit, cînd portretul fu gata retușat, tinărul îi sărută mîna, se recomandă cu numele Benone și îi propuse o întîlnire la ora șase în fața cinematografului „Lumina“.

— Păi nu spuneai că ai tren peste o oră ? îl întrebă ea, lipsită totalmente de interes.

— Am, dar nu mai plec. Și, ca dovadă că nu mai plec, uite, rup biletul.

Și, într-adevăr, rupse biletul în fața ei. Ea crezu că e un bilet vechi și-i spuse acest gând, dar el culese de pe jos biletul rupt și-i arătă pe el data respectivă.

— Nu vin, spuse ea, amărită.

— Nu vii ?

— Nu.

— Atunci, se răsti el deodată, de ce m-ai lăsat să rup biletul ? Costă patruzeci și nouă de lei. Eu am muncit pe banii ăștia.

Vorbea atît de grav, cu o pauză atît de convingătoare între cuvinte, încît ea se sperie. Dacă era beat și avea de gând să-i facă scandal, cerîndu-i, într-adevăr, banii înapoi ? De unde să-i dea ea patruzeci și nouă de lei, cînd din salariul ei lunar mîncă și se îmbrăca ?

— Ești beat ? îl întrebă ea fără a avea gândul să-l jignească, ci pentru a primi informația ca atare.

— Nu. Am băut, dar numai două halbe de bere. Eu mă îmbăt de la zece halbe în sus.

— Dar de ce vrei să vin la întîlnire ? Ce dorești de la mine ?

— Caut o flintă cu care să mă căsătoresc, mărturiși el. Sînt extrem de sincer cînd îți spun acest lucru, eu nu umblu cu cioace, nu sînt un găinar. Lucrez la țară, ca tehnician veterinar, și am un salariu bun. Deși nu sînt prea grăbit, doresc totuși să mă însor pînă la sfîrșitul anului. Vrei să ne cunoaștem și să vedem ce iese din chestia asta ?

Ea nu avu timp să-i răspundă, pentru că responsabilul cooperativei, Derszi, sesizîndu-se de întîrzierea tînărului client în cămăruța retușoarei, veni acolo să vadă ce se întîmplă. Clientul trebui să plece, dar nu înainte de a-i repeta retușoarei ora și locul întîlnirii.

Plecînd acasă la sfîrșitul orelor de lucru, Genica se întreba dacă era necesar să mai încerce și această aventură. La ce se putea aștepta de la un asemenea om ? Avea el, într-adevăr, gânduri serioase ? Și chiar dacă avea, mai dispunea ea de puterea de a face încă o experiență ?

Ajunse acasă mergînd pe jos. Locuia la marginea oraşului, într-un cartier care semăna cu o comună, cu străzi prost pavate, noroioase, fără canalizare, cu mulţi copii, ȱigani şi cîini.

Acasă mîncă şi se culcă. Dar nu cu gîndul de a dormi, ştia că aşa ceva nu era posibil. Casa era construită în sistem vagon, iar curtea se mărginea la o fişie lată de cinci metri. În fiecare după-amiază, Rojica, proprietăreasa, împreună cu maică-sa, se aűezau sub fereastra camerei unde se odihnea ea şi vorbeau cinci ore fără întrerupere, rîzînd, plîngînd sau certîndu-se, de la caz la caz. Genica nu putea să se odihnească din cauza lor, le atrăsese atenűia de cîteva ori, dar ele făcuseră un scandal monstru, în sensul că de ce să renunűe ele la un tabiet vechi de patruzeci de ani din cauza unui capriciu de-al ei ; dacă nu-i convine n-are decît să se culce la hotel sau să se mărite şi să plece la bărbatul ei, să-i facă lui mofturi, nu lor. Genica renunűă să doarmă, încercă să-şi caute ceva de lucru, să fie calmă, dar spre seară, pe la ora şase fix, Nona, o fetiűă de şase ani, începu să plîngă. Fetiűa suferea de cap, avea o boală pe care un doctor o diagnosticase ca fiind astenie nervoasă, contractată ca urmare a certurilor şi scandalurilor dintre părinűi. Într-adevăr, în fiecare seară părinűii fetei se certau, de obicei în curte, fără să se jeneze de nimeni. Fetiűa asista la aceste scene de la vîrsta de un an şi, în consecinűă, se îmbolnăvisese de nervi. Pe la ora şase după amiază o apucau durerile de cap şi începea să plîngă încet, ascunsă prin cine ştie ce colű al curűii, ca să nu deranjeze, pentru că altfel era o fiinűă de bun simű, ştia că plînsul ei o scoate din minűi pe Genica.

Toate aceste întîmplări se repetau zilnic, fără nici o modificare, de cinci ani, şi Genica ştia că nimeni nu-i putea garanta că nu vor mai dăinui încă alűi cinci. Şi cît timp va mai fi în stare să suporte supliciul de a asculta zilnic discuűiile inexprimabil de stupide ale celor două bătrîne, urletele fioroase ale celor doi colocatari care se băteau cu o ură de fiare sălbatice şi plînsul copilului de şase ani, bolnav de astenie nervoasă, după opt ore în care şedea cu ochii nemişcaűi pe o bărbie, un

nas, o gură sau o frunte căroră trebuia să le ascundă ridurile ? !

Ideea sinuciderii o vizita în fiecare zi. Se gîndea ore întregi la o asemenea posibilitate, încercînd să se convingă de avantajele pe care le-ar putea avea. De fapt, ea era convinsă că nu e capabilă să săvîrșească gestul, aproape că leșina de spaimă numai la gîndul de a se ști legănîndu-se într-un ștreang sau prăbușindu-se într-o apă adîncă, fără să știe să înoate. Acest gînd îi era necesar pentru ca să aibă, totuși, o oarecare perspectivă diurna și perfect circumscrisă ei mișcare dintre serviciu și casă. Avînd această motivare după fiecare dezamăgire („lasă, în curînd o termin“), ea voia să scape de eforturi în plus și de necesitatea unei acțiuni.

Așa că refuzul de a se întîlni cu tînărul client al cooperativei fotografice era întemeiat : știa ce putea ieși dintr-o asemenea aventură. Chiar dacă el avea, într-adevăr, de gînd să se însoare cu ea, lucrurile nu se schimbau, pentru că ea mai încercase așa ceva, fusese la optsprezece ani și trei luni căsătorită și totul se terminase lamentabil : bărbatul era bețiv și avea chef s-o tîrască după el prin toate cîrciumile pentru ca să aibă cine să-l aducă spre ziuă în spinare pînă acasă. Încercase să-l schimbe, dar omul nu voia să se schimbe, făcuse un an de zile închi-soare și după aceea se luase de băut ca să uite o întîmplare groaznică trăită acolo ; singura rațiune a existenței lui era alcoolul, muncea ca să cîștige bani pentru băutură și bea ca să aibă curajul să mai trăiască. Genica divorțase, iar el nici măcar nu se supăraseră pentru asta. Se căsătorise și a doua oară, la douăzeci și șase de ani și, de asemenea, divorțase. Cel de-al doilea bărbat nu era cu nimic vinovat, decît că se înșelase : crezuse că Genica îi place, îl interesează, dar, de fapt, nu-i plăcea, nu-l interesa și-și ceruse scuze, regretînd sincer întîmplarea.

Așa că, la ora șase fix, ora întîlnirii și ora cînd Nona începu să plîngă ascunsă în cușca ciinelui, Genica era încă în pat, complet goală din cauza zăpușelii, și citea un vechi și foarte trist roman englezesc. La ora șase și un sfert, cînd părinții Nonei începură să se certe, era tot în pat. Ceea ce o făcu să se ridice, să se îmbrace și să iasă repede în stradă, la ora șase și jumătate, fu faptul

oă un cetățean mutat recent în casa de alături veni indignat la locul scandalului și începu să le facă morală celor doi părinți. Genica se îngrozi la gândul că acest om sincer și bine intenționat nu știa că cei doi scandalagii au mai primit cel puțin de o sută de ori asemenea morale, că au fost duși de piept la miliție și dați în judecată și că, de fapt, erau niște imbecili pentru care bătaia și scandalul deveniseră un viciu indispensabil. Genica era singura care știa acest adevăr și se simți atât de disperată, încît fugi pe stradă.

Hotărî să se ducă la un film, deși văzuse cele două filme care rulau în oraș. Spre surprinderea ei, în fața cinematografului se întâlni cu tînărul client care se recomandase Benone. Acesta o primi calm și-i reproșă că a întîrziat aproape o oră într-un fel neașteptat de binevoitor :

— Dacă veneai acum cinci minute, prindeam și jurnalul.

O luă de mîină și intrară la film. Tot balconul era gol, precum și jumătate de parter.

— Filmul e prost, zise el, hai să discutăm.

Apoi, deodată, o sărută cu poftă și rîse tare, mai tare decît rîdea soldatul de pe ecran, care întorcîndu-se din război, se bucura de frumusețea lanurilor de grîu din colhozul natal. Ea nu făcu nici măcar efortul de a se împotrivi cu un gest oarecare. Ședea în brațele lui, inertă.

— Îmi placi, zise el. Și cînd spun asta sînt foarte serios. Nici nu trebuie să te cunosc prea mult, pentru că eu îmi dau seama din ochi cu cine am de-a face, e exclus să mă înșele cineva. Te-am citit, te-am notat, te-am bifat, ești a mea. Dar tu ce părere ai de mine ?

Discuția continuă la restaurant. El comandă două fripturi, zece mititei și o baterie de vin. Mîncă singur o friptură și opt mici și bău aproape tot vinul. Avea o poftă de mîncare, de rîs și de vorbit specifică acelor oameni împăcați cu ei înșiși și care trăiesc în aer liber. Ea îl privea tot timpul cu o uimire care era jumătate veselă, jumătate tristă. Vinul o ameți apoi destul de repede și deveni cinică : îi povesti toate legăturile pe care le avusese cu bărbații, de la optsprezece la douăzeci și opt de ani, exagerînd unele amănunte, apăsînd pe

alte, adică dîndu-i de înțeles că n-a fost ușă de biserică. Voia să vadă cum reacționează.

— Foarte bine, spuse el, mulțumit, e bine că ai experiență de viață, că ai trecut prin multe și că, în general, ai fost dezamăgită, înseamnă că o să te atașezi de mine definitiv, n-ai încotro.

— De ce nu iei una dintre fetele de-acolo, din sat ? îl întrebă ea.

— Nu vreau. Prea le cunosc bine, sînt plictisit de ele, știu ce le poate pielea. Vreau o nevastă adusă din altă parte, ca s-o respecte toată localitatea.

Dansară apoi, veselia lui trecînd asupra ei, temporar. Pe la ora două noaptea o conduse acasă-cu taxiul și plecă fără să-i spună nimic. Dispăru o săptămînă, vreme în care ea se gîndi la el, neîncetat. Nu pentru că îi plăcea cumva, ci pentru că nu avea altceva mai interesant la care să se gîndească. Într-o sîmbătă seara, Benone veni direct la ea acasă, aducînd o damigeană cu vin și un curcan fript. În mai puțin de un ceas, maică-sa și Rojica erau bete și cîntau. Amîndouă găseau că băiatul e minunat.

Sîmbăta următoare Benone veni iarăși, însoțit de un camion, o luă cu bagaje cu tot și o duse la țară, fără s-o mai întrebe dacă e sau nu e de acord.

Deși presimțea că individul e un derbedeu și că se va chinui alături de el, Genica îl urmă fără să-și reproșeze nimic, nutrind chiar o anumită plăcere. Era o ființă dintre acelea care suferă de boala cumplită a obișnuinței : primesc orice vine din afară, numai să nu facă personal un efort.

Presimțirea nu i se adevăra. Benone avea ceea ce se cheamă un fond sufletesc bun. Era doar superficial, adică copilăros și nesianos, și asta, constată ea, curînd, se datora fotbalului. Juca extremă stîngă în echipa comunei — cea mai bună din județ — și juca foarte bine. Întreaga comună — băieții, fetele, autoritățile și ceilalți cetățeni — îl admira deschis și zgomotos, obișnuindu-l cu o viață plină de răsfățuri. Amenințarea cea mai gravă venea însă din direcția alcoolului. În comună se producea mult vin, un molan rozaliu și puțin acrișor, deosebit de gustos. Benone bea aproximativ patru litri pe zi, susținînd că vinul e hrănitor și că are vitamine. După ce se îmbăta, îi aduna și pe ceilalți fotbaliști și făceau trăsnaî dintre

cele mai fanteziste : se urcau în clopotnița bisericii și trăgeau clopotele, simulau că se spînzură, jucau fotbal prin noroi, făceau concursuri pentru verificarea rezistenței la băutură etc. Într-o zi, se puse pariu pe înghițirea unei furculițe, și Benone reuși s-o vire, rupînd-o în două, pînă în esofag, fiind apoi necesară intervenția unui medic chirurg. Cînd venea beat acasă se comporta extrem de sentimental, ingenunchea în fața Genicăi și-i săruta picioarele, fără să fie cu nimic respingător.

Într-o zi, însă, la numai o lună de la căsătorie, beat fiind, căpătă subit impresia că Genica cochetează cu un fotbalist, Relu, altfel băiat frumușel, și o bătu. O lovi peste față de cîteva ori, apoi ieși afară. Afară ploua, deși era spre sfîrșitul lui februarie. Se dezbracă de haină și rămase în ploaie numai în cămașă și cu capul gol. Ploaia, fiind rece, îl învioră și-l trezi. Cînd intră în casă, alungat de frig, o găsi pe Genica pregătită de plecare, cu bagajele făcute. Se așeză pe pat și o privi indiferent cum pleacă, dar, peste o jumătate de oră, alergă disperat la gară, o aduse înapoi și plinse în brațele ei. Cînd se trezi definitiv, Benone petrecu două zile în tăcere, după care îi făcu Genicăi promisiunea solemnă că un an de zile nu va mai pune alcool în gură chiar dacă o să crape de poftă.

— Bine, îi spuse ea, în clipa cînd te vād că mai bei, plec definitiv.

Din ziua aceea, Benone deveni brusc un alt om. Renunțînd la alcool și fiind obligat să-și cheltuie altfel energia, el începu să muncească. De unde pînă atunci animalele gospodăriei nu se bucurau de o prea mare atenție din partea lui, ca tehnician veterinar, după această întîmplare situația se schimbă fundamental, spre uimirea întregului sat. Începu imediat vaccinarea tuturor animalelor și păsărilor, controlul în fiecare zi la grajduri, organiză cursuri de pregătire cu îngrijitorii. Renunță la fotbal și începu să citească romane (ceea ce pînă atunci nu făcuse niciodată) și să asculte muzică simfonică la radio. Cîștiga bine, economisea banii, cumpără mobilă și un covor. Față de Genica avea o atitudine deosebit de afectuoasă, îi făcea zilnic atenții și-i mărturisea că i-e tot timpul dor de ea.

Genica avea și ea serviciu : era bibliotecara căminului cultural. Munca era modestă, dar îi plăcea. Nu stătea toată ziua în bibliotecă, mergea prin sat, împărțea cărți oamenilor, stătea de vorbă cu ei, mai ales cu femeile, de la care afla lucruri cu totul și cu totul noi pentru ea. Viața în sat i se părea atrăgătoare, pentru că aici, spre deosebire de vremea când era retușoare, în fiecare zi i se întâmpla ceva interesant. Într-o zi, de pildă, stînd de vorbă cu niște băieți, află că acestora le-ar place să fotografieze. Genica luă aparatul ei de fotografiat, cumpără un aparat de mărit, diferite soluții pentru dezvoltat și fixat, hîrtie pentru copiat și înființă la căminul cultural un cerc de foto-amatori. Era primul cerc sătesc de acest gen din țară și inițiativa ei trezi vîlvă, i se consacrară articole în ziare. Președintele Sfatului, care pînă atunci nu o lua în seamă, veni și o felicită, bucuros că descoperă în ea un om de valoare.

— Tovarășă Genica, îmi face plăcere că v-ați atașat de noi. Avem nevoie de oameni serioși, că de lichele nu ducem lipsă.

Așa trecu primul an din căsnicia lor, cel mai frumos din viața ei. Niciodată nu-și închipuise că fericirea se poate realiza în acest fel, iar într-o zi constată cu mulțumire că întinerise vizibil și că se făcuse frumoasă. Fața ei nu mai avea acea culoare verzuie pe care o au oamenii îndelung nemulțumiți, iar ochii i se dilataseră. Devenise, de asemenea, receptivă la plăceri care se ascundeau sub acțiuni minore și banale, totul îi era prielnic. De pildă, atunci cînd dădea mîncare purcelului simțea și ea acea mulțumire profundă și domestică pe care o simt femeile de la țară hrănind animalele.

Dar toate astea au durat pînă în ziua cînd s-a împlinit un an de la acea beție memorabilă, beție care l-a împins pe Benone s-o lovească și să-i promită că nu va mai pune alcool în gură. În ziua cînd s-a împlinit un an de la promisiune, satisfăcut că a dat dovadă de o voință neobișnuită, Benone s-a îmbătat cumplit, suferind, apoi, o nouă transformare.

Picioarele îi atârnavă astfel încît cizmele se aflau la jumătatea distanţei dintre pat şi podea. Din cizme curgea o mîzgă gălbuie, pe care Genica o ştergea de pe podea cu un ciorap de lînă.

— De unde Dumnezeu o fi curgînd atîta noroi ?

— Vă spun eu, doamnă, de unde — o lămuri Zisu, brigadierul zootehnic, care îl adusese acasă în spinare, culegîndu-l dintr-un şanţ. Cînd veneau de la furnal — adică de la cazanul de ţuică, c-aşa-i zicem noi — au dat de o mocirlă gălbuie, care se adunase într-o groapă. Şi-atunci, ce idee le-a venit ? Şi-au scos cizmele, le-au umplut cu mocirlă şi s-au încălţat la loc. Şi pentru că piciorul intra cu presiune în cizmă, noroiul sărea şi-i stropia pe haine şi pe ochi, iar ei rîdeau ca proştii. Probabil că tot mai e ceva noroi înăuntru, şi de-aia curge. Ar fi bine să-l descălţaţi, o să murdărească şi cuvertura.

— Ce s-o mai murdărească, c-a murdărit-o. Nu vreţi să mă ajutaţi puţin să-l descălţ ?

— Da, cu plăcere.

Zisu se rezezi şi apucă cizma în amîndouă palmele. Genica îl ţinea pe Benone de genunchi, să nu-l tragă jos din pat o dată cu cizma. Prima cizmă ieşi uşor, piciorul fiind umed şi alunecos. La a doua se petrecu un accident : fiind tras mai tare, Benone îşi scăpă capul de pe pernă şi căzu cu tîmpla pe marginea sobei. Gemu tare, dar nu se trezi.

— Scuzaţi-mă, doamnă, spuse Zisu, n-am vrut. O să facă un cucui.

— Nu-i nimic, îi răspunse ea, indiferentă, ca şi cum i-ar fi călcat pisica pe coadă.

— Vreţi să-i scot şi pantalonii ?

— Ar fi bine, ca să-l bag sub pătură.

Zisu îi scoase singur pantalonii, fără prea multă dificultate, iar Genica îl înveli cu grijă şi-i puse un prosop ud pe frunte.

— Geaba îi puneţi compresă, îi spuse Zisu, competent, tot somnul îl reface. După vreo zece ore de somn bun îi daţi o oală de zeamă de varză şi se drege.

— Așa beat nu l-am văzut niciodată, spuse ea, așezându-se pe un scaun, cu mâinile încrucișate deasupra sînilor, care se lăsau pe jumătate la vedere prin crăpătura capotului.

Zisu se așează pe un scaun în dreapta ei. Era și altul în față, dar îl alesese pe acesta pentru că nu se putea stăpîni să nu arunce din cînd în cînd cîte-o privire spre decolteul Genicăi. Făcea asta nu din vreo perversitate, ci pur și simplu pentru că nu-și putea opri privirile să nu parcurgă drumul foarte scurt și ispititor pînă la sîinii aceia albi și molcuți, cugetînd cu tristețe : „Idiotul, are așa nevastă bine făcută și, în loc să stea cu ea în brațe, bea ca un porc și se tîrăște prin șanțuri“.

— Situația este cam serioasă, spuse el dintr-o dată, cu gravitate. Pînă acum au murit optsprezece. Mai erau două care se zbăteau cînd am plecat eu. Cred că au murit și alea.

— Și credeți că din cauza asta au murit, pentru că nu le-a făcut injecțiile ?

— Bineînțeles. E lucru sigur. Dintre cele căroră le-a făcut injecții n-a murit nici una. Vă rog să mă credeți, n-am nici un interes să exagerez.

— Eu nu mă pricep la oi și nu-mi permit să vă contrazic.

Tăcu o vreme, privindu-l pierdută pe Zisu și ascultînd horcăitul lui Benone.

— Deci — spuse ea, apoi, cu calmul omului care s-a împăcat deja cu gîndul unei nenorociri — ar fi douăzeci de oi. Douăzeci ori cît bucata ?

— Ori două sute, preciză Zisu.

— Așa mult ?

— Sînt de rasă țigaie. Le-am cumpărat cu bani gheață, o sută cincizeci bucata, dar de atunci le-a mai crescut prețul.

— Asta ar însemna cît ? Patru mii, nu ?

— Da, patru mii.

— E mult...

Zisu descoperi pe masă o farfurie cu murături și, dintr-o dată, i se făcu poftă de o gogonea. Ochi una puțin pîrguită, dată spre galben pe o parte, și o luă în mînă.

Abia cînd o duse la gură își aminti că trebuie să ceară voie.

— Îmi permiteți o gogonea ?

— Vă rog.

— Lucrurile se complică, vorbi el cu gura plină. Oile astea sînt asigurate la A.D.A.S. Muriînd de pe urma unei calamități, noi trebuie să declarăm situația A.D.A.S.-ului, care, la rîndul lui, va face o anchetă pentru ca să descopere cauzele, să vadă dacă nu cumva e cazul de o neglijență, să plătească despăgubirea vinovatul, și nu altul. Adică o să iasă cu proces.

— Și ce-nseamnă asta ? întrebă ea, acoperindu-și sîinii cu palmele, speriată.

— S-ar putea să însemne vreo șase luni de pușcărie. E vorba de animale, și poate știți și dumneavoastră ce importanță se dă azi șeptelului. Ce să mai vorbim, Benone al nostru a intrat în mare belea.

Zisu mai luă o gogonea, fără să ceară voie. În casă era cald, o căldură de lemne uscate, foarte plăcută, și o lumină dulce, de după-amiază, cu cerul acoperit de nori albi. Camera era foarte frumoasă, mare, înaltă, cu o sobă pe care el o cunoștea de acum douăzeci de ani, de pe vremea cînd era flăcău și venea aici la clacă, la o fată. Se simțea bine.

— Situația e gravă, dar să încercăm totuși ceva, în-găimă el și, în aceeași clipă, aruncă o privire involuntară spre sîinii Genicăi, jumătate dezgoliți. Ea îi surprinse privirea strălucind de poftă și, îngrozindu-se atît de nerușinarea lui, cît și de neglijența ei, îl privi cîteva clipe înspăimîntată. Zisu încercă să dea impresia că nu a observat nimic și se ridică să plece. Mă duc pe la oi, să vedem care mai e situația cu celelalte. Am să mă întorc peste cîteva ore, poate pînă atunci se trezește și el, deși slabă nădejde.

— Vă rog să veniți neapărat, spuse ea, ieșind după el pe prispă.

Își acoperise umerii cu un pulover negru, care îi scotea în evidență ochii verzi și tenul foarte alb și catifelat. Afară era destul de frig, așa că Zisu nu o ținu de vorbă, plecă imediat.

Mergînd pe drum și clefăind prin noroi, Zisu își analizează din două puncte de vedere ideea care îi venise într-una din clipele cînd stătea de vorbă cu Genica, și anume de a-l băga pe Benone la pușcărie : „Ar fi bine să facă cîteva luni, derbedeul, prea și-a luat-o în cap, nu i-ar strica“. Acesta era un anumit punct de vedere pentru care considera că Benone trebuie să facă închisoare. În al doilea rînd, deși era conștient că ceea ce gîndește el este o mirșăvie, sînii aceia molcuți ai Genicăi se cereau a fi striviți și de alte mîini decît ale lui Benone. La balul de Anul Nou, amețit de poftă, Zisu o strînsese atît de tare în brațe, în timpul unui tango, încît ea îl privise speriată, iar el fusese aproape gata să-i spună că o iubește. Oare dacă Benone va fi plecat și el o va strînge din nou în brațe, ea se va mai arăta tot atît de uimită ?

Zisu se duse pe la saivan și găsi încă două oi moarte. Ciobanii le jupuiau blănille, iar alături, într-o groapă, toți cîinii satului mîncau mortăciunile aruncate. Peisajul era greșos și trist. Oamenii se uitau cu jale la oile moarte din pricină că Benone, plecînd de acasă să le injecteze împotriva febrei aftoase, se oprise în drum la un cazan de țuică și se îmbătase. Zisu plecă spre Sfat și, fără să mai întrebe pe nimeni, ceru legătura telefonică cu Procuratura. Gestul păru apoi tuturor ca o acțiune firească și necesară. Oricît le era de simpatic Benone, nici un om din sat nu concepea ca gospodăria să piardă douăzeci de oi de pomană. Cineva trebuia să plătească paguba sau să fie pedepsit într-un fel.

Spre surprinderea generală, la adunarea în care se discută fapta sa, Benone vorbi despre sine fără menajamente, acuzîndu-se cu indignare și punîndu-și în spinare chiar mai mult decît făcuse în realitate. Cei care voiau să-i ia apărarea și să înmoaie lucrurile se văzură învinși chiar de el, astfel încît, cu sinceră părere de rău, adunarea votă în unanimitate pedepsirea lui. La fel procedase și la Procuratură, simplificînd și apropiind procesul. Adică recunoscuse că este vinovat și că, în general, toată atitudinea lui în muncă a fost de-a dreptul iresponsabilă și că trebuie neapărat pedepsit.

Atitudinea lui uimi, firește, pe toată lumea, ca și comportarea pe care o avu după aceste evenimente. Umbla

cu hainele ponosite, nebărbierit și soios, cu ochii strălucind de nesomn, tăcut și grav. Părînd a fi ajuns la anumite concluzii precise, el îi ocolea pe toți cei care voiau să discute întîmplările petrecute și să-l ajute cumva ; nu cerea și nu dorea ajutorul nimănui.

Ceea ce surprinse și mai mult fu faptul că nici Genica nu părea să-l condamne, creînd impresia că i s-a alăturat și că acceptă în întregime consecințele ce aveau să urmeze. Această solidaritate reieșea din atitudinea stranie pe care o adoptau amîndoi atunci cînd ieșeau în lume. Nici unul dintre ei nu părea umilit de împrejurările deosebite pe care le trăiau și nu-și ascundeau privirile de lume ; amîndoi purtau în gesturi și pe față o demnitate și o siguranță care dovedeau că știu precis ce vor și pentru ce suferă, și chiar o anumită mîndrie pentru propria lor nenorocire.

Ce se întîmplase între ei ? Se întîmplase următorul fapt ciudat :

Trezindu-se din beția aceea sinistră, Benone rămăsese două zile în pat și bolise. Îl durea capul cumplit (băuse peste două kilograme de țuică), îi tremurau mîinile și îi țiuia îngrozitor o ureche. Genica fusese tot timpul alături și-l îngrijise, privindu-l cu o tristețe pe care el o înțelese abia cînd îl lăsară durerile de cap. Era tristețea ei din timpul cînd o cunoscuse : o dezamăgire totală, amestecată cu indiferența aceea incoloră. „Nu simt nimic“, îi răspunse ea la întrebarea cum se simte. Nu simțea nici că-l iubește, dar nici că-l urăște. Nu simțea nimic.

Benone ieșise într-o noapte afară, stăpînit de gînduri dintre cele mai tulburi. Credea că ea va veni după el, îngrijorată, dar nu veni, și atunci, dezamăgit, se întoarse în casă și plînsese. Ea rămase la fel de dezamăgită, îl întrebă chiar, la un moment dat, ca pe un străin, cerîndu-i un sfat :

— Ce zici să fac ? Să plec înapoi acasă, sau să rămîn mai departe aici în sat, ori cu tine, ori fără tine ?

Aflînd apoi și faptul că, în curînd, i se va intenta un proces, Benone ajunsese la concluzia că în viața lui s-a întîmplat o nenorocire — prima, de altfel —, reală, complexitoare, capabilă prin proporțiile ei să-i modifice radical destinul. Niciodată pînă atunci nu trăise vreo întîm-

plare cît de cît gravă și nu avusese motive să fie trist mai mult de o zi sau două. Fostele lui tristeți fuseseră toate scurte și superficiale și pentru faptul că nu porniseră niciodată dintr-o nemulțumire de sine.

La prima lovitură pe care i-o dădea viața, el se clătină pînă la pămînt și nu fu departe de o cădere lamentabilă. Iar dacă aceasta nu se întîmplă, era din pricină că nenorocirea îi oferea prilejul să se descopere pe sine. Fiind un om cinstit și curajos, Benone recunoscuse de la prima cercetare pe care o făcu asupra sa că biografia lui cuprindea, la vîrsta de douăzeci și cinci de ani, destule mîrșăvii, mai mari sau mai mici, care nu puteau fi trecute cu vederea doar pe motivul că ajunsese cea mai bună extremă din fotbalul județean. Era un ticălos — adevărul îi era limpede — și asta nu în primul rînd pentru că fusese un bețivan și un scandalagiu, pentru că o lovise fără nici un motiv pe Genica și pentru că știrbise din bunurile unor oameni care le obținuseră printr-o muncă grea ; era ticălos, mai ales, pentru că ani de zile crezuse că poate săvîrși aceste mîrșăvii avînd deplină dezlegare de la propria lui conștiință, în care o ierarhie a valorilor morale nu existase. Trăise, cu alte cuvinte, fără să știe ce e răul și ce e binele, fără să adere conștient la nici unul dintre aceste tărîmuri, printre care el cursese ca o apă înecată și tulbure. „Da, sînt un ticălos“, își repetase de mai multe ori în clipa în care ajunsese la aceste concluzii.

Nu se gîndi nici la sinucidere și nici la alt mijloc spectaculos de rezolvare a dramei. Singurul refugiu care îi putea fi de un folos i se păru tăcerea și tristețea. Zile întregi muncea, mîncă și se culca în tăcere, impunîndu-și tristețea ca pe o penitență. Uneori ajungea să fie atît de trist, încît nimic din ce era frumos și emoționant pe lume nu-l mai mișca, în afară de propria lui tristețe. Curînd, nu mai fu nevoit să-și impună această stare sufletească îndoliată. Se obișnuise să sufere, și suferea cu adevărat, iar tristețea îl captivă ca un viciu, pe care începu să și-l cultive intenționat.

Nu trecu multă vreme și nu se mai mulțumi doar cu atît. Începu să viseze posibilitatea de a atinge zonele cele mai profunde ale suferinței și nefericirii, și pentru

aceasta își imaginea un viitor deosebit de tragic. Se vedea căzînd pînă pe ultima treaptă socială, ajungînd un nenorocit la margine de drum, părăsit de familie, prieteni și cunoscuți, hulit și flămînd, o otreapă aruncată în șanț. Îi plăcea mai ales să-și imagineze scene zguduitoare, de genul acesta : el întorcîndu-se din închisoare, slab, ras în cap, cu barbă și în zdrențe, trecînd pe ulițele satului sub privirile batjocoritoare ale bărbaților, femeilor și copiilor și întîlnindu-se la un moment dat cu Genica : ea, la brațul unui alt bărbat, văzîndu-l, scoate un țipăt și leșină, iar el trece mai departe, privind-o cu îngăduință și înțelegere. Visa, de asemenea, foarte des o scenă în care el, întors din închisoare, este reabilitat ; constatîndu-se că a fost închis nevinovat, oamenii vin și-i cer iertare, iar el îi iartă pe toți, jenat pur și simplu de atîta remușcare colectivă : „Lăsați, nu-i nevoie...”

Scenele acestea și multe altele asemănătoare se repetau în mintea lui zilnic, de fiecare dată reușind să le îmbunătățească în ceea ce privește spectaculozitatea, tensiunea dramatică sau ordinea intrării personajelor în scenă. În felul acesta era fericit știind că oamenii îl cred trist din cauza nenorocirii propriu-zise, în timp ce el suferea din plăcerea de a se ști capabil de suferință, cu bucuria de a fi descoperit o stare sufletească pe care n-o cunoscuse pînă atunci.

Același proces sufletesc se petrecu, aproximativ, și cu Genica. De la suferința indiferentă, lipsită de orizont, născută din dezgustul față de Benone și față de destinul ei nefericit, ea trecu la o suferință acută și profundă, pusă în slujba unui scop precis. Metamorfoza începu cu un sentiment de milă. Îl credea pe Benone laș și furios și se aștepta la scene penibile din partea lui. Bețiv și lipsit de voință, superficial, el avea cu siguranță — își zicea ea — să-și dea în petic, să plîngă pe toate drumurile și să ceară iertare în dreapta și-n stînga, lovindu-se cu capul de toți pereții. Dar pentru a doua oară se înșela în privința lui. Ascunsă într-o săliță pe lîngă sala în care avea loc adunarea oamenilor din sat, ea îl auzi vorbind demn, fără să se vaite și să ceară milă ; asistă apoi la discuția lui cu procurorul și începu să se convingă că era sincer cu el însuși. Apoi, în nopțile în care se căuta pe

sine, zbuciumîndu-se, ea îl veghea cu credință pînă dimineața, privindu-l uimită cum stă incremenit ore în șir, avînd în ochi împăcarea omului care a descoperit un adevăr. Emoționată de constatarea că Benone putea fi altfel, adică nu numai un băiat superficial, obraznic și iresponsabil, ci și un om capabil de căință, ea începu să-l admire și să se simtă tulburată de privirile lui febrile și rătăcite. Într-una din nopți se emoționează într-atîta, încît izbucni în plîns și începu să-l sărute cu disperare ; îi luă apoi capul în brațe și i-l legănă pînă dimineața.

— Te iubesc, acum sînt convinsă, îi mărturisi ea. Toată viața am să fiu alături de tine.

— Dacă mă iubești, voi putea îndura orice suferință, îi răspunse el cu lacrimi în ochi.

Benone îi povesti apoi toate gîndurile lui din perioada în care tăcuse, uluind-o cu reflecțiile pe care le făcea pe marginea suferinței.

— Sufăr și nu-mi pare rău că sufăr, Genica. Suferința e un post al sufletului, așa cum foamea e un post al trupului, am citit eu asta undeva și acum am simțit-o. Tu n-ai descoperit niciodată o anumită plăcere și satisfacție în suferință ?

— Crezi că e posibil așa ceva ?

— Am să-ți explic cum mi s-a întîmplat mie.

Ea îl ascultă o noapte întreagă și trecu total de partea lui.

— Știi, îi mărturisi ea, dimineața, emoționată, și eu gîndesc la fel. Numai oamenii care iubesc ceva pe lume nu se sperie de suferință, numai pentru ei durerea poate fi o bucurie.

Coincidența asta făcu imediat ravagii în sufletul lor. După numai cîteva nopți de nefericire în doi, ei hotărîră să-și schimbe radical destinul. Cum ? În primul rînd, dedicîndu-și viața unui scop înalt, care să le ceară sacrificii și suferințe.

— Dacă nu suferi pentru un scop, se destăinui Benone, suferința nu are valoare. Ce-am putea face noi, Genica, în folosul oamenilor ?

— Nu știu, să ne gîndim, îi răspundea ea, mîngîindu-l.

— Nu ceva simplu ; m-am săturat pînă-n gît de fapte simple, pe care nimeni nu le stimează, și pe bună drep-

tate. Aș suferi orice, chiar să se taie din mine bucăți de carne vie, dar să știu, de pildă, că descopăr astfel secretul vindecării cancerului. Spune-mi, ce-am putea face ca să nu suferim degeaba? Vreau să sufăr pentru ceva, înțelegi?

— Înțeleg, dar deocamdată nu ai posibilitatea. Trebuie mai întâi să-ți ispășești pedeapsa. Între timp, ne vom gândi ce e de făcut, vom găsi ceva de făcut. Poate plecăm să alfabetizăm un trib de sălbatici sau într-o expediție printre ghețurile veșnice. Mi-ar place să merg ori undeva unde e foarte frig, ori undeva unde e foarte cald. Adică undeva unde să ne fie foarte greu. Până te întorci o să ne hotărîm.

— Da, ai dreptate. Abia după ce-o să mă întorc vom putea începe.

Deocamdată știau că vor suferi pentru un scop modest, adică pentru ei înșiși, aceasta urmînd să fie și primul examen al capacității lor de a se sacrifica. Mai tîrziu se vor dedica unui scop major și nobil, în folosul tuturor. Apoi, ea începu să-i povestească zilnic, cu nenumărate amănunte, cum îl va aștepta să se întoarcă din închisoare, în ce fel îi va dovedi credința și cum va încerca să-i facă aceste zile mai ușoare, iar el o asigură că o va învălui și ocroti cu gîndurile și sentimentele lui clipă de clipă. Stabiliră în această privință un program amănunțit; la anumite ore, fiecare avea obligația să-i facă celuilalt destăinuiri intime, ca și cum acesta ar fi fost de față; nu aveau voie să-și permită în această perioadă nici un fel de distracții, nici o desfătare și nici măcar un zîmbet. Genica hotărî chiar ca însăși condițiile ei de viață în acest răstimp să fie reduse pînă la o limită submodestă, astfel încît între suferința lui și a ei să nu existe o prea mare deosebire. Adică își va reduce rația de mîncare pînă la jumătate, va dormi pe un pat fără saltea și va renunța la cearșafuri.

Toate aceste imagini ale vieții lor viitoare erau făurite după discuții îndelungi și înfierbîntate și întotdeauna noaptea.

Curînd, de altfel, toate aceste nopți petrecute în mărturisiri secrete (ziua nu-și vorbeau, era ceva care îi jena)

deveniră niște obsesii atît de frumoase și tulburătoare, încît nu se mai puteau lipsi de ele ; le așteptau cu o înfrigurare care făcea ca zilele să devină sterpe și obositoare.

*

Intr-una din zilele următoare se întoarse Șerbănică, președintele gospodăriei, care fusese plecat cu treburi la București. Auzind de întîmplarea cu oile și de consecințele ei, acesta simți că-l apucă dracii și plecă întins spre casa lui Benone cu gîndul să-l ucidă în bătaie, mai ales că erau și nițel rude. Benone îl întîmpină purtînd în priviri o tristețe atît de împăcată și decisă, încît Șerbănică dezarmă din prima clipă.

— Ce-ai făcut, mă, nenorocitul ? De ce-ai băut ? strigă președintele.

— Nu-i nimic, o să-mi primesc pedeapsa cuvenită, îi răspunse Benone, liniștit.

— Adică să te duci la închisoare ?

— Da, mă duc la închisoare.

Șerbănică îl privea năuc, neștiind ce să creadă.

— Tu spui asta ca și cum te-ai bucura.

— Păi de ce să nu mă bucur ?

Președintele plecă la sediu furios și se zborși la vice :

— Am impresia că Benone al nostru s-a tîmpit. Cine dracu l-a lăsat să se apropie de cazanul de țuică ?

— Nu știu, că nu sînt pus aici să-l păzesc. S-a-nhăitat cu fotbaliștii.

— Hai să vedem cum rezolvăm situația.

Timp de o oră, consiliul de conducere dezbătu problema cu toată seriozitatea.

— Situația e așa, trase Șerbănică concluziile. Noi n-avem nici un interes să intre la pușcărie singurul specialist în zootehnie pe care îl avem. Ar însemna să ne tăiem singuri craca de sub picioare. Trebuie să rezolvăm lucrurile în așa fel încît să iasă bine pentru amîndouă părțile. Oare o fi avînd el ceva bani ?

— Are, informă Zisu. M-am interesat eu. Dar dacă nu vrea să-i dea ?

— Are o motoretă, dădu cineva sugestia. Ce-ar fi să i-o confiscăm și să i-o vindem ?

Ceea ce și făcură. Vîndură motoreta și cumpărură oile la loc, fără să-l mai întrebe pe el nimic, iar procurorul consimți să claseze dosarul.

Evenimentul îi lovi pe Genica și Benone ca un trăsnet, descumpănindu-i. Totul se rezolvase neverosimil de repede și de simplu, motivul tristeții și suferinței lor dispărînd într-o singură zi. Ce însemna asta ?

O noapte întreagă rămaseră cu ochii deschiși, privind tavanul și tăcînd. Spre dimineață, Benone izbucni în plîns :

— Nenorociții ! Ce-au avut cu noi ? De ce nu ne-au lăsat în pace ?

ÎN VARA ANULUI 1952, o secetă cumplită pîrjolise satele și cîmpurile de pe malul Dunării, de la Cernavodă în sus. Prima ploaie căzuse la începutul lui mai, a doua la sfîrșitul aceleiași luni, pentru ca, apoi, pînă la jumătatea verii, cînd porni secerișul, să nu mai pice nici un strop. Dealurile căpătaseră o culoare roșcată, iar cîmpurile se albiseră din cauza norilor de praf care cădeau peste ele ca o ploaie continuă. Recolta de grîu se ridica abia la șapte-opt sute de kilograme la hectar.

În comuna Basova, treierișul începu exact la 1 august, data fiind stabilită de către Sfatul Popular. În dimineața acelei zile, Pisică, președintele Sfatului, bătu pe la uși și pe la porți și chemă oamenii să iasă la arie. Se stabilise ca primii să treiere chiaburii, pentru că aceștia avea cotele cele mai mari de predat și normal era, socotise Pisică, să fie duse la baza de recepție în primul rînd cotele cele mai consistente. Dintre chiaburi, de fapt numai doi aveau putere economică, ceilalți fiind trecuți la această categorie pe baza unor criterii ad-hoc. Dacă, de pildă, tatăl unui țăran avusese cîndva un cazan de țuică, cazan care apoi devenise un lighean, țăranul respectiv era trecut la categoria chiaburilor, deoarece se considera că acel cazan constituise un mijloc de exploatare. În comisia care stabilise trecerea la chiaburie fuseseră mari și tari Pisică și Ciutacu, agentul agricol, iar ei trecuseră la această categorie pe mulți dintre cei cărora le purtau pică dintr-o pricină sau alta.

Deci, în acea zi de 1 august, Pisică era în mare fierbere, alerga de la un capăt la altul al comunei, chemînd

chiaburimea la treieriș. Ciutacu era plecat din zori la arie, se ocupa cu organizarea echipelor, a pavoazării și a programului artistic. De fapt, în zilele în care aveau să treiere chiaburii, nu era stabilit la arie nici un fel de program artistic sau altă activitate propagandistică, considerîndu-se că nu e cazul. Sarcina principală era să se mențină trează vigilența pentru ca chiaburii să nu înșele statul la predarea cotelor. Pisică și Ciutacu hotărîseră să stea la arie tot timpul, iar milițianul de asemenea.

Așa și făcură. În primele zile mîncău și dormeau acolo, într-o gheretă construită anume, în fața căreia se afla cîntarul pe care se evalua recolta fiecăruia. Cota care se cuvenea statului pleca direct de la arie spre baza de recepție, în căruțe însoțite de un delegat.

Ultimul chiabur care treieră fu Vasile Fătu, un om înalt și spătos, în vîrstă de patruzeci de ani, același leat cu Pisică, cu care făcuse, de altfel, și frontul pînă în Tatra. Fătu fusese trecut la chiaburi de către Pisică din pricină că odată, mai demult, acesta îi dăduse o palmă celui care avea să devină în anul următor președinte al Sfatului. Se luaseră la harță la popice: Pisică susținea că trăsese cu bila numai de două ori, iar Fătu zicea că de trei, Fătu îi dăduse o palmă, iar Pisică nu îndrăznise să riposteze, celălalt avînd atîta putere încît era în stare să fugă cu el la subțioară un kilometru întreg.

Vasile Fătu cultivase cu grîu două hectare de pămînt și scosese în total 1.325 kilograme boabe. Cota stabilită pentru el era de 1.500 kilograme. Oarecum nedumerit, el veni în fața gheretei lui Pisică, cu pălăria în mînă, să se lămurească.

— Mai cumperi o sută șaptezeci și cinci de kilograme și te achiți de datoria față de stat, îi comunică Pisică, oficial, în timp ce mîncă piine albă cu nuci.

— Păi n-am bani, tovarășe președinte, răspunse Fătu cu glas stins.

— Ai, n-ai, te privește. Eu nu pot să rămîn cu planul neîndeplinit.

— N-am bani, tovarășu' președinte, spuse din nou Vasile Fătu, supus. Poate mai tîrziu. Acuma n-am nici ce da de mîncare la copii.

— Copiii i-ai făcut tu, nu ți i-a făcut statul și nu ți i-a pus el în bățatură. Ți îngădui să predai restul de cotă pînă la sfîrșitul trimestrului. Vezi ce faci pînă atunci.

Vasile Fătu încarcă sacii în căruță și plecă spre baza de recepție. Coloana era alcătuită din patru căruțe, iar el se afla la urmă. Delegatul care îi însoțea din partea bazei de recepție călătorea în prima căruță, în care se afla și un steag roșu, foarte decolorat. Caii lui Fătu erau cei mai slăbuți și mai mici, mergeau foarte încet, încît din două în două sute de metri delegatul de coloană striga la el :

— Hai, mă Fătule, mînă, mă !

— Mîn, tovarășe, da nu poate caii mai repede.

— Hai, mă frate, că întîrziem, închide baza, și pe urmă stăm acolo pînă dimineața, de ne ia dracu' de foame. Mînă mai repede !

— Mîn, tovarășe, mîn, spunea Vasile, dar, de fapt, el lăsa caii să meargă la fel ca înainte, nu-i zorea.

La un moment dat, rămase în urmă cu o jumătate de kilometru, delegatul renunțase să-l mai strige. Văzîndu-se singur, acoperit de un delușor pe lîngă care drumul cotea spre stînga, Vasile Fătu opri caii să se odihnească. Le puse niște paie dinainte, ca să glojdăie ceva, iar el făcu cîțiva pași înainte și-napoi pentru dezmoțire. În partea dreaptă a drumului se afla un lan de floarea-soarelui, iar la capătul lanului se înșira cotită albia secată a unui rîu, albie care era plină cu tot felul de bălării. Vasile luă la un moment dat un sac de grîu în spinare, și-l propti bine pe umeri și porni prin lanul de floarea-soarelui. Ajungînd în albia uscată a pîrîului, aruncă sacul în bălăriile înalte, se întoarse la căruță, se urcă în vîrfurile sacilor și porni.

La vreun kilometru și jumătate, îi ajunse pe ceilalți. Îl așteptau la o fîntînă, unde făcuseră popas.

— Măi tovarășe, îi spuse delegatul, bag de seamă că pe dumneata nu prea te trage inima să dai cota.

— Mă trage, tovarășe, cum să nu mă tragă ? ! îi răspunse Vasile pe un ton care excludea orice împotrivire.

Delegatul, responsabil al unei cooperative de frizerie, fusese trimis la țară pentru campania de treierîș din lipsă de cadre. Venind pentru prima oară într-un sat, el

avea impresia că țărani fac tot felul de șmecherii și se vaită numai de ochii lumii că n-au, din cîrpănoșenie, de fapt, ei aveau hambarele pline cu de toate.

— Mă tovarășe, cum te cheamă ? spuse delegatul, amenințător.

— Fătu Vasile mă cheamă.

— Auzi, măi tovarășe cum te cheamă (asta era o vorbă de-a lui), dacă încerci să mă duci cu preșul, dai de dracu' cu mine. Un pumn de grîu dacă a dispărut, te belesc.

— N-a dispărut, tovarășu' delegat.

— Bine, lasă, vedem noi la bază. Te cîntăresc ca la farmacie.

Ajunseră la timp la bază, tocmai cînd aglomerația se terminase. Delegatul îl trecu primul la cîntar pe Vasile Fătu. Confruntînd kilogramele ieșite la cîntar cu cele înscrise în borderoul pe care i-l dăduse Pisică, el descoperi o lipsă.

— Tovarășu' Fătu, spuse delegatul, cu o voce aspră și groasă.

— Da, tovarășu' delegat, îi răspunse, atent și supus, Fătu Vasile.

— Cîte kilograme are un sac de grîu ?

— Optzeci, tovarășu' delegat.

— Exact atîta ai furat tu.

— Eu am furat ? ! întrebă Fătu cu glasul complet stins.

— Dar cine ? Eu ?

— Cum era să fur, tovarășu' delegat ? întrebă Fătu, și figura lui arăta în clipa aceea o uimire de-a dreptul sinceră.

— Asta mă-ntreb și eu : cum ai furat ? Ce-ai făcut cu sacul ? L-ai ascuns pe cîmp ?

— Nu, nu l-am ascuns.

— Atunci, înseamnă că l-ai dat altei căruțe, pe care ai întîlnit-o în drum.

— Păi ne-am întîlnit noi cu vreo căruță ?

— Ai dreptate, spuse delegatul, nedumerit. Nu ne-am întîlnit cu nici o căruță. Chestiunea o s-o lămurească tovarășul Pisică. În orice caz, păcat de dumneata că ai

ajuns să te pretezi la un act de sabotaj. Îmi pare foarte rău, să știi.

În aceeași seară, aproape de miezul nopții, convoiul se întoarse în Basova. Ajungînd la arie, delegatul se prezintă la Pisică, ducîndu-l pe Fătu Vasile de mînă, și-i raportă despre dispariția sacului cu grîu.

— Vasile, ai putut să faci tu una ca asta ? întrebă nedumerit și îndurerat Pisică. Ai putut tu să comiți așa ceva ?

— N-am comis, tovarășu' președinte, spuse Fătu Vasile cu atîta lipsă de convingere, încît era limpede pentru cei de față că, într-adevăr, comisese fapta respectivă.

— Tu știi ce te așteaptă ? îl întrebă Pisică îngrijorat. Știi ce te așteaptă ?

— Ce ? întrebă Fătu, curios cu adevărat.

— Pușcăria.

Apoi rămaseră amîndoi pe gînduri. Se gîndeau ce s-ar putea face ca să nu iasă prea rău nici pentru unul, nici pentru celălalt. Coincidența intențiilor le era la amîndoi cît se poate de limpede.

— Trebuie să te dau pe mîna Miliției. Da' nu-i milițianul aici. Ce dracu facem ?

— Îl aștept, spuse Fătu Vasile. Vine tîrziu ?

— Nu. S-a dus pînă acasă, să mănînce. A văzut că nevastă-sa nu mai vine, și atunci s-a dus el. Cred că anume n-a venit ea, ca să se ducă el. Înțelegi ?

— Înțeleg, răspunse Vasile.

— Odihnește-te și tu pînă atunci. Aruncă-te într-un polog de paie. Pe urmă, o să te trimitem cu primul convoi de căruțe la raion.

— Atunci, mă duc să mă culc puțin, spuse Fătu nefiresc de calm, și plecă.

Pisică aruncă o privire bănuitoare în urma lui.

— Vezi, nu încerca să fugi.

— Nu încerc, tovarășu' președinte, îl asigură Fătu, dar cum ajunsese în spatele unei căpițe de paie, o luă la fugă spre cîmp. Fugi vreo două-trei sute de metri, apoi se liniști și merse încet, calm. Noaptea mai avea încă puțină lumină de la lună, care abia apusese, așa că vedea bine pe unde merge. După vreo jumătate de ceas, ajunsese la albia pîrîului secăt și porni în jos spre locul unde ascun-

sese sacul. Nu era sigur dacă lăsase sacul lângă buturuga veche a salciei despre care cîndva se zicea că e sfîntă deoarece curgea apă din ea, dar care acum secase, sau dacă îl lăsase în dreptul celei de-a treia cotituri pe care o făcea albia înainte de a intra în sat. Nu avea chibrit cu el, nefiind fumător, și fu nevoit ca în locurile unde bănuia că s-ar putea afla sacul să meargă de-a bușilea, bîjbîind printre bălării cu mîinile. Se înțepă de mai multe ori și, atunci cînd ajunse la cel de-al doilea loc unde bănuia că ar fi sacul, își înfășură mîinile în batistă, ca să nu se înțepe. Apoi începu să pipăie locul atent, cu mîinile și picioarele, mergînd încet și acoperind așa zeci de metri pătrați de teren. La un moment dat îi veni în minte gîndul că cineva a găsit sacul și l-a luat, ceea ce-l făcu să nădușească. Se duse iar la primul loc, cel de lângă buturuga salciei sfinte, și recercetă fiecare palmă de pămînt. Luna asfințise de mult și, acum, era o întunecime totală. Nu vedea absolut nimic ; de cîteva ori se trezi învîrtindu-se în jurul propriului său trup, ca un cîine care vrea să-și apuce coada cu gura.

După vreun ceas de căutare găsi, în sfîrșit, sacul și se așeză pe el, obosit. Era un sac mare, lung aproape cît statura unui om, putea avea chiar mai mult de 80 de kilograme. Fătu se odihni bine pe el, lungindu-se ca pe un pat.

Cînd se ridică, privi atent în jur, încercînd să stabilească prin întunerici niște puncte de reper. Constată astfel că sacul se află la nouă pași de salcia sfîntă, spre miazănoapte. Îl lăsă acolo și porni în josul albiei, spre sat.

Locuia la marginea satului, din cîmp putea intra direct în grădină. Nu se mai duse la poartă, pătrunse printr-o spărtură a gardului, dar cînd ajunse lângă casă și văzu lumina aprinsă într-una din odăi se sperie. Or fi venit să-l caute ? Se apropie cu grijă de fereastră și privi înăuntru. În patul cel mare dormeau vraisește, unul peste altul, trei dintre copii. Al patrulea, cel mai mic, se afla în brațele mamei, care se plimba cu el, legănîndu-l. Intră în casă. Nevastă-sa îl privi lungă, slabă, cu cearcăne vinete în jurul ochilor.

— Te-a căutat Pisică, îi spuse ea cu o nepăsare surdă, de om necăjit și obosit peste măsură.

— Și mai cine ?

— Era și milițianul.

— Foarte bine ! spuse el așezându-se pe un scaun. Ai ceva de mâncare ?

— Ține-l tu p-ăsta.

Îi puse în brațe copilul și începu să caute în dulap. Copilul era greu ca un bolovan — gras și cărnos, cu oase mari, ca el. Dormea cu ochii întredeschiși și răsufla greu.

— Fă, ăsta-i fierbinte, spuse el.

— Este, că l-au dus dracii ăia mari după ei la scăldat. E răcit. O să-l bag în țuică.

Fătu mîncă o zeamă de culoare roșie, prin care pluteau

— Ajută-mă, îi spuse ea cînd termină de mîncat. circa zece frunze, și niște brînză cu mămăligă rece.

Pregăti ștergarele, adică le înmuie în țuică, iar el îl dezbracă pe copil încet, să nu-l trezească. Oricum, copilul tot se trezi, pentru că țuica era rece, și începu să plîngă. Femeia îl luă în brațe și se plimbă cu el sîsîind, dar copilul plîngea foarte tare. Ceilalți copii, care dormeau în patul cel mare, nu se treziră ; erau prea obosiți. Curînd, se liniști și copilul cel bolnav, și maică-sa îl așeză în pat. Fătu îi făcu semn să vină lîngă el la masă. De oboseală și somn, femeia mergea metehăindu-se.

— Fă, îi spuse el mestecînd, eu am luat un sac de grîu din cotă și l-am ascuns. Tu ce zici să facem cu el ?

Femeia îl privi sleită de orice putere. I se închideau ochii.

— Acasă nu pot să-l aduc, că mă prinde. Crezi că frat-tu Costică ar vrea să mi-l macine el ?

— Nu știu, zise femeia, și închise ochii ; dormea din picioare.

Fătu ieși în grădină și sări cîteva garduri, pînă ajunse într-o altă grădină. Un ciine lătră de cîteva ori, fără să insiste, apoi se liniști. Urcă pe prispa unei case, unde, înfășurați în tot felul de țoale, dormeau mai mulți oameni, cu copiii la un loc. Fătu împinse cu piciorul într-unul din trupuri.

— Costică !

Cel împins se trezi și scutură pe cineva de alături.

— Costică, vezi că te strigă.

Costică ieși anevoie din Țoale și veni lângă Fătu. Era mult mai mic ca statură decît acesta, ăi ajungea doar pînă la umeri.

— Mă Costică, îi șopti Fătu, eu am luat un sac de grîu din cotă și l-am ascuns.

— Nu te-a prins ?

— Nu, abia pe urmă și-au dat seama. Îl aduc la tine, îl macini tu și-mi dai făina.

Costică se gîndi cîteva clipe, apoi aprobă.

— Adu-l. Da cum îl aduci ?

— Cu spinarea.

Un glas de femeie îl chemă dintré Țoale pe Costică. Acesta se duse, și Fătu auzi o șoaptă. Apoi Costică se întoarse și se scărpină după ceafă îndelung.

— Mă, spuse el, nu vrea nevasta. Cică să nu ne bagi în bucluc.

— Ce bucluc ?

— Poți să știi ? Mai bine astîmpără-te, du sacul înapoi.

— Și ce mănînc ?

— Lasă, că mai ai tu ce mîncă.

— Mai am ceva, da pe urmă, spre iarnă, ce fac ?

Îmi dai tu ?

Costică tăcu și, socotind încheiată discuția, se vîrî din nou sub Țoale. Fătu plecă și se duse acasă. Nevastă-sa dormea, îmbrăcată, în patul cel mic, lângă copilul bolnav. Căută prin dulap și luă în buzunare niște mămăligă, o bucată de brînză și o ceapă. Înainte de a ieși pe ușă, puse mîna pe fruntea copilului : ardea. Încercă s-o trezească pe nevastă-sa, ca să-i spună ceva ; femeia deschise un ochi, dar era atît de buimăcită, încît nu înțelegea nimic. Plecă.

Ajunse repede în cîmp și porni spre albia pîrîului. Se apropia de ziuă și întunericul era acum și mai dens. Mergea încet, cu mîinile înainte, ca să nu-i între ceva în ochi, vreun spin de buruiiană sau vreo creangă de salcie. De astă dată găsi sacul cu ușurință. Se așeză pe el și moțai pînă se iviră zorile. Văzînd că în curînd se va lumina de ziuă, ridică sacul în picioare, se vîrî cu spinarea sub el, și-l propti bine pe umeri și porni pe albie în jos. Merse vreo sută de pași, pînă găsi o grotă în mal — un

fel de tunel din care oamenii luaseră cîndva lut galben pentru lipit pereții caselor — și virî sacul acolo. Rupse apoi un braț de crengi și buruieni și acoperi intrarea.

*

Pisică se indignă cu adevărat abia a doua zi la prînz, cînd milițianul îi spuse că nu l-a găsit pe Fătu.

— Da sacul l-ai găsit ? întrebă el.

— Nici sacul, răspunse, speriat, milițianul.

— Atunci, ce facem ? se răsti Pisică. Ce facem ?

— Să-l căutăm.

— Păi nu l-ai căutat tu și nu l-ai găsit ? !

— Să-l mai căutăm o dată.

Pisică îl privi lung și pătrunzător.

— Să fiu eu al dracului dacă tu l-ai căutat pe Fătu de-adevăratelea ! Uite, mă jur să fiu al dracului dacă l-ai căutat. Ai fost acasă la el ? Ai făcut percheziție ? Ai luat declarație nevastei ? Vecinilor le-ai luat ? Delegatului de convoi i-ai luat ? Celorlalți oameni din convoi le-ai luat ? Ce-ai făcut pînă acum ?

— Păi...

— Ce „păi“ ? Tu ai fost la ședința de instructaj de la raion ?

— N-am fost.

— Eu am fost și am auzit cu urechile mele cînd s-a spus să fim atenți să nu se facă vreun act de sabotaj de către chiaburi. Să vezi tu cum o să dăm noi de dracu' pentru sacu' ăsta de grîu, cum o să umflăm cîte-un vot de blam !

Pisică își simți gura uscată și bău pe săturate dintr-o cofă. Arăta slab, nebărbierit, prăfuit, obosit ; de-o săptămîină minca și dormea pe sponci. Supravegherea chiaburilor la treieris fusese un chin. Oricît se străduise el, oricîte măsuri de prevedere luase, sabotajul se săvîrșise totuși.

— Trebuie să punem mîna pe el neapărat, spuse Pisică decis, altfel sîntem niște rahați în ploaie. Unde-i Ciutacu ? Ciutacule !

Ciutacu dormea într-un polog de paie, socotind că a scăpat de griji deoarece intraseră la rînd cotele țăraniilor cu gospodării mici și mijlocii.

— Rămii aici cu întreaga răspundere, îi spuse Pisică atunci cînd acesta veni cu ochii cîrpiți și cu părul îmbîcsit de pleavă. Eu mă duc cu tovarășul sergent-major să-l căutăm pe Fătu. În caz că vine cineva de la raion pe la arie — și-o să vină precis — nu-i spui nimic în legătură cu sabotajul. Deocamdată, pînă nu facem cercetările, rămîne secret.

Pisică și milițianul se urcară pe biciclete și nu încetară să pedaleze pînă nu ajunseră în fața porții lui Fătu Vasile. Nu ciocăniră, ci intrară direct. După ce aruncă o privire de ansamblu asupra gospodăriei, Pisică porni direct spre magazie. Sergentul îl urmă.

Cercetară magazia, grajdul (în care se afla o vacă neagră și costelivă), podul casei, gluga de coceni uscați din grădină, răscoliră fiecare cameră, ultima fiind cea în care se afla nevasta lui Fătu cu copiii.

— Fă, Veto, ce-a făcut Vasile cu sacu-ăla de griu ? întrebă Pisică pe un ton cît se poate de omenos.

Femeia tăcu. Avea treabă : îi punea copilului bolnav o cîrpă umedă pe frunte.

— Ce-are, fă, ăla mic, e bolnav ?

Femeia dădu din cap că da.

— Cheamă sanitarul, nu-l obloji cu fleacuri. Copiii primesc medicamente și îngrijire gratuită de la stat.

Femeia tăcea, și din întreaga ei atitudine era limpede că Pisică n-avea s-o convingă să vorbească.

— O declarație semnezi ? o întrebă el înainte de-a ieși pe ușă, dar chiar în clipa cînd se afla la mijlocul întrebării ea dăduse deja din cap că nu.

Ajungînd înapoi la arie, cei doi îl luară pe delegat și porniră imediat spre locul unde se comisese actul de sabotaj.

— Dumneata de ce l-ai lăsat să rămînă la urmă ? îl întrebă Pisică, sever, pe delegat.

— De ce, de nece, uite că l-am lăsat, răspunse acesta, înțepat.

Stabiliră zona în care a fost posibil să fie ascuns sacul de grâu, zonă care cuprindea aproximativ un kilometru pătrat.

— Cam pe-aici trebuie să fie, aprecie delegatul.

— Și dacă l-a dus în sat ? întrebă milițianul.

— Imposibil să poată duce în sat un sac de optzeci de kilograme. În mod sigur e aici pe cîmp. Trebuie să fie în buruienile din albia Cisteiului. Hai să facem o descindere, dar vă rog în liniște.

Traversară lanul de floarea-soarelui și intrară în albie. Pisică mergea la mijloc, iar ceilalți doi pe margini. Mergeau încet, călcînd cu precauție, cercetînd fiecare loc mai ascuns. Merseră așa vreo oră. Cînd ajunseră în dreptul grotelor din care luau oamenii lut pentru lipit pereții caselor, Pisică le atrase atenția să cerceteze fiecare grotă cu grijă. Și, într-adevăr, le cercetară cu destulă atenție, în afară de una singură, cea în care se afla, de fapt, Fătu cu sacul și pe lîngă care milițianul trecu în grabă, virînd în ea din treacăt un băț, lovind cu el sacul, dar, crezînd că dă în pămînt, merse mai departe.

Ajungînd la arie, obosiți și flămînzi, după cîteva ore de alergătură, cei trei fură întîmpinați de Trancă, șeful secției agrare de la sfatul raional.

— Ce-i cu sabotajul ? întrebă acesta, direct.

— Ce să fie, tovarășe Trancă, spuse Pisică, s-a comis un act de sabotaj. Nu pot spune că n-am fost vigilenți, dar, totuși, s-a comis. Facem eforturi să-l rezolvăm.

Trancă nu se arătă satisfăcut de răspuns.

— În tot raionul lucrurile merg frumos, avem speranțe să luăm locul doi pe regiune, numai la voi merge prost. De ce tocmai la voi ?

— Nu știu de ce, spuse Pisică, ceea ce pot să vă precizez este că la procente stăm bine. Avem patruzeci și opt la sută.

— Aveți pe dracu ! Chiaburii își fac de cap, furînd grîul de pe arie, iar dumneata te bați pe burtă cu patruzeci și opt de procente.

După ce spuse aceste cuvinte, fără să mai asculte răspunsul, Trancă se îndreaptă spre șaretă, se urcă și porni. Pisică rămase pe gînduri. Ciutacu se gîndea și el. În cele din urmă, Pisică veni cu o idee :

— Diseară organizați o pîndă în jurul grădinii lui Fătu. E exclus să nu dea el o raită pe-acasă.

— La asta mă gîndeam și eu, spuse sergentul.

În aceeași seară, Ciutacu și milițianul se așezară la pîndă sub gardul lui Vasile Fătu.

Multă vreme nu se auzi nici un zgomot deosebit. Abia la miezul nopții le atraseră atenția niște pași care se apropiau dinspre cîmp. Se vedea și o umbră, o umbră înaltă, care era în mod sigur a lui Fătu, dar milițianul nu se putu stăpîni și strigă „stai“, mult prea repede, și umbra dispăru sub pod. Fugiră repede într-acolo, luminară albia rîului cu lanterna, traseră două focuri de armă în sus, dar în zadar.

— Așteptăm, spuse Ciutacu. Spre dimineață o să încerce din nou.

Așteptară pînă spre dimineață, cînd îi apucă frigul și oboseala, obligîndu-i să se retragă. Înainte de a pleca, auziră niște glasuri în casă la Fătu. Se apropiară tiptil și priviră pe fereastră. Pe patul cel mic ședea un copil cu miinile împreunate pe piept, avînd între degete o luminare aprinsă. Nevasta lui Fătu plîngea cu capul plecat peste picioarele copilului muribund. Ceilalți copii dormeau.

Cei doi plecară repede în vîrfurile picioarelor. Ajungînd la arie, Ciutacu îi spuse lui Piscică :

— N-a venit, dar trebuie să vină. Copilul cel mic e pe moarte ; îi aprinse mă-sa lumînarea.

În aceeași clipă, se auzi dinspre sat clopotul, bătînd rar ca pentru morți.

— A și murit, spuse Piscică, și intră singur în gheretă.

Avea o litră de monopol adusă de nevastă-sa și o bău pe toată, fără să lase sticla de la gură. Apoi rămase îndelung pe gînduri și, în cele din urmă, după ce oftă din toți rărunchii, trase zăvorul la ușa și se culcă.

*

Trecură două zile, vreme în care Ciutacu și milițianul băteau ziua cîmpurile, iar seara pîndeau în jurul casei lui Fătu, fără nici un rezultat. Două nopți, mama, frații, vecinii și neamurile privegheară copilul mort, mo-

ținând lângă trupul lui, așezat pe masa pe care minca familia, dar Fătu nu se arătă pe acasă.

A treia zi la prinz, Pistică și Ciutacu fură anunțați de către milițian că nevasta lui Fătu înmormîntează copilul. Veniră și ei imediat și intrară printre babele, unchiașii și copiii care urmau mortul. Presupunerea lor era că Vasile Fătu va veni la înmormîntare, și cu această ocazie, vor pune mîna pe el.

Pînă la jumătatea drumului dintre casa lui Fătu și cimitir, Vasile nu se arătă, dar Pistică avea presimțirea lui și nu-și pierdu răbdarea. Astfel, cînd, în dreptul celor trei fîntîni din mijlocul satului, cortegiul se opri și ingenuncha pentru ca popa să spună ecteniile, cea mai mare parte dintre oameni văzură alături, într-o grădină, în porumb, un om bărbos stînd în genunchi. Mulțimea se înfioră și privi cu groază spre Pistică și Ciutacu. Aceștia însă nu-l văzură.

Preotul termină de citit, cortegiul porni, iar oamenii vedeau cum alături de ei, prin grădini și prin curți, prin ulițe mai dosnice, ascuns de case, garduri, pomi și bălării, mergea Vasile Fătu, tatăl copilului mort.

În apropiere de cimitir, faptul fu descoperit de o muieră care, cuprinsă de uimire și spaimă, țipă :

— Vasile !

Toată lumea se opri încremenită și privi spre locul unde se afla Vasile Fătu, care, cînd își dădu seama că e privit, sări peste un gard și dispăru. Lumea mai ședea încă înmărmurită, numai copilul care purta crucea de care era legată o batistă albă și omul care ducea sicriul pe umeri, neștiind ce se întîmplă în spatele lor, mergeau mai departe. Trecînd cele cîteva clipe de tulburare, porni și grosul cortegiului, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Pistică dispăru neobservat în dreptul unei ulițe dosnice. Urma lui Fătu n-o găsi însă, deși nu rămase nici o grădină prin apropiere necontrolată. A doua zi se sculă în zori, îi luă pe Ciutacu și pe milițian din așternut și cercetară pas cu pas întreaga albie a pîrîului. După două ceasuri de bijbîială, îl găsiră pe Fătu într-una din grote, dormind pe sac, și-l trimiseră la raion.

Procurorul-șef care făcu ancheta era de felul lui din Basova ; copilărise cu Fătu.

— Mă Vasile, ce fel de sabotor oi mai fi și tu ? îl întreabă acesta după ce-i studie dosarul.

— Nu știu, tovarășe procuror, răspunse Vasile, rezervat.

— A avut cineva boală pe tine ?

— O fi avut, nu știu...

După ce răsfoi îndelung niște H.C.M.-uri și răsuci dosarul pe toate părțile, procurorul îi spuse :

— Ce-ar fi să te bag la neglijență, ca să iei numai șase luni ? ! Dar rămîne între noi.

De fapt, Vasile execută numai trei luni. În cea de-a nouăzeci și una zi fu eliberat, fără să priceapă atunci de unde căzuse norocul pe capul lui.

Se întoarse acasă într-o noapte, neobservat, și se apucă de treburile lui fără să discute cu nimeni nimic, nici măcar cu neamurile sau cu vecinii. Curînd, satul uită întîmplarea și-l pierdu din vedere. Într-o zi, cînd un grup de agitatori de la gospodăria colectivă îi intră în curte, el nu încercă să se ascundă sau să facă nazuri, ca alții.

— E musai să mă înscriu ? a întrebat.

— Nu, dar asta-i linia.

— Bine, atunci mă înscriu.

Cu Pisică nu avu prilejul să se întîlnească mulți ani, din pricină că acesta plecase la un moment dat din comună. Unii ziceau că-l văzuseră chelner în Constanța, dar el, cînd se întoarse în sat și intră magaziner la gospodărie, susținea că fusese într-un sanatoriu T.B.C. Fătu îl salută de cîteva ori, cînd trecea pe la magazie cu treburi, dar nu intră în vorbă cu el niciodată.

În 1959, colectivizarea comunei se încheie. Cu acest prilej avu loc o adunare generală la căminul cultural, cu participarea a aproape o mie de suflete. După prima parte a ședinței — festivă și oficială — se trecu la partea a doua, în care se analiză concret munca vechiului consiliu de conducere și se alese unul nou.

Consultîndu-se cu o zi înainte cu comitetul de partid și cu cadrele de conducere ale gospodăriei, primul-secretar al raionului de partid — care venise anume pentru această adunare — constată că în sat se vehicula părerea de a nu se mai păstra vechea conducere. Astfel, cînd secretarul comitetului de partid își exprimă părerea de a-l propune

adunării spre a fi ales președinte pe fostul vicepreședinte, el se opuse.

— Oamenii știu mai bine cine trebuie ales. Să propună ei.

În adunare, atunci cînd se ceru propuneri, toată lumea tăcu vreme de cinci minute. Prezidiul nu interveni, lăsă lumea să gîndească. Apoi se făcură zece propuneri, și toate se bucurară de o apreciere pozitivă, oamenii aplaudau și strigau : „E bun !“

— Mai are cineva de făcut vreo propunere ? întrebă prezidiul.

— Am eu, spuse o femeie din rîndul al doilea.

— Cine ești dumneata, cum te cheamă ? o întrebă primul-secretar, care era conducătorul adunării și-și nota toate propunerile.

— Eu sînt crescătoare de porci, zise ea fără să-și spună numele. Vreau să-l propun ca președinte pe Vasile. Oamenii începură să ridă.

— Care Vasile, dadă, că e mai mulți ?

— Vasile Fătu, preciză ea.

Sala rămase mirată și nu aplaudă. Propunerea cădea cam pieziș.

— Pe ce te bazezi matală cînd faci această propunere ? o întrebă primul-secretar.

— Nu mă bazez, spuse femeia, și se așeză ; nu voia — după cum reieșea din această atitudine — să dea explicații.

— Totuși, insistă primul-secretar, nu ne-am adunat aici ca să ne jucăm de-a propunerile. Explică dumneata adunării de ce crezi că ar trebui să-l alegem pe Fătu Vasile și nu pe altcineva. Ce merite are el să-l alegem ?

Femeia tăcea și nimeni altcineva nu voia să vorbească, ceea ce dădea să se înțeleagă că Vasile Fătu nu făcuse nici un fel de isprăvi pentru a merita să intre în atenția satului, deși era colectivist destul de vechi.

— Hai, tovarășe, ce facem ? Mergem mai departe ? Vrea cineva să ia cuvîntul ?

— Eu — spuse Piscică, care fusese pînă în acea zi magaziner — cred că tovarășul Fătu ar merita să fie ales membru în consiliu. E un om cinstit și harnic. Dînsul lucrează de trei ani la maternitatea de scroafe, prestînd o

muncă bună. Ca președinte, însă, nu cred că e cazul, ar fi exagerat.

Atunci se ridică femeia care făcuse propunerea și care nu-și dăduse numele și zise :

— Dar că a făcut anul trecut o juma de mie de zile-muncă, ce crede tovarășul Piscică ? E cazul ?

Cei de la prezidiu își încruntară toți deodată frunțile, surprinși. Primul-secretar îl întrebă pe fostul președinte :

— E adevărat ?

— Nu știu, nu cred, spuse acesta nedumerit.

— Păi cum de nu știi ? ! Dumneata ce-ai păzit aici ?

— Are, tovarăși, spuse contabilul, consultându-și un caiet pe care-l avea asupra lui. Are cele mai multe zile-muncă din toată gospodăria. În total 581, din care nevastă-sa a făcut doar optzeci.

— A fost bolnavă, preciză cineva.

— Cinci sute ? ! se miră primul-secretar cu glas tare. Imposibil ! Tovarășu' Fătu !

— Da, răspunse Fătu, ridicându-se în picioare.

— Ia spune dumneata în fața adunării cum ai făcut atâtea zile-muncă.

— La noi, la scroafe, e cu procente, tovarășu' secretar, nu știu dacă știți, spuse Fătu, justificându-se.

— Da, știu.

— Depinde câți purcei dai la fiecare fătare, depinde de mortalitate, de greutate. Pe baza asta se dau procente.

— Avantajul lui e că n-a avut nici un purcel mort pînă acum, adăugă brigadierul zootehnist, care se afla și el în prezidiu. De cînd n-ai avut mortalitate, Vasile ?

— Am avut o dată un purcel bolnav, dar l-am salvat.

— Cum l-ai salvat ? întrebă primul-secretar, aparent fără nici o noimă.

— L-am înfășurat într-o haină, m-am dus cu el la tovarășul veterinar acasă (că era noapte, și dînsul dormea), i-a făcut o injecție, respirație, i-am dat lapte cald și-a scăpat.

— Cam câți purcei ai dat dumneata gospodăriei pînă acum ? Ții socoteala ? se interesă mai departe primul-secretar, acordîndu-i lui Fătu o atenție deosebită.

— Cum să nu ? ! spuse acesta, foarte sigur pe el : două mii patru sute douăzeci și șase.

Se făcuse liniște și, timp de un minut, nu mai scoase nimeni nici un cuvânt. Vasile stătea în picioare, așteptând:

— Mai aveți vreo întrebare ? se adresează el prezidiului.

— Ai fost propus să fii ales președinte, îi spuse primul-secretar. Ce zici ? Poți să conduci gospodăria ?

— Păi de ce să nu pot ?

— Ești capabil ?

— Sînt.

Primul secretar șopti ceva cu ceilalți oameni din prezidiu, apoi spuse tare :

— Tovarăși, sînteți de acord să trecem la vot ?

Votul se făcu prin ridicarea mîinilor, și, la numărătoare, reieși că Vasile Fătu e ales președinte. Lumea aplaudă : „Bravo, Vasile !” Se procedă apoi la alegerea întregului consiliu. Dintre cei vechi fu reales unul singur : brigadierul zootehnic.

După adunare, noul consiliu intră într-o scurtă ședință. Oamenii se împrăștiară pe la casele lor, în afară de bărbați, care intrară la bufet, unde se servea bere la halbă, adusă special cu ocazia acestui eveniment.

Pisică, fostul magaziner, nu intră în restaurant ; plecă acasă singur, mîncă și se culcă. După vreo oră, însă, neavînd somn, sări din pat, se îmbracă și porni spre sediul gospodăriei. Nu mai era nimeni acolo, ședința se terminase. Intră la bufet, dar Vasile Fătu, de care întrebă, nu era acolo. Se duse să-l caute acasă ; era întuneric. Bătu, totuși, la poartă, dar nu-l auzi nimeni, pentru că lătrau cîinii. Pisică rămase nedumerit într-o răscruce, apoi, după cîteva momente de gîndire, porni spre magazie. Magazia era situată în fundul curții gospodăriei, pe un tăpșan. Era o construcție nouă, cu etaj, parter și subsol : la subsol crama, la parter cerealele, iar la etaj tutunul și alte plante tehnice, care trebuiau păstrate la loc uscat. Pisică scoase cheile și se îndreptă spre ușa de la subsol. În clipa cînd virî cheia în lacăt, cineva ieși din întuneric, îl apucă de mîină, iar lui i se făcu rău. Se înmuie și se lipi de zid.

— Eu sînt, îi spuse. Deschide !

Pisică nu mai avu putere să deschidă și, atunci, acel cineva îi luă cheia și deschise, după care căută comuta-

torul și aprinse lumina electrică. Abia atunci Pistică își dădu seama că era Fătu și o nădușală abundentă îi acoperi trupul, brusc. Fătu își puse mâinile la spate și începu să se plimbe printre butoaie. Pe unele le ciocănea cu piciorul, pe altele cu degetul. Când ajunse la capătul aleii dintre butoaie, unde se afla o măsuță cu niște pahare și unde beau diferiți oaspeți care vizitau gospodăria, Fătu se așază și comandă :

— Scoate o jumătate de vin ! O plătesc eu.

Pistică se supuse, umplu repede o cană de vin și turnă în două pahare. Fătu ciocni cu el și bău. Apoi îl privi lung, extrem de lung și pătrunzător.

— Știi de ce am venit la magazie ? întrebă el.

— Știu, spuse Pistică, liniștit.

— De ce ?

Pistică se gândi câteva momente.

— Hai, spune, să vedem dacă știi, insistă Fătu.

— Credeai că o să vin și eu aici ca să...

— Ca să ce ?

Pistică evită un răspuns direct.

— Știu eu ce dracu ți-o fi trecînd ție prin cap ?

Fătu se linse pe buze și-l privi iarăși într-un fel care voia să dea ceva de înțeles.

— Știi, dar nu vrei să spui. Să-ți spun eu. Când ai văzut c-am fost ales, ai dat fuga să-ți pui magazia în regulă. Așa e ?

Pistică își turnă un pahar întreg de vin și-l bău pe nerăsuflăte. Apoi spuse :

— Nu, n-am dat fuga încoace. Mai întii te-am căutat pe tine acasă.

— De ce ?

Pistică găsi un răspuns cam anevoie.

— Am vrut să luăm legătura.

— Atunci, e foarte bine, spuse Fătu, pentru că și eu am avut de gînd să iau legătura cu tine. Și încă imediat.

— De ce imediat ?

— Uite, ți-o spun pe față : ca să nu ai timp să mușamalizezi neregulile.

— De unde știi tu că am nereguli ?

— Sînt sigur.

— De unde ești sigur ?

— Nu știu de unde, dar sînt. Să mă scuipi în gură dacă n-o fi așa !

— Să te scuip ?

— Să mă scuipi !

— Bine !

Pisică își dezbracă haina și scuipă în palme, ca și cum ar fi vrut să se ia cu el la trîntă, apoi deschise sertarul măsuței la care stăteau.

— Uite, spuse el, aici sînt actele cramei, începem cu crama, da ?

— Începem cu crama, fu de acord Fătu. Dă încoace gradometrul.

Gradometrul era un băț însemnat cu niște linii. Vîrît în butoi, el arăta imediat cîți litri de lichid sînt înăuntru. Înainte de a-i da gradometrul, Pisică rămase cîteva clipe pe gînduri.

— Dar, în definitiv, ce drept ai tu să mă controlezi ?

— Care „tu“ ? îl întrebă, foarte sever, încruntîndu-se, Fătu.

Pisică se făcu că n-a înțeles.

— N-am înțeles...

— Ce n-ai înțeles ? N-ai înțeles că sînt președinte ? N-ai fost la ședință ? Cum n-ai înțeles ! Eu cum îți vorbeam cînd erai tu autoritate în comună ?

Pisică se întunecă deodată și avu o zvicnire de-o clipă spre Fătu, dar se opri la timp.

— Vreau să zic, tovarășu' președinte, spuse el, calm, că atunci cînd se verifică o gestiune trebuie să se facă această verificare de către o comisie, adică de către mai multe persoane. Dumneavoastră nu sînteți mai multe persoane.

— Da, știu asta. Facem verificarea altă dată, de acord, dar predă-mi mie cheile acum.

— Asta nu pot.

— Dacă n-ai încredere, le încuiem în casa de bani. Pisică se gîndi înainte de a hotărî.

— Nu, nu dau cheile din mîină.

— Atunci, hai, scoate dosarul cu bonuri !

— Care bonuri ? întrebă Pisică.

— Bonurile de intrare, de ieșire, facturile de livrare către M.A.T., școate tot !

Pisică scoase toate actele, cuprinse în trei dosare. Hîr-
tiile nu erau păstrate prea îngrijit, aveau tot felul de pete
pe ele. Fătu se cufundă în lectura lor, lectură care dură
cam vreo jumătate de oră. În acest timp, Pisică bău o cană
de vin singur. Cînd vru să mai bea una. Fătu îl opri.

— Nu mai bea. Avem de lucru.

Pisică începu să rîdă.

— Mă Vasile, spuse el. Tu vrei dinadins să mă bagi
la pușcărie ?

Fătu îl privi foarte lung și sever.

— Tovarășu' Pisică, îi spuse el, grav, te-am amenin-
țat eu pe dumneata cu ceva vreodată ? Te-am jignit ? Am
fost nepoliticos ? Te rog să-mi spui.

— Nu, recunoscui Pisică.

— Atunci, de ce te legi de mine ? De ce ? Eu, ca pre-
ședinte, am sau nu dreptul să controlez magazia ?

— Ai.

— Atunci ? !

— De ce ai venit imediat să controlezi magazia ? De
ce, în primul rînd, magazia ?

Fătu îl privi, mirat.

— Păi ce era să controlez ? Grajdurile ? Să număr
vitele ? Să număr porcii ? Fură la noi cineva vaci sau
porci ? Să mă duc să număr hectarele, să măsoar perime-
trul ? Fură la noi cineva pămînt ? Singurul loc unde
sînt posibile hoțiile este magazia. Recunoști ?

— Recunosc.

— Atunci de ce paștele mă-tii te miri ? schimbă Fătu,
brusc tonul. După ce că ești porc, mai faci pe miratul ?

Pisică rămase cu gura căscată.

— Va să zică mă înjuri ? întrebă el pe un ton care
nu ascundea satisfacția. Bine, înjură-mă !

Fătu făcu un gest care însemna că discuția s-a
curmat.

— Gata !

Trecură la măsurarea butoaielor, operație care dură
aproape o jumătate de ceas. Fătu își nota totul pe o bu-
cată de hîrtie. După ce termină măsurătoarea, începură
confruntarea cu diferitele bonuri și chitanțiere, făcură
extrem de multe adunări și scăderi. La sfîrșit ieși o dife-
rență de 80 de kilograme.

— Optzeci de kilograme, spuse Vasile Fătu, grav.
— Sînt în plus, preciză Pistică.
— Vă și eu că sînt în plus. De unde ? Ai pus apă prea multă ?

— Nu, n-am pus.

— Atunci ? Am greșit noi socotelile ?

— S-ar putea.

— Hai să mai măsurăm o dată.

Fătu începu să măsoare vinul încă o dată. Pistică veni lîngă el și-l ajută. După o jumătate de oră făcură din nou adunarea. De astă dată ieși o lipsă de optzeci de litri. Se priviră nedumeriți.

— Ce dracu înseamnă asta ? întrebă Fătu.

— Nu știu, răspunse Pistică, îngîndurat. N-ar fi exclus să am lipsă. Care cum vine, bea pe aici cît vrea.

— Eu am băut în seara asta o jumătate de litru. O plătesc.

— Păi nu știi cum se întîmplă ? Vine de la raion unul și altul, vine de la regiune, mai vine de la ziare...

— Da, și ce dacă vine ? Îți cer ei să bea ?

— Nu, nu-mi cer.

— Păi venea tovarășu' președinte cu ei.

— Și ce dacă venea tovarășu' președinte cu ei ? Plătea el vinul care se consuma ?

— Nu plătea.

— Atunci ?...

— Păi uite că nu plătea, dar de cerut îmi cerea ; eu nu puteam să refuz, și uite-așa...

Fătu se strîmbă nedumerit.

— Zău că nu te-nțeleg ! Tu crezi că ăla care vine de la raion sau regiune sau de la București nu are cîțiva lei în buzunar să plătească o jumătate de chil pe care o bea, crezi că are el nevoie de pomana ta, nu-i dă statul diurnă ?

— Îi dă, dar pot eu să-i cer bani ?

— De ce să-i ceri ? Nu-i ceri deloc, îi pui bonul în față, și el îți plătește. Nu-i normal așa ?

— Ba da, e normal, recunosc Pistică.

— Dar voi — și tu, și președintele — erați niște oameni la care li se rupea în paișpe de gospodărie. De ce nu

dădeați vinul vostru, găinile voastre, ouăle voastre, dacă erați așa de filotimi ? De ce ?

Pisică ținea o mână la frunte și privea într-un pahar gol.

— Aveți dreptate, tovarășu' președinte.

— Știu eu că am dreptate. Mie spune-mi de ce faceați așa cum făceați. Repede !

Pisică îl privi obosit, cu ochii micșorați.

— Mă Vasile...

— Tovarășu' președinte mă cheamă ! i-o reteză Fătu.

— Tovarășu' președinte...

— Poftim !

— Mi-e somn. Să lăsăm pe mâine.

— Îmi dai cheile ?

— Nu ți le dau.

— Atunci hai ! îi ordonă Vasile. Hai mai departe. Te țin aici și trei zile dacă e nevoie. Cât timp credeai tu c-o să-ți mai meargă ?

Fătu începu a treia oară măsurarea butoaielor.

— Fii atent, îi spuse el lui Pisică, e pentru ultima oară.

Pisică veni lângă el și notă cantitățile de vin din fiecare butoi. Apoi făcură împreună adunarea și reieși o lipsă de 180 de kilograme.

— Ce zici ? îl întreabă Fătu.

— Nu zic nimic, spuse Pisică, indiferent.

— Adică ?

— Adică probabil că lipsește.

— Bine, spuse Fătu, mergem mai departe.

Era ora două noaptea. Urcară la parterul magaziei, unde se aflau grîul de sămînță, fasolea, mazărea și celelalte cereale care trebuiau semănate. Tot acolo se afla o parte din brînză care trebuia împărțită oamenilor, mielea de albine, precum și diferite materiale : cuie, sfoară, caiele, potcoave, becuri electrice, colace de sîrmă etc. Neorînduiala și lipsa de curățenie erau evidente, iar aerul irespirabil. Fătu începu să tușească și deschise repede o fereastră. Șobolanii alergau printre picioarele lor, spețiați. Fătu lovi unul cu bocancul și-l lăsă mort chiar lângă masa care servea ca birou.

— Măi, tovarășu' Pistică, ia spune-mi dumneata mie de ce-i mizeria asta aici ? De ce nu aerisești, de ce nu mături, de ce n-ai dat cu analcid și de ce n-ai pus șoricioaică pentru șobolani, de ce nu aranjezi materialele cum trebuie, să fie toate într-o ordine, să se păstreze bine și să știi de unde să le iei ? Hai ? De ce nu-ți faci dumneata datoria ?

Pistică îl asculta privindu-l lung, dar era limpede că se gîndea la cu totul altceva.

— Auzi, tovarășu' Pistică, continuă Fătu, imediat ce dai în primire magazia o să treci să muncești într-o brigadă de cîmp, ca să vezi și tu o dată în viață cum e munca. Că tu de vreo cîșpe ani tot funcționar ai fost, parcă te-a făcut mă-ta cu creionul în mînă : tu, președinte de sfat, agent agricol, agent sanitar, agent cu tutunul, achizitor la O.R.A.C.A., agent la A.D.A.S, gestionar la cooperativă, paznic la sfat, magaziner la G.A.C. Ce-ar fi să mergi acum nițel la munca cîmpului ? Ce zici ?

Pistică nu răspunse nimic. Ședea în picioare și privea drept înainte, privirea lui trecînd exact pe lîngă urechea dreaptă a lui Fătu și oprindu-se pe o capcană de șoareci care era agățată de un cui bătut în perete.

— Să începem cu brînză și mierea, spuse Fătu. Scoate bonurile și facturile.

Cercetă actele cu atenție. Cîntări singur butoaiele cu brînză, cărîndu-le în brațe cu foarte multă dificultate sau împingîndu-le de-a dura. Pistică fuma deoparte, absent. După cîntărire, reieși o lipsă de nouă kilograme de brînză și două kilograme de miere.

— Ce-i cu lipsa asta ? îl întrebă Fătu.

— Trebuie să primesc descărcare.

— De la cine ?

— De la președinte.

— Care președinte ? Președintele sînt eu.

— De la tovarășul fost președinte, preciză Pistică, foarte obosit ; i se închideau ochii de somn.

— Ce legătură are tovarășul fost președinte cu mie-rea și cu brînză, de ce trebuie să dea el descărcare ? Le-a mîncat el ?

— O parte le-a luat personal, rămînînd să achite la casierie și să-mi aducă chitanța, iar o parte s-au servit la mese, cu diferite ocazii.

— Bine, o să plătiți voi tot ce lipsește, ca popa, n-o să ne rămîneți datori cu nimic, te rog să fii sigur de asta.

— O să plătim, spuse Pisică, și se așeză pe un butoi cu brînză. Dacă așa vrei tu, să plătim. Știam că, dacă o să ajungi vreodată ceva, primul tău gînd va fi să mă distrugi pe mine.

— De ce să te distrug ? Nu te distrug deloc. Îți controlez magazia, notez lipsurile, le plătești frumușel, iar pe urmă te duci să muncești la cîmp. Te duci și tu să prășești, să seceri, să conduci un atelaj... Asta-i tot. De ce zici că vreau să te distrug ? Pe care om l-ai văzut tu în ziua de azi distrus pentru că muncește ? De unde judecata asta în capul tău, judecată de secătură și porc ? !

Pisică se ridică și-și aprinse o țigară. Trase cîteva fumuri și se mai învioră.

— O să ajungi și tu porc, spuse el liniștit, n-avea nici o grijă.

— De ce să ajung porc ? se interesă Fătu, surprins.

— Nu pricepi ?

— Nu.

— Dacă nu pricepi, îți spun eu. Fiind președinte, o să ai puterea în mînă, înțelegi ?

— Așa. Și ?

— Și-o să faci ba upa, ba alta, după cum cere funcția. Mai bagi un deșt într-un borcan sau într-o puțină, mai bei un pahar de vin cu unul cu altul, mai iei o găină și-o jumulești... Și, deodată, cînd nici nici nu te gîndești, vine unul nou, îți dă un picior în spate și te face porc. Așa că...

— Așa că ce ? întrebă Fătu, avînd expresia tipică a omului care n-a priceput, totuși, ce i s-a spus.

Pisică îl privi lung, vrînd să-și dea seama dacă face pe nebunul sau dacă e prost. Se priviră direct cîteva clipe destul de lungi. Ochii lui Fătu, de un albastru neobișnuit de deschis, ca de copil de lapte, îl priveau pe Pisică, fără să clipească, cu o liniște desăvîrșită. Acesta rezista privirilor, nu se clintea.

Fătu îl privi mai departe cu aceeași liniște, pentru ca, dintr-o dată, să se roșească la față și să scrișnească scurt din măsele. Pisică o luă în aceeași clipă la fugă spre ușă. Fătu apucă de alături, cu două degete, șobolanul mort și aruncă după el, nimerindu-l drept în ceafă.

MITICĂ SE TREZI la ora șase fix. Privi o clipă, crunt, ceasul deșteptător, așezat pe noptieră, după care îl aruncă în perete, înjurînd. Cînd căzu pe parchet, ceasul începu să sune violent.

Pe hol se auzi călcătura unor pași ușori, după care ușa camerei se deschise și intră o femeie în jurul a patruzeci și cinci de ani. Avea o figură de ființă cumsecade, gospodină și animată de multă bunăvoință.

— Bună dimineața, dom'doctor ! spuse ea cu un glas limpede și supus.

— Bună dimineața.

— Am venit să vă iau rufele la spălat. Sint în șifonier ?

Femeia deschise șifonierul, își încărcă brațele cu rufe și se îndreptă spre ușă. Mitică o privi lung. Apoi întrebă :

— Nu vă supărați, ce vreți să faceți dumneavoastră cu rufele mele ?

— Să le spăl, răspunse ea pe un ton cît se poate de simplu.

— V-am rugat eu să faceți așa ceva ?

Femeia îl privi speriată. Mitică sări din pat, îi smulse rufele din brațe și le aruncă pe jos, cu un gest brutal.

— De ce trebuie să speli dumneata rufele mele ? urlă el. Te-am rugat eu ? De ce ?

Femeia deschise ușa și încercă să fugă, dar el o opri.

— Nu pleci pînă nu-mi răspunzi !

— Vream să vă fac și eu un bine, ca vecină, mărturisi ea, speriată.

— Da de ce să-mi faci un bine ?

— Bărbatu-miu a zis că fiindcă i-ați scos piatra de la rinichi și fiindcă n-ați vrut să luați nimic, zicea să vă spăl rufe... Că eu tot spăl... Noi nu v-am fost recunoscători până acum cu nimic..

— Deci dumneata vrei să-mi fii recunoscătoare, da ?

— Da.

— Și dacă eu nu vreau ? ! Uite, nu vreau eu să-mi fii recunoscătoare !

Femeia mai făcu un pas spre ieșire.

— Cum doriți dumneavoastră... Dacă nu doriți... mă rog.

— Da, nu doresc ! urlă el. Nu vreau să-mi fie nimeni recunoscător ! Dom' doctor în jos, dom' doctor în sus. Ia duceți-vă dracului !

Femeia ieși, smucind ușa, și fugi pe culoar.

Mitică începu să lovească rufele cu picioarele, le împrăstie prin toată camera, apoi se dezbracă de pijama, rămânând gol. Privindu-se în oglindă, se liniști, brusc, și începu să-și pipăie fața cu degetele, îndelung, bombănind :

— De ce dracu, atunci când mă enervez, mă fac atât de urît ? Mi se umflă venele ca la un satir bătrîn.

Apoi, brusc, începu să se îmbrace. Își aruncă hainele pe el cu o grabă cumplită și fugi pe scările blocului, fără să mai aștepte liftul. Când ajunsese în curte se opri și, tot cu aceeași viteză, se întoarse în cameră, deschise un sertar al șifonierului în care se aflau foarte multe mere, luă un măr, îl vîrî în buzunarul drept și plecă, trîntind ușa.

La poarta casei din colțul străzii îl aștepta o fetiță de vreo cinci ani, îmbrăcată într-un pulovăr roșu. Când îl văzu venind, fetița se apropie de el, își vîrî cu multă siguranță mîna în buzunarul lui și scoase la iveală mărul.

— Asta e mai roșu ca ăla de ieri, spuse ea, fără să fie prea bucuroasă, ci mai mult satisfăcută.

— Mîine am să-ți aduc unul și mai roșu, o asigură el, trecînd mai departe, iar fetița intră în curte mușcînd din măr.

Cînd ajunsese la spital și intră pe poartă, portarul îl anunță, fără prea mult respect, că îl așteaptă două persoane.

— Ce doresc persoanele ? întrebă.

— Nu sînt pentru consultație.

— Să vină la ora douăsprezece.

Una dintre persoane, un individ grăsuliu, cu mers legănat, i se atașă din mers și-i spuse pe un ton confidențial :

— Eu sînt Brezoi.

— Nu pricep, îi răspunse Mitică fără să se oprească.
Care Brezoi ?

— Am soția la dumneavoastră, cu vezica. Ați operat-o ieri.

— Și dacă am operat-o ieri, nu puteai să vii ieri să întrebi ce-i cu ea ? De ce vii tocmai acum ?

— Eram în tură. Am dat de cinci ori telefon.

— N-am știut. Scuză-mă.

— Cum a mers operația ?

Mitică se opri o clipă, privindu-l lung pe Brezoi.

— Îmi pare rău că trebuie să-ți dau o veste proastă.
Soția dumitale nu are vezică biliară.

Brezoi clipi de mai multe ori și rămase cu gura căscată.

— Cum nu are ?

— Uite-așa : nu are.

— Deloc ?

— Deloc.

Brezoi începu să rîdă. Avea un rîs falsificat din cauza fricii, care i se putea citi lesne pe față.

— Eu zic că dumneavoastră glumiți...

Mitică se încruntă.

— Dumneata crezi că eu sînt doctor sau idiot ?

— Vă rog să mă iertați.

— Cum îți închipui că mi-aș permite să fac glume într-o asemenea situație ? Îți spun foarte serios că soția dumitale nu are vezică biliară. Cînd am deschis-o, nu mi-a venit să cred. E o anomalie.

Convingîndu-se de adevăr, Brezoi luă o atitudine ciudată : de om mîndru și în același timp indignat.

— Și ea de ce nu mi-a spus nimic pînă acum ?

— Ce să-ți spună ? Că nu are vezică biliară ?

Brezoi dădu impresia că și-a înțeles pe loc prostia și că vrea s-o dreagă.

— Ziceam că nu mi-a spus că ar simți ceva în sensul ăsta. Doar că avea dureri.

— Păi de-asta o durea.

Mitică porni grăbit, intrînd pe culoarul cel mare al spitalului. Brezoi veni după el.

— Și eu ce fac, dom' doctor ?

— Cum adică ce faci ?

— Păi ce fac, că am doi copii.

— Și ce dacă ai doi copii ?

— Dacă moare, ce mă fac eu cu ei ? Știți ce răi sînt ?

E ceva nemaipomenit. Unul și-a băgat capul între sobă și zid, nu l-am putut scoate, și-a trebuit să dărîm soba. Zău dacă exagerez !

Brezoi avea lacrimi în ochi. Pe figura lui de om gras, tristețea devenea grotescă și rizibilă.

— Dumneata ce meserie ai ? ! îl întrebă Mitică.

— Ospătar.

După ce primi răspunsul, se apropie de o ușă pe care scria „Director“ și vru să intre, dar Brezoi îl ajunse imediat și-i bară trecerea.

— Credeți că o să fie bine ? întrebă el.

— Să sperăm. O duc mîine la București, s-o vadă profesorul.

Brezoi, vîrî mîna în buzunar și scoase un ghemotoc de sute pe care le strecură în buzunarul lui Mitică cu o discreție felină, profesională.

— Ce-i cu ăștia ?

— Lasă că v-ați ostenit și dumneavoastră destul.

— Nu-nțeleg. Cum m-am ostenit ?

— Păi dacă a durat două ore și un sfert operația...

— Și ce legătură are asta cu banii ?

— Păi...

— Ce „păi“ ? strigă Mitică, apucîndu-l strîns de reverele hainei. Vrei să te bat pînă te umplu de sînge, nenorocitul ? Vrei ?

— Dom' doctor, vă rog...

Îi îndesă banii în buzunarul de sus al hainei și-i spuse, scrișnind :

— Ia banii și du-te dracului acasă ! După ce că ești amărît, poate te mai și înjur. Nenorocitul !

— Să știți că-mi pare rău. Poate veniți într-o seară la restaurantul „București“ cu soția. Eu acolo servesc.

- Nu am soție și nici nu beau alcool.
- Nici măcar o bere ? se interesă Brezoi.
- Nici. Ai grijă de copii și nu te înhăita cu alte femei. Nevasta o să stea mult în spital.

Apoi, fără să-l mai asculte, intră în biroul directorului. După ce făcu cițiva pași, se opri.

- Scuzați-mă, am uitat să bat la ușă, spuse el, tare.

Directorul ședea cocoșat peste un birou care era prea mic pentru statura lui. Semna niște hîrtii. Înalt, gras, cu fața congestionată, nu avea nimic a doctor pe el, în afară de halat.

- Nu face nimic, ia loc și spune.
- Am auzit că s-a întors răspunsul de la județ.
- Care răspuns ?
- Răspunsul la memoriul meu.
- Da, s-a întors.

Directorul vorbi fără să ridice ochii din hîrtii. Semna făcînd mișcări rotunde cu mîna dreaptă.

- Nu vreți să vă uitați la mine atunci cînd vorbiți ? Că mă deranjează foarte mult chestia asta.

— Poftim ! spuse directorul, brusc, și își înfipse două priviri galbene în ochii lui.

— Acum zece zile am făcut un memoriu la județ. După cum sînt informat, a sosit răspunsul. Vreau să știu care e acest răspuns.

— Răspunsul e acesta, spuse directorul citind pe o hîrtie : „Se aprobă în măsura în care există posibilități concrete. În planul de construire a noii aripi a spitalului să se prevadă și o secție de urologie“. Acesta este răspunsul.

— Concret, ce înseamnă asta, că de vorbe mi se face greață.

— Că la anul vei avea o secție de urologie. Felicitările mele.

— Un an de zile e prea mult. Cu ce mă puteți ajuta acum ?

— Cu un oftat. Și-așa mi-ai ocupat ilegal două săloane. Dacă vreau, te sancționez.

- Nu zău ! Aș vrea s-o văd și p-asta.

— Mitică, spuse directorul rugător, am treabă. Lasă-mă dracului să lucrez.

— Am să scriu un nou memoriu la directorul general din minister. Pe urmă am să scriu ministrului personal.

— Da, și ? Ce-i cu asta ?

— O să vină o anchetă ?

— O să vină. Și ? Ce-o să constate ? Că tu nu vrei să lucrezi la chirurgie, vrei neapărat secția ta de urologie. De ce nu ne-a anunțat ministerul din timp că ni se va da un chirurg urolog ?

— Asta nu mă privește pe mine. Eu am venit aici ca să fac treabă. Asigurați-mi condițiile.

— Lucrează deocamdată la chirurgie.

— Nu pot să lucrez cu Mitruș, e un escroc. Cum să-mi dea mie dispoziții un om pe care-l disprețuiesc ? Dumneavoastră știți că ia bani de la bolnavi și tot felul de lucruri ?

— Bineînțeles că știu.

— Și atunci, ce dracu păziți aici ?

— Fiecare om dă de bunăvoie, iar eu nu sînt poliție secretă ca să urmăresc ce face personalul în afara serviciului.

— Sînteți un medic bun, dar incapabil ca director. De ce nu vă dați demisia ? De ce nu lăsați pe altcineva care se pricepe ?

Mitică porni spre ușă, dar directorul îl strigă :

— Mitică !

— Poftim.

— Tu ți-ai pus vreodată întrebarea dacă nu ai cumva o leziune pe creier din vreo căzătură sau dacă nu cumva suferi de o alienație mintală ?

— Tovarășe director, spre dezamăgirea dumneavoastră, care nu mă puteți suferi, pot să vă declar că sînt perfect sănătos din punct de vedere nervos. Am fost consultat nu de mult de un mare psihiatru. Dar de ce credeți că aș putea fi bolnav ? Pentru că vă spun adevărul ?

— Așa cum prezinți tu situația, reiese următoarea concluzie : toată lumea te dușmănește și-ți pune piedici în muncă, toți sînt niște escroci și niște ciubucari, cei care nu sînt ciubucari sînt incapabili și așa mai departe. Nu crezi că exagerezi ?

— Tovarășe director, de ce încercați să-mi vîriți pumnul în gură ? De ce ? Eu nu am defăimat pe nimeni ; dacă mi se dovedește că am calomniat pe cineva, un om cinstit și nevinovat, rog să fiu chemat în fața justiției. Eu nu vorbesc despre medici în general, nici despre spitale în general, nu arunc anateme la întîmplare. Ade-vărul e că în acest spital nu a luat nimeni atitudine împotriva atmosferei infecte, imputite care există la chirurgie, iar cînd ia cineva o atitudine, vi se pare scandalos.

— Mitică, eu te iubesc foarte mult pe tine, spuse directorul, mîngîindu-l cu două degete groase pe obraz. Tu ai un singur defect : spui și ce trebuie și ce nu trebuie ; ești puțin înrăit din cauză că n-ai o viață personală organizată.

Mitică se așeză pe un scaun și rămase îndelung pe gînduri, cu ochii aproape închiși. Apoi tresări.

— Nu aveți dreptate. Nu sînt înrăit. Ceea ce pot să recunosc sincer e că uneori sînt destul de nenorocit din punct de vedere sufletesc. Sînt timid și urît. Am nasul turtit, buzele crestate cu cuțitul de pe vremea cînd eram copil, un metru cincizeci și nouă înălțime... La mulți nici nu le vine să creadă că sînt doctor. Singura mea mîngiere și mulțumire e că știu meserie. Cunosc meserie cît jumătate din medicii care se află în acest spital la ora actuală. Nu știu dacă sînteți de acord cu părerea mea. Citesc în cinci limbi, învăț în fiecare zi patru ore și lucrez... Știți cîte ore lucrez eu pe zi ?

— Știu. Cincisprezece.

— Uneori și șaisprezece. În afară de muncă și cînte nu am nimic altceva frumos în mine. De ce nu vreți să mă ajutați să-mi fac o secție de urologie ? M-ați face cel mai fericit om de pe pămînt. Vreau să am saloanele mele, cabinetul meu de consultații, personalul meu, să știu că nu-mi încurcă nimeni treburile și că numai eu răspund de bolnavii mei. Dați-mi două surori și două asistente, dați-mi instrumentar, un cabinet medical, niște mobilă și încă un salon pentru femei.

— De unde să-ți dau ?

— Dați-mi măcar încă o asistentă. Suzi lucrează îngrozitor de mult, anormal. Face cît un medic, o asistentă, o soră și o femeie de serviciu la un loc. Ați văzut-o vreodată cum lucrează ?

— Nu.

— De ce ? Doar sînteți director ! Pentru ce luați o indemnizație în plus ? Ca să stați toată ziua în birou și să semnați niște hîrtii ?

— Mitică, spuse directorul calm, fii blînd, că altfel te dau afară.

— Afară de unde : din birou sau din spital ? se interesă acesta, închizînd ochii de furie.

— Din amîndouă. Spune calm ce ai de spus. Știi doar că te simpatizez. La vîrsta ta visam și eu să se cutremure pămîntul sub picioarele mele.

— Hai, veniți o dată să vedeți cum lucrează Suzi ? se rugă Mitică. Să vedeți o fată de douăzeci și unu de ani, fecioară, care nu s-a' sărutat mai mult de zece ori în viață, curată și pură ca un crin, cît de senină suportă cele mai cumplite abjecții omenești, fără să zică niciodată că i-e rușine sau că i-e greață. De ce nu veniți s-o vedeți ?

— Ți-aș mai da o soră, deși nu am aprobare pentru asta, dar nu vor să vină la tine. Urologia e prea mizerabilă pentru o femeie. O a doua Suzi nu mai există în spital.

Mitică se ridică și se apropie din nou de ușă. Era foarte trist, figura lui deveni și mai copilăroasă, nasul i se făcu și mai urît. Doctorul îl privi cu milă.

— Mitică, mi-e milă de tine, spuse el cu glas tare. Tu parcă ești făcut să fii nefericit. Dacă erai băiat frumos, înalt și te plăceau femeile, te-ai fi făcut și tu lichea : luai ciubucuri și-ți cumpărai mașină. Dacă ai avea o mașină și o femeie bine, s-ar duce dracului tot romantismul tău.

Rise încet, potolit, dar insinuant și complice.

— Hai sictir, îi răspunse Mitică și, înainte de a apuca directorul să-i spună să iasă afară, ieși el de bunăvoie. Plecă grăbit spre secția lui, care se afla în aripa dreaptă. În dreptul radiologiei, un medic în vîrstă îl strigă :

— Mitică, vino puțin pînă la mine.

Pe patul de consultații al cabinetului se afla un bătrîn foarte palid. Gemea lung și înfundată. Medicul în vîrstă îi șopti la ureche :

— Am impresia că e mușteriul tău.

Mitică își puse o mănușă, făcu tactul rectal, apoi îi spuse doctorului :

— E pe drojdie cu prostata. Îl iau cu mine.

Plecă ținîndu-l de braț pe bătrîn.

— Unde mergem ? îl întrebă acesta stins, dar cu nădejde.

— La femei, îi răspunse Mitică grav. Cîți ani ai ?

— Șaptezeci și doi.

— Bine-ar fi să trăiesc și eu atîta !

— Mă doare burta, se văită bătrînul, resemnat.

— Lasă că te aranjez eu imediat, de nu mai simți nimic. În cel mult două zile îți faci palton de scînduri.

Bătrînului îi plăcu gluma, rîse și Mitică îl duse în salon, vesel. Văzîndu-l pe doctor, bolnavii se ridicară pe jumătate.

— Gică ! strigă Mitică spre un băiat de vreo douăzeci de ani, care în momentul acela tăia bucățele mici de slănină pe o bucată de pîine. Mută-te în patul de lîngă fereastră și lasă-l pe unchiul în locul tău.

Gică își luă boarfele și se mută, după care îi spuse bătrînului nou-venit :

— E un pat foarte valabil, tataie, n-o să-ți mai vină să te desparți de el. Ești dator c-o cinste.

Mitică era îmbrăcat în haine de oraș ; încă nu-și pusese pe el halatul. Prezența lui în salon era, deci, neoficială și din pricina aceasta toți bolnavii se simțeau dezinvolți.

— De ce mănînci slănină, mă capsomanule, de ce nu ții regim ? îl întrebă pe Gică. Unde te trezești tu aici ?

— Păi dacă nu mănînc, cum să mă fac sănătos ?

Toți bolnavii rîseră. Rîdeau de orice, fie că era glumă sau nu, rîsul le dădea încredere în ei și speranța că vor învinge boala.

— Bine, îi spuse Mitică, lasă că dai tu de dracu pînă la urmă ! Să vezi cum te trimit eu acasă pe bucăți ! Ce crezi tu, că mai scapi zdravăn din mîinile mele ?

Gică rîdea cu un glas foarte pițigăiat și caraghios, ceea ce îi făcea și pe ceilalți să rîdă. Se contaminau de rîs unul de la altul și, dat fiind că era și o femeie în salon, cei mai tineri încercau să se evidentieze, rîzînd cît mai deosebit. Suzi, care pregătea niște instrumente pentru fierț și care nici nu zîmbea și nici nu se încrunta, părea că nu aude nimic din tot ce se vorbea în jurul ei.

— Dom' doctor, spuse Gică, moș Nae a adus az-noapte o femeie în pat.

Moș Nae ședea în patul de lîngă ușa și urina sînge într-un borcan de compot. I se făcea din două în două ore morfină. Deși bănuia că deznodămîntul e aproape, faptul că ceilalți făceau glume pe seama lui îi crea impresia că, totuși, s-ar putea ca boala să nu fie un lucru prea serios. Rîdea fără glas, pînă îi dădeau lacrimile. Mitică se apropie de el și-i luă borcanul în mînă, privind cu atenție conținutul.

— Moșule, rîzi tu, rîzi, da' purceaua-i moartă-n coteț.

— De durut, nu mă doare, îi răspunse acesta cu o bucurie știrbă.

— Foarte bine ! îl încurajă Mitică și-i înapoie borcanul. În caz că te mai doare, îi spui lui Suzi să-ți mai facă o injecție de-aia bună.

Mitică deschise ușa unui dulap și-și luă o haină albă, cu care se îmbracă. Haina îi era prea mare, îl făcea să semene cu un vînzător de prăvălie sau cu un frizer. Din clipa în care se îmbracă, atmosfera din salon se schimbă, brusc. Începea consultația oficială, bolnavii respectau cu sfințenie acest moment, incremenind în paturi și sorbind fiecare cuvînt al doctorului ca pe un verdict. Suzi lăsă instrumentele să fiarbă și veni lîngă el, devenind gravă și oarecum umilă. Făcea eforturi să-i prindă fiecare cuvînt, să-i răspundă foarte repede și să-i înmîneze foile de observație la timp, adică în momentul cînd ajungea la bolnav.

În patul numărul unu, situat în dreapta ușii, se afla un om de vreo patruzeci de ani, cu barbă. Era călugăr într-o

mănăstire din apropiere și venise la spital plîngîndu-se de trînci.

— Cum merge, sfinția-ta ? îl întrebă Mitică.

— Bine, mulțumesc.

— Dacă m-ai asculta pe mine, ar merge și mai bine. Lasă mănăstirea și însoară-te, nu-ți bate joc de viață. Ori cu nevastă, ori fără nevastă, tot un drac e, raiul nu-l apuci. Ai prostatită cronică, îți trebuie o viață sexuală normală.

Nu rîdea nimeni, fiecare lua lucrurile cît se poate de în serios, știind că-i vine rîndul imediat.

— Nu mă mai însor, dom' doctor, spuse călugărul. Am fost o dată...

— Și ce dacă ai fost ?

— Am prins-o cu unul...

— Bine că n-ai prins-o cu doi.

Călugărul roși.

— Numai Dumnezeu știe ce e bine și ce e rău.

— Știu eu mai bine decît el. Ascultă-mă pe mine. Deocamdată continuăm cu masajele.

Trecu la patul lui Gică. Acesta se făcu dintr-o dată palid. Mitică îl consultă îndelung, în tăcere.

— Măi Gică, îi spuse apoi, grav.

— Da' dom' doctor.

— Ție ți-e frică de cuțit ?

— Aoleu !

— O să trebuiască să te operez. Ce zici ?

Gică îl privi lung pe doctor, văzu că vorbește serios, apoi își acoperi fața cu mîinile și începu să plîngă.

— Hai, nu fi tîmpit, că nu ți se întîmplă nimic. Chiar de azi începe tratamentul tuberculos, i se adresează lui Suzi ; îl pregătești de operație pentru poimîine.

Gică continua să plîngă. Mitică strigă la el, sever :

— Gică, vezi că mă enervezi !

Gică își înghiți plînsul și se vîrî cu capul sub pătură. După ce vizită ceilalți bolnavi, Mitică se duse lîngă bătrînul pe care îl adusese în dimineața aceea și-i completă fișa. La rubrica „diagnostic“ scrisese : „cancer prostatic“. Trecu apoi cu Suzi în salonul de vizavi, la femeii. Salonul era, de fapt, o cameră obișnuită de patru pe trei, în care se aflau trei paturi. O vizită mai întîi pe nevasta lui

Brezoi. Avea puțină febră și se văita tot timpul, speriată.

— Credeam că mor az-noapte, dom' doctor.

— Nu te grăbi să mori, ai răbdare, ești un caz interesant. Suzi, mai pune-i gheață și continuă cu ce ți-am spus ieri.

— Visez urit, dom' doctor, visez numai ciori și capre negre, și mă zvîrcolesc și mi-e frică să nu mor, că am copii.

— Gata ! se răsti Mitică la ea. Lasă prostiile. Mori cînd vreau eu, nu cînd vrei dumneata !

Celelalte două femei aveau litiază renală, venite în colică. Una dintre ele era tinărară și oarecum frumoasă, cu părul și ochii negri. Purta o cămașă de noapte fină și transparentă, prin care i se vedeau sînii. Mitică o consultă cu atenție, palpînd-o în regiunea lombară. Pe motiv că se gîdila, femeia începu să chițcăie, cochetă.

— Dumneavoastră o să plecați azi acasă, îi comunică el, scurt. Înainte de a pleca, o să vă spun ce trebuie să faceți.

— Dar nu mă simt încă restabilită, domnu' doctor, spuse ea, clipind des și cu oarecare complicitate.

— Continuați tratamentul acasă. Am nevoie de pat.

Femeia se ridică în capul oaselor și, de unde era cochetă, deveni agresivă.

— Eu sînt soția vicelui Berghilă și n-o să mă dai dumneata afară din spital cînd vrei !

— Am nevoie de pat, îi răspunse Mitică, apăsător. Dacă vrei să-ți arăți țigetele, poți s-o faci și-n altă parte.

Se îndreptă spre ușă, dar, cînd să iasă, auzi în urma lui o înjurătură foarte scurtă, se întoarce, o privi lung pe femeia cu cămașă de noapte transparentă, scrișni scurt din măsele și ieși. Pe culoar se opri și rămase un minut pe gînduri. Suzi stătea în fața lui, roșie de indignare.

— Dom' doctor, individă aia v-a înjurat.

— Nu contează. Învață să te stăpînești cînd te jignește cineva mai slab. Știi ce ? Hai să ne facem un cabinet de consultații.

— Unde ?

— Am ochit eu o cameră a asociației sportive, asociație care nici nu există. Se țin în ea materiale pentru pavo-

zare, niște șahuri și niște popice. Luăm toate boarfele astea și le ducem la magazie, pe urmă facem curat, spălăm pe jos, ștergem pereții, dezinfectăm și așa mai departe. Te ajut și eu să facem tratamentele și pe urmă ne apucăm de treabă.

— O să iasă scandal.

— Nu contează.

După ce făcură tratamentele, forțară ușa sediului asociației sportive și se apucară de treabă. Mitică luă un braț de materiale și se duse cu ele la magazie.

— Nu pot să le primesc dacă n-am o dispoziție scrisă, îi spuse magazinerul.

— Dacă ți-o dau eu, e bună ?

— Nu e bună, trebuie să mi-o dea direcția sau sindicatul.

— Atunci primește-le fără dispoziție, ca să nu-mi sară țandăra.

Mitică îi lăsă la ușă vraful cu materiale și plecă să aducă încă un transport. Suzi mătura pe jos, legată peste nas și gură cu o bucată de tifon.

Pe la ora unsprezece, ușa camerei se deschise brusc și intră doctorul Simiciuc, președintele sindicatului.

— 'Tovarășu' doctor, spuse el cu o deosebită gravitate, după care tăcu și privi lung spre Mitică. Acesta aștepta.

— Vă ascult, spuse el.

Simiciuc se plimbă prin încăpere, gânditor.

— Știi ce ? spuse el la un moment dat. Dumneata nu ești nici membru de partid și nici sindicalist, așa că nu pot să te trag la răspundere. Dacă te enervezi, știu că ai fost boxer și că mă poți bate. Așa că du-te dracului și fă ce vrei.

— Domle doctor, interveni Mitică, sînteți de acord că secția de urologie are nevoie de un cabinet de consultație ? Știți că am peste două sute cincizeci de pacienți pe săptămîină ? Unde vreți să-i primesc ? În ghereta portarului ?

— Secția dumatăle este ilegal înființată, în mod abuziv și vei da socoteală unde trebuie.

După ce spuse aceste cuvinte, Simiciuc plecă, trîntind uşa cu putere. Mitică ieşi imediat după el, cu pumnii strînşi, dar Suzi reuşi să-l prindă la timp şi să-l calmeze.

La ora douăsprezece, bătrînul cu cancer prostatic se simţea foarte rău. Avea o hematurie puternică.

— Cred că intră în comă, îi comunică Suzi, calmă. Mitică îl cercetă cinci minute şi se gîndi apoi încă cinci.

— Trebuie să-l operez urgent, spuse el. Du-te şi anunţă să se elibereze sala.

— Nu ştiu dacă merită, îşi spuse părerea Suzi. Are un puls foarte slab. În cîteva ore e gata.

— Rezistă, hotărî Mitică.

— Nu rezistă, îl contrazise Suzi. Pot să pun şi pariu cu dumneavoastră.

— Nu pun pariu pe bolnavi. Du-te !

— Bine, mă duc !

Se întoarse peste cinci minute şi spuse :

— Doctorul Mitruş m-a întrebat ce caz avem.

— Un caz foarte urgent de scabie, nu i-ai spus aşa ?

— Nu.

— Lasă că discut eu cu el.

— Să-i facem o transfuzie ?

— Nu. Îl operăm. Trebuie legate vasele hipogastrice.

— Ne chinuim degeaba.

— Dacă oprim hemoragia, continuă Mitică, un tratament radioterapic poate ameliora situaţia. Pe urmă putem face o operaţie radicală.

Apoi ieşi şi se îndreptă spre sala de operaţie. Înăuntru se aflau doctorul Mitruş şi cîteva asistente. Una dintre ele îi şopti numaidecît doctorului : „Vine nebunul“. Mitruş îi întoarse spatele, ostentativ, şi ieşi.

— Să nu ocupe nimeni sala, ordonă Mitică asistentele, am o urgenţă.

Pregătirile pentru operaţie durară o oră şi tot atîta timp dură şi operaţia propriu-zisă. În toată sala erau numai ei amîndoi şi bolnavul. Suzi muncea enorm : innoda, pansa, ştergea, mîinile ei nu stăteau nici o clipă ; răsufierea i se auzea obosită.

După operaţie aduseră bolnavul în salon. Hemoragia se oprise. Mitică îi spuse bătrînului, satisfăcut :

— Moșule, o să fie bine.

Bătrînul arăta mulțumit și împăcat, operația îl liniștise. Mitică rămase lângă el, iar Suzi continuă să frece parchetul în camera pe care voiau s-o transforme în cabinet de consultații. Gică și călugărul o ajutau și ei.

La ora două, asistenta veni și-i spuse că pleacă acasă. Era foarte obosită, se simțea rău. Fusesse de gardă noaptea trecută.

— Mai stai măcar o oră, o rugă Mitică. Să facem tratamentul împreună.

Suzi acceptă. Mai stătu o oră, dar la trei veni după ea logodnicul, un inginer agronom înalt și frumos. În fiecare sîmbătă la ora trei venea din satul unde lucra și o lua de la spital. Intră și el în salon și îl salută pe Mitică cu un respect exagerat, umil și intimidat. Suzi făcu două injecții, după care plecă cu logodnicul la braț. Mitică ieși pe culoar și merse în urma lor încet, amețit. Cînd îi văzu că ies pe ușa cea mare, care dădea în curte, se făcu alb la față și strigă răgușit :

— Suzi !

Suzi se întoarse și veni lângă el liniștită, cu fața ei albă și fină, fără riduri, cu ochii micșorați de oboseală, bănuind că Mitică a uitat să-i spună ceva, o chestiune obișnuită de serviciu.

— Suzi, o întrebă el, răgușit, unde te duci ?

— Acasă, îi răspunse ea, simplu.

— Bine, du-te, acceptă Mitică după două secunde de gîndire.

Ea se întoarse și plecă, luînd cele spuse de el la modul propriu. Mitică își simți picioarele moi, se clătină și din gitlej îi scăpară niște sunete urite, de animal bolnav. Suzi se opri din nou și întrebă :

— Ce-ați spus ?

— N-am spus nimic, îi răspunse.

Apoi se întoarse în salon. Bătrînul se simțea ceva mai bine. Ceilalți bolnavi se culcaseră. Peste cîteva clipe ieși încet, închizînd ușa cu grijă, și se duse la toaletă. Acolo își vîrî capul sub robinet și se spălă îndelung, lăsă să-i curgă apă pe față, pe tîmple și pe ceafă. Apa era foarte rece, sforăia și se scutura, improșcînd totul în jur. Înviorat, revenit la o stare normală, intră în cabinetul

de gardă al chirurgiei generale, deschizînd uşa cu o bruschete ostentativ impertinentă. De gardă era doctorul Mitruş, un bărbat tînăr, cu chelie şi cu o faţă de om cuminte, harnic şi bun familist. Mitică se apropie de el şi-i spuse pe un ton obişnuit, serios :

— Tovarăşu' doctor, vreau să vă pun o întrebare pur şi simplu omenească. V-am văzut pe stradă cu un Fiat 2300, ditamai limuzina, şi încă de culoare albă. De ce culoarea albă ? Pentru că sînteţi doctor şi culoarea e antiseptică ? De ce nu o culoare mai putredă ?

— Cum aţi spus ? întrebă Mitruş, uluit.

— Nu aveţi o maşină marca Fiat ?

— Ba da. Şi ce-i cu asta ?

— Nimic.

Mitruş păli, se ridică de pe scaun şi veni spre el cu spinarea încovoiată şi cu umerii aplecaţi înainte, gafa să-l sfîşie.

— Tovarăşu' doctor, de ce mă jigniţi ? întrebă acesta, privind crunt pe sub sprîncenele stufoase. V-am jignit eu pe dumneavoastră ?

— Pentru ce să mă jigneşti dumneata pe mine ? îi răspunse Mitică, privindu-l de jos în sus, deoarece era foarte mărunţ în comparaţie cu statura celui alt. Ce motive ai avea ? Eu n-am luat nici măcar o ţigară de la un bolnav, în timp ce dumneata ai adunat în cîţiva ani o maşină şi o casă cu aleie de trandafiri. Deci, în ce constă jignirea ? Te rog să-mi spui sincer.

Doctorul Mitruş îl privi lung şi fălcile lui se contractară de mai multe ori, făcînd mişcarea unor pistoane : sus-jos, jos-sus.

— Pe dumneata te-a bătut vreodată cineva ? întrebă el, oftînd adînc, cu o furie reţinută.

— M-a bătut. Uite, îmi lipsesc şi două măsele din cauza asta, nici n-am avut timp să mă duc să le pun de doi ani. Vrei să mă baţi şi dumneata ?

Doctorul Mitruş se întoarse la birou, trase de sertar, luă o pastilă de vitamina C şi începu s-o sugă, gînditor.

— De ce te legi dumneata de mine ? Ți-am făcut eu ceva ? întrebă el, de astă dată calm.

— Întrebarea nu e potrivită, dar pot să-ţi răspund că mi-ai făcut. Azi dimineaţă, Brezoi, chelner de meserie,

a vrut să-mi dea ciubuc pentru că am operat-o pe nevastă-sa de vezica biliară. Eu eram gata să-l bat și să-l înjur, iar el avea tot dreptul să mă dea în judecată. Deci, acest Brezoi m-a confundat cu un ciubucar. De ce sînt eu obligat să suport o umilință și o rușine pe care nu le meriți decît dumneata ?

— Tovarășu' doctor, de ce mă jigniți ? întrebă acesta, îngălbenind, brusc. Aveți vreo treabă cu mine în interes de serviciu ?

— Da, vă rog să-mi împrumutați o rezervă. Am un bolnav în stare de șoc. Aveți vreuna liberă ?

— Nu, nu cred.

— Atunci am s-o iau pe aceea în care obișnuiți să vă culcați voi cu sînorile cînd sînteți de gardă. E vorba de rezerva douăzeci și unu. E liberă.

— Vă rog să mă iertați, spuse doctorul Mitruș, cu o umilință care ieșea foarte mult în evidență. N-am știut că am o rezervă liberă. Aveți cuvîntul meu de onoare că n-am știut și că nu e rea-voință la mijloc.

Mitică ieși. Mitruș veni după el pe culoar.

— V-aș ruga foarte mult să nu considerați că am dorit să vă deservesc. Vă rog foarte mult.

— Vă rog să nu mă rugați nimic, spuse Mitică, dur. Nu e cazul.

După care plecă, lăsîndu-l pe Mitruș rezemat de ușa. Se duse în salon și îl trezi pe Gică.

— Gică.

— Da, dom' doctor.

— Ajută-mă să-l duc pe unchiașu-ăsta într-o rezervă. Nu vreau să vă deranjeze.

Gică se ridică repede din pat și-l luă pe bolnav în brațe ; nu mai așteptă targa.

— Țsta n-are nici cincizeci de chile, aprecie el, neutru, 'ca și cum bolnavul nu l-ar fi auzit. S-a făcut cît un pui de găină.

Bătrînul se amuza că e dus în brațe, rîdea. Nu mai avea nici un dinte în gură.

— Ce-ai făcut cu dinții ? îl întrebă Gică, așezîndu-l cu grijă în patul din rezervă. Ieri parcă-i aveai.

— Du-te tu și adu-mi placa, îi șopti bătrînul. E în raglan.

Gică se duse repede în salon și cotrobăi prin toate raglanelle și balonzaiidele din dulap pînă găsi dantura bătrînului, apoi veni și i-o aduse.

— Mă duc să mă culc la loc, îi spuse el lui Mitică, grăbit. Tocmai visam ceva frumos.

La ora trei și jumătate, Mitică îi făcu bătrînului o doză dublă de strofantină cu glucoză.

— Cum te cheamă, papă ? îl întrebă el, în timp ce-l injecta, ca să-i distragă atenția.

— Gheghe Ion, spuse bătrînul fără să tresară, ceea ce însemna că organismul lui intrase deja în acea stare de anestezie organică refulată, cînd celulele se sting în propria lor carapace și mor de oboseală, sinucigîndu-se în masă.

— Injecția asta o să facă minuni, pălăvrăgi Mitică mai departe. Te dă înapoi cu treizeci de ani. Ce zici, ai vrea să întinerești cu treizeci de ani ?

Bătrînul zîmbi, rușinat.

— Ce-mi trebuie ?

— Ia spune-mi, ce făceai dumneata acum treizeci de ani ? Îți mai aduci aminte ?

— Ce an era acum treizeci de ani ? întrebă el.

— O mie nouă sute treizeci și patru. Martie.

— Unde eram eu în martie ? se întrebă el și închise ochii.

Mitică nu știa dacă se gîndește sau doarme.

— Hai, gîndește-te. N-am nici o treabă, stau cu matala toată noaptea. Te gîndești ?

Bătrînul încercă să gîndească, încruntîndu-și fruntea albă și îngustă, pe care o venă de culoare vinată se zbătea, disperată.

— Da, îmi aduc aminte.

— Spune, îl îndemnă Mitică, apropiindu-și scaunul.

— Nu făceam nimic, spuse el sec și oarecum mulțumit de faptul că și-a putut aduce aminte.

— Cum nimic ?

— Eram acasă.

— Și ce făceai acasă ?

— Aveam o grădină de zarzavat lîngă malul Buzăului și lucram la ea cu băieții. Eram zarzavagiu.

— Cîți băieți aveai ?

- Doi.
- Și ce fac acum ?
- Unul a murit pe front. Alălalt nu știu ce-i cu el.
- Cum nu știi ?
- Sîntem certați. A sărit o dată să mă taie cu cuțitul și, de-atunci, nu mai vorbim.
- Mare derbedeu !
- Da. Derbedeu mare. Așa face și cu nevastă-sa : cum se îmbată, sare la ea cu cuțitu' și zice c-o spintecă.
- Da n-o spintecă.
- Nu. N-o spintecă. Ia și ea un cuțit și se bat în parte.
- Așa ai fost și matale ?
- Eu eram mai rău.
- Adică cum mai rău ?
- După ce beam, veneam cu muierile acasă, cîte două-trei. Le îmbătam și le luam cu mine.
- Și ce făceai cu ele ?
- Nimic. Le lăsam să se bată cu nevastă-mea, și eu mă uitam la ele.
- Ai fost un ticălos, îi spuse Mitică. Scuză-mă că ți-o spun.
- Am fost, recunosc bătrînul. Am făcut multe la viața mea.
- Spune, ce mai făceai ?
- Aveam la marginea grădinii un mal galben, de unde venea să cumpere nisip tot cartierul.
- Îl vindeai ?
- Păi dar cum ? Degeaba ? Doi lei spinarea. Venea omul cu sacul, încărca cît putea și pleca. Erau unii care ar fi vrut să ia mai mult decît puteau duce și cădeau în nas sub saci. Rîdeam de ei de mă prăpădeam.
- Trecuse o oră de la prima strofantină. Mitică îi făcu încă o doză dublă.
- Da ce cauți matale în orașul ăsta ? Cum ai ajuns de la Buzău aici ?
- Am venit la un nepot.
- Ai un nepot aici ?
- Da, nepot după frate. Lucrează la Sanepid, poate îl cunoașteți.
- Cum îl cheamă ?

- Tot ca pe mine : Gheghe.
- Și mai cum ?
- Tot Ion.
- Nu-l cunosc. El știe c-ai venit ?
- Nu știe, că mi-a fost rău din tren, de la gară m-au adus direct aici, cu mașina.
- Când ai plecat de-acasă, nu ți-era rău ?
- Mi-era mai demult, da' mă țineam.
- Vrei să-l anunț pe nepotul matale să vină aici ?
- Nu vreau să le fac deranj. Când oi ieși, mă duc eu la ei. Zici că mă fac bine ?
- E posibil.
- Și dacă nu-i posibil, ce ? Pagubă-n ciuperci ! Dacă-s bolnav trebuie să mor, nu ? E obligatoriu să trăiesc ?
- Nu ți-e frică de moarte ?
- Parcă știi când mori ? Cît timp îți dai seama de tine, tot mai crezi că e bine și că nu mori. Pe urmă, când mori, nu mai simți nimic. Nevastă-mea, când trăgea să moară, s-a văitat toată ziua de frică : „Aoleu, mor și mor“. Pe urmă, seara, când i-a venit ceasul, a murit liniștită ca un pui de găină. M-a chemat lângă ea și mi-a zis : „Ioane, fi-ți-ar mă-ta a dracului, eu mor, și tu rămii“.
- Mitică vorbi cu Gheghe pînă la ora trei noaptea. Strofantina avea asupra lui un efect bun. Pulsul se apropiase de șaiszeci, iar tensiunea coborîse la șaisprezece cu doisprezece. Hematuria scăzuse, de asemeni. Bătrînul era vioi, vorbea fără întrerupere.
- Moș Gheghe, hai, odihnește-te. Eu mă duc puțin prin saloane.
- Ieși din rezervă și porni spre urologie. Luminile erau stinse. Căută pe pereți, bijbiind, comutatorul și-l aprinse. Imediat, un zgomot îi atrase atenția. Pe o masă, la capătul culoarului, o soră se îmbrățișa cu un bărbat. Văzînd că au fost surprinși, cei doi veniră șifonați și împleticiți spre el.
- Dom' doctor, nu vă supărați, șopti sora cu un glas care părea foarte sincer, e bărbatu-miu. Pleacă în detașare și-a venit în drum spre gară pe la mine.
- Când pleci ? îl întrebă Mitică pe bărbat, fără nici un interes.

— La patru jumate. Sintem douăzeci, preciză acesta, respectuos și demn.

— Bine, îi spuse pe un ton îngăduitor. Dar asta nu înseamnă că trebuie să vă înghesuiți pe culoarele spitalului, că doar nu v-ați însurat aseară.

Bărbatul încercă să-i explice ceva, dar Mitică plecă. Sora veni după el, tipa-tipa, în vârful picioarelor, ca să nu facă gălăgie.

— Dom' doctor, să nu credeți cumva cine știe ce. Uitați buletinul...

— Lasă, dragă, nu-mi arăta nimic. Du-te, și să-ți fie rușine.

În salonul bărbaților gema cineva. Mitică aprinse lumina și ascultă. Era Gică. Bănuî că visează urît și-l întoarse pe partea cealaltă. Noș Nae se trezi și-i făcu semn să vină lângă el.

— Mai faceți-mi o injecție de-aia bună, dom' doctor, se rugă el.

Îi făcu o morfină și plecă spre rezerva unde se afla Gheghe. Acesta ațipise. Mitică se întinse pe două scaune și ațipi și el. Când se trezi era ora patru. Gheghe nu mai respira. Pulsul îi încetase. Începu să-i facă imediat masajul cordului, dar fără nici o convingere, îndeplinind mai mult o formalitate. Peste un sfert de oră, simțind carnea de sub palmele lui răcită complet, renunță și ieși în curte. Era o răcoare de primăvară, plăcută. Se plimbă, făcînd înconjurul spitalului de patru ori. Când se află pentru a patra oară în dreptul aripii dinspre miază-noapte a clădirii, se opri și intră înăuntru pe o ușă care dădea în holul principal al maternității. De aici, drumul spre urologie era mai scurt.

Holul maternității era luminat puternic. Pe fotoliile îmbrăcate în stambă viu colorată ședea de vorbă un bărbat tînăr, înalt și solid, și o femeie în capot. Femeia era foarte palidă și plîngea. Deodată, în clipa cînd Mitică trecu prin dreptul lor, bărbatul o lovi pe femeie cu dosul palmei peste față. Aceasta se ridică speriată, încercă să țipe, dar se răzgîndi și fugi într-un colț al holului. Bărbatul înjura murdar. O soră ieși repede dintr-un salon și strigă la el, cuprinsă de isterie :

— Porcule ! Idiotule ! Nenorocitul !

Mitică privi liniștit scena, apoi se duse la soră și o întrebă ce s-a întâmplat. Sora abia îi răspunse, de enervare plîngea și sughița : femeia născuse două fete gemene, iar bărbatu-su o plesnise pentru că n-a făcut băiat, deoarece mai au două fete acasă.

— Și dacă ați ști, dom' doctor, cît s-a chinuit, săraca, cît a mai tras ! Douăzeci și patru de ore a avut contracții. Și după ce că e ca o frunză, o mai și lovește, fir-ar ei ai dracului de bărbați, cu cine i-a inventat pe lume !

Mitică privi spre bărbatul beat, care se pregătea să plece și care, la rîndul lui, îl cerceta speriat, cu o privire roșie. Îi făcu semn, bătîndu-l pe umăr, să se întoarcă și, cînd se întoarse, îl lovi cu pumnul direct în bărbie, aruncîndu-se cu întregul corp asupra lui. Acesta se clătină de două ori, se șterse pe față, dar n-avu timp să-și revină, pentru că Mitică îl lovi din nou cu pumnul, de astă dată în gură. Ștergîndu-se, bărbatul care fusese lovit constată că îi curge sînge, dar părea incapabil să ia o atitudine. În sfîrșit, se hotări : se întoarse cu spatele și porni spre ușă. După cîtiva pași, însă, se răzgîndi : veni spre Mitică, îl prinse puternic cu mîna dreaptă de reverele hainei și plecă, tirîndu-l după el fără nici o dificultate. Merse așa vreo zece metri, apoi, ajungînd în fața unei ferestre, o deschise și aruncă trupul pe care îl tîrîse afară, în curte. Fereastra se afla la parter și Mitică se prăbuși de la o înălțime de trei metri pe o grămadă de pietriș. Peste cîteva minute se ridică murdar de sus pînă jos și porni șchiopătînd. Ocoli grădina și intră pe aceeași ușă în holul maternității. Femeia lehuza nu se mai afla acolo, nu mai era nici bărbatul ei. Porni spre urologie, îngîndurat și oarecum nedumerit. Îl ajunse din urmă sora, gîfîind.

— Ah, bine l-ați mai pocnit, fir-ar neamul lui al dracului de nenorocit ! îi spuse ea cu satisfacție.

— Da, dar el m-a aruncat pe fereastră, îi răspunse Mitică, amărit.

— Nu vreți să anunțăm Miliția ?

— De ce ? o întrebă el, indiferent.

— Să-l aresteze.

— Vezi-ți de treabă.

Sora rămase o vreme pe loc și privi în urma lui, jignită. Ajuns la urologie, se învîrti de colo pînă colo, ca un om care nu are treabă. Se privi într-o oglindă și descoperi un cucui în partea dreaptă a frunții, un cucui vînat, care îl urîtea și mai mult. Îl acoperi cu un leucoplast și plecă. Cînd ieși pe poartă, portarul anunță :

— A venit Miliția, tovarășu' doctor !

— Să fie sănătoasă !

Mergera pe mijlocul străzii încet, clătînîndu-se, cu mîinile la spate. După vreo douăzeci de pași, cineva care venea din față îl prinse de mîinecă.

— Bună dimineața, spuse acel cineva cu glas proaspăt.

— Bună dimineața, îi răspunse Mitică, avînd încă privirea rătăcită și absentă.

— Nu mă mai cunoașteți ?

— Ba da, vă cunosc. Nu sînteți doctorul Pandele ?

— Eu sînt.

Doctorul Pandele era un om de vreo șaizeci de ani, cu fața tînără și roșcovană. Părea foarte bine dispus și sănătos.

— Tovarășe doctor, spuse el fără să dea drumul mîinecii lui Mitică, v-am citit studiul din revista „Urologia“. Mi-a plăcut enorm. Enorm de mult. Unde-ați făcut analizele acelea, la noi ?

— Nu, la Ploiești. Am lucrat cu un prieten.

— Aș vrea să lucrez și eu cu dumneavoastră. Vreau să mă apuc de urologie. Am o idee pe care vreau s-o lucrăm împreună.

Mitică zîmbi stînjinit.

— Deocamdată nu am o secție cum trebuie. E mai mult o improvizație. Ceva mai tîrziu.

— N-are importanță, nu asta contează. Vreau neapărat să lucrez cu dumneavoastră. Studiul ăsta pur și simplu m-a uimit. Pe cuvîntul meu.

— Să vedem, spuse Mitică, jenat. Mai vorbim altă dată.

Plecă, dar celălalt veni după el.

— Nu trebuie să vă simțiți jenat de faptul că eu sînt mai în vîrstă decît dumneavoastră. Asta n-are absolut nici o importanță, nu am nici un fel de prejudecăți. Vă rog să nu vă simțiți jenat.

— Bineînțeles că nu, îi spuse Mitică și porni mai departe.

Mergea încet, cu capul plecat, fără să se uite în jur. La un moment dat, își puse mîna pe frunte și constată că are febră. Cînd ajunsese în centru, ceasul din turnul palatului comunal bătu ora șase. Intră într-o curte interioară și căută paznicul.

— Unde e Sanepidul ? întrebă.

— Aici, în incintă, i se răspunse.

— Cunoști matala pe unul Gheghe Ion ?

— Îl cunosc, cum să nu ! spuse paznicul, săritor. E inspector.

— Și la ce oră vine ?

— S-ar putea să nu vină de dimineață, că el merge pe teren, inspectează magaziile. Dînsul se ocupă de magazii și de mori.

— Știi cumva unde stă ?

— Cum să nu ! Pe Povernei, chiar în capul străzii, imediat după piață. Știi unde e Povernei ?

— Știu.

— Da' ce-aveți cu dînsul ?

— Am o problemă.

Mitică ajunsese în strada Povernei într-un sfert de oră. Sună la o ușă, îi deschise un copil, întrebă de familia Gheghe și i se spuse să sune la a doua. Sună la o a doua ușă și-i deschise o femeie îmbrăcată oarecum elegant, pregătită probabil să meargă la serviciu.

— Pe cine doriți ? întrebă ea cu un glas stins. Era foarte slabă și avea un tic nervos la buza de sus.

— Pe domnul Gheghe.

— Dar cine sînteți ?

— Doctorul Mitică de la spitalul de adulți.

— Poftiți.

Îl conduse într-o bucatărie unde cetățeanul cu numele de Gheghe își bea ceaiul. Era un om mic, foarte gras și cu o figură perfidă. Se fîstăci cînd Mitică i se recomandă.

— S-a întîmplat ceva ? întrebă.

— Da. A murit unchiul dumneavoastră.

— Care unchi ?

— Gheghe Ion.

— Gheghe Ion mă cheamă pe mine, spuse el, zîmbind fals. E o confuzie.

Nevasta cea slabă îi șopti ceva lui Gheghe cel gras la ureche, dar nu de ajuns de încet, și Mitică auzi :

— Fii atent, e de la Miliție.

— Este vorba, spuse Mitică sobru, de unchiul dumneavoastră Gheghe Ion din Buzău. Venise aici să vă facă o vizită, dar i s-a făcut rău în gară și l-au adus la spital. Acum două ore a murit.

Gheghe îl privi pe Mitică pătrunzător și cu o antipatie evidentă. Vorbi însă cît se poate de umil.

— Zău dacă știu despre care unchi vorbiți dumneavoastră ! Oi fi avînd, dracu știe, oricînd poate să-ți răsară un unchi sau un nepot unde nu te-aștepți. Dar ce să fac eu cu unchiul ăsta, dacă ziceți că a murit ?

— Păi să veniți să-i luați cadavrul.

Femeia făcu ochii mari și se așează pe un scaun, sfîrșită.

— Ce să luăm ? Un cadavru ? ! Nelule, țipă ea foarte ascuțit, să nu te prind cu cadavrul în casa mea, că-ți dau cu el în cap și te ia mama dracului, auzi ?

După acest efort, căzu leșinată, lovindu-se cu capul de scaun. Mitică o luă în brațe, o duse alături și o așează pe un pat.

— Nu vă speriați, îl liniști el pe Gheghe, profesional.

Acesta nu părea speriat, ci mai mult amărît de întîmplarea ca atare.

— Are astenie nervoasă și fizică, îi explică el lui Mitică. La două trei zile face o criză. Acuma ați mai picat și dumneavoastră cu cadavrul pe capul meu. Dacă dau o taxă, ceva, nu-l opriți acolo la spital ? N-aveți nevoie pentru experiențe ?

— Nu-i nevoie să dați nici o taxă. Dacă nu-l luați, rămîne la noi.

— Mulțumesc, spuse Gheghe, bucuros. Lăsați, că de ea mă ocup eu. Știu ce să-i fac, într-un sfert de oră am rezolvat-o. Îi torn în nas puțină zeamă de balegă de cal și gata ! Am așa ceva într-o sticlută anume pentru ea, că mereu îmi face figuri. Vă salut și vă mulțumesc !

În timp ce vorbea, îl împinse pe Mitică aproape cu forța pe ușă afară. Când ieși în stradă, Mitică își puse iarăși mîna pe frunte. Febra se menținea. Ajuns în piață, își cumpără niște mere roșii, le șterse de pantalon și le mîncă cu poftă. Nu porni spre spital, ci urcă pe o stradă care ducea spre un deal acoperit cu vii. La marginea viilor se afla o casă albă, în stil de cabană de munte. Apăsă pe butonul soneriei de la poartă. Cineva deschise o fereastră și, în același timp, un ciine veni să se gudură pe lîngă gard.

— Suzi a plecat ? întrebă el pe bărbatul în vîrstă care deschisese fereastra.

— Nu. Vine imediat.

Suzi apăru peste cîteva minute, cu părul nepieptănat și cu ochii umflați de nesomn.

— Ce-ai făcut azi-noapte ? o întrebă el.

— Am fost la bal. M-am culcat la patru.

— Nu știam. Altfel nu te sculam.

— Nu contează.

— Vreau să-i facem necropsia lui Gheghe. A murit la ora patru, deși mergea foarte bine pînă la un moment dat.

Apoi, pînă la spital, tăcură. Ea mergea cam amețită, clătîinîndu-se. Mitică încercă s-o sprijine, dar ea refuză.

Brancardierii încă nu veniseră și atunci făcură rost de o targă și transportară împreună cadavrul în sala de necropsie. Mirosul de formol și lipsa de aer o făcu pe Suzi să pălească.

— Ce-i cu tine ? o întrebă Mitică, îngrijorat.

— Am băut niște vin la bal. Era prost și-am băut în silă. Să dăm drumul la fereastră.

— Dacă nu te simți bine, du-te, lucrez și singur.

— Rămîn.

Mitică începu disecțiile, lucrînd rapid și cu precizie ; Suzi îl urmărea încordată și nota într-un caiet tot ce-i spunea el. Pește o oră, Mitică se prăbuși obosit într-un fotoliu de paie. Suzi se așază lîngă el.

— I-am prelungit viața cu o zi lui Gheghe ăsta, spuse el, într-un tîrziu. Am stat de vorbă pînă a murit, mă apucase dintr-o dată sentimentalismul. Îmi pare rău că

I-am pierdut. Cred că dacă nu așipeam o mai ducea. Știi ce trist sînt ?

— Ce v-a apucat ?

— Nu știu. De cîte ori îmi moare cîte-un bolnav, mă apucă o tristețe din creștet pînă-n călcîie.

— De ce ?

— Îmi vine să mă dau cu capul de pereți.

— Ce credeți că s-ar întîmpla dacă oamenii ar deveni nemuritori ? întrebă Suzi, căscînd.

— Ne-am strivi unii de alții. Natura a știut ea ce face.

Tăcu îndelung, apoi continuă cu o voce obosită :

— Gheghe a primit de la mine încă o zi de viață. Află că faptul ăsta a fost complet lipsit de valoare și pentru el, și pentru omenire. Era un om total banal, uneori și ticălos, a recunoscut-o chiar el. Trăia absolut de pomană, fără să-i facă plăcere.

Mitică tăcu cîteva minute în șir, trist. Apoi tresări și întrebă :

— Suzi, ție îți place să trăiești ?

— Foarte mult.

— De ce ?

— Nu știu. Mie-mi place absolut tot ce fac.

— Și mie. Să muncești îți place ?

— Grozav.

— Suzi !

— Da, dom' doctor.

— Tu n-ai observat că eu te iubesc ?

În loc să răspundă, ea tăcu foarte multă vreme.

— Am observat ceva, dar nu știam că mă iubiți cu adevărat. Credeam doar că vă plac.

— Nu, nu-mi placi propriu-zis, corpul tău aproape că nici nu mă interesează, poți să te dezbraci și goală în fața mea și nu simt mai mult decît simt acum. Te iubesc ca ființă morală. Ești femeia cu cel mai frumos suflet din lume. Tu ți-ai dat vreodată seama de valoarea ta ?

— Eu nu am așa multă imaginație ca dumneavoastră... Ce aveți în frunte ? Abia acum observ.

— N-are importanță. M-a aruncat unul pe fcreastră. Să nu întrerupem discuția. Suzi, nu mi-ai răspuns limpede la întrebare. Ești conștientă cît de mult te iubesc ?

— Cred că nu. Deși am observat că uneori ne curentăm.

— Și tu ți-ai dat seama de asta ? tresări Mitică cu o undă de bucurie pe față. Credeam că numai eu.

— Când vă ating, parcă aș pune mîna pe un fir electric, așa mă zguduie. Am verificat de mai multe ori. Cred că avem prea multă electricitate în noi. Ar trebui să mergem vara desculți pe pămînt.

— Dar de ce pe alte persoane pe care le atingem nu le curentăm ? Tu nu-ți dai seama că ne curentăm numai noi doi ?

— Ce vreți să spuneți cu asta ?

— Nu știu ce vreau să spun. Cred că ne potrivim foarte mult.

— Să știți că eu nu vă iubesc.

— Deloc ?

— Deloc.

— Deloc, deloc ?

— Absolut deloc. Chiar dacă aș încerca, n-aș putea.

— De ce ? Pentru că sînt urît ?

— Nici n-am observat pînă acum că sînteți urît. Și nici nu-mi pasă de asta. Parcă eu sînt frumoasă ?

— Ești.

— Nu sînt frumoasă, n-o să mă convingeți.

— Spune-mi, de ce crezi că nu mă poți iubi ?

Mitică ingenunche în fața ei și o privi adînc, stărui-tor. Ea îi cuprinse capul în mîini și începu să-i mîngîie părul.

— Nu știu, spuse ea. Trebuie să mă gîndesc.

— Gîndește-te.

Ea începu să se gîndească. Mitică îi sărută genunchii. Ea îi spuse :

— Lăsați-mă, că mă gîdil.

Mitică se ridică și, ca să-i lase timp să se gîndească, își căută o treabă : acoperi cadavrul cu cearșaful, puse microscopul în cutia de lemn în care stătea de obicei, adună instrumentele într-o tavă. După aceea veni și se așeză pe același fotoliu pe care stătea ea. Erau lipiți unul de altul.

— Știți de ce nu pot să vă iubesc ? spuse ea, tristă. Pentru că prea ne potrivim. Din cauza asta nu ne-am pu-

tea suferi mult timp și n-am fi fericiți. Pe urmă, eu vreau să mă mărit cu un om care n-are de-a face cu spitalul, cu bolnavii și cu morții. Nu vreau ca bărbatul cu care o să am copii să știe ce fac eu la spital, pe unde umblu cu mâinile și ce-mi văd ochii. Când ies din spital vreau să fiu alta. Altfel, într-o zi mi s-ar scîrbi.

— Suzi, tu îl iubești cu adevărat pe băiatul ăla, pe agronom, sau te-ai logodit cu el pentru că e băiat frumos și înalt ?

— Vreau să am bărbat sănătos și să facem copii reușiți. Are și suflet frumos. Nu vreau să ne culcăm decît după căsătorie. Pe dumneavoastră vă stimează foarte mult.

— Am observat.

— Și eu vă stimez foarte mult. Sînteți un om tare, tare bun.

— Dacă ai ști ce nefericit sînt, mi-ai plînge de milă. O femeie ca tine n-am să mai găsesc toată viața. Poate că nu e asta ultimul tău cuvînt. Nu vrei să te mai gîndești, să-mi dai mîine răspunsul ?

— Chiar dacă o să mă mai gîndesc, o să vă dau același răspuns.

— Bine, hai să mergem.

Mitică plecă primul. După ce ezită o clipă, Suzi porni și ea în urma lui. Urcară scările întunecoase ale subsolului încet, obosiți. La penultima scară, Suzi îl ajunse și-l opri. Apoi, după ce îl privi lung, îl îmbrățișă și începu să-l sărute, plîngînd. Îl sărută pe gură, pe nas, pe gît, pe urechi, pe păr, pe cucui, pe frunte, îi sărută mîinile, care miroseau a formol, plîngînd în hohote. Când se potoli, peste cinci minute, oftă, zguduindu-se toată, și spuse :

— Dacă ați ști ce rău îmi pare că nu pot să vă iubesc !

Apoi plecă, brusc, luînd-o la fugă. Mitică o ajunse în fața unei chiuvete, la care se spălară amîndoi pe mîini și pe față.

Cînd intrară, bolnavii din salonul bărbaților tocmai terminaseră masa.

— Toată lumea drepti ! strigă el ca de obicei, dar de astă dată cu un glas dogit, lipsit de rezonanță ; părea pe jumătate adormit și țepăn.

— Dom' doctor, vreți să veniți puțin ? îl chemă Gică.

— Da, Gică, spune.

— Să nu mă operați pînă nu vine tata la mine. Î-am scris ieri.

Mitică îl privi lung, îi văzu fața îngălbenită de frică și se învioră brusc. Glasul i se schimbă.

— Măi Gică, tu crezi că aş putea să-ți fac eu ție vreun rău ? Spune !

— Nu, n-ați putea.

— Atunci de ce să-l mai pui pe tat-tu pe drumuri ?

Suzi pregătea seringile pentru injecții. Trecînd pe lingă ea, Mitică o atinse din întîmplare și se cutremură. Se curentase. Suzi se întoarce și-l apucă de mîină, liniștitor.

— Aveți febră, constată pentru o clipă.

— Știu.

— Veniți cu mine să vă pun termometrul.

— Lasă-mă.

Suzi se propti în fața lui și-i spuse printre dinți, autoritară :

— Vă rog foarte mult să veniți cu mine !

Mitică ieși cu ea pe culoar, apoi intrară în camera în care voiau să amenajeze cabinetul de consultații. Camera era curată, dar complet goală. Suzi aduse un scaun, pe care Mitică se așeză cu termometrul la subsuoară. După cinci minute, ea luă termometrul și privi speriată linia argintie.

— Treizeci și opt cu doi.

— Febra mea obișnuită, o liniști el, ridicîndu-se și privind-o, amețit. Nu fac niciodată mai mult.

Vru s-o cuprindă în brațe, dar ea îl împinse și ieși din cameră.

INTR-O NOAPTE, pe la orele două, se sculă din pat, de lângă nevastă, și trecu alături, în sufragerie.

— Cu cine ai vorbit azi-noapte în sufragerie ? îl întrebă nevastă-sa a doua zi dimineața.

— Cu Chițimia.

— Care Chițimia ?

— Am avut un prieten cu numele ăsta.

— Nu te-am auzit vorbind de el pînă acum. Ce fel de prieten ?

Nevastă-sa avea obiceiul să pună foarte multe întrebări, iar el răspundea întotdeauna la toate întrebările, atent și politicos.

— Cred că ți-am vorbit despre el.

— De ce nu l-ai chemat niciodată pe la noi ?

— Cum era să-l chem dacă e mort ?

— A murit de mult ?

— Acum douăzeci de ani.

Nevasta se duse în bucătărie și pregăti cafeaua. Cînd veni cu cafeaua în sufragerie, se îngălbeni deodată, se rezemă de un perete, sfîrșită, și scăpă ibricul. O pată mare, neagră, se întinse pe covorul persan. El sări și aduse repede un prosop, care absorbi o mare parte din cafeaua vărsată. După aceea aduse un pahar cu apă și-i dădu să bea.

— Ți-e rău ? o întrebă.

— Da, mi s-a făcut dintr-o dată rău.

— De ce ?

— Nu știu. Și-am pătat și covorul.

— Lasă, că iese.

— Nu iese. Cafeaua nu iese cu nimic.

— Dă-l dracului de covor ! Întinde-te pe pat. Și nu te duce azi la serviciu.

Ea se întinse pe pat. Dar peste câteva clipe i se făcu din nou rău. Îl chemă lângă ea.

— Vino puțin, că iar mi-e rău.

— Cum ți-e rău ?

— Mi-e rău.

El se enervă. Întotdeauna când se îmbolnăvea ea, el se enerva.

— Nu-i suficient să-mi spui că ți-e rău. Cum ți-e rău și de ce ?

Ea oftă lung și începu să plîngă, cu fața ascunsă în palme.

— Mi-e rău din cauza ta.

— Ce ți-am făcut eu ?

— Când veneam de la bucătărie cu cafeaua mi-am adus aminte că ai vorbit azi-noapte cu prietenul ăla al tău, Chițimia...

— Da, și ce dacă am vorbit ?

Ea își luă mâinile de la ochi și urlă, înroșindu-se :

— De ce minți c-ai vorbit cu el, dacă spui c-a murit acum douăzeci de ani ? De ce minți ?

El se ridică și-i strigă cu ură :

— Vai de capul tău !

Ieși din cameră, se duse în hol și se îmbracă cu paltonul, continuînd s-o apostrofeze, indignat :

— Fir-ai a dracului să fii de idioată !

— Ce-ai cu mine, de ce mă înjuri ? întrebă ea, cu glas suferind.

El se uită la ea lung, scrișni și ieși trîntind ușa. Ajungînd în stradă, abia făcu zece pași și cineva care venea din urmă îl bătu pe umăr. Era Chițimia.

— Ce ai ? îl întrebă acesta.

— Lasă-mă, te rog !

— Te-ai certat cu nevastă-tă ?

Nu-i răspunse. Mergea înainte, cu fălcile strînse. În dreptul ministerului se opriră și-și dădură mîna. Apoi el intră, iar Chițimia merse mai departe. La despărțire își urară noroc.

Ajungînd în biroul său (avea birou singur, era şeful serviciului financiar) se aşează la masă şi începuse să-şi prepare o cafea. N-apucă să ia prima înghiţitură, pentru că se prăbuşi leşinat. Funcţionarii de alături auziră zgomotul căzăturii şi veniră imediat. I se făcu o frecţie cu spirt pe la temple, se trezi, dar refuză să fie dus la spital.

— Lăsaţi-mă singur, le ceru el funcţionarilor, după cinci minute mă simt bine.

Funcţionarii plecară în încăperea de alături, iar el rămase singur şi se gîndi pînă la ora trei, cu capul în palme. La ora trei se interesă la cineva unde se află polyclinica la care consultă psihiatrul T.C., membru corespondent al Academiei. Află, se duse imediat acolo şi se înscrise pe listă. Apoi, plecă acasă. Mîncă fără să discute nimic cu nevasta. Vru să doarmă, dar nu putu, se plimbă prin parc pînă la ora opt. La ora opt şi un sfert intră la medicul psihiatru. Era un om în vîrstă, fuma ţigară de la ţigară. Înainte de a intra în discuţia propriu-zisă, acesta îşi notă într-un caiet diferite date generale ale bolnavului : vîrsta, profesia etc.

— Vă ascult, spuse apoi. Despre ce este vorba ?

— În primul rînd, aş vrea să ştiu dacă sînt sănătos sau nu.

— Asta am să-mi dau seama după consult.

— Nu, nu m-aţi înţeles. Vreau să-mi spuneţi, înainte de consultaţia propriu-zisă, dacă arăt la prima vedere ca un om normal sau nu. Vă rog să-mi faceţi un control general.

— Asta oricum, vă făceam, spuse doctorul, dar după ce stăteam de vorbă.

— Aş vrea să-mi faceţi înainte. Vreau, înainte de a vorbi, să ştiu dacă sînt sau nu normal.

— Bine, am să vă consult.

Medicul trecu de îndată la consult : îi luă tensiunea arterială, pulsul, îi ascultă respiraţia, controlă reflexele nervoase şi psihice.

— Sînteţi un om normal, spuse apoi.

— Mulţumesc, asta e foarte important pentru mine.

— Acum vă ascult. Despre ce este vorba ?

— Uitați despre ce este vorba. Am avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front.

— Și ?

— Azi-noapte, la ora două, m-am trezit cu el în casă.

— Și ?

— Atît.

Medicul își aprinse o țigară. Îi întinse și lui pachetul.

— Fumați ?

— Nu, mulțumesc

— Dacă vreți să mai repetați. Ați avut un prieten care acum douăzeci de ani a murit pe front. Și ?

— Azi-noapte, la ora două, a venit la mine acasă.

— Și ? Ce-a zis cînd a venit ?

— Nimic deosebit. Am stat de vorbă.

— Mult ?

— Destul de mult. Vreo două ceasuri.

— Despre ce-ați vorbit ?

— Nu-mi aduc aminte exact.

— Spuneți-mi măcar în mare. Ce tip de discuție a fost ? Ca și cînd v-ați fi văzut pentru prima oară după douăzeci de ani ?

— Nu, ca și cum am fi fost prieteni tot timpul, ca și cum el, să zicem, ar fi fost coleg de serviciu cu mine, ar fi stat pe aceeași stradă cu mine și ar fi venit în fiecare zi în casă la mine.

Medicul își aprinse o nouă țigară, deși pe cealaltă nu o fumase decît pe jumătate. Își notă ceva — vreo două cuvinte — în carnet, după care puse o nouă întrebare :

— Cum îl cheamă pe prietenul dumneavoastră ?

— Chițimia.

— În ce an a murit ?

— În 1943, pe front.

— Sînteți absolut sigur c-a murit ?

— Da. Am fost de față.

— Ce înseamnă de față ?

— Adică a murit în brațele mele.

— Poate că n-a murit. Poate că și-a revenit după aceea.

— Am fost de față cînd a fost înmormîntat. Mai precis, l-am înmormîntat chiar eu.

— Atunci, cum vă explicați că a venit să vă viziteze ?

— De aceea am venit la dumneavoastră, care sînteți de meserie, ca să-mi explicați.

Medicul își aprinse încă o țigară.

— Cred că ați avut un coșmar.

— Sînteți sigur ?

— Aproape sigur.

— Atunci, cum să înțeleg faptul că nevastă-mea ne-a auzit de alături, din dormitor, vorbind ? Cum se explică faptul că azi-dimineață m-am întîlnit cu el pe stradă și am venit împreună pînă la serviciu ?

— Știți ce, spuse medicul stingînd țigara, veniți din nou peste două zile și spuneți-mi ce s-a întîmplat.

— Bine, am să vin. Bună seara.

Ieși în stradă. La colțul străzii îl văzu pe Chițimia, așteptîndu-l.

— De unde vii ? îl întrebă acesta.

— De la doctor.

— Ce ai ?

— Mă doare capul.

— Stai mai mult la aer curat.

— Așa ar trebui.

Discutară pe această temă pînă cînd ajunseră acasă. El intră în curte, iar Chițimia merse mai departe.

— Scuză-mă că te-am deranjat azi-noapte, îi strigă acesta după ce făcu vreo zece pași.

— Nu face nimic.

Intrînd în casă, o văzu pe nevastă-sa în pat. Zăcea și gema.

— N-am gătit nimic astăzi, îi spuse ea, mănîncă ce găsești prin cămară.

— Ai fost la serviciu ? o întrebă el.

— Nu, am stat în pat, mi-a fost rău. Tu ?

— Și mie. M-a durut capul.

Se duse la bucătărie, își făcu un ceai de tei îl bău și se culcă. Adormi greu, peste o oră și jumătate, după ce citi o sută de pagini dintr-un roman gros. La un moment dat se trezi brusc, înspăimîntat. Se uită la ceas : era ora două.

— A sunat cineva ? o întrebă pe soție, dar aceasta nu-i răspunse, dormea profund.

Se sculă și trecu alături, în sufragerie. Ascultă și auzi clar țîrîitul soneriei. Se duse în hol și întrebă încet :

— Cine-i ?

— Eu, răspunse o voce de-afară, în șoaptă.

— Care eu ?

— Chițimia.

— Ce vrei ?

— Cum ce vreau ? Am venit pe la tine.

— La ora asta ?

— Păi ce, dormeai ?

— Nu dormeam, dar oricum...

— Hai, deschide !

Deschise. Chițimia intră, călcînd în vîrful picioarelor.

— Știam că nu dormi, de-ăia am venit. Nici eu nu pot să dorm

— De ce ?

— Nu știu.

— De cînd nu poți să dormi ?

— De douăzeci de ani.

— Vrei să spui că n-ai dormit deloc de douăzeci de ani ?

— Absolut deloc.

— N-ai încercat să iei somnifere ?

— Vagoane.

— Și ?

— Nimic. Nu pot să-nchid un ochi.

Discutară pe această temă vreo două ore. Exact de la ora patru, Chițimia îi spuse :

— Am impresia că ți-a venit somnul. Caști.

— Da, pe la ora asta mi-e somn totdeauna.

— Atunci, te las. La revedere.

— La revedere.

Îl conduse pînă la ușă, după care fugi repede în dormitor și se culcă. Adormi repede și se trezi la șapte fără un sfert. Nevastă-sa pregătise deja cafeaua.

— Cu cine-ai vorbit azi-noapte ? Te-am auzit prin somn vorbind cu cineva alături.

— Da, a fost Chițimia pe la mine.
— Care Chițimia ?
— Nu știi care, de ce mă mai întrebi ?
— Te-ntreb, de ce-ți sare țandăra ?
— Pentru că întrebi același lucru de o mie de ori. Ai acest obicei timpit.

— Ești imposibil. Te-ntreb dacă e vorba de Chițimia ăla cu care ai fost pe front.

— Da, despre ăla e vorba.
— Parcă spuneai c-a murit.
— Da, spuneam. Și ?

— Cum și ?

— Da. Și ?

— Dac-a murit, cum a putut să vină azi-noapte la tine ? !

— Adică de ce să nu poată ?

— Păi cum să poată ?

— Păi, uite-așa !

— Tu te-ai scrîntit, ce dracu ai în ultima vreme ? Sau ți-ai propus să mă înnebunești de cap și să mă bagi în mormînt ?

— Gata, termină ! strigă el, și se ridică brusc de la masă.

Una din ceștile de cafea se vărsă pe covor.

— Idiotule, ai pătat covorul ! urlă ea în urma lui, dar el ieși trîntind ușa.

În stradă, Chițimia îl întrebă calm, ușor ironic :

— Iar ?

— Iar.

— De ce nu vă despărțiți ?

— Dacă aveam un copil ne despărțeam. Așa, dac-o las singură, nu rezistă.

— Treaba ta. Te privește.

— Știu că mă privește.

— Încearcă să fii calm. S-o influențezi.

— Chiar dacă sînt calm toată ziua, la un moment dat îmi sare țandăra din senin.

Discutară pe această temă pînă în fața ministerului, unde se despărțiră.

După amiază se plimbă tot timpul prin parc, la aer, iar spre seară, la ora opt, se prezintă la policlinica la care

psihiatrul T.C. avea consultații pentru public. Îl găsi aprinzându-și o țigară. Îi oferi și lui una.

— Mulțumesc, nu fumez.

— Știam, dar voiam să văd dacă nu v-ați luat între timp.

— Nu, nu m-am luat.

— Ce-i nou ?

— Nimic.

— Adică ?

— Adică la fel.

— Vreți să spuneți c-a venit și azi-noapte ?

— Da, tot la ora două. Și a plecat tot la ora patru.

Dimineața m-a condus iar la serviciu.

— Soția a observat ceva ?

— Da, ne-a auzit vorbind. Bineînțeles că a ieșit iar un scandal, dar asta e altă chestiune, nu interesează.

Medicul își aprinse o țigară și se gândi circa un minut.

— Vreți să-mi povestiți din nou cum a murit acest Chițimia acum douăzeci de ani ? Povestiți-mi cu amănunte.

— Da, cu plăcere.

Începu să povestească în felul următor, medicul rămânând în acest timp cu privirile fixate pe fața lui :

— Nu ne-am cunoscut înainte de armată, prima oară ne-am văzut la regiment. Amîndoi eram sergenți T.R. și, pentru că numai noi eram intelectuali în companie, și pentru că eram de aceeași vîrstă și aveam aceeași profesie (eram studenți), ne-am împrietenit.

— În ce consta prietenia aceasta ?

— Era o prietenie totală. Ne destăinuiam totul și împărtășeam totul. Ca conformație psihică semănam perfect, așa că ne-a fost foarte ușor să fim prieteni. Împreună am îndurat bine toate vicisitudinile războiului. Pe atunci aveam foarte mult umor și eram foarte raționali. Pentru noi totul era explicabil și normal : viața, moartea, războiul, injurăturile, foamea, noroiul, frigul, prostia, mizeria, suferința, dragostea, ura, bestialitatea, gingășia, infinitul, arta, absolut totul era normal. nimic nu ne uimea. De altfel, el a murit foarte calm, deși știa că moare. Am discutat pînă în ultima clipă, nu i s-a părut anormal faptul că a fost lovit de un obuz și că moare.

— Totuși, întrebă medicul, este cam nefirească această luciditate pentru doi tineri aflați în infernul unui război ; ce suport aveți ?

— Indiferența. Totul în jurul nostru era atît de îngrozitor, încît am hotărît să devenim indiferenți. Nu judecam nimic, nu ne miram de nimic, nu ne indignam, nu plîngeam, nu protestam, luam totul ca atare. Aceasta era soluția pe care am ales-o noi. Existau și altele. În toate marile împrejurări ale vieții există mai multe soluții.

— Soluția a fost aleasă în mod deliberat ?

— Evident.

— În clipa în care a murit v-a adresat acest Chițimia vreo rugămintă pe care nu i-ați îndeplinit-o ?

— M-a rugat să trec pe la părinții lui și să le spun c-a murit. Am făcut asta imediat cum am venit acasă.

— În general, aveți să vă reproșați ceva în ce privește atitudinea față de el ?

— Nu.

— Spuneți-mi, întrebă medicul aprinzîndu-și încă o țigară, sînteți sigur c-a murit ?

— Sigur, absolut sigur. Eu cu mîinile mele l-am pus în groapă.

— Poate că era cadavrul altui ostaș.

— Nu, e exclus ! Era cadavrul lui.

— Totuși, spuse medicul, ar fi bine să verificăm. Aveți pe cineva care-l cunoaște pe Chițimia ? Un prieten, o rudă ?

— Nu am pe nimeni. Doar pe părinții lui, dacă mai trăiesc.

— Ar fi foarte bine să verificați precis acest lucru. Pentru părinți va fi foarte ușor să-l recunoască. Chemați-i să-l vadă.

— Bine, așa am să fac.

Plecă, și se duse chiar atunci în cartierul Colentina, la adresa unde fusese cu douăzeci de ani în urmă ca să-i anunțe pe părinții lui Chițimia că fiul lor a murit. Părinții erau pe-atunci foarte bătrîni și trăiau într-o casă înconjurată de nuci. Nu mai știa numele străzii, dar își amintea că era prin apropierea unui depozit de lemne.

Reuși să găsească adresa în mai puțin de o oră. Bătu la poartă, dar nu răspunse nimeni. Intră apoi în curte și

înaintă prudent pînă la ușa casei, în care ciocăni de mai multe ori, pînă cînd îi deschise o femeie de vreo patruzeci de ani. —

— Pe cine căutați ?

— Caut familia Chițimia.

— Aici stă.

— Bătrînii mai trăiesc ?

— Trăiește numai dînsa.

— Pot să-i vorbesc ?

— Puteți, da nu aude. E pe moarte.

— Dumneavoastră cine sînteți ?

— Eu sînt o rudă din provincie. Ne-a chemat bătrîna ca să luăm casa în primire după moarte și să-i facem înmormîntarea.

Rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi o întrebă pe femeie :

— Credeți că bătrîna ar mai putea să recunoască o anumită persoană ?

— Cum să recunoască dacă-i pe moarte ?

— Bine, mulțumesc. Bună seara.

— Dar cine sînteți dumneavoastră ?

Ieși în stradă, văzu un taxi, îl opri, se urcă și-i spuse șoferului să-l ducă pînă în centru. În centru coborî și intră la restaurantul „Dunărea”. Ceru o friptură și o jumătate de vin. După ce mîncă friptura și bău jumătatea de vin, mai ceru o jumătate. După ce o bău și pe aceasta, făcu plata și plecă. Mergea clătînîndu-se. Era beat. Ajunse acasă cu greu și se aruncă în pat, îmbrăcat.

— Dezbracă-mă, îi spuse nevastei.

— Du-te dracului de bețiv ! Am ajuns servitoarea ta ?

— Va să zică așa te porți cu mine ? !

— Da' tu cum te porți cu mine ?

— Bine, nu-i nimic ; lasă că te-nvăț cu' minte ! Se vîrî sub pătură îmbrăcat și încălțat. Cînd adormi și începu să sforăie, nevasta îl dezbracă și-l descălță.

La ora două fix se trezi și o întrebă, speriat :

— A sunat cineva ?

— N-a sunat nimeni. Ți s-a părut.

— Ia du-te și vezi.

— Mi-e frică.

— Du-te, că nu te mănîncă nimeni !

Ea se duse, întrebă cine e, dar nu-i răspunse nimeni.

— Nu-i nimeni, îi spuse ea, somnoroasă, și se culcă.

El întinse mașinal o mână spre ea. Ea se lipi de el, oftînd, dar în clipa următoare el se ridică și ieși în sufragerie, apoi în hol.

— Cine-i ? întrebă.

— Eu.

— Care eu ?

— Eu, Chițimia.

— Ce vrei ?

— Deschide !

— Nu deschid. Spune-mi ce vrei.

— Ce te-a apucat ?

— Nu m-a apucat nimic, vreau să dorm. Asta nu-i oră de vizită. Vino mîine dimineată.

— Să știi că mă supăr.

— Te privește !

Se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă și o trase lingă el. Ea se lipi, oftînd. O sărută și-i ridică furoul pînă deasupra sînilor. Deodată se ridică, sări din pat și se duse în hol.

— Ai sunat ? întrebă.

— Nu, îi răspunse vocea de-afară.

— Atunci, de ce nu pleci ?

— Ce te privește ?

— Mă privește, că nu-mi convine să stai la ușa mea.

— Și ce dacă nu-ți convine ? Stau aici pînă-mi deschizi.

— Bine, stai.

Se duse în dormitor, se urcă în pat, puse o mână pe nevastă-sa, vru s-o tragă spre el, dar ea se opuse.

— Du-te dracului și lasă-mă să dorm ! Ce tot mă sîcii ?

El nu-i răspunse, iar peste cîteva minute ea adormi. Încercă și el să adoarmă, dar nu reuși. Se ridică din pat și se duse în hol.

— Ai plecat ? întrebă.

— Nu, răspunse vocea.

— Și ce faci ?

— Aștept.

— Bine, intră, spuse și deschise ușa.

Chițimia intră. Se duseră în sufragerie.

— Iar nu poți să dormi ? întrebă Chițimia.

— Iar.

— Nici eu.

— Și ce faci cînd nu dormi ?

— Nimic, răspunse Chițimia. Mă plictisesc. Aș vrea să mă plimb, dar n-am cu cine.

— Plimbă-te singur.

— M-am plimbat și singur, dar mă plictisesc. Mă plictisesc groaznic.

Discuția se' desfășură în felul acesta pînă la ora patru, cînd Chițimia, văzîndu-l că i-e somn și cască, plecă.

A doua zi dimineață, în timp ce bea cafeaua, nevasta îi spuse :

— Iar ai pălăvrăgit azi-noapte cu Chițimia.

— Iar.

— Ce drăcu aveți atîta de vorbit ?

— Nu știu. De ce n-ai venit să-l vezi ?

— Mi-era somn.

— La noapte, dacă mai vine, deschizi tu și-i spui să mă lase în pace să mă odihnesc.

— Bine ; lasă că-i zic eu vreo două.

Plecă apoi la serviciu. Ajungînd în stradă, se întîlni cu Chițimia, dar se comportă mai rece decît în zilele celelalte. Aproape că nici nu vorbi cu el.

În seara aceleiași zile se duse din nou la psihiatrul T.C.

— Ați găsit familia ? îl întrebă medicul, aprinzîndu-și o țigară.

— Da, dar trăiește numai maică-sa, care e surdă și pe moarte. Nu e în stare să recunoască pe nimeni.

— El, Chițimia, a mai fost aseară pe la dumneavoastră ?

— A fost.

— Și ?

— Am încercat să nu-i deschid, dar n-a vrut să plece. Pînă la urmă i-am deschis.

— Și ce-ați discutat ?

— Ca de obicei.

Medicul își aprinse o țigară și rămase pe gînduri vreme de un minut.

— Știți ce vreau să vă rog ? spuse el. Să-mi povestiți încă o dată cum a murit.

— Da, vă povestesc. Eram într-un post avansat, pe o cotă. Deserveam amândoi un tun ușor, de treizeci. Fiecare ședea în câte-o groapă, iar tunul era între noi. La un moment dat l-am rugat să treacă el în groapa mea, și eu să trec într-a lui.

— De ce ?

— A lui nu avea apă, în timp ce a mea avea. Vream să mă usuc la picioare.

— Și ? A fost de acord ?

— Da, a fost de acord. Am trecut în groapa lui, el într-a mea...

— Și ?

— În clipa următoare a căzut un obuz peste el.

Medicul își aprinse o țigară și-l privi lung.

— Vedeți, spuse el, asta e un amănunt foarte important. Să insistăm puțin asupra lui. Spuneți ieri sau alaltăieri că obuzul l-a rănit mortal.

— Da, i-a tăiat picioarele și i-a sfîșiat burta.

— Cît a mai trăit după aceea ?

— Patruzeci de minute.

— Povestiți-mi ce-ați făcut în aceste patruzeci de minute.

— Imediat cum a căzut obuzul și am ieșit de sub țărîna care mă acoperise, m-am repezit la groapa lui și l-am scos afară. Mi-am dat seama de situație, adică am văzut că i se retezaseră picioarele și că are intestinele ieșite afară. Și-a dat și el seama în aceeași clipă că nu mai există nici o soluție. L-am întrebat dacă-l doare, dar nu-l durea nimic, era amorțit. „Să chem brancardierii“, i-am zis, dar el nu m-a lăsat. „N-are nici un rost, mi-a zis, sînt harcea-parcea. Tot mor pînă la spital. Decît să mă mai chinui pe drum, mai bine mor aici“. Atunci, ca să nu mai văd că n-are picioare și că i-au ieșit mâțele afară, l-am îngropat în pămînt pînă la jumătate. Știți, pămîntul era răcoros și-i făcea bine, îi lua căldurile. Mai văzusem asemenea cazuri pe front. Pe urmă am început să discutăm, bombardamentul se opri.

— Ce-ați vorbit ?

— Nu-mi aduc aminte precis. Știu că era liniștit, nu-l alarma faptul că moare. Din clipa în care am plecat pe front, știam că e foarte posibil să murim și am acceptat această situație. L-am întrebat dacă are vreo dorință și mi-a spus că n-are nici o dorință, decît să trec pe la părinții lui și să le spun c-a murit. După aceea m-a rugat să-i povestesc ceva vesel, dar mi se păre că n-am fost în stare. De altfel, foarte curînd l-au apucat durerile dinaintea morții.

— Nu credeți, întrebă medicul, aprinzîndu-și o țigară, că ar fi trebuit totuși să chemați brancardierii ?

— Tot nu putea să-l salveze nimeni. N-avea rost.

Poate că, totuși, îi opreau hemoragia și-i prelungeau viața.

— El n-a vrut să chem brancardierii.

— Am impresia că mai aveți ceva să-mi spuneți. Ce s-a întîmplat după ce l-au apucat durerile ?

— A început să urle îngrozitor.

— Și ?

— Avea niște dureri așa de mari, că lua țărîină și-și umplea gura, ca să nu mai urle.

— Și ? Spuneți-mi tot, nu vă feriți de mine.

— M-a rugat să-l împușc și să-l salvez de dureri.

— Și ?

— Ceea ce discut cu dumneavoastră rămîne între acești patru pereți ?

— Bineînțeles, spuse medicul.

— L-am împușcat. Eram obligat.

— De ce erați obligat ?

— Așa ne înțelesesem dinainte : în caz că unul dintre noi urma să fie mutilat, celălalt era obligat să-l împuște.

— Și cum l-ați împușcat ?

— Nu l-am împușcat propriu-zis. L-am așezat țeava pistolului în dreptul inimii, iar el a apăsât pe trăgaci.

— Deci, l-ați ajutat să se împuște ?

— Da, l-am ajutat.

— Altceva mai aveți să-mi spuneți, mai există vreun amănunt ?

— Nu, asta e absolut tot.

Medicul își aprinse o țigară și rămase îndelung pe gânduri. Apoi, după ce-și notă ceva în caiet, spuse :

— Acum lucrurile sînt mult mai clare. Săvîrșind un omor — mai exact, un semiomor —, acest fapt a început să vă obsedeze la un moment dat. A început să vă obsedeze abia după douăzeci de ani, pentru că pînă acum sistemul dumneavoastră nervos a rezistat. Acum, însă, sînteți prea obosit și n-ați mai putut rezista. Mă întreb de ce nu ați mai putut rezista. Munciți prea mult, vă extenuați ?

— Nu, muncesc obișnuit : opt ore.

— Duceți o viață de familie normală ?

— Nu prea.

— În ce sens ?

— În sensul că îmi urăsc soția. La rîndul ei, soția mă urăște pe mine.

— De ce vă urîți ?

— N-aș putea să vă spun precis. La început ne înțelegeam, dar pe urmă am ajuns să ne urîm pe față.

— De ce nu vă despărțiți ?

— Ne-am obișnuit unul cu altul. Chiar dacă ne urîm, putem trăi foarte bine alături, lipsa de afecțiune nu e un impediment, nu sîntem noi primul caz. Dar credeți că chestiunea mea familială are vreo legătură cu ceea ce am discutat mai înainte ?

— Nu are nici o legătură, spuse medicul.

— Spuneați, mi se pare, că toată istoria aceasta cu Chițimia ar fi o obsesie, da ?

— Da, cred că e o obsesie.

— Și ce se poate face împotriva unei obsesii ?

— Se pot face multe. Trebuie fortificat sistemul nervos, în primul rînd.

— Și în al doilea rînd ?

— În al doilea rînd, ați făcut. Adică v-ați destăinuit. Simplul fapt că ați spus cuiva această întîmplare care vă apasă conștiința este o eliberare și un tratament.

— Credeți că din punct de vedere juridic aș putea păți ceva ?

— Absolut nimic.

— De ce ?

— Din mai multe motive. În primul rînd, pentru că nu au existat martori. În al doilea rînd, pentru că n-ași tras dumneavoastră în el. În al treilea rînd, de atunci au trecut aproape douăzeci de ani, deci...

— De fapt, au trecut aproape douăzeci și doi de ani. El a murit în octombrie '43.

— Din punct de vedere juridic, chestiunea nu are nici o valoare, nu vă temeți.

— Nu mă tem, mi-e indiferent, nu mă simt vinovat cu nimic.

— Cu atît mai mult.

— Deci, spuneți că e vorba de o obsesie și că se poate rezolva.

Medicul își aprinse o țigară, trase din ea adînc și spuse :

— În mod sigur se poate rezolva.

— Totuși, o chestiune rămîne neclară pentru mine.

— Care anume ?

— Chițimia. El există.

— Cum există ?

— Din moment ce mă întîlnesc în fiecare zi cu el, există.

— Sînteți convins ?

— Absolut convins.

— Știți ce ? spuse medicul, după care se gîndi cîteva clipe. Mîine dimineată la ora șapte vin la dumneavoastră acasă și plecăm împreună la serviciu. Vreau să-l văd și eu. De acord ?

— De acord.

— Dați-mi adresa.

El îi spuse adresa, iar medicul și-o notă în caiet. După aceea plecă. Se duse direct acasă. Imediat cum intră, nevasta îl întrebă :

— De ce ești așa de palid în ultima vreme ?

— Sînt palid rău ?

— Nu exagerat, dar arăți obosit.

— Da, sînt foarte obosit. În seara asta vreau să mă culc devreme.

— Poți să te culci chiar de-acum. Vrei un ceai de tei ?

— Da, dă-mi un ceai de tei, altceva nimic.

După ce bău ceaiul de tei, se culcă și adormi la o jumătate de oră după ce începu să citească din roman.

La ora două fix se trezi și o întrebă pe nevastă :

— A sunat cineva ?

— N-am auzit.

— Du-te și vezi.

— Nu mă duc, mi-e frică.

Se sculă și se duse el. Întrebă din hol :

— Tu ești, Chițimia ?

— Eu.

— Poftim !

Deschise ușa și Chițimia intră. Se așezară pe fotoliile din sufragerie.

— Ce făceai, întrebă Chițimia, dormeai ?

— Nu, te așteptam, spuse el. După care adăugă : scuză-mă puțin.

Se duse în dormitor și-i șopti nevestei :

— Vino și tu puțin.

— De ce să vin ?

— Vreau să-l vezi și tu.

— Și dacă-l văd ce se întâmplă ? întrebă ea, somnoroasă.

— Atît : îl vezi, și gata. Te rog foarte mult.

— Nu mă ruga, lasă-mă să dorm.

— Te rog foarte mult, vino.

— Nu vezi că ești stupid ? spuse ea, indignată, cu vocea înăbușită, ridicîndu-se pe jumătate din pat și sprijinindu-se într-un cot. Mă chemi ca să-l văd, și-atît ! Pentru ce să-l văd ?

— Hai sictir ! îi spuse el, și ieși trîntînd ușa.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă Chițimia.

— Nimic.

— Văd că ești nervos.

— Sînt, dar n-are importanță.

— Încearcă să te liniștești.

— M-am și liniștit. Spune-mi, arăt rău ?

— Nu, pari puțin obosit.

— Într-adevăr, sînt puțin obosit. Tu cum te simți ?

— La fel.

— Poți să dormi ?
— Nu, dar nici nu simt nevoia.
— Și de ce vii pe la mine ?
— Mă plictisesc, sînt singur.
— Alți prieteni nu ai ?
— Nu, numai pe tine. Nu știu dacă-ți dai seama cît de singur sînt.

— Îmi dau seama.

Tăcură o vreme. Chițimia privea în gol.

— Am impresia că vrei să-mi spui ceva, zise el, la un moment dat.

— Da, am să-ți spun ceva neplăcut.

— Spune-mi.

— M-am dus la un medic psihiatru și i-am spus despre tine.

— Ce i-ai spus ?

— Că mă scoli mereu noaptea și că nu mă lași în pace.

— Și ?

— A spus că vine să te vadă și el mîine dimineată.

— De ce vrea să mă vadă ?

— Ca să se convingă dacă ești sau nu.

Chițimia tăcu puțin și oftă.

— Dacă te deranjez atît de mult, spuse el cu o voce tristă, n-am să mai vin. Veneam la tine pentru că ești singurul meu prieten și pentru că mă plictiseam. Știi foarte bine că n-am pe altcineva la care să mă duc. Dar dacă nu vrei, nu mai vin.

Chițimia se ridică și se îndreptă spre ușă. El nu-l reținu, se duse și-i deschise.

— Te rog să nu te superi pe mine, îi spuse la despărțire.

— Nu mă supăr și nu trebuie să te scuzi.

După ce închise ușa se duse și se culcă. Adormi imediat.

A doua zi, la ora șapte dimineata, cineva sună. Era medicul psihiatru.

— Bună dimineata, spuse acesta, și-și aprinse imediat o țigară. Am venit.

Îl invită în sufragerie, după care îi spuse :

— Să știți că chestiunea aceea s-a rezolvat.

- Care chestiune ?
- Cu Chițimia.
- În ce sens ?
- Am discutat cu el azi-noapte, și-a dat seama că mă deranjează și mi-a promis că nu mai vine. Zicea că venea la mine pentru că nu avea pe altcineva și pentru că se plictisea.
- Atunci, spuse medicul, totul e-n regulă. Nu mai aveți nevoie de mine.
- Nu și vă mulțumesc foarte mult. Ce vă datorez ?
- Nimic.
- Cum nimic ?
- Lăsați, cu altă ocazie. Oricând aveți nevoie, veniți la mine.
- Vă mulțumesc foarte mult și vă rămân îndatorat.
- La revedere și sănătate.
- După ce închise ușa în urma medicului, se duse în sufragerie și strigă :
- E gata cafeaua aia ?
- E gata, îi răspunse nevasta din bucătărie și veni, în clipa următoare, cu ibricul și cu ceștile.
- Cînd îi turnă lui în ceașcă, vărsă puțină cafea pe fața de masă.
- Mare timpită ești ! îi spuse el scîrbit. Întotdeauna trebuic să verși cite ceva.
- Scutește-mă cu moralele tale ! Sînt sătulă pînă-n gît !
- Își bău cafeaua repede și plecă. Ieși în stradă, grăbit, apoi o luă la fugă spre stația de tramvai. În spatele lui se auzeau pașii cuiva care fugea după el. Nu îndrăzni să se întoarcă și sări în autobuz din mers, ca un bezmetic, lovind și dărîmînd cîțiva călători. Taxatoarea urlă la el :
- Ce ai, domnule, ești nebun ?
- El îi întinse o monedă de un leu și-i spuse, zîbind blînd și istovit :
- Unul de douăzeci și cinci.
- Luă biletul și avansă cîțiva pași. Transpirase îngrozitor, respira greu.
- Bună dimineața, spuse din spate o voce cunoscută.

MAIORUL TACHE se prezintă la șeful serviciului, colonelul Ștefănescu, și-l informă că problema biletului de odihnă la Sinaia s-a rezolvat și că-i mulțumește din suflet pentru ajutor.

— Vasăzică pleci, totuși ? întrebă colonelul, posomorit, somorît.

— Plec, răspunse maiorul, și fața lui se străduia să dovedească ce mare nevoie are de plecarea aceasta.

— Chiar azi ?

— Dacă s-ar putea...

Colonelul tăcu cîteva clipe, iar maiorul știa precis de ce tace : avea nevoie de el.

— Bine, du-te, zise în cele din urmă colonelul, indispus, văzînd că Tache nu se oferea singur. Te simți chiar atît de rău ?

— Sint în ultimul hal de astenie. Nu dorm de zece nopți. Îmi vine să mă urc pe pereți.

— Bine, du-te, și să vii bun de treabă.

Tache plecă pînă la ușă, apoi se întoarse. Căută în buzunar o hîrtiuță și i-o întinse colonelului.

— Ce spuneți de gluma asta proastă ?

Colonelul luă hîrtiuța și citi : „Multe salutări și pe curînd. Moartea“.

— Ce-i asta ?

— Am primit-o prin poștă.

— Acasă sau aici ?

— Acasă.

Colonelul se strîmbă nedumerit.

— Cine o fi în stare de asemenea tîmpenie ? Bică ?
— Stilul îi aparține, dar el nu recunoaște.
— Soția l-a citit și ea ?
— Din nefericire, spuse Tache, posomorît. Două dintre ele i le-am ascuns, dar pe-al treilea l-a descoperit în tîmplător .

— Vasăzică ai primit trei ?

— Dacă ați putea să-l convingeți să renunțe ar fi foarte bine. Nevastă-mea visează în fiecare noapte că sînt asasinat. A vrut să vină ea la dumneavoastră.

Colonelul sună și ceru să fie chemat maiorul Bică. Acesta apăru peste cîteva secunde. Era foarte mărunțel, blond și gras. Obrajii lui rumeni rîdeau singuri. Colonelul îl privi cîteva clipe, sever.

— Tovarășu' maior Bică, te-aș ruga ca pe viitor să-ți controlezi, totuși, glumele. Unele sînt bune, le gustăm, dar altele sînt pur și simplu sinistre. Ca să nu zic tîmpite.

Bică încercă să zîmbească.

— La care dintre ele vă referiți, tovarășu' colonel ?

— La asta, spuse colonelul, și-i întinsé hîrtiuța.

Bică citi și se încruntă.

— Nu-mi aparține.

— Ne cunoaștem de prea multă vreme.

— Tovarășu' colonel, spuse Bică, încercînd să ia o înfățișare gravă, vă dau cuvîntul meu de onoare că...

— Ține, totuși, seama de ce ți-am spus.

Cei doi ieșiră pe hol. Bică îl apucă pe Tache de după umeri.

— Tache, tu crezi că eu am făcut-o ?

— Am bănuît, n-am crezut.

— Să știi că mă supăr.

— Bine, lasă, nu te supăra. E un fleac.

Tache plecă acasă imediat. Pe drum se gîndi cum să-i spună nevestei că pleacă, în așa fel încît să n-o lase supărată. Era și ea obosită și astenică, poate mai mult decît el, dar nu aveau cu cine să lase copilul, iar dacă plecau cu copilul, care nu avea decît opt luni și era extrem de plîngăcios, însemna să renunțe la odihnă. Era oare mai bine să-i spună că pleacă în misiune pentru două săptămîni ? Nu, nu era mai bine, pentru că

abia de cinci zile se întorsese din alta, care durase o lună încheiată.

Tache intră în casă cu o mutră spășită. Nevastă-sa îl privi pătrunzător o singură dată și înțelese că e vorba de o plecare. Întodeauna ea descoperea plecările după figura lui, care se modifica într-un anume fel. Uneori ghicea chiar și pentru cîte zile.

— Pleci, da ? întrebă și trînti ușa, ceea ce anunța o discuție chinuitoare pentru Tache. Încercă să fie calm. Intră după ea în camera copilului.

— Vrei să mă ascuți ? îi spuse.

— Da, te ascult.

— Medicul mi-a spus că astenia nu se datorește eforturilor făcute la serviciu, ci tensiunii nervoase din familie.

— Știa doctorul că ai tu tensiune nervoasă în familie ?

— A presupus. Iar eu am recunoscut. Ești o nevastă foarte bună și o mamă excepțională, dar ai un singur defect : nu-ți place cînd plec.

— Da, nu-mi place ! Ție ți-ar plăcea să stai o lună de zile singur ? Să te scoli noaptea din oră-n oră și să speli toată ziua cîrpe, și să faci mîncare, și să te duci la piață, și să n-ai cu cine schimba o vorbă ? Ți-ar conveni ?

— Nu sînt eu de vină că natura te-a făcut pe tine femeie și nu pe mine. Nici eu nu mă duc să mă distrez.

— De ce a trebuit să-ți pui neapărat galoane pe umăr ?

— Dacă n-ai priceput pînă acum, n-are rost să-ți mai explic. Înseamnă că ești pur și simplu rea și că ți-ai propus să mă chinui în mod sistematic, pînă cînd într-o zi or să-mi vină dracii și-o să...

Nu preciză ce „o să” și plecă în camera cealaltă, unde începu să-și pregătească geamantanul. Era convins că ea o să vină, în cele din urmă, să-l ajute și să-i dea, astfel, posibilitatea să se împace, dar nu veni. La plecare, trecu el pe la bucătărie și-i spuse „la revedere”, la care ea îi răspunse foarte sec și fără să întoarcă capul „drum bun”.

La Sinaia ajunse seara și, după ce aranjă la serviciul Cazări să primească o cameră singur (în schimbul unui bacșiș plasat între filele buletinului), se duse la Telefoane și făcu o comandă cu Bucureștiul. După felul cum auzi cuvîntul „Alo“, pronunțat la celălalt capăt al firului, își dădu seama că nevastă-sa, ca întotdeauna cînd era plecat, devenea duioasă și calmă.

— Ce faci, Pusi, cum ai ajuns ?

Auzind-o, Tache își luă piatra de pe inimă.

— Am ajuns cu bine și am primit o cameră frumoasă.

— Vasăzică nu m-ai mințit, ai plecat, totuși, la odihnă.

— Bineînțeles. Ce-i nou ? Ce face Bimbirică ?

„Bimbirică“ era pseudonimul copilului.

— Bine, e vesel. A mîncat foarte bine.

— Mă bucur. Altceva ? Tu cum te simți ?

— Bine, nimic deosebit.

Tache o cunoștea atît de bine (așa cum îl cunoștea și ea pe el), încît își dădu seama imediat că există, totuși, ceva deosebit.

— Hai, spune, o îndemnă el.

— Nimic, nu te speria.

— Eu nu mă sperii, tu te sperii întotdeauna. Hai, spune !

— Nu vreau să te amărăsc.

Tache o simți ezitînd.

— Ți-a venit iar o scrisoare de-aia, spuse ea îngroșindu-și vocea de supărare sau poate chiar de plîns.

Tache rîse în hohote.

— Nu glumești ?

— Nu glumesc.

— Al dracului Bică ! Mare idiot !

— Ce-i cu Bică ? întrebă ea, nedumerită.

— Nu ți-am spus. A, da, nu ți-am spus. Am aflat că el face scrisorile. A trimis la toți oamenii din serviciu scrisori de-astea. L-a demascată dactilografa. Știi ce-a vrut să verifice ? Dacă noi ne dăm seama că scrisorile sînt bătute chiar la mașina noastră de scris. Ce părere ai ?

— Că e un banc foarte prost. Te rog să-i spui că nici nu vreau să-l văd în ochi și că nu mai are ce căuta în casa noastră.

După ce termină convorbirea, Tache se gîndi la o singură primejdie imediată : o întîlnire între nevastă-sa și Bică. Apoi, în drum spre vilă, făcu o analiză preliminară a problemei. Era limpede că scrisorile nu le trimitea Bică, lucru pe care îl intuise de la început. Niciodată, nici chiar în cele mai deșănțate glume ale lui, cele mai iresponsabile, cum le numise colonelul Ștefănescu (de altfel, majoritatea i se făceau lui, pentru că el le gusta cel mai mult), Bică, al cărui mare talent nu consta în descoperirea infracțiunilor, ci în umor (ar fi fost poate un excelent artist de estradă sau de circ, dar n-a vrut să-și schimbe meseria), deci, Bică, omul cel mai cunoscut și cel mai simpatizat din direcție, cel care era chemat la toate nașterile, onomasticile, căsătoriile și aniversările, omul care provocase, fără voia lui, două leșinuri (unul prin anunțarea unui căpitan că a fost numit atașat militar la Washington și altul prin aranjarea unui premiu la Pronosport), el, care nu crășase nici un prieten și care imita magistral vocile tuturor comandanților (tot așa cum imita vocea lui Birlic, a lui Giugaru sau a lui Beligan), nu-și permitea niciodată glume care să afecteze familia celui în cauză, adică glume care să se reverse într-un chip nefavorabil asupra soțiilor sau a copiilor colegilor și prietenilor. Din acest punct de vedere Tache nu avea nici o îndoială. Era, deci, oarecum limpede că scrisoarea nu venea de la Bică. Presupunerile lui porniră într-o singură direcție : „afacerea Cega”. Era posibilă oare o recrudescentă a celor mai dificili infractori cu care avusese de-a face în întreaga lui carieră ?

Tache luă un somnifer, dar nu putu să adoarmă cu nici un chip. Ieși în oraș și se plimbă o oră. În acest răstimp, încercă să se gîndească la altceva, dar, de fapt, se gîndi tot timpul la amenințarea care plana asupra lui, care i se părea stupidă, neverosimilă, dar care-i chinuia, totuși, în acele clipe, existența.

Ajungînd în holul vilei în care era cazat, femeia de serviciu îi făcu semn să se oprească, își înfipse un deget în frunte și, după o gîndire adîncă de cîteva clipe, își aminti despre ce e vorba : a întrebat cineva de el.

— Cine anume ?

— Un tovarăș. E și el cazat aici. La camera paispe.

— Și ce-a întrebat de mine ?

— A întrebat dacă sînteți cazat aici și la ce cameră ?

— Și altceva ?

— Dacă nu am o cameră lîngă a dumneavoastră. Dar n-am avut, l-am cazat la paispe. M-am gîndit că poate sînteți prieteni.

— Cum îl cheamă ?

Femeia se uită într-o condică și citi : Silviu Constantinescu, București. Tache urcă la etajul întîi și ascultă în dreptul camerei paisprezece. Înăuntru era lumină și se auzea zgomot. Bătu ușor la ușă. I se deschise cu o oarecare întîrziere.

— Bună seara, spuse Tache.

— Bună seara, răspunse cel care deschisese, un individ foarte slab, tînăr și blond, cu ochii de un albastru vesel. Părea bine dispus.

— Mă scuzați că v-am deranjat. Mi s-a dat informația că ați întrebat de mine.

— Cine v-a dat-o ? întreabă blondul, calm, cu un surîs impertinent și insinuant.

— Femeia de serviciu.

— Cred că mă confundă.

Apoi vru să se retragă, dar Tache insistă, oprind cu piciorul ușa care urma să se închidă.

— Nu vă numiți Constantinescu ?

— Ba da.

— Atunci nu e nici o confuzie. Mi-a spus că a întrebat de mine o persoană care s-a înscris în condică cu numele de Constantinescu Silviu.

— Eu sînt Constantinescu Silviu, dar nu vă cunosc și nu am întrebat niciodată de dumneavoastră.

Tache plecă, cerîndu-și scuze. Coborî la parter și o întreabă din nou pe femeie, convingîndu-se, în cele din urmă, că aceasta nu se înșeală. Urcă apoi în cameră, luă un somnifer, se culcă și adormi buștean pînă a doua zi la nouă. Îl trezi femeia de serviciu, care-i bătu discret în ușă.

— Tovarășu' Tache, îi șopti ea, cu o complicitate discretă, ăla s-a mutat lîngă dumneavoastră, la trei. Cum a rămas liberă camera, a și cerut-o.

— Să fie sănătos ! spuse Tache, somnoros.

— V-am spus numai așa, fiindcă am văzut că vă interesați de el. Că și el se interesează de dumneavoastră.

— Bine, bine ! o expedie Tache, enervat că fusese sculat când încă mai avea poftă de somn.

După ce se îmbracă, plecă la cantină. Cantina era în altă vilă, la câteva sute de metri. Străbătînd acest drum, se întrebă dacă femeia de serviciu îi făcuse acele mărturisiri din proprie inițiativă sau pentru că așa dorea acel individ care-i devenise vecin de cameră. A doua chestiune pe care o analiză fu aceea dacă trebuie să lase lucrurile să meargă de la sine sau să le forțeze. De obicei, intervenea energic și pe mai multe planuri, producînd panică, derutînd și răpînd adversarilor inițiativa. Stilul lui era un stil „agresiv“, cum îl caracterizase colonelul Ștefănescu într-o ședință în care îl criticase foarte aspru pentru aventurism. Șeful ura de moarte spiritul de aventură al unora dintre tinerii săi colegi și cerea o muncă „la rece“, științifică. „Aventurierii n-au ce căuta în criminalistică, îi plăcea lui să spună, dacă au chef de așa ceva să se facă infractori sau scriitori de romane polițiste“. Toate aceste aluzii și acuzații erau adresate de obicei lui Tache, căruia îi plăcea de fiecare dată să-și manifeste personalitatea, să aibă un stil al lui, uneori extravagant. Venise în Miliție renunțînd la postul de asistent la facultatea de științe juridice, dintr-o pasiune pe care și-o cultivase din copilărie și adolescență. În toți acei ani, el se visase un comisar îndrăzneț și invincibil, alegînd întotdeauna soluțiile cele mai directe și înfrunțînd riscurile (există multe meserii cu riscuri și multe fără riscuri, fiecare e liber să-și aleagă ce vrea — spunea el în această privință), concepîndu-se ca o combinație de Sherlock Holmes înțelept și cow-boy athletic și demn. Conform acestor convingeri intime și, în ciuda muștruluielilor primite de la șef, Tache acționa în toate misiunile într-o manieră aparte, lărgind aria investigațiilor peste ceea ce i se cerea, aducînd întotdeauna elemente noi și făcînd pentru aceasta multe eforturi fizice și intelectuale în plus. La ultima discuție, colonelul îl avertizase din nou :

— Tache, mă tem că pînă la urmă o să ajungi scriitor de romane polițiste. Nu vrei deloc să te lecuiești de năravul aventurii.

Și de astă dată, Tache hotărî să nu piardă vremea și să treacă imediat la treabă. Ideile cele mai bune îi veneau întotdeauna în timpul acțiunii. Mai întîi trebuia să lămurească definitiv dacă individul care se dăduse sub numele de Constantinescu urmărește ceva sau femeia de serviciu încurcase pur și simplu ițele.

Intrînd în cantină, îl zări pe blond la o masă din apropiere. Deși erau altele libere, Tache îi ceru voie să se așeze la masa lui.

— Cu plăcere, spuse acesta, purtînd pe față un suris care nu se modifica aproape nici o clipă, un suris galben, perfid-suav.

— Mi-a spus femeia de serviciu că am devenit vecini.

— Stați la camera doi ?

— Da.

— Întî-adevăr, m-am mutat la trei. Are mai multă lumină.

— Vă place lumina ?

— Grozav.

Blondul zîmbea, dar Tache nu-și dădea seama dacă făcea asta înconștient sau pentru că sesizase ironia.

— E bine, spuse Tache, că sîntem vecini, ne mai ajutăm la nevoie.

— Chiar v-aș ruga ca, în caz că aveți nevoie de ceva, indiferent de oră, să mă deranjați, îi răspunse blondul.

Discuția îi ajută apoi să afle unul de la altul pentru ce veniseră la odihnă. Descoperiră astfel o consecință : amîndoi sufereau de astenie nervoasă. Urmară alte două confidențe : faptul că erau de meserie contabili (Tache se recomanda întotdeauna contabil) și că le plăceau tablele.

— Facem o partidă ? propuse blondul.

— Cu mare plăcere.

Imediat după masă, jucară zece partide de table, pe care le cîștigă blondul. Acesta era capabil, spre uimirea lui Tache, să dea de șase ori la rînd șase-șase.

— Unde ai învățat dumneata să dai cu zarurile ? îl întrebă.

— Pe Grant. Am crescut cu ele în mână.

Spre prînz, Tache făcu o vizită la miliția din localitate și discută cu comandantul vreme de o oră. În aceeași zi, un individ beat îl provocă la scandal pe vecinul lui Tache în plină stradă, iar un milițian care se afla în imediata apropiere îi conduse la Miliție. Peste două ore, Tache discută din nou cu comandantul, care îi raportă :

— Tovarășu' maior, am impresia că e un băiat de-al nostru.

— De unde ai impresia ?

— Era prea sigur de el, iar figura semăna cu a unui locotenent de la regiune, Gane.

— Hai să verificăm.

Făcură o comandă telefonică cu Miliția regională. Vorbi Tache.

— Cu tovarășul locotenent Gane.

— Cine întreabă ?

— Maiorul Tache.

— Tovarășul locotenent Gane e în misiune.

— În oraș ?

— Nu, în altă localitate.

Tache se întrebă dacă nu cumva colonelul Ștefănescu, vrînd să fie cu conștiința împăcată, le ceruse celor de la regională să pună un om în preajma lui. Precauția i se părea inutilă și jignitoare. Se gîndi să-i telefoneze colonelului, dar exista riscul ca acesta să-l cheme imediat înapoi sau să-i ordone să nu întreprindă singur nimic. Plecă spre vilă îngîndurat.

Ajungînd în cameră, găsi vîrîtă pe sub ușa o telegramă. O desfăcu oarecum înfrigurat și citi : „Multe salutări și pe curînd. Moartea“. Era expediată din București. Stupefiat, cocoloși hîrtia și o aruncă pe masă. Ce se urmărea cu aceste amenințări repetate ?

La ora unu fix bătu la ușa camerei trei. Blondul îi deschise cu același suris care dădea întregii sală fețe o coloratură gălbuie.

— Mai facem o tablă ? îl întrebă Tache.

— Facem.

La un moment dat, în timpul jocului, Tache făcu ca din întîmplare această remarcă :

— Tovarășu' locotenent, am impresia că pierzi partida asta.

Blondul nu-i răspunse, ceea ce putea însemna sau că nu a fost atent la ceea ce i s-a spus, sau că nu a vrut, intenționat, să rețină amănuntul.

Voind să se convingă definitiv dacă, totuși, blondul e sau nu locotenentul Gane de la regiune, Tache îl urmări în aceeași zi după amiază prin oraș. La un moment dat, acesta intră la Telefoane. Tache intră prin spate, se prezintă supraveghetorei, legitimându-se, și ascultă convorbirea. Vocea care răspunse la București era o voce de bărbat, răgușită, sau care încerca să fie răgușită.

— Am sosit cu bine, unchiule, comunică blondul.

— Te-ai aranjat cu camera ?

— Da. Sint la vila doi, camera trei.

— E liniște ? se interesă vocea răgușită.

— Da, e liniște. Poți să vii și tu.

— Bine, am să vin și eu peste câteva zile. Așteaptă-mă la zece.

— Bine, unchiule, la revedere.

Tache plecă pe stradă îngândurat. Nu alit convorbirea îl intriga, cât faptul că-și reaminti dintr-o dată că, la plecare, zărise în Gara de Nord o figură care acum i se părea a fi fost a blondului.

A doua zi, la zece, se duse la gară și se postă în spatele chioșcului de ziare. Blondul nu se ivi însă pînă la sosirea trenului. Tache luă un taxi și fugi spre halta de la marginea orașului, unde personalele de dimineața și de prînz opreau. Ajunse o dată cu trenul. Blondul era acolo, într-un colț al peronului. La un moment dat, acesta intră în mijlocul celor care coboriseră și luă la braț un bătrîn mărunțel, cu părul complet alb, care avea înfățișarea unui om încă în vigoare. Tache îi urmări pînă la vilă, după care se duse la Telefoane și avu o nouă convorbire cu Miliția regională.

— Vă rog, tovarășul locotenent Gane s-a întors din misiune ? întrebă. Aici e o rudă de-a dînsului.

— S-a întors, dar nu e momentan în birou.

— Mulțumesc.

Tache se gîndi câteva clipe, apoi făcu o nouă comandă telefonică, de astă dată la numărul direct al co-

lonelului Ștefănescu. Să-i spună sau să nu-i spună ? Dacă-i spune, îl cheamă înapoi sau nu ? „E clar, mă cheamă”, își spuse și, în clipa următoare, anulă comanda. Se întoarse la vilă și bătui la ușa camerei trei. Blondul îi deschise imediat.

— Să trăiești, vecine ! strigă acesta vesel. Hai înăuntru !

Bătrînul pe care acesta îl întâmpinase la gară era acolo.

— Îți prezint pe unchiul meu.

Unchiul semăna frapant cu blondul. Același zîmbet îi umplea fața cu o lumină gălbuie, plăcută.

— Noi facem o tablă, spuse blondul. Rămii și dumneata ?

Tache rămase și avu prilejul să constate că și bătrînul deținea aceeași uimitoare îndemînare în mînuirea zarurilor. Luară, apoi, masa de seară împreună, după care băură bere la un bufet și flecăriră îndelung, bine dispuși. Amîndoi erau simpatici și veseli fără a întrece însă măsura și a fi obositori. „Nimic interesant, își spuse Tache, enervat, cel mai sănătos e să mă închid în cameră și să mă pun pe somn”.

★

Într-o zi, un grup de copii din orașul C, mergînd să se scalde la rîu, descoperiră în scorbura unei răchite un geamantan verde din material plastic. Deschizîndu-se geamantanul, înăuntru fu găsit cadavrul unei fete de opt ani. În ziua cînd dispăruse, fetița fusese în vizită la bunica ei.

Maiorul Tache plecase la locul crimei chiar în ziua cînd se făcu descoperirea, împreună cu încă trei ajutoare. După ce cercetă totul cu foarte multă atenție, rămase singur în oraș și porni investigația pe o singură pistă : geamantanul. Cercetările preliminare l-au dus repede la următoarea concluzie : într-unul din pereții casei în care locuia bunica fetei se afla zidită o casă de bani, de care bătrîna nu știa și care fusese depistată de către asasini. Aceștia veniseră în casă în timp ce bătrîna era plecată la biserică, desfăcuseră zidul și casa de bani, de

unde luaseră, probabil, un anumit tezaur. Din întâmplare, în timp ce se efectua spargerea, fetița făcuse o vizită bunicii și-i descoperise pe răufăcători, iar aceștia o omoriseră prin sufocare. Asasinii ascunseseră cadavrul în grădină (casa era un fel de vilă înconjurată de un parc neîngrijit, plin de bălării), iar seara îl luaseră de-acolo în geamantan și-l ascunseseră în scorbura unei sălcii, pe malul râului.

Acesta era filmul în mare al spargerii, imaginat de Tache, după primele cercetări. Răminea de văzut dacă se înșela sau nu. Trecînd la amănunte, el descoperi că în acel oraș geamantanele de material plastic se aflau la vînzare la un singur magazin și o interogă pe vînzătoare îndelung. Cui vînduse ea în ultimele zile un geamantan verde? Fata nu-și amintea, vînduse mai multe geamantane. Tache insistă, ținînd-o de vorbă ore în șir.

— Ia gîndește-te bine. Reconstituie toate momentele în care ai vîndut geamantane. Amintește-ți cum arăta figura celui care a cumpărat acest geamantan, adică dacă era mărunțel sau înalt, tînăr sau bătrîn, blond sau brunet.

După o săptămînă de eforturi, vînzătoarea își aminti : geamantanul verde îl vînduse unui bărbat mărunțel, nici prea tînăr, nici prea bătrîn. Tache aranjă cu fata și cu părinții să spună cunoscuților că s-au logodit. Astfel, cei doi se plimbau opt ore pe zi prin oraș, fata avînd misiunea să urmărească atent fiecare trecător. În cea de-a cincisprezecea zi, ea recunoscă, vag, într-unul din oamenii care traversau piața principală a orașului pe cumpărător. Tache făcu în aceeași zi o descindere la domiciliul respectivului, pe cînd acesta era la serviciu, și descoperi într-una din haine bonul de cumpărare a geamantanului. În aceeași zi, îl așteptă la ieșirea de la serviciu și-i șopti misterios, cu intenția de a-i da de înțeles că e unul dintre oamenii bandei :

— La ora șapte te aștept la parc, banca a treia pe dreapta.

Individul veni. Convorbirea fu scurtă, dar edificatoare.

— Sînt pe urmele noastre. Fii atent cu cine discuți, fi șopti Tache.

— Nu discut cu nimeni.

— Verifică din nou totul, vezi dacă n-ai lăsat vreo urmă.

— N-am lăsat nici o urmă.

— Nu cumva ți-a rămas bonul de la geamantan prin buzunare ?

— Nu-mi aduc aminte. Am să controlez.

Arestat apoi, a doua zi, cumpărătorul geamantanului verde mărturisi tot ce știa : fusese angajat, în schimbul a trei mii de lei, de către o cunoștință din București cu care fusese în închisoare să ajute la deschiderea unei case de bani. Nu știa numele precis al acelei cunoștințe (i se recomandase Nelu) și nici pe al celui care deschisese efectiv seiful. Tache făcu o expertiză la locul spargerii cu câțiva specialiști, care constatară că, deși seiful avea lovituri puternice, acestea erau date pentru a deruta, deschiderea se făcuse pașnic, cu chei sau alte mijloace. Cum știa sigur că în țară există numai doi oameni care se pricep să deschidă o casă de bani fără s-o zgîrie, iar unul dintre aceștia era închis, Tache se duse, ajungînd la București, în cartierul Pantelimon și bătu la poarta lui nea Solomonică, zis Cega. Cazierul Cegăi, pe care Tache îl citise de mai multe ori, putea constitui — ușor romanțat — biografia literară a uneia dintre celebrele figuri de spărgători de acum treizeci de ani. Acesta lucrase în tinerețe prin marile capitale ale lumii, fiind alături de Florică Florescu, cap de afiș al marilor hold-up-uri bancare. Înainte de cel de-al doilea război mondial, nea Solomonică, zis Cega, se retrăsese acasă, lîngă fii și nepoți, socotindu-și încheiată cariera.

Tache îl văzu cu acest prilej pentru prima oară și fu derutat trezindu-se în fața unui bătrînel de șaptezeci de ani care se mișca ajutat de un baston și de un nepot. Îl duse la sediu și avu cu el o lungă convorbire.

— Unde îmi fuseși în ziua de paișpe, nea Solomonică ? îl întrebăse Tache, bine dispus.

— Care paișpe ?

— Știi matale.

— A, în paișpe ! își aduse aminte. Paișpe a picat într-o vineri, era Sfîntul Dumitru. Am fost la un parastas.

— Hai, zău, să nu pierdem vremea, îl rugă Tache. Ți-aduc eu acum un om care te contrazice.

Fu adus cumpărătorul geamantanului verde, care-l recunoscuse imediat. Nea Solomonică deveni apoi rezonabil.

— Uite, mă băiatule, spuse el, serios, eu am avut de-a face cu tot felul de comisari, cînd încă nu erai tu născut; eu găurisem deja două bănci și mai multe burți de polițiști. Te superi decă-ți spun tu ?

— Nu, deloc : Mata poți să-mi fii bunic.

— Păi tocmai de-aia. Așa că eu discut cu tine clar. Nici eu nu-ți ascund nimic, nici tu mie, eu îmi apăr interesul meu, tu îți faci meseria ta. Uite care a fost istoria. Unul Moarcăș — n-ai de unde să-l cunoști, unul care a avut zece mori și proese de ulei — a fugit în patrușcinci din țară, cu un avion de ocazie. Nu știu ce fel de socoteli și-o fi făcut el, dar a lăsat aici toată averea lichidă, adică cocoșei și bijuterii de aur și argint de vreo două milioane, ca s-o aducă nevastă-sa. Nevastă-sa n-a putut să mai plece, și atunci a pus cocoșei și bijuteriile în trei casete, casetele în casa de bani, iar casa de bani a zidit-o într-un perete. Peste cîțiva ani, femeia a murit, a murit și bărbatu-su, pe undeva prin străinătate, dar a rămas un nepot. Nepotul a aflat de comoara asta și a venit în țară ca turist. Înainte de-a veni, s-a interesat acolo la un spărgător bătrîn cine ar putea să-l ajute aici, și ăla i-a spus : „Uite, domnule, dacă ai nevoie de un om care să-ți desfacă o casă de bani într-un minut și jumătate, îl ai acolo, în România, pe nea Solomonică, zis Cega. El și cu Florică Florescu știu să deschidă un seif cu acul de siguranță“. Asta, nepotul, vine în țară, își caută un neam, neamul ăla vine în Pantelimon, întreabă din om în om, ajunge la mine și-mi zice : „Domnule, uite care e situația : noi avem o casă de bani la care i-am pierdut cheile. Avem acolo niște bijuterii de familie. Cît ne iei s-o desfaci ?“ Eu zic : „Domnule, îmi pare rău, dar nu mă mai ocup de așa ceva, sînt bătrîn, ce-a fost odată a fost, acuma am băieți și nepoți, îmi vād de treaba mea. De ce să intru eu, la anii mei, în cine știe ce încurcătură ?“ „Nu intri, domnule, în nici o încurcătură, mata nu faci decît să deschizi seiful, și iei pentru asta zece mii de lei în palmă“. „Domnule, zic eu, poți să-mi dai și o sută de mii, nu mă bag“. Și pleacă omul. A doua zi vine iar, și-mi spune că-mi dă douăzeci de mii. Fi-miu cel mic

ascultă la uşă, aude de sumă şi le spune celorlalţi fraţi, le spune şi nevestelor, discută între ei şi tabără cu gura pe mine. „Tată, le ceri douăzeci şi cinci de mii şi te duci. Avem nevoie de bani.“ De gura lor, m-am dus. M-am urcat într-o maşină, am ajuns în oraşul respectiv, m-am întâlnit cu doi indivizi, de care nu ştiam nimic, şi am intrat într-o casă. Acolo ei au spart un zid, au scos seiful afară, eu l-am deschis şi altceva nimic, ei au luat nişte casete de acolo, am plecat, iar când am ajuns la Bucureşti am primit cincisprezece mii de lei, pentru că celelalte zece le promisem înainte. Asta a fost tot. Acuma care e...

— Stai, că n-ai spus tot, îl opri Tache. Mai e ceva.

— Ce mai e ?

— N-ai spus lucrul cel mai grav.

— Nu ştiu nimic în plus.

— Ba da, ştii. Cum a fost cu fetiţa ?

— A, da, îşi aminti Solomonică, şi se întristă. Unul dintre idioţii ăia a strâns o fetiţă de gît ca să nu ţipe şi-a omorît-o. Eu n-am avut absolut nici o legătură.

— Asta-i adevărat, recunosc, Tache. Dar ce-i cu casetele ?

— Nici de casete nu ştiu, nu m-a interesat. Casetele le-a luat ăla de-a venit cu mine în Bucureşti cu maşina. Erau trei bucăţi.

— M-ajută să pun mîna pe el ?

— Te-ajut. Şi să ştii că sînt aici în Bucureşti casetele ; ăla, nepotul, avea de gînd să vină după ele abia în septembrie.

Nea Solomonică se plimbă cu Tache prin Bucureşti timp de trei zile, căutînd marca de maşină cu care făcuse voiajul în oraşul C. O găsiră în cele din urmă predată la D.A.C. De aici, luară numele celui care o vînduse. Acesta o cumpărase la rîndul lui de la un altul, de la un văr, văr pe care-l chema Emilian Prunache şi care se mutase, zicea el, cu serviciul prin regiunea Suceava. Nu ştia precis nici ce serviciu are şi nici în care localitate exact. Tache îl căută timp de o săptămînă prin Suceava şi prin toată Moldova, fără nici un rezultat. Obosit şi enervat, veni şi-i ceru un sfat lui Solomonică.

— Unde poate fi ? Nu dau de el nicăieri.

— Vezi să nu fie închis pentru altceva, îl sfătuia Solomonică.

Acesta era, de fapt, adevărul ; simțind că e urmărit, individul își luase o excelentă măsură de apărare : făcuse o infracțiune minoră și, primind trei luni de închisoare corecțională, se afla la adăpost. De la primul interogatoriu, Emilian mărturisise unde se aflau două dintre casete. A treia o încredințase însă unei persoane care avea datoria s-o păstreze pînă cînd va veni cineva și-i va spune o anume parolă. Din întîmplare, pierduse urma acelei persoane, căreia nu-i cunoștea nici numele. Îi fusese recomandată de către nepotul celui care ascunsese tezaurul în perete. Emilian recunoscuse, de asemeni, că el omorîse, din imprudență, fetița.

Tache găsi, într-adevăr, două dintre casete, cea de-a treia rămînînd nedescoperită. Dar la ultima convorbire pe care o avu cu Solomonică, Tache trecu prin acea stare sufletească cunoscută sub numele de „luptă între datorie și onoare“. Nu era vorba de faptul că nea Solomonică îi era simpatic și că îi purta într-un anumit fel respect era un rău-făcător, desigur, dar nu unul oarecare), dar acesta îl ajutase efectiv în dezlegarea ițelor afacerii, declarînd adevărul de la început și ușurîndu-i foarte mult investigațiile făcute pe urmele lui Emilian, vinovatul principal. Solomonică îi ceru pentru toate acestea lui Tache o recompensă.

— Uite ce trebuie să faci, îi spusese el, ca eu să ies cu un an sau doi de închisoare și să intru în prima amnistie : mă scoți de la complicitatea de omor.

— Cum să te scot ? întrebasese Tache. La ora actuală ești, după toate legile, tăinuitor de omor.

— Aranjez cu cei doi să declare că nu am fost de față la omorîrea fetiței.

Tache se scărpinase în cap, sincer amărît.

— Nea Solomonică, e cam încurcată treaba. Ei au declarat deja că erai de față.

— N-are importanță. Din moment ce dosarul se află încă în faza de cercetări, te descurci. Nu trebuie să te învăț eu ce să faci.

— Adică ce să fac ? întrebasese Tache.

— Adică să apară în dosar noua lor declarație, prin care susțin că eu n-am fost martor la crimă, și să dispară declarația veche. Asta-i tot.

— Nene Solomonică, îl avertizase Tache, nu știu, zău, dacă pot să-ți promit.

— Uite ce e, uită-te la părul meu alb și ține minte că mă cheamă Solomonică zis Cega, am șaptezeci de ani și două luni, am spart pătruzeci și opt de seifuri și am lichidat opt inși în uniformă, partea mea. Nu știu cât mai am de trăit, dar vreau să mor acasă, pe patul meu, pentru asta m-am ferit și-am stat deoparte de douăzeci și ceva de ani. Eu m-am purtat frumos cu tine, te-am ajutat, dar dacă tu nu te porți cum trebuie și nu vrei să-mi îndeplinești dorința asta, eu n-o să mă pot duce pe lumea ailaltă cu mâna goală, adică fără să ți-o plătesc. Ține minte ce-ți spun, gîndește-te și fii om, nu secătură.

Tache învățase dosarul lui Solomonică vreo cinci zile și cinci nopți, citindu-l de cîteva ori, dar mâna îi încremenea de fiecare dată în clipa în care îl împingea gîndul să-i facă un bine bătrînului, care, oricum, era inofensiv și avea să moară peste cîteva ani. Era însă vorba, în ultimă instanță, de un fals, și Tache, după ce se gîndi foarte bine, descoperi că este structural incapabil să săvîrșească așa ceva. Nu povesti nimănui nimic despre discuțiile cu Solomonică și despre frămîntările lui. Așa că înaintă procurorului dosarul cu indicația precisă : „Tilhărie și tăinuiri de omor“. Peste cîteva săptămîni, Solomonică primi cinci ani de închisoare, iar Tache, simțindu-se tulburat și obsedat de figura bătrînului, față de care, dintr-un anumit punct de vedere, exterior moralității lui de om reprezentînd legea, se comportase incorect, se duse la proces. Solomonică îl văzu în sală și, atunci cînd se anunță sentința, el nu privi în altă parte decît spre Tache, iar acesta nu-l evită, și între ei avusese loc o comunicare cu numeroase nuanțe — o acuzație și o justificare, un dialog cu surîsuri și disprețuiri amare.

La două săptămîni după proces, începură să sosească scrisorile cu amenințări cu moartea.

★

Ieșind de la bufet, cei trei făcură o plimbare ușoară înainte de a se culca.

— Miine aş vrea să urcăm puțin pe munte, spuse la un moment dat bătrînul către blond. O să fie o zi foarte bună de urcat.

— Da, mergem neapărat, răspunse blondul. Vii și dumneata ? se adresă el lui Tache.

— Cred că am să merg. Acum însă mă duc să mă culc. Berea îmi dă totdeauna somn.

Plecă spre vilă, în timp ce vecinii săi mai rămaseră în oraș. Ajungînd la vilă, pătrunse prin balcon în camera trei și cotrobăi cu rapiditate în bagajele celor doi. Apoi se culcă liniștit.

A doua zi dimineată, unchiul și nepotul îl trezîră ca să-l întrebe dacă mai vrea să vină pe munte sau nu.

— Da, vin, le spuse Tache, deși nu prea sînt pregătit. Merg cu mîinile goale.

Plecară. Ziua se anunța senină și cu soare mult. Potecile erau pline de excursioniști, iar pădurile vibrau de chiote. Blondul mergea înainte, bătrînul după el, iar Tache la urmă. La un moment dat, blondul intră în vorbă cu trei fetișcane, care se arătară dispuse să facă excursia împreună cu ei, dar bătrînul nu acceptă idila. Cum poteca se ramifica la un moment dat, el porni spre dreapta și-i chemă și pe ceilalți doi după el.

— Veniți p-aici, că e răcoare.

Poteca era mai neumblată. Nu se vedeau excursioniști nici înainte, nici înapoi. Ajungînd în dreptul unei poieni, blondul propuse un popas. Era obosit.

— Facem popas, dar să mergem mai încolo, spuse bătrînul, și se retrase pe panta dinspre miazănoapte a muntelui, mai umbroasă.

Blondul scoase o sticlă de rom și gustară toți trei din ea.

— Îți place romul, tovarășu' maior ? întrebă bătrînul. Tache rîse.

— De unde știi dumneata că sînt maior ?

— Ei, mai știm și noi cîte ceva, n-om fi chiar așa de proști, spuse el, rîzînd.

— Numai cîte ceva sau mai multe ?

Blondul îl privi semnificativ pe bătrîn, așteptînd de la el o încuviințare, care nu i se dădu. Spuse, totuși ;

— Știm destule.

Bătrînul mai trase un gît de rom, apoi puse sticla în rucsac.

— 'Tovarășu' maior, zise el, noi am avea cu dumneata o discuție serioasă. Aici fiind mai liniște și fiind numai între noi, e cel mai potrivit. Putem să-i dăm drumul ?

— Vă rog.

— Dumneavoastră v-ați ocupat de o afacere a bătrînului Solomonică, zis Cega. E adevărat ?

— Da, e adevărat.

— Venim din partea lui.

Tache își aprinse o țigară și întrebă :

— Are ceva să-mi comunice ?

— Are.

— Ce anume ?

— N-ați primit scrisorile ?

— Ba da.

— Scria acolo ce-a vrut să vă comunice.

Bătrînul și blondul își aprinseră și ei cîte-o țigară. Se fumă cîteva clipe în liniște.

— Acuma, voi o să credeți că fac pe nebulă, spuse Tache, dar pe cuvîntul meu dacă pricep despre ce-i vorba.

Blondul rîse scurt, adică își ridică colțurile buzei de sus pentru cîteva fracțiuni de secundă.

— Lasă, că pricepi, nu ești tu chiar așa de idiot. Bătrînul îl lovi cu cotul în coaste.

— Vorbește frumos cu tovarășu' maior !

Tache rîse și se rezemă mai bine de buturuga lîngă care se așezase.

— Îmi pare rău, dar să știi că nu-i de rîs, spuse bătrînul, avînd întipărit pe față un regret care nu părea confectionat.

— S-ar putea, dar, deocamdată, neștiind despre ce-i vorba, mie îmi vine să rîd. Nu-i voie ? întrebă Tache.

— Ba da, cum să nu fie, numai că s-ar putea să mă enervați.

— Și ce dacă te enervezi ?

— N-ar fi în avantajul dumneavoastră.

— Nu, zău ! Ce vorbești ? !

— Eu vorbesc foarte serios.

Tache zîmbea, pîrînd că se amuză, și ședea lăfăit pe iarbă, rezemat de buturugă ca într-un fotoliu.

— Sinteți drăguți amîndoi spuse el. Foarte drăguți.

— Ce-nseamnă foarte drăguți ? întrebă blondul, care din ce în ce se încrunta, stăpînindu-se cu greu.

— Adică vreți să-mi dați tot timpul impresia că discutați cu mine serios, ca să mă speriați. Nu, zău, voi chiar nu glumiți ?

— Ce să glumim ? întrebă blondul, naiv.

— Lasă-l, mă, îi spuse bătrînul, tu nu vezi că ne ia la mișto ! Du-te și scoate-i pistolul !

Tache ridică singur mîinile.

— N-am.

— Fă-i, totuși, un control.

Tache se lăsă controlat fără nici o opoziție. După ce blondul se întoarse lîngă el, bătrînul spuse către Tache :

— Ascultă, mă nenorocitul, tu crezi că eu te-am adus aici ca să-ți bați joc de mine ? Că te bag în paștele mă-tii !

Tache îl privi lung și strivi brusc țigara de buturugă.

— Frățioare, spuse el cu o voce apăsată, să nu mă înjuri. Mai degrabă suport să-mi dea cineva o palmă decît să mă înjure. Fac urît de tot. Te sfătuiesc să nu mă înjuri și a doua oară.

Bătrînul îl privi lung și uimit.

— Nu glumesc, continuă Tache. Dacă vrei să discuți cu mine, discută omenește.

— Păi cine a început ? se justifică blondul.

— N-are importanță cine a început. V-am înjurat eu pe voi ?

— Nu, dar ne-ai luat la mișto.

— Asta-i altă chestie. Una-i să iei peste picior, și alta-i înjurătura.

— Bine, acceptă blondul, nu te mai înjurăm.

— Atunci, s-o luăm de la capăt. Deci, veniți din partea lui nea Solomonică. Ce vrea ?

— Asta, spuse bătrînul scoțînd un pistol din buzunar. M-a rugat să-ți fac o găurică în burtă.

Tache ridică din sprinceană, mirat.

— Ce idee în capul lui !

— Ca să vezi ! spuse blondul, pe același ton de zeflemea.

— Dar cum de-a ajuns să vă roage el pe voi chestia asta ? întrebă Tache, serios. Mă interesează.

— Ne-am întâlnit în închisoare. Când el a venit, noi am ieșit.

— Vă cunoșteți mai demult ?

— Eu, spuse bătrînul, îl cunosc de vreo patruzeci de ani. Am mâncat aceeași piine ani de zile.

— Aici în țară ?

— Aici. Eu n-am plecat, am rămas. Dar el m-a învățat meserie.

— Și ? întrebă Tache în continuare. Ce v-a spus el cînd ați ieșit ?

— Asta mi-a spus : că e unul Tache la care mă roagă cu limbă de moarte să-i bag un glonț în burtă din partea lui.

— Da, într-adevăr, recunosc Tache, ultima oară cînd am stat de vorbă m-a amenințat că, dacă nu-l servesc, îmi face o surpriză. Dar n-am putut să-l servesc. Dacă puteam, o făceam.

— El zicea că puteai, spuse blondul.

— Nu, nu puteam.

Se lăsă o tăcere. Toți trei își aprinseră cîte-o țigară. Undeva, dincolo de creasta muntelui, se auzeau chiote și risete. Dar nu se apropiiau, se depărtau, urcînd prin pădure.

— Și ce, voi l-ați luat în serios ? întrebă Tache.

Cei doi nu răspunseră.

— Chiar vreți să mă împușcați ?

— Dar tu de ce crezi că am venit după tine, ca să vedem ce fel de ochi ai ? întrebă blondul, plictisit.

— Adică chiar vreți să mă împușcați ? insistă Tache.

— Că ne-o fi milă de tine !

Tache se strîmbă îndelung.

— Nu-mi vine deloc să cred.

— De ce nu-ți vine ? întrebă bătrînul.

— Nu-mi pot imagina cum o să scoți dumneata pistolul și-o să tragi în mine. Nu-mi pot imagina. Adică de ce? Ți-am făcut eu vreun asemenea rău dumitale sau chiar lui Solomonică încît să merit moartea? Ești dumneata atît de mult obligat față de el încît să-i execuți orbește ordinul? Nu pricep. Nu-i vorba că mă tem sau nu de moarte, dar, logic, lucrurile nu ies la socoteală.

Bătrînul îl privi lung pe Tache, scui-pă și spuse :

— Să știi că n-am exagerat cu nimic. Nea Solomonică așa m-a pus să jur, că-ți bag un glonț în burtă. Dar ne-am putea înțelege.

— Și eu sînt de acord să ne înțelegem.

— Numai dacă vrei.

— Vreau, cum să nu?

— Te lăsăm în pace dacă ne spui parola.

— Care parolă?

— Parola cu care a dat Emilian caseta a treia.

Tache își descreți fruntea.

— Stați, să ne înțelegem clar. Și dacă eu vă dau parola, voi ce faceți cu ea?

— Ne privește.

— Nu, nu așa, se opuse Tache. Spuneți-mi sincer ce vreți să faceți. Eu nu vă ascund nimic.

— Știm că mai există o casetă în care sînt o mie de cocoșei și niște bijuterii.

— Mi se pare că asta e caseta cea mai barosană.

— Nu știu precis.

— Și? Spuneți mai departe.

— Și, continuă bătrînul, știind de această casetă, noi am dat de urmele ei. Am aflat persoana la care se află, dar persoana respectivă nu ne-o dă fără parolă, chiar dacă o omorîm, iar noi nu vrem să facem vărsare de sînge. Parola o știe numai Emilian, și ăla e la altă închisoare, nu putem să-i dăm de urmă. Iar mata ai stat de vorbă cu el și știi parola precis.

— Dar Solomonică știa unde e caseta?

— Nu știa, dar ne-a spus cum am putea să-i dăm de urmă, și noi i-am dat. Acuma ne trebuie parola. Dumneata o știi.

— Da. O știu, recunosc Tache. Și dacă v-o spun?

— Ai scăpat cu viață. Ne vedem fiecare de treaba lui.

— Bine, spuse Tache, vă spun parola, deși știu foarte bine că povestea asta, începînd de la bilețele și pînă la discuția noastră, e o șarlatanie, un șantaj de-al vostru.

— Să-mi moară copiii și nevasta dacă mint, dacă nu mi-a zis Solomonică să te curăț ! se jură bătrînul.

— În sfîrșit, n-are importanță. Eu vă dau parola. Țineți minte : „Sîntem de la cooperativa Prestarea, am venit pentru mobilă“. Dacă puteți, descurcați-vă.

— Să nu ne trombonești ! zise blondul, și încercă să scrie parola într-un carnet, dar bătrînul îi dădu peste mînă.

— Nu, nu vă trombonesc, îl asigură Tache.

Bătrînul nu părea mulțumit și-și exprimă imediat o îngrijorare.

— Dar mata o să te mai amesteci în afacerea noastră ?

— Adică cum să mă amestec ?

— Vreau să întreb dacă o să ne urmărești și-o să încerci să pui mîna pe casetă înaintea noastră sau să ne-o iei din mînă.

Tache zîmbi galeș.

— Păi dar cum ? întrebă el. Sigur că o să vă urmăresc și că o să vreau să vă prind și să vă iau caseta.

Blondul păru cel mai afectat.

— O să ne urmărești ? ! întrebă el, uluit.

— Bineînțeles !

— Păi atunci cum ?

— Păi uite-așa. Adică voi ați vrea să luați caseta, iar eu să vă păzesc ? Trebuie să ne facem fiecare meseria.

— Nu degeaba a vrut nea Solomonică să te găurească ! spuse blondul cù dispreț. Ești o secătură.

— Mă rog, asta-i părerea voastră, nu vă contrazic.

— Era mai bine dacă îți trăgeam un glonț din spate, fără să stăm de vorbă ?

— Lasă, nu umblați cu goange, că n-ați venit voi să mă omoriți, ați venit să aflați parola și să puneți mîna pe casetă. Să fim sinceri ! În al doilea rînd, eu nu pot să vă mint, n-ar fi bărbătește din partea mea, vă avertizez dinainte că vă urmăresc. Era mai bine dacă vă mințeam ?

Blondul continua să se arate uimit.

— Dar dacă noi îți facem un bine, dumneata de ce vrei să ne faci un rău ?

— Geaba vă explic, că nu mă înțelegeți.

— Mda ! făcu bătrînul, gînditor. Nu ne înțelegem.

— Îmi pare rău.

— Și, zise blondul, dumneata ești sigur că pui mîna pe noi ?

— Nu sînt sigur, dar încerc. Dacă nu vă prind cînd luați caseta, tot pun mîna pe voi pe urmă.

— Cum ? întrebă din nou blondul, dar bătrînul îl întrerupse.

— Lasă, mă, de asta de vaiți tu ! Știe el cum să ne prindă.

— Păi atunci, zise blondul, înroșindu-se dintr-o dată la față, hai să simplificăm lucrurile.

Scoase pistolul din buzunar și-l îndreptă spre pieptul lui Tache. Bătrînul încercă să-l oprească, dar pînă să întindă mîna, blondul descărcase toate cele șase gloanțe. Tache căscă ochii mari, apoi se chirci brusc și se răsturnă pe spate. Panta era pardosită cu frunze de stejar și arțar, frunze galbene și maro, pe care trupul lui alunecă la vale ca pe un tobogan, ducînd cu el un fișuit delicat. Cei doi priviră încremeniți alunecarea trupului pe frunze și, cînd acesta se opri la cîțiva metri, proptit de un copac, bătrînul îl întrebă pe blond :

— De ce-ai tras, nenorocitul ?

— M-am enervat, se scuză acesta.

— Altă dată să nu te mai enervezi, că te ia mama dracului !

Dispărură, apoi, în pădure.

* *

— Sîntem de la cooperativa Prestarea, am venit pentru mobilă, spuse blondul discret, dar bătrîna nu-l auzi.

— Vîno înăuntru, că nu te aud ! strigă ea.

Înăuntru, blondul îi spuse la ureche :

— Sîntem de la cooperativa Prestarea, am venit pentru mobilă !

— Bine că ați venit, mi-era frică s-o mai știu. Luați-o și duceți-vă dracului !

Bătrîna îl conduse în bucătărie, iar din bucătărie într-o cămăruță întunecoasă, în care mirosea a varză acră.

— Bagă mîna în butoiul ăla ! spuse ea.

Blondul virî mîna în butoi pînă la cot și scoase afară o cutie dreptunghiulară, învelită într-o foaie de material plastic. Ieșiră apoi în hol. Blondul așeză cutia într-o sacoșă.

— Ce-i acolo ? întrebă bătrîna. Măcar atîta să știu și eu.

— Habar n-am, spuse blondul. Mi se pare că niște hirtii.

— Altă dată să nu mai veniți la mine cu chestii de-astea, că nu vă mai primesc.

— Bine, coană-mare ! Săru' mîna și la revedere !

— Mergi sănătos !

Blondul ieși în stradă și, fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga, porni spre stația de tramvai. În stație ezită cîteva clipe, după care porni decis pe o altă stradă și intră într-un bufet. La o masă din fund îl aștepta unchiul. Blondul se așeză pe unul din scaune și puse sacoșă sub masă. Un alt scaun rămăsese liber, și cineva veni să întrebe :

— E liber ?

— Nu, i se răspunse.

Cetățeanul care întrebasese se așeză, totuși. Blondul îl privi lung, cu ochii măriți de groază, apoi buzele i se strîmbară, fața i se schimonosi și căzu deodată de pe scaun, leșinat. Bătrînul se repezi să-l ridice și-l lovi de cîteva ori cu palma peste față. Blondul își reveni, dar rămase pleoștit.

— Bea puțînă apă, îi spuse Tache și-i puse un pahar la gură.

Cu toate acestea, blondul continuă să-l privească năuc pe Tache.

— Hai să mergem, spuse acesta. Dacă te mai uiți așa lung la mine, leșini iar.

Luă sacoșă de sub masă și porni el înainte. Un cetățean în civil îi îndemnă pe blond și pe bătrîn să se ridice. În stradă, Tache se așeză între ei doi.

- De ce v-ați mirat așa când m-ați văzut ? îi întrebă.
- Eu nu m-am mirat, răspuse bătrînul.
- Am observat. Dar de ce ?
- Eu mă mir mai greu.
- Dar ai crezut sau nu că sînt mort ?
- Nu, spuse bătrînul, posomorît. În tren mi-am dat seama că ne-ai înlocuit gloanțele din pistoale. Ne-ai pus altele oarbe.
- Și-am făcut foarte bine. Altfel, dobitocu' ăsta blond m-ar fi omorît.
- Nu-ș' ce dracu are, cîteodată nu se poate controla. Cred că nu e sănătos la cap.
- Mergeau toți trei alături, ca și cum s-ar fi plimbat. Cetățeanul în civil venea în urma lor.
- Dacă nu trăgea dobitocu' ăsta, poate ne împăcam pînă la urmă, spuse bătrînul, tatonînd terenul.
- Nu cred, răspuse Tache.
- În orice caz, dacă nu eram noi, nu mai găseați caseta nici la paștele cailor.
- Pînă la urmă o găseam.
- Nu cred. Noi am dat peste ea din întîmplare. O puteam lua imediat, dar baba zicea că n-o dă nici moartă fără parolă și n-am vrut să vărsăm sînge.
- Foarte bine.
- Nea Solomonică zicea că sînt în ea numai brățări de aur, cercei și briliante. De-asta o ascuseseră de n-o mai găsea nici dracu. Pînă și ei îi pierduseră urma.
- Îi apucase frica, de-aia o pierduseră.
- Are trei chei ? întrebă bătrînul.
- Are.
- Cred că sînt și ceva bare de aur înăuntru.
- Nu-ți mai face poftă, îi spuse Tache, rîzînd.
- Bătrînul rîse și el.
- Sper că nu rămîneți supărat pe noi ? întrebă la despărțire.
- Nu, sînteți băieți simpatici.
- După ce-i lăsă la Miliție, Tache plecă imediat spre casă. Auzi din stradă plînsul copilului și, după felul cum plîngea, știa că maică-sa îi face baie.
- Ce-i cu tine ? îl întrebă ea, speriată, cînd îi deschise.

— Nimic, spuse el, vesel. Mi-a fost dor de voi. O sărută pe gît, iar pe copil pe burtă. Acesta, gîdilîndu-se, începu să chiţcăie.

— Ce bine-mi pare c-ai venit ! spuse nevasta mai tîrziu, după ce copilul se culcase, iar ei şedeau întinşi pe pat, îmbrăţişaţi. Mi-era dor de tine.

— Şi mie, îi şopti el la ureche.

— Te-ai gîndit la mine ? întrebă ea, împăcată.

— M-am gîndit.

— Mă mai iubeşti ?

— Te mai.

— Mult ?

— Mult.

— Azi noapte iar te-am visat. Te visez tot timpul.

— Normal. Doar n-o să visezi pe altul ?

— Mă visezi şi tu ?

— Nu-mi vorbi în ureche, mă gidili.

— Mai pleci ?

— Nu ştiu, să văd.

— Nu mai pleca.

— Mi-e somn. Taci !

— Bine, tac.

Ea adormi imediat, dar el, deşi era foarte obosit, rămase treaz.

— Ce ai ? îl întrebă ea, la un moment dat, simţindu-î că se zvîrcoleşte.

— Nu ştiu, aţipesc şi mă trezesc.

— Încearcă să nu te mai gîndeşti la nimic.

— Încerc, dar nu pot.

— Ți s-a întîmplat ceva ?

— Nu.

— Atunci, fii liniştit.

Spre miezul nopţii luă două somnifere şi dormi pînă la şapte dimineata. Se trezi obosit şi indispus. Se spală şi se bărbieri fără să mai fluiera şi să cînte, ca de obicei.

— Nu ştiu ce am, îi spuse nevastei la ora opt, cînd plecă la serviciu. Nu mă simt bine.

— Nici eu.

După ce ajunsese la birou, citi mai întîi Sportul, apoi îi telefonă colonelului Ştefănescu.

— Tovarășu' colonel, să vin la dumneavoastră să desfacem caseta ?

— Nu veni, îi răspunse acesta. Sint chemat la tovarășu' general. Cheamă-l pe Bică. Dacă nu, desfă-o singur și fă procesul-verbal.

— Și dacă fur vreo brățară sau vreun inel ?

— Fură, dar dă-le nevastei.

— Adică ce vrei să insinuați ? Că am și amante ?

— Hai, că n-am timp de bancuri, spuse colonelul și închise telefonul.

Tache formă un alt număr.

— Bică, poți să vii până la mine pentru maximum o jumătate de oră ?

— Nu pot, îi răspunse acesta. Intru într-o anchetă.

— Măcar pentru zece minute. Facem un inventar.

— Nu pot. Ești turc ?

Tache închise telefonul și scoase caseta din fișet. Era din metal forjat, cu pereții ușor curbați. Capacul avea pe el monograma proprietarului : „C. D.“ Cheița se afla legată cu o sîrmuliță de mîner. Tache o viri în broască încet, cu atenție, și o răsuci ușor. Broasca scîrții și cedă. În aceeași clipă, o explozie scurtă zgudui clădirea.

ÎN ANUL 1951, în timpul lunii de practică, pe cînd stropea cu o soluție insecticidă tarlaua de cartofi de pe lotul experimental, unui student de la Agronomie îi explodă butelia aparatului de stropit pe care îl purta în spinare. Studentul respectiv nu păți aproape nimic, în schimb, cel care venea la cîțiva pași în urma lui, purtînd și el un aparat de stropit, primi direct în față lovitura violentă a unei schije. Accidentatul — pe nume Rasu Cornel — fu dus imediat la spitalul de urgență, iar peste o oră se află rezultatul : schija îi provocase o rană gravă la ochi, orbindu-l.

Impresionați profund de această întîmplare nefericită, colegii de grupă stabiliră, de comun acord cu medicul-șef, să rămînă cu rîndul de veghe la capul lui, zi și noapte, încercînd să-i îndulcească chinurile. În primele săptămîni, bolnavul se lăsă repede convins că e vorba de o lovitură superficială, care se va vindeca repede. Trebuia doar — i se zicea — să stea liniștit, să nu vorbească și să doarmă mult. Rasu se supunea : dormea, asculta lecturile pe care i le făceau colegii, era liniștit. Situația se complică din ziua cînd, schimbîndu-i-se bandajul de la ochi, medicii fură nevoiți să-i spună adevărul și să-i ceară consimțămîntul pentru o operație complicată. Operația, încredințată unui mare specialist, nu amelioră cu nimic starea bolnavului. În discuția pe care o avu după aceasta cu pacientul său, profesorul îi mărturisi deschis că va rămîne toată viața fără vedere, astfel încît e necesar să înceapă să se adapteze unui nou fel de viață.

Rasu se manifestă la început prin stări depresive, apoi deveni violent ; plingea și gema tot timpul, rupea pernele și cearșafurile și făcu chiar o tentativă de sinucidere. Într-o seară, liniștindu-se, rugă pe cineva s-o anunțe pe Lia Pogonat, o colegă de grupă, că dorește să-i vorbească. Lia era o fată mărunțică, suav brunetă și cu o comportare permanent gravă. Fiind secretară de U.T.M., gravitatea înfățișării și comportării ei era determinată — presupuneau colegii — în primul rînd de această funcție. Permanent, fața ei purta masca agresivă și posacă a unei nemulțumiri severe, cu care își intimida întotdeauna colegii ; atunci, însă, cînd i se întîmpla să rîdă și-și dezvelea dantura, cei din jur descopereau mirați că nu e urîtă. Rasu îi făcuse oarecum curte înainte de accident, în sensul că dansase cu ea de mai multe ori la o reuniune și că o ajuta voluntar la diferite munci de organizație, ca, de pildă, redactarea unor referate și dări de seamă. Nimic nu dovedea însă că el ar fi îndrăgostit, și cu atît mai mult ea, care aveau față de toți colegii o atitudine rigidă nediferențiată.

Lia veni la Rasu la spital puțin după miezul nopții, imediat ce fu anunțată.

— M-ai chemat să-mi spui ceva deosebit ? îl întrebă ea cînd sosi.

— Am simțit nevoia să fii lîngă mine cîteva clipe. Atita tot.

— E cît se poate de firesc, analiză ea la rece sentimentul lui. În ultima vreme am observat că te-ai legat oarecum sufletește de mine. Cu ce-aș putea să-ți fiu de ajutor ?

Rasu tăcu cîteva clipe.

— Nu te-am chemat ca să-mi fii de ajutor. E vorba de cu totul altceva.

— Despre ce e vorba ?

— Te-am chemat să-ți spun... Dar să nu mai afle nimeni...

— N-o să afle, te asigur.

— Sînt nenorocit, Lia ! Nenorocit cum nu-și poate imagina o minte omenească. Nimeni nu știe că eu n-am închis ochii (la figurat spus închis, pentru că nu mai am ce închide) de trei zile și trei nopți. Tot timpul, zi și

noapte, îmi pun întrebări. Tu știi ce-nseamnă să-ți pui întrebări trei zile și trei nopți fără oprire ?

— Nu știu, dar îmi imaginez. Ce fel de întrebări îți pui ?

— La început au fost întrebări simple : cum am să trăiesc de-acum încolo ? cine o să mă poarte de mână ? ce meserie va trebui să învăț ? Mai târziu, lucrurile s-au complicat. Am început să-mi pun întrebări la care nu se poate răspunde : de ce a trebuit să se întâmple această catastrofă ? de ce tocmai mie ? de ce butelia a făcut explozie în clipa aceea, și nu cu un minut mai târziu, când ajungeam la capătul tarlalei ? de ce a trebuit ca schija să mă lovească exact în ochi ? Ce pot să-mi răspund la aceste întrebări ?

— Sint întrebări destul de normale, îi răspunse Lia, fără să facă nici o concesie în ce privește sobrietatea ei obișnuită. Nu văd de ce te frământă. E simplu.

Acea jumătate din fruntea lui Rasu care nu era acoperită de bandaj se încruntă.

— Ce anume ți se pare simplu ?

— Faptul că trebuie să lupți ! strigă ea, apucându-l strâns de mână, dar el se smuci nervos.

— Nu te-am chemat aici în calitate de secretară U.T.M., și nu mă interesează lozincile tale !

— Te-aș ruga să nu mă jignești.

— Cu cine vrei să lupți ? întrebă el, răgușit. Cu destinul ?

— Da, cu destinul. Trebuie să învingi.

— Și dacă nu înving, ce fac ? Mă sinucid ?

— Nu. N-ai acest drept.

— De ce n-am acest drept ?

— Pentru că nu ești doar al tău.

— Dar al cui sint ? Al vostru ?

— Da !

Rasu se ridică pe jumătate în pat, roșu la față, bij-bii cu mâinile pe noptieră, luă un pahar și-l aruncă în direcția în care bănuia că se află Lia. Paharul se lovi de perete și se sparse.

— Ieși afară ! urlă el. Crezi că pentru asta te-am chemat, ca să-mi spui că aparțin societății ?

— N-am înțeles, spuse ea, palidă și răgușită.

— Atunci îți repet : te invit să ieși afară.

Lia rămase nemișcată pe scaun aproape cinci minute, vreme în care Rasu se liniști.

— După felul foarte urît în care te-ai exprimat, spuse ea, apoi, cu o gravitate sumbră, fără să-și piardă calmul, îmi dau seama în ce situație grea te afli. E de datoria mea să te ajut.

— Cu ce să mă ajuți ?

— Să te ajut să-ți recapeți vederea. Pentru asta va trebui să rămîn lingă tine.

Rasu o ascultă încrămenit.

— Nu înțeleg, spuse el, cum adică să rămii lingă mine ?

— Ca să simplificăm lucrurile, ți-aș propune să ne căsătorim. Ce părere ai ?

— Nu-mi arde de glume.

— Nici mie, îl asigură ea. Bineînțeles, nu trebuie să ne pretindem deocamdată sentimente de dragoste. Pentru început va fi suficient să ne respectăm reciproc și să fim prieteni.

Rasu începu să rîdă în hohote.

— Minunat gest ! exclamă el. Mă impresionează pînă la lacrimi.

Apoi tăcu și-i întoarse spatele.

— Culcă-te, îl sfătui ea, calmă. Începînd de mîine o să fiu cu tine tot timpul.

Și, într-adevăr, chiar de-a doua zi, ea anunță decanatul și colegii de grupă că se căsătorește cu Rasu și se mută la spital. Nimeni nu îndrăzni s-o aprobe sau s-o contrazică.

Peste o lună, cînd rănile se vindecară și Rasu fu eliberat din spital, se mutară la căminul familiștilor, unde primiră o cameră.

Viața lor se desfășura aproape normal. Veneau și plecau de la facultate ținîndu-se de mină, tăcuți, cu o înfățișare de oameni modești și serioși, pentru care viața pune probleme dintre cele mai complicate. La sfîrșitul anului universitar, Rasu luă note mai mari ca în anul precedent, cînd fusese sănătos, fapt care se datora, desigur, răbdării cu care Lia îl ajuta să învețe și să-și păstreze echilibrul moral.

În timpul examenelor de sfîrșit de an, ea dispăru de mai multe ori de-acasă cîte-o jumătate de zi, iar cînd Rasu o întrebă unde a fost, îi răspunse scurt :

— E spre binele tău.

Într-adevăr, după o audiență la ministrul agriculturii și alta la ministrul sănătății, Lia reuși să capete pe memoriul înaintat o viză favorabilă. Astfel, chiar în a doua zi de vacanță plecă cu Rasu la Constanța, de unde se îmbarcă pe un vas cu direcția Odesa. În port, îi așteptă o soră de la institutul celebrului savant oculist Filatov, unde Rasu fu internat imediat. Lia ceru chiar a doua zi să stea de vorbă cu profesorul, pe atunci încă în viață. I se răspunse că acesta este bolnav.

— Nu-l deranjez decît cinci minute, insistă ea.

— Dînsul nu mai consultă și nu mai operează.

— Nu vreau să-l opereze, vreau numai să-l vadă.

În cele din urmă, deși foarte bătrîn și bolnav, Filatov acceptă să-l consulte pe Rasu.

— Vei vedea, declară savantul, solemn, după cinci minute de consult. Apoi îl mîngîie pe bolnav pe păr și-i zîmbi obosit.

Exact a doua zi, Rasu intră în operație. Transplantul, care dură aproape trei ore, fu extrem de migălos. Sub privirile uluite ale Liei, medicii înlocuîră unul dintre ochii bolnavi ai lui Rasu, cu un altul, recoltat de pe cadavrul unui milițian, asasinat cu cîteva ore înainte în port de către niște marinari străini beți. După zece zile, cînd i se scoase bandajul, Rasu începu să plîngă : vedea. Peste o lună, i se transplantă al doilea ochi, recoltat de pe cadavrul unei studente care se sinucisese din dragoste. Și această operație reuși. Rasu declară că vede perfect, singurul neajuns fiind că ochii aveau culori diferite : cel luat de la milițian era căprui, în timp ce al studentei avea irisul de un albastru-deschis. Amănuntul nu se observa la prima vedere, dar, atunci cînd era luat în seamă, producea un efect straniu : aveai senzația că ești hipnotizat și te cuprindea frica.

Despărțirea de personalul institutului fu deosebit de solemnă. Avu loc o adunare festivă a medicilor, surorilor și bolnavilor, la care atît Rasu cît și Lia luară cuvîntul,

după care fură conduși la vapor și li se înmînă buchete de flori.

Emoționați din cale-afară și fericiți, ei se plimbară toată noaptea pe puntea vaporului, cîntînd și recitînd versuri. Spre dimineața, cînd se retraseră în cușeta lor, el îngenunche și-i sărută picioarele. Ea îl ridică și-l sărută pe ochi, după care i se dăruie pentru prima oară ca femeie.

La facultate li se făcu o primire caldă : colegii îi purtară în brațe, avu loc un miting și un banchet. Orașul întreg vorbea de ei, mai ales în urma unui zvon răuvoitor care susținea că ochii lui Rasu nu ar fi de om, ci de maimuță.

La șase luni după operație, după un examen la care făcuse eforturi mari, Rasu îi mărturisi Liei că la ochiul stîng privirea devine din ce în ce mai cețoasă. Consultară chiar a doua zi un oculist, dar acesta le dădu un răspuns ciudat.

— Mă iertați, spuse el, dar nu pot să vă ajut cu nimic. Transplanturile acestea, atît de miraculoase la primul aspect, nu-mi inspiră încredere. E o părere personală și v-aș ruga să n-o difuzați.

În următoarele luni, vederea ochiului bolnav slăbi din ce în ce mai mult, ajungîndu-se în cele din urmă la orbirea completă. După o noapte albă, chinuită de spaime cumplite, Rasu o întrebă pe Lia ce e de făcut.

— Să fii calm, îl sfătui ea, și să nu spui la nimeni nimic.

— De ce să nu spun ? întrebă el, mirat.

— N-are importanță de ce. Din moment ce ai un ochi bun, cu care vezi, n-are rost să te plîngi de celălalt, cu care nu vezi.

Rasu o ascultă și tăcu. Oamenii credeau că el vede cu amîndoi ochii, dar, de fapt, vedea numai cu unul. În plus, trăia și cu obsesia că într-o zi va ceda și celălalt. Din fericire, nici în lunile și nici în anii următori nu apărură semne îngrijorătoare din acest punct de vedere, iar el se obișnuie să trăiască folosindu-se de un singur ochi.

La terminarea facultății, plecară împreună în Bărăgan ca agronomi. Lucrau în două sate vecine, aveau o casuță a lor, construită de către cele două gospodării, și duceau o viață aparent tihnită și idilică. Astfel, reporterul unui

ziar pentru tineret, petrecînd o zi în preajma lor, se emoționează într-atît, încît, exagerînd cu evidentă lucrurile, îi prezintă cititorilor ca pe adevărate modele de comportare în muncă și în familie, după care, vreme de o lună, elevi și studenți, pionieri și pensionari, gospodine și țărani le scriau, felicitîndu-i și asigurîndu-i că le vor urma exemplul. Adevărul era însă destul de îndepărtat de aceste aprecieri, cel puțin în ceea ce privește viața lor intimă. Munca la țară constituia o satisfacție reală numai pentru Rasu. Pornind de la o situație foarte grea — dezorganizare, certuri și dușmăanii, lipsă de interes și pricepere —, el ridicase în doi ani o gospodărie colectivă, mult rămasă în urmă, la nivelul celor mai bune din raion. Din această pricină se bucura de deplină încredere și prețuire, fusese ales deputat raional. Aproape în fiecare săptămînă; pe ploi sau viscole, pleca oriunde era chemat, fără să se supere pentru nesomn și foame, fără să refuze nimic, înfruntînd greutățile cu o voluptate de bărbat puternic, încrezător în tot ceea ce face. Oarecum asemănător muncise și Lia în primul an, dar fără dăruirea și interesul pe care Rasu le investea în fiecare acțiune. Meseria, se plîngea ea, uneori, nu o atrăgea. Avea mereu sentimentul provizoratului, aștepta o schimbare, iar cînd i se repeta cu vreo ocazie sau alta că va trebui să rămînă definitiv un om al locului, adică să se stabilească pe viață în acel sat, respingea ideea cu brutalitate și enervare. Vrînd să-i estompeze această neîmplinire, Rasu încercă totul pentru a o face fericită ca soție. Comportamentul lui din acest punct de vedere era ireproșabil. Permanent afectuos, el îi îndeplinea cu o supunere conștientă toate dorințele, scutind-o aproape de orice obligație gospodărească. Astfel, treburile de gospodărie, pe care bărbații le consideră de obicei jignitoare, el le executa cu plăcere: lustruia dușumelele, spăla și călca, gătea, căpătînd o adevărată dexteritate în a face ca prezența lui să se simtă în casă doar în clipele plăcute.

Aceste străduințe și concesiile crează însă, fatalmente, o atmosferă forțat armonioasă, artificială. Simțind în ea o nemulțumire continuă, Rasu începu să obosească, gesturile lui în apropierea ei deveniră adesea crispate, false. Drama se amplifică și datorită faptului că nu discutau

deschis nemulțumirile. Cînd ea încerca să-i spună că e nefericită, Rasu, îngrozit de perspectiva unei despărțiri, ceda de la început și lua totul asupra lui, promițînd să fie și mai bun.

Observînd această artificializare continuă a vieții lor de familie și fiind din ce în ce mai conștientă că nu e capabilă să îndrepte lucrurile, Lia căzu într-o disperare împăcată și se refugie în tăcere. Nu-i reproșa nimic lui Rasu, dar tăcea. Se întîmpla, uneori, ca o săptămînă întreagă să nu scoată nici un cuvînt și să nu suporte totodată să se vorbească în apropierea ei.

— Nu vorbi ! îl ruga ea pe Rasu. Putem trăi și tăcînd.

— Dar de ce să tăcem ? La ce te gîndești de atîta vreme ? întrebă el pe un ton care încerca să ascundă iritarea.

— Ai răbdare. Cînd am să cred de cuviință, am să-ți spun.

Trecură însă mai multe luni pînă cînd ea, într-o seară, îi puse brusc, următoarea întrebare :

— Ce-ai zice dacă ți-aș spune că vreau să te părăsesc ?

Rasu încrămeni.

— De ce să mă părăsești ?

— Nu știu de ce, dar s-ar putea întîmpla să te părăsesc într-o zi. Ce-ai face ?

— Nu știu, cred că n-aș rezista.

— Cum adică n-ai rezista, ce înseamnă asta ? ceru ea explicații.

— Aș fi nenorocit, mărturisi el. Tu știi foarte bine ce însemni pentru mine.

— Ce însemn ?

— Aproape totul. Tu mi-ai dat lumina...

— Termină cu cuvintele astea, mi-e scîrbă ! strigă ea, cutremurîndu-se de repulsie. Vorbește omenește ! Ții chiar așa de mult la mine ?

— Țin. Tu ?

— Nu prea. Probabil că ți-ai dat seama.

— Da, mi-am dat seama. În ce mă privește, pot să spun însă că am făcut eforturi supraomenești ca să-ți plac.

— Să știi că n-ai reușit.

Rasu o privi încrămenit și livid.

— Va trebui, totuși, să ne despărțim, îi spuse ea, categoric.

— Ești în stare să mă lași singur ?

— N-am nici un fel de obligație față de tine.

— Atunci de ce te-ai căsătorit ?

— Ca să te salvez.

— Numai pentru asta ?

— Bineînțeles. Tu ai crezut că din dragoste ?

— Din dragoste sau din milă.

— Nici una, nici alta. Pur și simplu din ambiție.

— Regreți ?

— Cum o să regret ? Dacă nu eram eu lângă tine, rămâneai orb sau te spînzurai. Nu despre asta e vorba. Despre altceva.

— Despre ce ?

— Simt că nu mai pot să continui acest sacrificiu pînă la sfîrșitul vieții. Pentru asta îți spun că s-ar putea să te părăsesc într-o zi.

— Ce-aș putea face ca să fii fericită ? Vrei să merg, în fața ta în patru labe sau să-mi tai o mînă ?

Lia îl privi și-i văzu pe față umbrele unei nefericiri profunde.

— Nu-i nevoie să mergi în patru labe, îi spuse ea, încercînd să folosească un ton omenos. Fă mai bine un efort și judecă lucrurile așa cum sînt. Eu nu m-am căsătorit cu tine pentru că îmi plăceai ca om sau ca bărbat, sau pentru că te iubeam, înțelegi ? Te-am luat ca să-ți fac un bine. Acum, cînd lucrurile s-au rezolvat, am sau n-am dreptul să fiu liberă ? De ce mă obligi să mă sacrific în continuare ?

Întrebările acestea rămaseră între ei o noapte întreagă. Se plimbară pînă dimineața, fiecare în cîte-o cameră, gîndind. La un moment dat, ea îl auzi plîngînd și simți față de el un dispreț pe care nu și-l putu înfrîna. Deschise ușa și strigă :

— De ce plîngi ca un dobitoc ? Ce ți-am făcut ?

El nu-i răspunse nimic, se spală și plecă la gospodărie. Răbdătoare, ea continuă în zilele și serile următoare să-i explice (și să-și explice ei înseși totodată) de ce deznodămîntul despre care îi vorbise este inevitabil.

— Eu nu m-am legat de tine cu sentimentul obișnuit al femeii față de bărbat. Între noi a fost ceva cu totul anormal din acest punct de vedere. M-am căsătorit cu tine pentru ca să verific un principiu în care credeam pe-atunci. Mă ascuți ?

— Da, te ascult.

— Atunci, uită-te la mine. Înțelegi ce-ți spun ?

— Înțeleg.

— Pe-atunci eram convinsă că sînt în stare să fac orice, nu mi se părea nimic imposibil pe lume. Și am făcut experiența asta cu tine.

Rasu asculta încremenit, cu o uimire care-i scotea ochii din orbite.

— Atunci, la spital, continuă Lia, cînd ai aruncat cu paharul în mine, am scrișnit din dinți și mi-am zis : „Ce-ar fi să încerc să-l salvez pe nenorocitul ăsta ? Dacă reușesc, înseamnă că e ceva de capul meu“. După ce am reușit, mi-a fost rușine să te părăsesc imediat. Apoi am sperat c-o să pot rămîne definitiv lîngă tine. Dar de iubit nu te-am iubit absolut deloc.

Rasu continuă să tacă și să o privească năuc. Ea îl apucă de mină și-l zgîlții.

— Vorbește ! De ce taci ?

— Nu tac, spuse el oftînd, mă gîndesc.

— Ce părere ai despre tot ce ți-am spus ?

— E îngrozitor de trist.

— Nu numai pentru tine e trist. Crezi că eu nu regret că am trăit atîția ani din viață fără să iubesc ? Gîndește-te că n-am fost încă îndrăgostită de un bărbat, habar n-am ce înseamnă acest sentiment așa-zis înălțător. Vrei să înnebunesc ?

Nu se mai putu stăpîni și începu să plîngă, cu fața îngropată în palme. Rasu se crispă și-și plecă privirea.

— Continuăm ? îl întrebă ea, după ce se liniști.

— Da, aprobă el.

— Îți spun totul, nu-ți ascund absolut nimic. Așa o să-ți fie mai ușor. Știi care e cel mai important lucru de care mi-am dat seama ? Că nu sîntem cîtuși de puțin potriviți unul pentru altul. Ție îți trebuie o femeie obișnuită, care să vrea un bărbat așezat și o casă a ei. Pentru mine, așa ceva e prea puțin. Nu pot sta cu tine. Nu pot

să te iubesc. Înțelegi, mi-e absolut imposibil. A iubi un om înseamnă a-l admira. Pentru ce te-aș admira eu pe tine ? Pentru că în fiecare zi faci exact același lucru, ai aceleași gesturi, spui aceleași cuvinte, fără să schimbi nimic, fără nici o tresărire nouă ? Pentru că muncești, vii acasă flămînd, mănînci bine, bei două pahare de vin și te repezi să mă strîngi în brațe ? Gata. M-am plictisit. Ajunge !

— Bine, spuse el, ridicîndu-se. Ne despărțim.

Și plecă. Seara, cînd se întoarse, o întrebă :

— După ce te despărți, ce ai de gînd să faci ?

— Nu știu, răspunse ea.

— Cum nu știi ? insistă el. Trebuie să faci ceva.

— Trebuie, dar ce ? Sînt ca un om care a terminat o treabă și nu știe de ce să se apuce mai departe. Am douăzeci și șase de ani și sînt oarecum mulțumită de ce-am făcut pînă acum. Am salvat un om, și asta ar putea ajunge chiar pentru o viață întreagă. Dar de-acum încolo ce-o să fac ? Ce-o să fac treizeci sau chiar patruzeci de ani, cît mai am de trăit ? Înțelegi ? Îmi trebuie ceva de făcut pentru perioada asta de viață. Tu ești un om pe picioarele tale. Mai mult n-aș putea scoate din tine.

— Nu vrei să facem un copil ?

— Nu. Mi-e frică.

După toate acestea, Rasu părea resemnat. Lia își luă trei săptămîni concediu, deși campania de toamnă nu se terminase și erau încă treburi. Ședea în pat și citea, iar după ce citea se gîndea. Uneori se gîndea nopți întregi. Speriat, Rasu venea s-o întrebe ce se întîmplă.

— Mă simt bine, îi spunea ea, liniștită. De cînd ne-am despărțit sînt alt om. Căsătoria mă stînjenea. Nu eram liberă, n-aveam timp să gîndesc suficient. Acum mă gîndesc.

— La ce te gîndești ?

— Mă gîndesc la mine. Vreau să văd ce dracu e de făcut. Ce-ai zice dacă mi-aș schimba meseria ?

— Și ce să faci ?

— Să mă fac ziaristă. Aș umbla tot timpul, nu m-aș plictisi.

— Trebuie să vezi mai întîi dacă poți să scrii.

— Visul meu a fost să ajung actriță. Am dat examen la institutul de teatru și am căzut. Trebuia să încerc în anii următori, dar n-am încercat. Am venit la Agronomie fără să mă atragă cîtuși de puțin. Și-acum ?...

Rasu nu-i răspundea nimic ; o privea lung, fix și, din cînd în cînd, ofta.

— Știi la ce m-am gîndit azi toată ziua ? îi spuse ea, într-o seară, melancolică, ceea ce pe Rasu îl enervă cumplit. Era obosit și ud pînă la piele, în toată casa nu exista nimic de mîncare, nu se făcuse focul, nu se măturase.

— Dacă te băteam la vreme, îi strigă el, scrișnind, n-ai fi ajuns să-ți iei concediu ca să te gîndești.

— Crezi c-ar fi trebuit să mă bați ? îl întrebă ea, sărind din pat și venind în fața lui, provocatoare.

— Dacă se află la gospodărie sau la raion că zaci în pat toată ziua pentru că așa vrei tu, nu mă scuipă pe mine în ochi ? N-o să-mi zică toți că sînt o cîrpă și un idiot ?!

Lia îl privi lung, zîmbind șters, după care el ieși, trîntind ușa. Începînd de a doua zi, ea nu mai rămase în casă, dar nu se duse nici la lucru. Plecă la București.

— Mă duc să-mi cer transferul, îi spuse ea lui Rasu la plecare.

— Unde ?

— Cît mai departe. Iau cea mai nenorocită gospodărie din țară, să am de muncit pînă oi cădea în brînci. Sau, dacă se poate, plec în Africa pentru doi-trei ani, să-i ajut pe băștinași.

În trenul care o ducea spre București zări, la un moment dat, pe culoar, chipul unui om care i se păru cunoscut. Rămase cîteva clipe pe gînduri, palidă, cu picioarele moi. Apoi se apropie și întrebă timidă :

— Nu vă supărați, nu cumva...

— Pardon ! îi răspunse cel întrebat și îi întoarse spatele.

Ajungînd la București, Lia dădu un telefon unei foste colege de facultate.

— Florica, tu-l mai ții mînte pe George Niculescu ?

— Care Niculescu ?

— Care-a fost coleg cu noi.

— A, da.

- M-am întâlnit cu el în tren.
- Și ?
- Mi s-a părut foarte ciudat. Am vrut să-i vorbesc, dar mi-a întors spatele.
- Poate l-ai confundat.
- Nu cred.
- Am auzit că e cam trăsnit.
- Știi cumva unde lucrează ?
- Nu știu.

În noaptea următoare nu reuși să doarmă nici o clipă. Se plimbă prin cameră, prin holul hotelului, apoi umblă fără ținută pe străzi. A doua zi, lăasă o cerere de transfer la minister și plecă la gară. Cumpără bilet, se urcă în tren, dar, înainte ca acesta să pornească, cobori și se îndreptă spre Institutul Agronomic. Intră la secretara-șefă pe care o rugă să-i spună adresa fostului ei coleg George Niculescu. Se despărțiseră în anul al treilea, când el întrerupsese cursurile dintr-un anumit motiv. Știa că le-a reluat după aceea, dar nu și unde a fost repartizat la terminarea facultății. După ce răsfoi timp de-o oră prin arhivă, secretara-șefă găsi copia repartiției ministeriale. Niculescu se afla într-o comună din Oltenia.

În aceeași zi, Lia porni spre Craiova și călători nouă ceasuri pînă în comuna pe care o căuta. Se prezentă la sediul gospodăriei și întreabă de inginerul agronom. Omul căruia îi pusese întrebarea o privi suspicios.

- Sînteți cumva soția dînsului ?
- Nu. O fostă colegă.
- A plecat de la noi acum două luni.
- Unde a plecat ?
- Nu ne-a spus.
- Ce motiv a avut ?
- Nu știu. Într-o zi ne-a spus „plec” și-a plecat.
- S-a căsătorit cumva ? se interesează Lia.
- N-am observat.
- Cum aş putea să-i aflu adresa de la București ? Omul se gîndi, dar nu găsi nici o soluție.
- Tot prin colegii dumneavoastră puteți afla ; noi nu știm.

După ce plecă de la sediul gospodăriei, Lia se opri la postul de miliție. Milițianul, serviabil, căută în registrul

de flotanți și-i spuse adresa din București : strada Lopeștii, numărul 12, raionul 1.Mai.

Plecă cu trenul următor înapoi spre București, unde ajunsese a doua zi dimineața, distrusă de oboseală. Luă din gară un taxi și porni imediat să caute strada Lopeștii, căutare care dură aproape două ore. Strada se afla exact la marginea Bucureștiului, lângă un lac împuțit, plin de broaște și țipirig, iar numărul 12 era bătut în cuie pe peretele unei case ciudate, cu formă perfect cubică, de culoare galbenă. Era atât de mică, încât nu putea cuprinde mai mult de-o cameră și o săliță. Lia bătut la ușă, dar nu-i răspunse nimeni. O vecină ieși la gard și-i spuse că inginerul nu e acasă, vine numai sîmbăta.

— Unde lucrează ? întrebă Lia.

— Pe-aici prin Bărăgan, mi se pare lângă Lehliu. Dînsul nu spune, că nu vorbește cu nimeni, dar așa parcă am citit eu pe un bilet de tren pe care l-a aruncat în curte.

Lia privi pe fereastră înăuntru. Văzu o masă de lemn, pe care se afla un gramofon vechi. Pe gramofon dormea o pisică galbenă-aurie.

— Pisica o lasă închisă în casă toată săptămîna ? întrebă Lia pe vecină.

— Da, pisica rămîne în casă și doarme toată săptămîna, pînă se întoarce dînsul. Cînd e sîmbătă, se trezește, miaună și dă cu capul în geam.

Lia plecă în oraș, căută o cameră la un hotel și se odihni. A doua zi era sîmbătă. Se duse la Gara de Nord și așteptă la toate trenurile care veneau dinspre Lehliu. Urmări atentă toți călătorii, dar nu văzu pe nimeni cu o înfățișare asemănătoare celei pe care o avea cu cîțiva ani în urmă fostul ei coleg George Niculescu. Abia la trenul de cinci tresări văzînd un om de statură mijlocie, slab, care traversa peronul tîrîndu-și picioarele, silnic. Se apropie de el, ezitînd.

— Nu vă supărați...

— Nu, mulțumesc, răspunse acesta cu privirea în pămînt, absent, și porni mai departe. Era nebărbierit și cu fața trasă, îmbătrînită. În stația de tramvai îl ajunsese și-l acostă din nou.

— Nu vă supărați, sînteți cumva...

— Nu, nu, îi răspunse acesta, grăbit, și se urcă repede în tramvai.

Lia apucă să se urce la clasa a doua. Încercă să-l descopere de acolo, și-și dădu seama că și el o cercetează cu privirea, speriat. Coborî în aceeași stație cu el și încercă să-l ajungă, fugind.

— George, nu mă recunoști ? îi spuse ea în șoaptă. El se opri și o privi lung, indiferent.

— De ce vrei să te recunosc ?

— Îți aduci aminte cine sînt ?

— Și dacă-mi aduc aminte ce se-ntîmplă ?

Devenise de un calm derutant.

— Eu sînt Lia Pogonat, fosta ta colegă.

— Am bănuț, răspunse el, privind pe deasupra ei, și porni. Porni și ea alături, urmărindu-l neîncetat cu privirea.

— Nu te bucuri că mă vezi ?

— Nu.

— De ce ?

— E o întrebare pe care nu mi-o pun.

— Recunoști că tu ești George Niculescu ?

— Recunosc.

— Și-ți amintești de mine ?

— Dacă m-aș gîndi, probabil că da.

— Nu vrei să mă privești ?

— Ba da.

Aruncă spre ea o privire grăbită, în diagonală. Lia continua să meargă alături de el, dîndu-i de înțeles că nu are de gînd să renunțe la conversație.

— Pot să te însoțesc pînă acasă ? întrebă.

— Pînă acasă poți, îi răspunse el pe același ton lipsit de îngăduință.

— Mai locuiești cu cineva ?

— Nu.

O vreme, meraseră în tăcere. Lia nu știa cum să-și învingă emoția și încercă să reia dialogul.

— Te-am căutat acasă. M-am uitat înăuntru pe fereastră și am văzut că ai o pisică.

— Da, am o pisică, recunosc.

Apoi, pînă acasă, tăcură. La ușă, el se opri și o invită cu privirea să plece.

— Nu mă primești înăuntru ? întrebă Lia.

— Nu, nu pot, clătină el din cap hotărît și grăbit, pentru că pisica mieuna înăuntru fără încetare. Nu pot ! strigă și intră brusc, trîntindu-i ușa în nas.

Lia privi pe fereastră și-l văzu ținînd pisica în brațe și mîngîind-o cu obrazul pe spinare. Cînd își dădu seama că e privit, George veni spre fereastră și o amenință cu pumnul, spunînd cuvinte pe care ea nu le auzea, dar pe care le bănuia a fi înjurături. Plecă și merse pe jos aproape o oră, rătăcind pe străzile mahalalei, îngindurată. Ce se întîmpla cu el ? Se despărțiseră într-o dimineată de primăvară, după o scenă pe care acum și-o amintea cu absolut toate amănuntele. Fuseseră chemați la decanat dintr-o oră de seminar. În biroul decanatului se aflau doi necunoscuți.

— Predă-i tovarășei secretare carnetul, îi ceruse decanul lui George.

George își scoase portmoneul, căutase în el carnetul de U.T.M. și îl întinse spre Lia. În aceeași clipă, el îndreptase spre ea și o privire mare și uimită, care cerea o explicație sau o încurajare. Ea refuzase însă orice comunicare, întorcînd cu ostentație capul. George plecase apoi cu cei doi necunoscuți. Cum de nu-și amintise de întîmplarea aceasta pînă acum ? De ce trecuse peste ea vreme de atîția ani ?

Ajunse la hotel noaptea tîrziu, după ce scăpă cu greu de insistențele — pertinente altfel — ale unui bărbat elegant care o invita la barul Melody. Încercă să adoarmă, dar se trezi speriată de halucinații, și aprinse lumina. Rămase trează pînă dimineată. Vocea lui George, seacă și rece, cu un accent alterat, o obseda.

A doua zi — era duminică — umblă prin oraș, flămîndă și nedormită, fără nici o țintă, iar după amiază luă un taxi și porni spre strada Lopeșii. Lăsă mașina să aștepte la colțul străzii și intră în curtea casei cu numărul 12. Încercă să privească înăuntru pe fereastră, dar aceasta era acoperită cu un ziar. Ascultă. Auzi dinăuntru zgomote ciudate, semimuzicale, cu sonorități monotone și scrișnite, care picurau la intervale egale de timp. După o pauză foarte scurtă, aceeași melodie reîncepu. O ascultă

toată, vreme de aproximativ cinci minute. Apoi așteaptă, pînă cînd din spatele ușii se auzi glasul lui George, șoptit :

— Tu ești ?

— Da, eu.

Urmă o pauză lungă de aproape un minut.

— Vrei să vii înăuntru ?

— Vreau. Îmi dai drumul ?

— Cred că da, răspunse el, fără să deschidă ușa.

— Să plătesc taxiul, strigă ea, înfrigurată.

Alergă repede spre taxi, plăti și veni la ușă imediat, gîfîind.

— Vino, strigă el dinăuntru, să nu mă răzgîndesc.

Deschise și Lia intră într-o săliță semiobscură, apoi trecu în cameră. După ce se obișnuie cu lumina foarte opacă dinăuntru, distinse toate obiectele : o somieră, o masă și un gramofon foarte vechi, care mergea în gol.

— Oprește-l, îi spuse ea după cîteva minute de tăcere, enervată de mișcarea inutilă a aparatului.

— Lasă-l să meargă.

— De ce să meargă în gol ?

— Nu merge în gol, învîrtește greierul.

— Care greier ?

— Tu nu vezi ?

George opri gramofonul și ea văzu atunci pe disc un greier mare și exagerat de negru, care țîrîia neînterupt, cu un glas vioi.

— Asta înseamnă că mai vrea, spuse el, și puse iarăși gramofonul în mișcare.

— E dresat ? îl întrebă Lia pe un ton lipsit de orice nedumerire.

— Propriu-zis nu. S-a atașat singur de mine. A fost suficient să-l iau de cîteva ori în palmă și să-l mîngîi. Acum e ca un copil : toată ziua se joacă cu pisica sau se învîrtește pe discul gramofonului. Nu ți se pare interesant ?

— Ba da.

— Vrei să asculți o melodie ?

— Am ascultat-o.

— Unde ?

— Am ascultat-o la fereastră. Ce este ?

— Vrei să știi cine-i autorul ?

— Da.

— Nu-l știu nici eu.

— Chiar nu-l știi ?

— Nu, nu-l știu, nici nu vreau și nici nu cred că e posibil. E o placă foarte veche, am găsit-o pur și simplu pe stradă, aruncată la gunoi. Nu are nimic scris pe ea. Conține însă o melodie de geniu. Hai s-o mai ascultăm o dată.

Puse discul gramofonului în mișcare și așeză placa. Melodia era, într-adevăr, uimitoare. Lia fu atât de răscolită, încît începură să-i curgă lacrimi pe obraz. George se bucură fără reținere.

— Ți-a plăcut ?

— Da. Sînt și foarte obosită.

— E îngrozitor de tulburătoare. Și eu plîng de foarte multe ori. Sînt momente cînd pisica e în stare să stea ore întregi fără să se miște și să asculte. Greierul nu ascultă, doarme. Lui nu-i place decît să se învîrtească pe disc. Rezistă ore în șir fără să amețească.

Lia se ridică de pe scaun și îl privi lung.

— Ascultă, rosti ea, severă, ce-i cu tine ?

George se dădu înapoi speriat.

— De ce strigi la mine ?

— Hai, termină !

— Ce să termin ?

— Să termini de-a mai face pe nebunul ! Ții cumva să mă impresionezi ?

George o privi cîteva clipe perplex, apoi deveni palid și începu să tremure. Lia observă modificarea și, speriată, încercă să-l liniștească.

— Am impresia că nu m-ai înțeles.

— Ba da.

— Am glumit.

— Nu văd ce rost ar avea să glumești cu mine. În orice caz, spuse el, revenindu-și la fel de brusc, pot să te asigur că nu sînt nebun.

— Atunci, ești idiot, ce dracu ai — se înfurie ea — de vorbești aiurea ?

George încremeni și păli.

— De unde știi să sînt idiot ?

— George, nu încerca să mă aiurești. Fii normal !

— Te întreb de unde știi că sînt idiot ? urlă el, înroșindu-se. E vizibil ?

— Lia îi luă o mînă și i-o strînse cu afecțiune, liniștitor.

— Am glumit. Nu ești idiot.

— Ba da. Sînt.

— Nu ești. Fii cuminte !

George o privi cu nările vibrînde și cu fața acoperită subit de o transpirație abundentă—

— Nu mă scoate din sărite ! urlă el, ridicîndu-se amenințător.

— Nu te scot.

— Ba da, mă scoți ! După ce că te primesc în casă și-ți demonstrez că sînt un idiot, tu vii și mă contrazici ! Ieși afară !

— Nu mi-ai demonstrat deloc pînă acum că ești un idiot, îi spuse ea, aparent calmă.

— Dar în urma observațiilor pe care le-ai făcut asupra mea nu-ți dai seama ?

— Nu. Mi-ai apărut ca un om oarecum bizar, poate puțin cam dezechilibrat, ca să fiu sinceră, dar nimic mai mult.

George își întinse astfel gîtul, încît capul lui intră în plină lumină. Lia observă că arăta nefiresc de bătrîn la cei aproximativ treizeci de ani pe care-i avea. Era slab, palid, i se puteau ghici oasele cu ușurință în orice parte a corpului, fruntea i se înălțase și avea o netezime luminoasă.

— De fapt, mă bucur, spuse el, împăcat.

— De ce ? îl întrebă ea.

— Că nu arăt a fi idiot... În ce an am fost noi colegi ?

— Din unu pînă în trei.

— Pînă în trei... spuse el, încruntîndu-se. Vasăzică, tu erai colegă cu mine atunci... Uitasem...

Lia îl privi lung, vreme de cîteva minute. În acest răstimp, drama ei fu la o clipă de risipire. Dacă el nu-și mai amintea de ea...

— George, tu nu mă mai ții minte pe mine ?

— Da, dar nu cu amănunte. Ce faci ?

— Cum adică ce fac ?

— Unde lucrezi, ești măritată etc. ?

— Asta n-are nici o importanță, George, spuse ea oftînd, pentru că chiar atunci își dădu seama că s-a înșelat : faptul că el nu-și amintea de ea nu schimba cu nimic lucrurile.

— De ce ai venit ? o întrebă el din nou.

— Nu știu, îi spuse ea cu glasul tremurat. Te-am văzut în tren acum cîteva zile și de-atunci nu mai am liniște. Trebuia să te caut și să te văd neapărat. Înțelegi, mi-am adus aminte de tine ! Mi-am amintit absolut tot !

— Mă bucur, spuse el absent, fără să arate, de fapt, că se bucura. Și mie mi se întîmplă să-mi amintesc de voi. Dar, în sfîrșit...

Lia începu să plîngă, dar el nu observă, se uita în altă parte.

— Eu am plecat, George, spuse ea. Sînt obosită. Mîine cu ce tren pleci ?

— Cu șapte fără zece.

— Bine, ne vedem la gară.

A doua zi dimineată îl așteptă în fața trenului. La șapte fără unsprezece, cînd își pierduse speranța, George apăru și se urcă în ultimul vagon, trecînd pe lîngă ea fără s-o recunoască.

— Bună dimineată, îi spuse Lia, ai întîrziat.

George o privi lung, cu ochii încețoșați, absent.

— Sînt Lia Pogonat, îl ajută ea. Am fost aseară la tine.

— Da, știu, spuse el cu o voce înceată, bolnavă.

Toate gesturile lui erau moi și prelungi, de parcă altcineva i-ar fi comandat mișcările, ca unei marionete. Nu aveau loc în compartiment, stăteau inghesuiți pe porțiunea cuprinsă între burduful care unea vagoanele între ele. Ședeau față-n față, iar mișcările vagoanelor îi obligau să oscileze, să se apropie și să se depărteze unul de altul. Cînd se apropiau. Lia simțea venind dintre ei o adiere tulburătoare, un flux straniu de culori orbitoare, izvorînd din ochii lui de un albastru neverosimil.

— Nu știam că ai ochii atît de albaștri, îi spuse ea la un moment dat, dar el nu-i răspunse; privea în gol, absent.

Uneori se atingeau și, astfel, ea constată că trupul lui are o moliciune cu totul nefirească, abandonat parcă de simțuri și nervi.

— George! îl scutură ea. Ce-i cu tine? Ți-e rău?

El clătină din cap că nu și continuă să privească aiurea. Călătoriră vreme de o oră fără să-și mai spună nimic.

La halta Cireșu, George coborî. Lia îl urmă, iscodindu-l cu privirea, dar el părea că nu realizează prezența ei. Mergea dezlinat, cu aceleași mișcări moi și prelungi, anihilate parcă de efectul imponderabilității. Ajungînd la marginea satului, Lia se opri și-l apucă de mîncă.

— George, te las. Eu lucrez la Tufani, aproape. Am să vin să te văd.

El înclină din cap, aprobînd hotărîrea ei, absent, și porni, clătinîndu-se.

Lia ajunsese acasă tristă, obosită și indiferentă. Îl găsi pe Rasu slab și nedormit, dar nu-i spuse nimic. Se culcă și dormi pînă a doua zi la prînz. Spera să-și revină, dar nu-și reveni. Se duse la gospodărie și încercă să lucreze la o dare de seamă, cu președintele, dar după o oră renunță, se sui în șaretă și plecă la Cireșu. George încă nu venise la sediu și se duse să-l caute acasă. Locuia la un țaran, într-o casă nouă, unde ocupa o odaie mică și rece. Îl găsi întîns în pat, cu ochii deschiși și mîinile încrucișate pe piept, ca un mort. O privi fără interes, obosit. Apoi se sculă, se îmbracă încet și mîncă fără poftă, automat.

— Îmi dai voie să stau cu tine astăzi? îl întrebă ea. George înclină din cap într-un anume fel care putea să însemne că acceptă orice propunere. Plecară amîndoi la gospodărie, apoi Lia îl însoți pe cîmp și la grajduri, la o ședință cu brigadierii, la verificarea incubatoarelor, pînă spre seară. În tot acest timp, George vorbi extrem de puțin, înțelegîndu-se cu oamenii mai mult prin gesturi și mînifestînd față de tot ce era în jurul lui o indiferență egală.

Seara, după ce el plecă acasă, Lia rămase cîteva minute de vorbă cu preşedintele. Acesta avea o părere rea despre George.

— Ne gîndim să renunţăm la dînsul începînd de la toamnă. L-am schimba de-acum, dar nu găsim altul.

— De ce vreţi să-l schimbaţi ?

— Aţi văzut şi dumneavoastră cum lucrează, aproape că nu tragem nici un folos. Orice am spune noi, el e de acord, rar cînd ne dă cîte-un sfat.

— Totuşi, v-aş ruga să nu-l schimbaţi.

— Noi n-am vrea, dar ce să facem ? Poate o fi avînd ceva pe suflet, i s-o fi întîmplat vreo nenorocire. Am încercat să-i intrăm pe sub piele, l-am invitat pe la noi pe-acasă. Nimic. Am auzit c-a fost scos de la cîteva gospodării.

— Nu renunţaţi încă la el, îl rugă Lia pe preşedinte. Să-l ajutăm, să vedem ce-i cu el.

— Noi avem toată bunăvoinţa. Să-l ajutăm, e băiat tînăr, ar fi păcat să nu-l ajutăm.

— Aici în comună sînt două gospodării, mi se pare.

— Da, în fiecare sat cîte una.

— Cealaltă are inginer ?

— N-are. V-ar conveni să veniţi la ei ?

— Să vedem.

Porni spre casă după ce se inseră. Calul era obosit şi flămînd, mergea încet. Lia nu-l grăbi, îi trebuia timp să se gîndească.

În casă era lumină şi, cînd intră, rămase în uşă încremenită. Rasu devastase totul : rupsese cearşafurile, sfîşiasse pernele şi împrăştiase fulgii, desfăcuse paturile, rupsese perdelele, iar în clipa aceea tocmai încerca să demonteze şifonierul. Văzînd-o, îi veni în întîmpinare cu faţa congestionată şi cu ochii ieşiţi din orbite. Lia îl privi şi se înfioră : culorile celor doi ochi nu se mai deosebeau, se unificaseră într-un cenuşiu sticlos. Încercă să fie calmă.

— Ce-i cu tine, te distrezi ?

Rasu se apropie de ea şi o apucă strîns de mîini.

— De unde vii ?

- Ce te privește ?
- Spunc de unde vii, altfel te omor !
- Lasă-mă să mă așez. Sînt obosită.

O lăsa să se așeze pe pat, dar veni lingă ea, urmărind-o cu aceleași priviri sticloase, lipsite de culoare.

- Știu sigur că vii de la un bărbat. Știu sigur.
- Da, vin de la un bărbat.
- Și nu ți-e frică ?
- Nu. De ce să-mi fie frică ?
- Nu ți-e frică de moarte ?
- Care moarte ?
- Nu ți-e teamă c-o să te omor ?
- Nu. Dar cu ce drept mă ameninți ?
- De ce te-ai dus la alt bărbat ? De ce ?
- Lasă-mă, îl rugă ea. Sînt amărită. Vreau să dorm.

Se dezbracă și trecu în camera cealaltă. Rasu veni imediat după ea.

— N-am să te las să dormi pînă nu-mi spui. De ce ? De ce ? Am să te întreb de-o mie de ori de ce.

Liă se sculă, se îmbracă, înhămă calul la șaretă și plecă din sat. Ajungînd pe cîmp, se culcă într-o șură de paie și dormi cîteva ore. Dimineața, cînd se trezi, porni spre Cireșu. Se duse direct la George acasă, îl trezi și-l așteptă pînă se îmbracă. Porniră împreună pe cîmp și în ziua aceea ea îi rezolvă aproape toate treburile. Ca să nu se mire nimeni de imixtiunea ei în problemele gospodăriei, spuse că e într-un schimb de experiență. Gospodăria, după cîte își dădu ea seama, nu era greu de condus, președintele și brigadierii se dovedeau a fi pricepuți și serioși.

Seara se duse cu George acasă și luară masa împreună. Încercă să-l scoată din starea de somnolență în care se afla, dar nu reuși, vorbea monosilabic, obosit și apatic.

- George, insistă ea, vrei să vorbești puțin cu mine ?
- Da.
- Tu nu te întrebi de ce-am venit eu aici ?
- Nu.

— Nu-ți pui absolut nici o întrebare în legătură cu mine ?

— Nu.

— Ești cumva bolnav ?

— Nu.

Pe la zece seara, ușa camerei se deschise brusc și intră Rasu. Era palid, mâinile îi tremurau, iar culorile celor doi ochi continuau să fie unificate. O apucă pe Lia de mină și o smuci spre ușă.

— Ce cauți aici ?

Ea nu-i răspunse, dar când el se repezi spre George ca să-l lovească, sări în fața lui și-l opri, strigînd cu glasul răgușit de spaimă :

— Nu te lega de el !

George îl măsură de sus pînă jos fără să tresară, cu o privire albastră, vag întrebătoare. Părea că nu înțelege nimic din ce se întîmplă. Rasu îi răspunse cu o privire cruntă și cu o scrișnițură de măsele, după care o luă pe Lia de mină și ieși cu ea afară. În curte se aflau două șarete : a ei și a lui. Se urcară într-a lui. Rasu dădu bice cailor și porniră într-o viteză primejdioasă pe ulițele strîmte. Când ajunseră în cîmp, lîngă o fîntînă secată, el opri și-i spuse să coboare. Ea coborî. Rasu o privi cîteva clipe în ochi. Era lună și se vedea perfect.

— Mă fascinezi, îi spuse ea. Nu rezist.

— Nu e timp de glumit, îi răspunse el cu o voce care încerca să fie cît mai lugubră. Te omor.

— Îngăduie-mi să-mi fac rugăciunea.

— Îți închipui că vreau să te sperii, și glumești, spuse el, oftînd adînc. Din nenorocire, e adevărat, am hotărît să te omor. Nu te las altuia.

— E prea tîrziu, îi spuse ea.

— De ce ?

— Deja am fost.

— Minți !

— Ce interes aș avea ?

Rasu scrișni sinistru, îi cuprinse gîtul cu palmele și strînse puternic, pînă cînd ea horcăi și se înmuie. Speriat, o eliberă din strînsoare și se retrase cîteva pași. Lia se ghemui la pămînt, apoi se ridică și, după ce se scutură, își reveni. Rasu o privea năuc. Ea se apropie calmă și-l

lovi cu dosul palmei peste față de mai multe ori, după care se urcă în șaretă și porni în goană. Rasu fugi după șaretă, se agăță de spătarul leagănului și alergă așa cîțiva kilometri.

— Iartă-mă, șopti el la un moment dat, dar ea nu-i răspunse, deși el repetă rugămintea, pînă ajunseră acasă, de zeci de ori.

Nu-i vorbi nici în zilele următoare. Într-o seară, vîzînd-o cum își pregătește valiza, o întrebă cu o voce lipsită de nădejde :

— Unde pleci ?

Lia nu-i răspunse. Rasu o urmări pînă la gară, încercînd să-i vorbească, fără să reușească să obțină însă de la ea nici măcar o privire.

Era sîmbătă după amiază, și trenul se aglomeră din cauza navetiștilor. Lia umblă din vagon în vagon, căutîndu-l pe George. Îl găsi ghemuit într-un colț de compartiment, privind absent pe fereastră. Pe peronul Gării de Nord îi spuse :

— Viu la tine. Mă primești ?

— Vino, acceptă el, înviorat brusc.

Pisica aștepta la fereastră mișcîndu-și coada și lovind cu capul în geam. Cînd intră înăuntru, George o luă în brațe și își lipi îndelung obrazul de blana ei. Greierul se afla pe discul gramofonului și țîrîia vesel, dar cînd discul se puse în mișcare tăcu mulțumit.

În cameră era dezordine.

— Hai să facem curat, îi spuse Lia, veselă. Să ne simțim bine.

Dereticară amîndoi, deși mare lucru nu se putea face : existau foarte puține lucruri și aspectul încăperii nu se schimbă prea mult. George aduse din cămară două cutii de conserve și mîncară cu poftă toți trei, adică ei doi și pisica.

— George, de ce te-ai schimbat tu din clipa cînd ai ajuns în Gara de Nord ?

— Ți-ai dat seama ?

— Da. Din clipa în care am coborît pe peron, expresia și culoarea ochilor ți s-au modificat evident. Pînă

atunci parcă ai dormit tot impuls. Cum de te-ai putut schimba atât de radical ?

George zîmbi fericit.

— Mă bucur, spuse el. Înseamnă că ești inteligentă.

— Nu mă lua peste picior.

— Nu te iau. Ești primul om care sesizează foarte clar acest amănunt din viața mea.

— Care amănunt ?

— Despre care vorbim. Nimeni, absolut nimeni nu cunoaște secretul acestor două stări ale mele.

— Despre ce fel de secret e vorba ?

— Nu pot să-ți spun.

După ce terminară de mîncat, George cotrobăi într-o ladă cu cărți și scoase la iveală o sticlă cu juică, goală pe trei sferturi.

— O am de doi ani. Cînd mi-e foarte frig, iarna, beau cîte-o înghițitură.

Băură amîndoi. După un singur păhărel, el se ameți și deveni vorbăreț, oarecum exuberant.

— Lia, pot să-ți pun o întrebare la care să-mi răspunzi cu toată sinceritatea ?

— Da, te rog.

— E numai o întîmplare faptul că te afli acum aici ?

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Nimic. Răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— Bineînțeles că e o întîmplare. Venisem la București ca să-mi fac un transfer. Cînd te-am văzut în tren am fost așa de emoționată, încît mi s-au înmuiat picioarele.

— De ce ?

— Nu știu.

După ce tăcu cîteva clipe, Lia adăugă tristă :

— Și eu sînt tot atât de singură și nefericită ca și tine.

— Eu nu sînt nefericit.

— Ba da, ești.

— Pe cuvînt că nu sînt !

— Dar singur ești.

— Da, singur sînt, dar nefericit nu.

Lia îl privi lung și-i spuse rugătoare :

— Ai, într-adevăr, un secret ? Te rog să fii sincer.

— Am.

George se așeză cu cîțiva centimetri mai aproape de ea și o întrebă în șoaptă :

— Îmi juri că n-ai să spui la nimeni ?

— Îți jur.

— Pe ce ?

— N-am pe ce, dar n-o să spun absolut la nimeni nimic.

— Lia, cred că am făcut o descoperire formidabilă. Mă crezi ?

— Nu.

— Ai să mă crezi imediat. Vrei să-ți explic ?

— Da, explică-mi.

— Am descoperit un accelerator, îi șopti el la ureche.

— Ce fel de accelerator ?

— Un accelerator.

Lia se încruntă.

— Tu ești nebun ?

— Nu. Ascultă-mă și taci. Să nu spui la nimeni.

— Bine, nu spun.

— Am să-ți explic pe înțelesul tău, cu singura rugă-minte de a nu mă întrerupe cu întrebări stupide.

— Îți promit.

— Dacă ți-aș spune direct ce e acceleratorul meu și din ce se compune, n-ai pricepe mare lucru. Așa că am să încep cu o poveste mai lungă, adică cu întâmplările care m-au ajutat să ajung la această descoperire. Fii atentă. În primăvara lui 1953, mai precis în martie...

— Știu, îl opri ea, devenind dintr-o dată foarte palidă și tulburată. Știu ce ți s-a întâmplat atunci.

— De unde știi ? întrebă el, speriat.

— Eram colegi de grupă.

— A, da, exact. Atunci, continuă el dezamăgit, am să trec peste cîteva episoade.

— Nu trece peste nimic ! îl rugă Lia, înfrigurată. Povestește absolut tot.

— Bine. Dar te rog să nu mă întrerupi.

— Nu te întrerup.

— Dacă spui că erai colegă de grupă cu mine, atunci îți amintești că m-am despărțit de voi pe la sfârșitul lui martie, într-o dimineață. Am plecat însoțit de doi cetățeni pe care nu-i mai văzusem niciodată în viața mea și care m-au rugat politicos să-i urmez. Nu mi-au spus pentru ce, și nici eu nu i-am întrebat ; mi s-a părut normal să aștept să mi se explice decît să întreb. Așa se face că, în prima zi, am fost foarte calm și stăpîn pe mine : fluieram, mă gîndeam la lucruri plăcute, scriam versuri pe pereții celulei, am și dormit cîteva ore. Cînd s-a înnoptat însă, am simțit imperios necesitatea de a vorbi cu cineva și, neavînd cu cine, m-a cuprins o surescitare care nu m-a lăsat să închid ochii toată noaptea. Dimineață m-am liniștit oarecum, dar în noaptea următoare starea de surescitare și neliniște a început iarăși să mă chinuie. Mi-am dat repede seama care era motivul : așteptarea. Așteptam să mi se spună pentru ce mă aflu acolo. Nu eram speriat, ci mai mult curios. Cum însă așteptarea aceasta se prelungea, am încercat să descopăr singur motivul. Biografia mea era atît de simplă, încît mi-a fost foarte lesne să cercetez minuțios fiecare eveniment trăit, chiar și pe cele lipsite de orice semnificație. În afară de unele conflicte pe care le-am avut cu voi, colegii de facultate, conflicte efectiv minore, fără nici un ecou (mi se pare că și cu tine m-am certat de cîteva ori), nu-mi aduceam aminte de nimic serios, de nici un fapt demn de luat în seamă din punctul de vedere care mă interesa pe mine în acel moment. „Trebuie să fie o confuzie“, îmi ziceam, pentru ca imediat să mă contrazic categoric : „Nu, nu e confuzie, ar fi stupid. Există probabil un motiv real, pe care eu nu sînt capabil să-l descopăr. Care e acest motiv ?“ Au trecut cîteva săptămîni fără ca situația să se fi schimbat cu ceva. Îndirjit, am luat iar faptele, unul cîte unul, și le-am răsucit pe toate părțile. Erau zile cînd ajungeam să mă gîndesc cîte douăzeci de ore în șir. Evident, mi-am dat seama imediat că aceste frămîntări mă vor duce la o extenuare nervoasă gravă și am încercat să mă împiedic să gîndesc. Dar cum ? A te putea împiedica să gîndești în momentul în care dorești este, cred, dovada cea mai sigură a desăvîrșirii unui sistem nervos, înseamnă

să-ți poruncești „Dormi !” și să adormi imediat. Eu nu eram, evident, capabil de așa ceva și am fost nevoit să recurg la diferite tertipuri : numărăm pînă la o sută de mii sau un milion, recitam versuri, povesteam subiectele unor romane, cîntam și fluieram foarte încet, pentru mine, dar, de fapt, și în timpul cît făceam toate acestea, ca de altfel și cînd dormeam, eu continuam să mă gîndesc și să mențin conectată la acele întrebări întreaga mea activitate nervoasă. Care era cauza acestei stări de excitație atît de exagerate ? În primul rînd, exista o cauză de ordin fiziologic : congenital sînt o ființă debilă, cu un sistem nervos fragil (mama spunea că m-am născut astenic), cu un caracter nedecis și superficial. A doua cauză — și cea mai importantă, ca să fiu sincer — era faptul că în acea perioadă iubeam o fată cu care eram logodit și cu care urma să mă căsătoresc. Era o ființă cu nimic deosebită, banală, îi cunoșteam exact valoarea și limitele. O iubeam însă foarte mult, în primul rînd pentru că ea singură, dintre toate fetele pe care le cunoșteam, mă acceptase așa cum eram, fără nici un fel de pretenții. Era un om bun, în accepțiunea cea mai obișnuită a cuvîntului, adică exact ce-mi trebuia mie. Mă apropiasem de ea cu bucurie și disperare, și o mare parte a trecutului meu, cu toate evenimentele sufletești pe care le trăisem, se lega de ea ; nu existase literalmente o zi în decursul adolescenței și tinereții în care să nu fi fost împreună, ei îi spuneam absolut tot ce gîndeam și făceam, în ea depozitasem un fel de copie a existenței mele pe o anumită perioadă. Fără ea nu puteam atunci concepe să trăiesc.

După ce ți-am povestit toate astea, sper că acum vei înțelege de ce îmi era imposibil să mă abțin să nu mă întreb în fiecare zi, oră și minut ce face ea în acele clipe, dacă a aflat ce mi s-a întîmplat, dacă se interesează de mine, dacă suferă și în ce mod, dacă e curajoasă sau lașă, dacă întreprinde ceva sau nu etc. Imaginația mi se înfierbînta uneori într-alîta, încît ajungeam să mă întreb dacă nu cumva ea a făcut vreo crimă în care m-a implicat și pe mine și dacă n-ar trebui să mă gîndesc la modul în care aș putea lua totul asupra mea pentru a o salva.

Zbuciumul acesta continuu și intens îmi produse foarte curînd un traumatism psihic ciudat. Zilnic, aproximativ la ora prînzului, începeam să simt o slăbiciune trecîndu-mi din creștet pînă-n tălpi, după care începea să mi se învîrtă ceva în creier cu o viteză insuportabilă, un fel de vîrtej care provoca un sunet inimaginabil de ascuțit. Cînd vîrtejul se oprea (și asta se întîmpla brusc, năucindu-mă), începeam să cad într-un abis negru și viscos, care mă înghițea lent, sufocîndu-mă. După un sfert de oră, cînd îmi reveneam, eram ud learcă de sudoare și complet istovit fizicește. Într-o zi, după o asemenea criză, fiind încă zăpăcit de spaimele prin care trecusem, i-am mărturisit gardianului care îmi aducea masa faptul că încep să nu mai fiu în deplina posesie a capacităților mele mintale, că nu mai suport singurătatea și așteptarea și-am întrebat dacă știe cumva cînd voi fi chemat să se discute cu mine. „La momentul corespunzător“, mi-a răspuns el.

Acel „moment corespunzător“ a venit foarte curînd, la exact o săptămînă, cînd, de fapt, mi s-a spus că sînt liber, că asupra mea nu planează nici un fel de acuzație și că, în consecință, pot să-mi văd liniștit de treabă. Cînd am încercat să spun și eu ceva, adică să cer o lămurire sau să dau o explicație, mi s-a urat „mergi sănătos“ și, cu asta, discuția s-a încheiat definitiv. Ziua aceea mi s-a părut cea mai bună și cea mai luminoasă zi din viața mea, nu din pricină că eram liber, ci pentru că mi se spusese acest lucru și pentru că eu simțeam cu toate celulele trupului faptul ca atare, în toată amploarea lui. M-am închis în cămăruța mea (pe care o moștenisem de la taică-miu, tot în ea și-a petrecut și el studenția), am luat două somnifere și am dormit nouăsprezece ore. Cînd m-am trezit (era o dimineată însorită), m-am îmbrăcat elegant și m-am dus să-i fac o vizită logodnicei. Mi-a deschis maică-sa, o femeie care se purtase cu mine întotdeauna ireproșabil. Atunci însă m-a privit foarte neplăcut surprinsă, aproape dușmănoasă. Nu m-a poftit înăuntru, mi-a spus doar că ea, adică logodnica, nu e acasă, e într-un voiaj. Insistînd, mi-a mărturisit destul de rece și oficial că e vorba de un voiaj întreprins în compania

unei persoane cu care s-a logodit. Alte amănunte nu a vrut să dea. „Ați cunoscut sau cunoașteți în prezent care e situația mea ?” am întrebat. „Nu, mi-a răspuns, n-am cunoscut și nici nu vrem să cunoaștem situația dumitale. Nu ne interesează și, dacă nu ne interesează, ne vedem de treburile noastre”. N-a acceptat să asculte nici un fel de explicații, mi-a închis ușa-n nas.

În aceeași zi, m-am dus la minister cu o cerere prin care solicitam reînscrierea mea la facultate. Directorul care m-a primit în audiență m-a rugat să aștept puțin și a ieșit pentru câteva minute. L-am auzit vorbind la telefon din biroul de alături.

— Totul este în regulă, mi-a spus el când s-a întors. Chiar de mine puteți să vă reîntoarceți la cursuri.

— Aș putea să mă mut la altă facultate, de pildă la Horticultură ? am întrebat. E o chestiune de ordin personal.

— Da, se poate, mi-a spus el. Dați examenele de diferență și totul e în regulă.

A doua zi m-am dus la facultate și nimeni nu m-a întrebat nimic, nu mi s-a făcut absolut nici un reproș. Evident, vă evitam pe voi, foștii colegi, atunci când vă întâlneam și nu am încercat să-mi fac alți prieteni. Erau destui care voiau să intre în vorbă cu mine, dar știam că nu-i interesez decît în măsura în care eram dispus să le satisfac curiozitatea și, ca urmare, îi ocoleam. Imediat după cursuri mă duceam într-un parc de la marginea orașului, o pădure naturală, în care îmi petreceam majoritatea timpului. Natura mi se părea locul cel mai nimerit ca să mă pot ascunde de lume, pentru că eu, de fapt, asta voiam ; să mă ascund de toți, să fiu absolut singur. După ce am cercetat pădurea pas cu pas, am descoperit un copac foarte bătrîn, în trunchiul căruia se afla o scorbură, și mi-am făcut acolo culcușul. Cînd nu era prea răcoare, rămîneam să dorm noaptea în el.

— Nu ți-era frică ?

— De cine să-mi fie frică ?

— De animale.

— Niciodată nu mi-a fost frică de animale și consider foarte sincer că a-ți fi frică de un animal e o lașitate

absurdă. Animalul nu face rău omului niciodată dintr-o intenție perfidă. Atunci cînd atacă, o face ori ca să se apere, ori ca să-și ia hrana, ceea ce înseamnă o atitudine firească. Cînd eram mic umblam zile întregi căutînd animale cu care să mă împrietenesc. O dată, am visat că mă mînceau lupii și atît de mult îmi plăcea cum mușcau din mine, încît a doua zi i-am spus mamei : „Mamă, vreau să merg în pădure să mă mănînce lupii“. Așa că dormeam în scorbură fără să mă tem absolut de nimic și aș fi rămas acolo multă vreme dacă nu m-ar fi descoperit pădurarul.

— Ce ți-a făcut ?

— Nu mi-a făcut nimic ; i-am explicat că-mi place să dorm în pădure, dar n-a putut să priceapă nimic și mi-a pus în vedere că, dacă mă mai prinde acolo, mă dă pe mîna miliției. Credea, probabil, că sînt nebun. N-am avut încotro și a trebuit să mă întorc acasă.

Cum veneam de la facultate, mă închideam în cameră și nu ieșeam decît a doua zi. Ce făceam în tot acest timp cît eram singur ? te întrebi, probabil. Citeam și mă gîndeam. De citit, citeam, de fapt, destul de puțin, majoritatea timpului mi-l petreceam gîndindu-mă. În momentul în care am considerat că m-am gîndit destul și că e necesar să întreprind o acțiune concretă, am încercat să am o convorbire cu fosta mea logodnică. Am așteptat-o într-o dimineață în fața casei, la ora cînd știam că pleacă la facultate. Atitudinea ei a fost însă și mai stranie decît a mamei-sii. Deși eu nu voiam decît să-i explic acea absență și s-o asigur că sînt nevinovat și că în tot acest interval de timp sentimentele mele față de dînsa nu s-au schimbat cu nimic, ea și-a închipuit, probabil, că am venit să-i cer socoteală pentru că m-a părăsit și a început să tremure și să plîngă.

— Pentru Dumnezeu, mi-a strigat, nu mă mai urmări, nu mă mai urmări !

— Bine, i-am spus, n-am să te mai urmăresc.

Că femeia aceasta, care îmi dovedise prin fapte atîția ani că e atașată de mine, mă părăsea la prima încercare, eram dispus să înțeleg, deși faptul ca atare m-a zdruncinat enorm. Dar de ce nu dorea ea o explicație deschisă

cu mine ? Era la mijloc lașitatea părinților sau a ei ? De ce avea impresia că o urmăresc ca un strigoi ? De ce se temea de mine ? Își închipuia că vreau să-i fac vreun rău ? O puneă oare în vreo primejdie apropierea mea ? Care era adevărul ?

Am stat treaz o zi și-o noapte, punindu-mi aceste întrebări în citeva sute de variante. În dimineața celei de-a doua zile am leșinat. Am crezut că e din pricină foamei (nu mincasem nimic în acest răstimp), dar nu era aceasta cauza. La al doilea leșin mi-am dat limpede seama că mi-au revenit acele ciudate stări de prăbușire din închisoare, cu senzația vârtejului în creier și cu scufundarea în abisul viscos. Speriat, am încercat să mă salvez. Singura șansă era să găsesc un om căruia să-i explic în amănunțime despre ce e vorba și care, la rîndul lui, să mă înțeleagă și să mă ajute cu o sugestie practică. Dintre noii mei colegi, unul singur părea capabil de o asemenea înțelegere. Era un băiat cult, timid și dezinteresat în tot ce făcea. L-am invitat la o plimbare prin parc și, după o introducere destul de abilă, am început să-i fac destăinuirea. Nu mi-a ascultat decît vreo zece fraze, m-a oprit imediat și mi-a spus : „Nu-i grav. Ceva asemănător am și eu. E o reacție tipică de astenie“. N-avea rost să încerc să-l conving că el nu putea avea stări asemănătoare cu ale mele și că era vorba de o astenie, sau cel puțin de o astenie obișnuită. Așa că am rămas mai departe singur. De fapt, nu singurătatea mă îngrijora, pentru că toată viața mea am fost un izolat. Cu timpul, începusem să mă obișnuiesc și cu șocurile, le presimțeam din vreme și fugeam repede acasă, unde puteam să zac în voie. Ce era cu adevărat insuportabil și îmi dădea o stare de panică permanentă era senzația chinuitoare pînă la absurd că timpul se scurge cu o indolență ostentativă, ca o apă de șes, care are mai degrabă chef să se lățească decît să meargă înainte. Nu știu dacă pe tine te-a preocupat vreodată problema timpului. Te-a preocupat ?

— Nu în mod deosebit.

— După mine, timpul e fenomenul cel mai misterios și complex din natură, poate singurul care va rămîne

veşnic inexplicabil. Nimeni, niciodată, nu va putea demonstra cauza şi mecanismul acestei scurgeri a materiei în sine. În perioada de care-ţi vorbesc nu mă preocupa însă timpul în general, ci timpul meu, mai bine zis, mă exaspera inegalitatea vitezei cu care eu personal înaintam în timp. Deşi am avut şi momente în care existenţa a curs pentru mine foarte repede, atunci, în perioada în care trăiam aproape complet izolat, mă obseda faptul că timpul care măsoara existenţa mea e leniş şi apatic, simţeam din ce în ce mai mult nevoia să-l stăpînesc, să am puterea ca, atunci cînd vreau eu, să-l biciuiesc şi să-l oblig să meargă mai iute. Nu mai aveam răbdare să aştept şi să suport capriciile lui, să trăiesc într-un ritm normal, nu mai aveam de ce să trăiesc normal. Necesitatea aceasta devenea cu fiecare zi atît de acută, încît am ajuns la concluzia că, dacă nu găsesc o soluţie concretă, trebuie să mă sinucid. Din fericire, am găsit soluţia şi totul s-a rezolvat. Ideea salvatoare a fost acceleratorul. Acum să-ţi explic ce e acceleratorul, în măsura în care se poate explica o senzaţie. Nu ştiu dacă ai să poţi înţelege.

— Explică-mi cu multe amănunte.

— Bine, am să-ţi explic. În primul rînd, trebuie să-ţi spun că, din clipa în care mi-a venit această idee în minte, am avut un sentiment complex de linişte şi seninătate. Adică nu mai mi-era frică de nimic, aveam în jurul meu un fîl de strat protector, un înveliş sub care mă puteam ascunde.

— Spune-mi mai întîi ce-i acceleratorul ! îi ceru Lia, nerăbdătoare. Dă-i o definiţie.

— Definiţia ar fi următoarea : acceleratorul e o însuşire spirituală, un aparat psihic cu ajutorul căruia timpul concret îţi devine accesibil, în sensul că poţi să-i accelerezi scurgerea după voie. Înţelegi ?

Lia îl asculta nemişcată, cu toate simţurile îndreptate spre el.

— În ce măsură e însuşire şi în ce măsură e aparat ? întrebă.

— Însuşire e în măsura în care eu dispun de asemenea capacităţi intelectuale, psihice, afective, biologice, care să-mi permită să mă concentrez şi să mă transpun

într-un anume ritm de existență. Această însușire a devenit aparat din clipa în care organismul și-a însușit-o ca pe-un reflex, ca pe-un automatism. Înțelegi ?

— Înțeleg. Continuă.

— Imediat ai să înțelegi și mai bine. Am să-ți spun mai întâi care a fost adevărul care a stat la baza descoperirii mele. Adevărul care spune că singura aventură posibilă, liberă și neconstrinsă de nici un fel de limite, este aventura în tine însuși. Înțelegi, eu am încercat o aventură nebunească, am pornit în necunoscutul din mine, în prăpastia propriului meu eu (cărui nu-i cunoșteam pînă atunci decît una dintre margini), am pătruns în niște pustiuri despre care nu știam nimic și din care puteam foarte bine să nu mă mai întorc niciodată. Cunoșteam acest risc, dar am încercat. Am avut curajul și disperarea să încerc. De fapt, nici nu există curaj omenesc ; există numai disperare, orice acțiune extremă și periculoasă este determinată de o disperare. Or, eu trebuia să încerc.

— Continuă, George.

— Continui.

— Mai dă-mi cîteva amănunte despre accelerator. Ai spus mai înainte că, datorită lui, timpul îți devenea accesibil. Cum reușeai asta practic, fizicește ? Bineînțeles, dacă se poate explica.

— Da, se poate explica. De fapt, aici a și fost cheia întregii experiențe. Adică puteam să am foarte bine ideea, dar să nu fiu capabil să-i dau expresia practică, să n-o pot asimila din punct de vedere biologic. Dacă am reușit, asta se datorește, cred, în mare măsură faptului că sînt înzestrat congenital cu o însușire psihică neobișnuită. Cînd eram copil, din pricina unei nefericiri și a unei singurătăți care mă făcuse foarte înțelept, mi-a venit într-o zi ideea să mor. Nu voiam să mor însă așa cum se moare în mod obișnuit, adică să-mi iau viața. Voiam doar să ies în afara lumii, să mă izolez de ea fizicește. Pentru asta, m-am așezat pe spate, am închis ochii, am încetat să mai gîndesc și, încet-încet, am încremenit complet. Dar nu încremeneam doar eu — și

aici era marea performanță ; o dată cu mine, toate ființele și lucrurile din jur fie că încremeneau, fie că-și pierdeau greutatea și se mișcau ca sub un clopot de sticlă în care se face vid, fără zgomot, moale și odihnitor. Ședeam așa ore întregi, iar când mă trezeam, viața mi se părea mai proaspătă și mai interesantă. Înșușirea aceasta descoperită în copilărie am luat-o ca bază pentru accelerator. Spun ca bază pentru că acum eu nu mai doream să încremenesc, ca atunci, adică să fac vid în jurul meu. Intenția mea era să-mi creez capacitatea psihică de a forța timpul. Cum puteam să fac așa ? Existau numai două căi : ori să descopăr secretul angrenajului universal al mișcării și să-l accelerez, ceea ce era de un imposibil absurd, ori să încetinesc mișcarea existenței mele și, în felul acesta, să-mi creez senzația accelerării timpului. De fapt, era același lucru, pentru că noi măsurăm totul în natură luînd ca bază perceperea noastră senzorială sau intuitivă. În sfîrșit, într-o zi am trecut la experiențele practice. Operația cea mai dificilă a fost conectarea la acest aparat a întregului sistem nervos — destul de obosit și haotic de altfel — astfel încît toate celulele organismului meu să se supună comenzii în aceeași clipă și să intre în ritmul de existență pe care îl impunea acceleratorul. Trebuia adică să obișnuiesc organismul cu această trecere de la experiența pe plan psihic la experiența pe plan biologic. La început a mers destul de greu, deoarece nu reușeam să conving o serie de organisme să se supună comenzilor, adică să-și încetinească ritmul de existență, să intre într-un somn treaz și să lase în stare de funcționare numai organele și simțurile strict necesare. A trebuit să fac, pînă să reușesc, vreo sută de încercări. În ziua cînd am ieșit pentru prima oară în lume cu acceleratorul pus în funcțiune, unii credeau că am gripă, din pricina aparentei somnolențe de care eram cuprins, iar alții că m-am țicnit. Colegii — pe-atunci eram încă student — m-au dus cu forța la medic, dar acesta n-a putut constata nimic. Mai tîrziu, cînd am intrat definitiv în ritmul de existență impus de accelerator, comportarea mea n-a mai alarmat pe nimeni. Arătam aproape normal, cu deosebirea că nu executam decît un minim necesar de gesturi, și

aceasta într-un ritm mult încetinit. În schimb, reacțiile mediului înconjurător asupra mea erau complet anihilate, timpul trecea pentru mine cu o viteză de zece ori mai mare și într-un mod absolut fluid, fără asperitățile obișnuite.

— Ședeai permanent sub influența acceleratorului ?

— Nu. În ultima perioadă mi-am făcut un program foarte precis, pe care nu-l încalc absolut deloc. Luni dimineata plec la serviciu, adică la țară. În clipa în care mă urc în tren declanșez acceleratorul și, în felul acesta, cele șase zile din săptămână, cât stau la țară, le concentrez pe spațiul de desfășurare normală a unei singure zile. Am, astfel, avantajul ca o mare parte dintre elementele neplăcute ale acestui mediu, cum ar fi noroiul, frigul, vântul, arșița, ploile, gălăgia, praful, alcoolul, înjurăturile, adică tot ce e sîciitor și obositor, să le absorb foarte rapid și să le trec în urma mea fără să le resimt decît într-o foarte mică măsură. În al treilea rînd, și asta e cel mai important, în tot acest răstimp nu-mi pun nici o întrebare, absolut nici una. Au trecut cîțiva ani de cînd am acceleratorul și vîrtejul acela înnebunitor nu mi-a revenit niciodată. M-am vindecat definitiv.

— Sîmbăta, cînd vii în București, îl oprești ? întrebă Lia.

— Da, sîmbăta, cînd ajung la București, îl opresc întotdeauna. Îl opresc din două motive : în primul rînd mi-e teamă să nu extenuiez idcea și exercițiul ca atare, iar în al doilea rînd, atîta vreme cît sînt singur, în propriul meu univers, scurgerea normală a timpului nu mă incomodează, mă simt foarte bine. Nu am în jurul meu decît ceea ce vezi : pisica, greierul și placa de patefon.

George tăcu, apoi încheie simplu :

— Asta e tot.

Lia tăcu și ea multă vreme, cu fața lividă.

— Nu știu, mărturisi ea, oftînd, ce-ar trebui să-ți răspund la tot ce mi-ai spus.

— Dacă nu vrei, nu trebuie să-mi răspunzi nimic. Ți-am făcut aceste mărturisiri fără nici o intenție.

Lia își cuprinse capul în palme și rămase așa vreme îndelungată.

— George, spuse ea la un moment dat, cu glasul puțin răgușit, trebuie să-ți fac și eu o mărturisire.

— Ce mărturisire ? întrebă el, fără o curiozitate anume.

— O mărturisire care pentru tine ar putea avea o importanță excepțională.

După ce tăcu o clipă, continuă, privind-l în ochi :

— George, eu știu secretul pe care te-ai chinuit tu să-l afli.

George o privi mirat.

— Care secret ?

— Secretul pentru care ai dispărut atunci și pe care văd că nu-l știi nici acum.

— Îl știi tu ?

— Da, îl știu. Vrei să ți-l spun ?

— Nu.

— De ce ?

— Nu mă interesează.

Lia îl privi încremenită.

— Cum poate să nu te intereseze ceva care te privește direct ?

— Pentru ce m-ar interesa, mai ales acum ? În sfârșit, dacă vrei neapărat să mi-l spui, spune-l.

Lia își frecă templele și se scutură. Se apropie de el și-l privi lung în ochi.

— George, tu ai uitat că atunci, la decanat, eram și eu de față ?

— Probabil că am uitat. Niciodată nu m-am gândit la tine.

— Și ai uitat că ai avut, cu o săptămână înainte de scena aceea, un scandal cu mine ?

— Ce scandal ? Eu mă certam foarte des cu voi.

— Da, dar atunci a fost ceva deosebit. Nu mai ții minte că mă urai ?

— Nu te-am urit niciodată, se apără el, speriat. N-am urit pe nimeni, nu sînt capabil de așa ceva.

— Totuși, atunci m-ai urit. Ai făcut un gest care m-a umilit groaznic. Ai spus un banc, îți mai amintești ?

— Nu.

— Un banc idiot, dar tocmai pentru că era idiot, toată grupa a rîs pînă la leșin. Ceva care făcea o aluzie directă la persoana mea.

George se gîndi încruntat și spuse :

— Nu știu. Eram foarte aiurit pe-atunci, spuneam foarte multe prostii. De bancul ăsta nu-mi amintesc nimic. Care era poanta ?

— Nu măi știu, dar m-ai umilit îngrozitor, am plîns din cauza asta de seara pînă dimineața.

— Și ?

— Pe urmă știi ce-am făcut ? Am făcut un gest groaznic : m-am dus la decan și i-am povestit că mi-ai dezorganizat o ședință U.T.M. spunînd un banc politic reacționar și că m-ai discreditat în fața grupei. Decanul m-a pus să scriu imediat pe hîrtie tot ce știu despre tine. Am povestit întîmplarea aceea, apoi am adăugat faptul că, în mod premeditat, pui întrebări provocatoare la seminariile de marxism și că faci parte, probabil, dintr-un grup huliganic și dușmănos. I-am lăsat hîrtia decanului, iar după cîteva zile am fost chemați amîndoi la decanat. Apoi a urmat ce-ai povestit tu.

Lia așteptă cîteva clipe, înfrigurată, reacția lui. El tăcea.

— Știu că am făcut un gest incalificabil, dar atunci te uram și voiam să te distrug. Pe urmă, nu știu de ce, nu m-am mai gîndit la tine, te-am uitat.

Tăcu și așteptă iarăși reacția lui, dar el continua să tacă.

— Puteam să nu-ți spun nimic, dar ți-am spus, ca să știi adevărul. Mă urăști ?

— De ce să te urăsc ? întrebă el, senin.

— Crezi că n-ai de ce ?

— Atunci, dacă știam, poate că te uram. Dar, acum, ce rost ar avea ? Dimpotrivă, îmi pare foarte bine că te vād.

— George, tu ești nebun ?

— Nu sînt nebun. Ia gîndește-te puțin. Vii la mine, îmi amintești un lucru și, pe urmă, mă inviți : „urăște-mă“. Dar eu nu vreau să te urăsc. Eu sînt fericit, mă simt bine, pentru ce să mă complic urîndu-te pe tine ? Ai nevoie să fii urită neapărat de cineva ?

Lia își acoperi fața cu palmele și începu să plîngă.

— Ori încetezi să plîngi, ori pleci ! o avertiză el.

— Nu mai plîng, spuse ea, și-și șterse imediat fața. Hai să ne culcăm.

— Da, e cazul, spuse George, văd că ești obosită. Tu ai să dormi în pat, iar eu jos, pe saltea.

Pregăti el singur totul, repede, și stinse lumina.

— Nu mai vorbește nimeni, toată lumea doarme ! ordonă, și chiar în clipa următoare pisica începu să toarcă, iar greierul să cînte foarte încet și monoton, ceea ce producea un efect somnifer uimitor. Lia adormi în cîteva minute și se trezi a doua zi, la opt fix, odihnită și bine dispusă. Avînd mult soare în ea, camera era acum înveselitoare și reconfortantă, ca o colivie viu colorată. George era și el bine dispus, iar pisica, cuprinsă de un neastîmpăr ciudat, mieuna și sărea pe pat, pe masă și pe pereți, făcea tumble sau lua greierul între labe și-l azvîrlea ca pe-o minge.

— Încet, să nu-l lovești ! striga George, rîzînd cu lacrimi.

Lia se înfioră mai întîi de groază, apoi nu se mai gîndi la nimic și începu să rîdă. După ce mîncară toți trei, adică el, ea și pisica, făcură o plimbare în oraș. La propunerea lui George, intrară la un cinematograf pentru copii și văzură cîteva filme de desene animate cu animale. Se întoarseră acasă spre seară, la fel de voioși.

Într-o clipă de extaz, fericită fără să știe de ce, Lia îl sărută pe George de mai multe ori. Deși derutat, el nu se împotrivi, dar nici nu se arătă entuziasmat. Cînd îl sărută din nou, el se posomorî, iar ea, deși observă schimbarea, continuă să fie afectuoasă, străduindu-se să-l privească tot timpul în ochi. La un moment dat, el o întrebă :

— Pentru ce mă săruți ? Nu pricep.

— Ce nu pricepi ?

— Aseară spuneai că ai venit la mine pentru altceva. Lia se înroși.

— Nu te înțeleg.

— Spuneai că ai venit să-mi mărturisești un adevăr și-mi cereai să te urăsc. Și acum...

— Și acum ce ?

Lia îl privi lung și oftă. Fața i se întunecă, iar picioarele i se înmuieră. Apoi își reveni și spuse :

— George, am, totuși, impresia, oricît ai încerca tu să ascunzi asta, că nu ești normal.

— De ce nu sînt normal ?

— Pentru că nu reacționezi normal în situații normale.

— Poate te înșeli.

— Nu mă înșel. Firesc ar fi fost să reacționezi altfel într-o asemenea împrejurare. Prezența mea nu te emoționează deloc ?

— Nu-mi dau seama. Dar de ce ar trebui să fiu emoționat ?

— N-are rost să-ți explic de ce. În orice caz, te afli într-o situație care mă întristează foarte mult. Te porți îngrijorător de straniu.

— Crezi ?

— Sînt sigură. Reacția ta la tot ce ți-am povestit aseară a fost mai mult decît ciudată. Nici dacă era vorba despre un om pe care nu-l cunoști n-ai fi fost atît de indiferent. Acum, ca să-mi verific impresiile, ți-am făcut aceste avansuri senzuale. George, ești sincer în tot ceea ce faci și spui, nu simulezi ?

— Nu. Ce-aș putea simula și de ce ?

✓ — Atunci e foarte grav.

— Ce anume e grav ?

— Am impresia că, deși continui să te tirăști, tu nu mai ești viu. Așa cum arăți și te porți acum, pari a fi un om mort.

— Adică cum sînt mort ?

— Ești mort din punct de vedere al umanității.

— Dar ce, eu trăiesc pentru umanitate ? Nu mi-am propus niciodată acest scop.

— Nu mă interesează cî ți-ai propus tu. Important e că, la ora actuală, ești o epavă. Orice om normal s-ar cutremura de spaimă și greață cînd ar vedea în ce băltoacă morală înoți. Acceleratorul tău este o monstruozitate ! De ce vrei să scurtezi timpul cînd ești între oameni ? De ce îi urăști ?

George se încruntă și o privi cu antipatie.

— Ești o idioată ! Nu ți-am spus niciodată că urăsc oamenii. Nu am nimic cu ei.

— Atunci, de ce te ascunzi ?

— Ascultă ! strigă el, ridicându-se. Tu ce vrei în definitiv ? Vrei să te dau afară ?

— Nu fi laș !

— Ai venit să-mi vorbești în numele societății înconjurătoare ? Ai venit să mă constrângi ? Sînt sau nu liber să trăiesc cum vreau ?

— Da. În măsura în care nu dăunezi cu nimic celor din jur, poți să trăiești și cu picioarele în sus.

— Vasăzică am acest drept. Mulțumesc !

— În aceeași măsură are însă dreptul și societatea să acționeze asupra ta.

George se liniște și-i spuse malițios :

— Nu mai poate acționa. Acum e prea tîrziu. E suficient să vreau și, în clipa cînd vorbești, nu te mai aud.

— George, n-are rost să te încapățînezi. Recunoaște că ideea acceleratorului e îngrozitoare. La treizeci de ani e stupid și revoltător să trăiești singur, în afara lumii. Ce anume te-a determinat să ajungi la o asemenea concluzie extremă ? Ești tu omul care a suferit cel mai mult pe lumea asta ?

— Sînt convins că nu.

— Dacă ți-e groază de singurătate, de ce nu te căsătorești ? Sau de ce nu ceri ajutor cuiva, indiferent cui, unui om capabil să te înțeleagă ? Există destule mijloace prin care ai putea să fii ajutat, inclusiv un tratament medical.

— Dar eu nu sînt nebun ! se revoltă el.

— Știu. Din punct de vedere nervos ești, totuși, extenuat. Cel mai grav e însă faptul că te afli într-un impas moral. Îți trebuie neapărat o ieșire.

— Am găsit-o.

— Acceleratorul nu e o soluție. În orice caz, nu e o soluție omenească.

— Privită din afară, poate că nu e, dar ia încearcă s-o judeci dinăuntru !

— Nu pot s-o judec dinăuntru, pentru că n-o accept din principiu. E atît de absurdă, încît nici nu poate fi justificată.

George părea că n-o mai ascultă, se juca cu pisica.

— Fii atent la ce-ți vorbesc, îl rugă ea.

— Da, sînt foarte atent. Continuă, te rog.

— Tu ai decăzut în halul ăsta din cauză că nu ai avut și nu ai nici un fel de convingeri.

— Da, e adevărat. Spre fericirea mea, nu am avut și nu am convingeri. Tu, care ai convingeri, crezi că ești mai fericită decît mine ?

— Asta nu e o condiție obligatorie. În orice caz, ești dator în viață să treci de partea cuiva.

— Nu am de gînd, spuse el, continuînd să mîngîie pisica.

Lia se enervă și o lovi cu dosul palmei peste bot, izgonind-o. George se indignă.

— De ce dai în ea ?

— Ca să te uiți la mine cînd vorbesc !

— Bine, am să mă uit la tine. Vorbește cît vrei.

— George, ia lucrurile în serios și hotărăște-te să redevii normal.

— De ce să fac un act împotriva voinței mele ?

— Care va fi însă spre binele tău. Poate c-o să fii și tu fericit.

— Pentru ce am să fiu fericit ?

— Pentru că ai să fii iarăși om și-ai să te bucuri de tot ce e frumos și omenesc pe lume.

— Mulțumesc, fericirea asta am mai cunoscut-o. Îmi permit să încerc și altceva.

Lia îl privi îndelung, fără să clipească, pînă i se umplură ochii de lacrimi.

— George, nu știu ce să-ți mai spun. M-ai întristat groaznic. Gîndește-te că ești tînăr și că ai putea să faci atîtea lucruri importante pe lumea asta.

— M-am convins de mult că nu pot să fac nimic important. Fii sigură că am încercat.

— Ce ai încercat ?

— În primul rînd, am încercat să văd ce se poate încerca. Într-o vreme am citit fără întrerupere, zi și noapte ; căutam în asta o salvare, voiam să văd ce-au făcut alții și ce-mi rămîne mie de făcut, în așa fel încît să mă pot agăța de ceva. Știi la ce concluzie am ajuns ? Că, pînă la ora actuală, cele mai importante descoperiri

care țin de existența terestră a omului s-au făcut deja. Urmașii nu mai au mare lucru de inventat, datoria lor va fi să perfecționeze. Cel puțin în meseria noastră nu sînt lucruri noi de descoperit, principii sau sisteme, adevăr valabil cel puțin pentru generația actuală. Am mai constatat, de asemeni, faptul destul de trist că sînt o capacitate intelectuală mediocră. Nu am efectiv nici un fel de șanse să mă realizez în nici un domeniu științific și nu mă simt deloc nefericit din această pricină. Tu spuneai mai înainte că n-am dreptul să mă plîng, că nu sînt o victimă. Asta îmi dovedește că ești pur și simplu de rea-credință. Cînd am susținut eu că sînt o victimă ? Am imputat eu cuiva ceva ? M-am plîns eu de ceva ? Ți-am reproșat eu ție acel rău făcut din prostie ?

— Nu. Dar important, acum, e faptul că mă aflu în situația de a regreta ce-am făcut.

— Dar dacă găseai în locul meu pe unul care-ți dădea cu ceva-n cap ?

— Era același lucru.

— Nu cred. Eu am suferit din cauza ta, iar tu vii acum și-ți ceri scuze. Ce fel de scuze sînt astea ? Treci și tu prin ce-am trecut eu !

Lia tăcu, apoi spuse, doborîită de tristețe :

— N-am venit să-ți cer scuze. Am venit pentru că am simțit această nevoie față de mine.

— E o chestiune care te privește personal. Dacă ai cumva muștrări de conștiință, să știi că nu te pot ajuta cu nimic. Nu te acuz, dar nici milă nu-mi e de tine și nu-ți dau soluții. Faci ce știi.

Lia începu iarăși să plîngă. George constată faptul, dar nu-i aduse nici o mîngîiere. Luă greierul în palmă și se jucă cu el, rostogolindu-l ca pe un zar.

— George, spuse ea la un moment dat, renunțînd să mai plîngă, mă bucur totuși enorm că te-am întîlnit. Nici nu pot să-ți spun cît de mult mă bucur. Cred că s-a petrecut ceva important cu mine în zilele astea. Printre altele, mi-am dat seama — o să te miri, probabil — că țin mult la tine. Nu pentru că am remușcări și aș vrea să te recompensez, ci pentru că tu ești acel ceva pe care-l căutam eu în ultima vreme. Îmi lipsea ceva în viață, și asta ești tu.

— Adineauri spuneai că sînt o epavă.

— Ești, dar te admir pentru că ai încercat să cauți ceva, pentru că ești înfrînt într-o luptă, pentru că te-ai zbatut. În viață, cel mai important e să lupți. Cît lupți, exiști. În afară de asta, te admir și ca bărbat. Pot să spun, nu ca să te măgulesc, că exerciți asupra mea o atracție destul de ciudată. Iartă-mă că-ți fac asemenea mărturisire indecentă.

— Ce fel de atracție ?

— Nu știu, nu-mi dau seama deocamdată.

George rise în hohote, se posomorî și o privi cu o tristețe îndelungă.

— De la început, spuse el, amărit, cînd am văzut că ții morțiș să vii la mine acasă, m-am temut că despre asta e vorba.

— Adică despre ce ? întrebă Lia mirată.

— Despre ceea ce spui tu. Acum sînt absolut sigur că n-ai venit la mine din pricina remușcărilor, ci pentru că ai simțit această atracție. O atracție mecanică și stupidă.

Lia se apără, speriată.

— Nu-i adevărat. Atracția am simțit-o abia mai tîrziu.

— Te înșeli. Inconștient, ai simțit-o din clipa în care m-ai văzut și te-ai îndreptat spre mine ca atrasă de un magnet.

— E absurd.

— Nu e absurd deloc. Din păcate, e cît se poate de firesc și adevărat. Dacă nu mă crezi, pot să-ți demonstrez.

— Ce să-mi demonstrezi ?

— Că ai venit la mine din pricina acestei atracții.

— Mă jignești.

— De ce să te jignesc ? Eu nu fac altceva decît să dau gestului tău o explicație științifică. De ce trebuie să te superi ?

— Bine, nu mă supăr.

— Vreau să-ți spun adevărul : întîlnirea noastră nu are, după părerea mea, altă cauză obiectivă decît o consecință senzuală. Dacă înțelegi acest adevăr, te liniștești imediat, n-o să mai ai nici muștrări de conștiință și nici alte stări sufletești chinuitoare.

— George, sînt atît de amărită și de obosită, încît mi-e imposibil să te înțeleg.

— Ai să mă înțelegi, nu-i chiar atît de complicat. N-ai auzit de teoria atracției între sexe ?

— Nu.

— E foarte interesantă. Uite, am să ți-o explic foarte scurt și schematic. Se ia un bărbat ideal și se numește convențional B, precum și o femeie ideală, care se numește convențional F. Fiecare celulă din B și din F are un anumit accent sexual. Dar B nu are în compoziția sa doar celule cu accent sexual B, ci și celule F, firește predominînd cele B. La fel se întîmplă și cu F, care are în compoziția ei și un număr de celule B. Coincidența sexuală între doi oameni de sexe diferite are loc atunci cînd B are în compoziția sa atîtea celule F cîte celule B are F. Așa se întîmplă și cu noi, și din pricina asta simți tu față de mine o atracție care acum ți se pare ciudată. În clipa în care te-ai aflat în apropierea mea, organismul tău a intrat în alarmă și te-a îndreptat spre mine, adică spre corespondentul tău sexual. Ai înțeles ?

— Să zicem că da.

— Dar de ce ți-am spus eu ție toate astea ? Ca să te avertizez de la început că, în ciuda acestei coincidențe, nu mă interesezi absolut deloc ca femeie, și nici o altă femeie de pe lume nu mă interesează. Nu din pricina vreunei perversități, ci pentru că un bărbat și o femeie nu se pot elibera în relațiile dintre ei doi de obsesia sexuală, ceea ce e îngrozitor. Nu pot suporta așa ceva, mi-e greață.

— George, spuse Lia cu admirație, tu nu ești un om mediocru. Cred că te subestimezi.

— De ce crezi că nu sînt mediocru ?

— Spui lucruri foarte inteligente, despre care nu se vorbește în mod obișnuit.

— Toate ideile interesante și cît de cît profunde pe care le auzi nu sînt extracții proprii. Pînă la ora actuală, în afara ideii acceleratorului, nu am descoperit singur nici un adevăr, nu am față de umanitate nici un merit, nu-i pot fi de nici un folos.

— George, hai să ne culcăm. Mi-e somn.

— Nu vrei să mai ascultăm o dată placa ?

— Ba da.

George puse placa de gramofon și, după ce o ascultară în deplină tăcere, se culcară. În timp ce se afla în pat, Lia îi spuse :

— George, m-am gândit bine și m-am hotărît : trebuie să te salvez. Altă soluție nu există.

— Noapte bună, îi răspunse el.

Începînd de a doua zi, Lia luă în primire postul liber de agronom de la gospodăria din celălalt sat al comunei și închirie o cameră în aceeași casă unde locuia George. De altfel, o mare parte din treburile lui le făcea acum ea, din dorința de a-l ajuta și pentru a avea posibilitatea să fie cît mai mult timp alături de el și să-i urmărească în amănunțime comportamentul. Astfel, încă din prima săptămîină ea reuși să facă o constatare importantă : pornirea acceleratorului îi cerea lui George un consum volitiv enorm, adică concentrarea întregii energii fizice și psihice de care dispunea, ceea ce explica în întregime faptul că, după aceste momente de intrare în transă, cădea într-o stare de somnolență și epuizare, cu scăderea temperaturii sub cea normală.

A doua constatare o făcu în urma unei experiențe. Într-o sîmbătă, în apropierea orei la care el pleca întotdeauna spre București, îl încuie în casă. Fără să se uite la ceas, el știu însă că a sosit ora plecării, sări pe fereastră și fugi spre gară. Concluzia Liei era că el își formase o serie de automatisme care se perfecționaseră și care nu-l înșelau niciodată. Ea mai constată, de asemeni, că pisica, greierele și placa de gramofon căpătaseră, datorită atracției și obsesiei pe care o exercitau asupra lui, un caracter nociv și hotărî să-l despartă de acestea într-un viitor cît mai apropiat.

Cît timp erau în sat discutau puțin, deoarece el nu recepționa decît foarte greu ce i se spunea, iar cînd recepționa, răspundea laconic și absent. Duminicile petrecute la București erau însă deosebit de intense : se plimbau pe străzi, ascultau muzică, discutau sau se jucau cu pisica și cu greierele. Într-o zi, el îi spuse, timid :

— Lia, n-ai vrea și tu să încerci ?

— Ce să încerc ?

— Știi tu ce. O singură dată, din curiozitate. Ai un temperament asemănător cu al meu, ești sensibilă, ai să prinzi ideea extrem de rapid. Încearcă... Pe urmă nu ne-am mai despărți toată viața. Cu ocazia asta aș verifica și posibilitatea extinderii acceleratorului asupra altor oameni. De ce să țin, în definitiv, o asemenea idee ascunsă ?

Lia îl privi înfiorată.

— George, mi-e frică de tine, începi să devii periculos. Tu nu-ți poți imagina ce nenorocire ar fi dacă viciul ăsta stupid și dement pe care l-ai descoperit ar începe să se răspândească. Ar fi groaznic. Groaznic.

— Nu mă înțelegi, spuse el amărit. Nu înțelegi nimic. Du-te dracului !

— Bine, mă duc.

Vrînd să vadă cum reacționează, îl părăsi chiar în ziua aceea. Când se întoarse, peste o săptămână, îl găsi neliniștit și slăbit.

— De ce m-ai părăsit ? o întrebă jalnic.

— Nu te-am părăsit.

— Dacă mai pleci o dată am să mă obișnuiesc fără tine și nu te mai primesc.

— Bine, n-am să mai plec, îl asigură ea.

— Te plictisești cu mine ?

— Nu, cîtuși de puțin.

— Dacă tu ești de acord, putem trăi așa toată viața. Nu vreau să se schimbe nimic.

— Ba da, trebuie să se schimbe, George. Acceleratorul tău trebuie să piară. E un copil născut monstru și care nu poate fi acceptat între ceilalți copii. Trebuie să te vindec de el cu orice preț. Trebuie, înțelegi ? urlă ea, brusc. Trebuie !

— Ce ai, de ce urlî ?

— Vreau să te fac normal, te iubesc ! strigă înfrigurată, tremurînd. Nu mai găsesc un om ca tine, chiar dacă aș trăi zece vieți. Nu vreau să te pierd !

— Dar nu mă pierzi.

— Ba da.

Lia îngenunche dinaintea lui.

— Nu te impresionează deloc faptul că-ți spun că te iubesc ? Nu simți nimic față de mine ?

— Nimic, îi spuse el, trist. Ce să fac dacă nu simt nimic ? Nici măcar milă. Mai bine părăsește-mă.

— Nu pot să te părăsesc. Aș face o crimă. Nimeni nu te poate salva decât eu.

— Dar dacă nu vreau să mă salvezi ? Nu vreau ! Ce ai cu mine ?

Lia hotărî să intre într-o ofensivă deschisă. Pentru început, făcu tentativa de a-i destrăma, puțin cîte puțin, universul bizar pe care și-l crease în perioada singurătății. Mai întîi făcu în așa fel încît omorî greierele, călcîndu-l ca din întîmplare, iar pisica o luă într-o sacoșă pe furiș și-o duse în oraș, departe de cartierul lor, rătăcind-o definitiv. George suferi enorm, mai ales din pricina pisicii, dar peste o săptămînă uită întîmplarea.

Încercă, apoi, să-i risipească fixația plecărilor de simbătă la prînz spre București. După ce-l închise de mai multe ori în casă, fără rezultat, trecu la o măsură extremă : închirie, fără știrea lui, casa din strada Lopeții unei familii din vecinătate, care locuia înghesuită. Găsin-du-și casa ocupată, George făcu o criză nervoasă, apoi cedă :

Într-o zi, președintele gospodăriei o întrebă pe Lia :

— Cum îi merge tovarășului inginer ?

— Mai binișor.

— De ce nu-l duceți la un doctor ?

— Într-adevăr, cred c-ar trebui să-l duc.

— Noi îi dăm concediu oricît, îi dăm și un ajutor în bani, numai să se facă bine. Știți, oamenii vorbesc tot felul de lucruri.

— Ce vorbesc oamenii ?

— Că ori să-l schimbăm, ori să-l chemăm în fața consiliului și să discutăm cu el serios. Da eu cred că-i bine să nu ne amestecăm, dacă e ceva personal.

— Da, e mai bine așa. Am să încerc să-l duc la un doctor. În ce privește treburile, chemați-mă pe mine oricînd aveți nevoie.

Chiar a doua zi, Lia se hotărî să consulte un psihiatru. Reuși să ajungă la unul dintre cei mai mari specialiști din țară, căruia îi descrie în amănunt comportamentul și ideile lui George.

— Singura soluție, îi spuse medicul, ar fi să mi-l aduceți la clinică.

— Nu știu dacă am să-l pot convinge să se interneze.

— Încercați măcar să-l aduceți la un consult.

Lia aduse vorba pe departe, într-o seară, despre un medic care ar vrea să stea de vorbă cu el, dar George se sperie.

— De ce să stea de vorbă cu mine ?

— Ar vrea să te cunoască. I-am spus ceva în legătură cu acceleratorul tău și i s-a părut un lucru deosebit de interesant.

— De ce pălăvrăgești ? se infurie el. De ce vorbești altora despre mine fără să-ți dau eu voie ?

— Tu singur spuneai că intenționezi să faci și altora cunoscută ideea ta.

— Da, asta am s-o fac eu, nu tu ! N-am să vorbesc cu nici un doctor ! Să te ia dracu ! Ești o asasină ! De ce mi-ai omorât greierele și pisica ?

Lia nu renunță la ideea de a-l duce la medic. Reuși într-o zi să-i strecoare în mâncare trei pastile de vitamina PP. Peste zece minute avea pete roșii pe întreg corpul, mâncărimi și fierbințeală. Era atât de speriat, încît îl urcă într-o mașină fără dificultăți și-l internă în clinica psihiatrului, cu care de altfel se înțelesese cu o zi înainte. Acesta acționează cu tact, încercînd să-l determine să vorbească singur. Îi dădu de înțeles că, de fapt, criza pe care o avusese nu era urmarea unei intoxicații, cum crezuse el, ci o erupție determinată de tulburări nervoase și psihice grave. Speriat, George făcu unele mărturisiri. Nu mergea însă pînă la capăt, era confuz, uneori încurca lucrurile conștient. În cele din urmă îi spuse deschis medicului că-l minte și că nu are de gînd să facă nici un fel de mărturisiri sincere.

— Încă nu e timpul potrivit, se explică el. Mai tîrziu, cînd am să fac și alte experiențe și cînd am să mă conving definitiv că ideea poate fi intuită și de alți oameni, atunci am să vin singur la dumneavoastră. Acum dați-mi drumul să plec.

Medicul, sfătuindu-se cu Lia, luă hotărîrea de a nu-l elibera de sub observație înainte de a-i face o somnoterapie de două săptămîni. După acest tratament, Lia îl luă cu

taxiul într-o dimineață, bine dispus, roșcovan și fericit. Plecară direct la gară. Ajunseră în sat pe la prînz și munciră pînă seara, absorbiți de o sumedenie de treburi. Era în decembrie și se lucra intens la terminarea unor grajduri și a unor pătule pentru porumb, se continuau arăturile de toamnă. Lia ținu chiar în acea zi o ședință cu consiliul de conducere și, spre marea ei bucurie, George se comportă ca oamenii normali, discută atent, logic, ceea ce nu i se întîmplase pînă atunci. Președintele o luă deoparte pe Lia și-i spuse bucuros :

— I-a făcut bine spitalul tovarășului inginer. E schimbat.

— Nu discutați nimic cu el despre asta.

Lia încercă să dea mesei de seară, care se desfășura în doi, un caracter sărbătoresc. Făcu friptură de pui și aduse o sticlă cu vin roșu. George privi cu suspiciune paharul cu vin din fața lui.

— Bea, îl îndemnă ea. În seara asta vreau să fim fericiți.

George bău un pahar întreg, încă unul, după care deveni tandru, o sărută și o mîngîie pe păr.

— Dacă vrei, ne putem căsători, îi propuse el, expansiv. Cine știe, poate o să fim fericiți amîndoi.

A doua zi era însă abătut, dezorientat și timid. Lia se strădui să nu-i lase timp pentru meditații, inventă discuții și motive de discuții superficiale.

Într-una din seri, Rasu le făcu o vizită neașteptată. Îl găsiră înăuntru cînd se întoarseră de la gospodărie, stînd la masă și așteptîndu-i. George tresări, îngrozit, și Lia se temu să nu aibă un șoc. Mîncară toți trei în cea mai desăvîrșită tăcere. Rasu arăta slab, era neras și cu cămașa murdară. Lia, care-l știa pedant în această privință, se întrebă dacă a decăzut din pricina suferinței sau pentru că urmărea s-o impresioneze. Peste vreo oră, cînd ieși să-l conducă, el îi apucă mîinile și i le sărută. Ea îi cuprinse capul în palme și i-l mîngîie cu bunătate.

— O să-ți treacă.

Peste cîteva zile începu iarna. Anotimpul se anunța a fi cumplit, era abia jumătatea lui decembrie și un viscol puternic se porni deodată, aducînd o zăpadă abundentă. Lia și George ședeau în casă o mare parte din timp și

jucau cărți, mîncau gutui coapte și nuci, ascultau muzică la radio. La un moment dat, George o privi lung și-i spuse trist :

— Ai fire albe în păr.

— Ți se pare, îi răspunse ea, nedumerită.

Uitîndu-se însă cu atenție în oglindă, descoperi la tîmple o sumedenie de fire cărunte, pe care cu cîteva luni înainte nu le avea.

— Crezi că merită să albești pentru mine ? o întrebă el, trist.

— Merită. În fiecare zi simt nevoia să fac un sacrificiu pentru tine, ceea ce înseamnă că te iubesc foarte mult.

George se intimidă.

— Nu știu de ce mă iubești. Din milă ? Sau vrei să mă răsplătești pentru răul acela ?

— Nu știu și nu vreau să mă gîndesc la trecut.

— Poate că n-ar fi trebuit totuși să-ți părăsești soțul.

— Ba da. Trebuia.

— Crezi că ai dreptul să faci un om să sufere ?

— În anumite împrejurări, da.

— N-aș vrea să știu că suferă din cauza mea.

— Nu suferă din cauza ta.

— Dacă nu eram eu, tu nu-l părăseai.

— Ba da. Îl părăsisem dinainte.

George continua, totuși, să fie obsedat de nefericirea lui Rasu.

— Am impresia că nu poate trăi fără tine, îi spuse el într-o altă zi. Ai văzut ce trist era. Cum am putea să-l ajutăm.

— Pînă la urmă o să se descurce. Nu te mai gîndi la el.

— Sînt un om slab, nu pot să suport suferința altora.

— George, hai să lăsăm dracului suferințele. Nu se mai poate trăi așa.

— Și ce să facem ?

— Poate o să crezi că spun o banalitate sau o lozincă, dar știi care e singura ta salvare ? Munca. Trebuie să muncești, George. Eu am să te îngrijesc și am să te iubesc mult, atît cît am să pot. Dragostea mea te-ar putea obosi însă la un moment dat. Numai o muncă în stare să te absoarbă te poate scăpa de toate obsesiile.

— Din păcate, spuse el trist, mie nu-mi place să muncesc. Ca să muncești și să ai o satisfacție trebuie să-ți cunoști bine meseria. Or, eu am uitat aproape tot ce-am învățat la facultate.

— Într-adevăr, din acest punct de vedere stai destul de prost. Trebuie să te pui la punct cu foarte multe lucruri. N-o să-ți fie prea ușor, dar nici imposibil. Trebuie să înveți, asta-i tot. Hai să ne punem pe treabă, vrei ?

— N-o să mai pot învăța. Nu mai am memorie. Merită să încerc ?

— Nu-i vorba de încercare. Nu încercăm nimic. Facem niște lucruri foarte normale și obișnuite, pe care le fac toți oamenii. De ce crezi că n-o să reușești să înveți ?

— S-ar putea să nu mai am voință.

— De voința ta am să mă ocup eu. Esențial e că ai consimțit să începem. Și poate că n-o să-ți fie chiar atât de greu. Închipuie-ți că o să fim absolut tot timpul împreună, că am să-ți explic eu fiecare lucru în parte.

— Ai să înnebunești.

— Nu, o să-mi facă plăcere.

— Dar să nu începem imediat. Lasă-mă să mă obișnuiesc. Nici nu-ți închipui ce greu o să-mi fie să mă schimb, spuse el, trist, și ochii i se împăienjeniră de lacrimi.

Lia îl mîngîie și-l sărută.

— Încearcă să fii cît mai puțin sentimental, e primejdios. Numai atunci cînd o să ne facem mărturisiri foarte intime o să trebuiască să fim duioshi.

El încuviință și se culcă cu capul în poala ei, oftînd.

Lia simți din acea zi trezindu-se în ea ambiția cu care îl vindecase cu ani în urmă pe Rasu. Începu să trăiască fiecare oră cu îndîrjire și patimă, totul în ea — aptitudini spirituale și fizice — se încrîncenă în acest efort disperat.

Stabiliră' cu președintele gospodăriei să rezolve ea pe o anumită perioadă a iernii și treburile lui George, deși nu-i era deloc ușor. Se scula în zori și alerga de la un sat la altul de cîteva ori pe zi, iar în puținul timp liber pe care-l avea, gătea și spăla. Seara îi dădea lecții lui George. Stabili un program riguros, pe zile și ore, cu

convenția ca el să învețe numai în prezența ei, în restul timpului urmînd să citească literatură și ziare.

Programul începu sub forma unor dialoguri libere. Ea îi vorbea despre o chestiune, despre noii hibrizi ai porumbului, de pildă, explicîndu-i în mare despre ce e vorba, după care el punea întrebări și primea răspunsuri. Lia nu obosea. O stimula faptul că, pentru început, el privea îndeletnicirea cu seriozitate.

De altfel, vechiul lui fond de cunoștințe, căzut în latență, fu stimulat, și discuțiile deveniră pasionante, curiozitatea lui creștea cu fiecare zi. Voia să afle cît mai multe amănunte, iar ea îi răspundea absolut la toate întrebările, străduindu-se să fie pedagogică și explicită. George părea satisfăcut.

— Nu-i chiar așa de greu, mărturisi el. În cîteva luni aș putea să mă pun la punct cu toate problemele noi din agronomie. Dar n-ai vrea să discutăm și chestiuni de filozofie? Întotdeauna mi-a plăcut să filozofez. Mi-ar place să mă contrazic cu cineva.

— Nu mă pricep la filozofie, se scuză ea.

— Să încercăm. O să fie interesant.

Aducîndu-l pe acest teren dificil, Lia săvîrși însă o gravă imprudență și întreagă lor întreprindere se prăbuși. Chiar după primele discuții, lungi și agitate, George avu nopți cu insomnii și coșmaruri. Numeroase adevăruri abstracte, îndeobște acceptate de oameni la baza unor demonstrații teoretice — infinit, timp și spațiu, relativ și absolut, întîmplare și necesitate, libertate și necesitate — lui îi dădeau, datorită unei sensibilități exacerbate și îndelung răvășite, o stare de iritare și panică. Lia nu era capabilă să-l liniștească cu explicațiile pe care i le dădea — incomplete și lipsite de argumente profunde — deși se străduia să învețe pe ascuns din diferite manuale și broșuri.

— Ce înțelegi tu prin infinit? întreba el, infierbîntat. Cum ți-l imaginezi? Ce legătură vezi între timp și infinit? Nu cumva aici spațiul și timpul se confundă?

— Nu știu ce să-ți răspund. Mi-e frică să nu spun o prostie, se apără ea, speriată.

— Nu-i nimic dacă spui o prostie, dar spune-o.

Se gîdea, încerca să-i răspundă, dar nu putea, era incapabilă să spună cu bună-știință o stupizenie, pe care el apoi s-o combată.

Ziua, cînd rămînea singur, dar mai ales noaptea, George amplifică și interfera confuziile și nelămuririle, ajungînd la obsesii tulburătoare. Într-o dimineață, după ce petrecuse o noapte albă, cu capul în palme, el o anunță cu ochii lucind de emoție :

— Lia, cred că am făcut o descoperire.

— Ce descoperire ?

— Azi noapte am avut impresia că-mi văd ideile.

— Nu înțeleg.

— Nici nu e de înțeles. Nu le vedem într-un mod obișnuit, cu ochiul liber. Mi-am descoperit un ochi interior, cu care pot vedea orice abstracție. Am încercat chiar o experiență : o demonstrație concretă a infinitului. Înțelegi ?

— Ce dracu să înțeleg ? întrebă ea, alarmată. Te rog să renunți imediat la experiențe !

— Lasă-mă să-ți explic. Închipuiește-ți că ai în față o sferă perfectă, căreia i se imprimă o mișcare uniformă și exactă, la proporțiile idealului, corectîndu-se infimele inexactități care mai există în natură. Se ia apoi încă o sferă, de aceleași proporții, căreia i se imprimă o mișcare inversă față de prima. Cele două sfere se află la o distanță minimă una de alta, cu neputință de exprimat în cifre. Nu se ating și nu se influențează cu nimic. Independența lor este veșnică. Înțelegi ?

— Și ce se întîmplă pînă la urmă ?

— Pînă la urmă ? Adică vrei să știi ce se întîmplă la infinit ?

— Da, la infinit.

— Tocmai aici cred că ar fi o posibilitate de experiment. Știi ce-am văzut la un moment dat ?

— Cum ai putut să vezi dacă sferele erau imaginare ?

— Nu imaginare, ci abstracte, mai bine zis arhetipuri, concepte. Ei, află că la un moment dat acestea au devenit vizibile, datorită acelui ochi interior cu care le priveam. Am urmărit mișcarea lor o noapte întreagă fără întrerupere, pînă cînd s-a întîmplat un fenomen uluitor : între sfere a licărit o lumină albă de o finețe inexplicabilă.

Era traseul sferelor în mișcare, adică, propriu-zis, infinitul spre care mergeau rostogolindu-se neîntrerupt. Înțelegi ? Nu sînt sigur, dar e posibil, cred, un asemenea experiment. Altfel, ce dracu vrei să pricep din cuvinte ?

Dîndu-și seama că a ajuns într-o fundătură primejdioasă, Lia opri discuțiile și încercă să-l distragă cu o preocupare nouă : plimbările în aer liber. Se îmbrăcau bine și, cînd vremea era liniștită, se plimbau prin sat și pe cîmp cu sania. Într-o zi se întîlniră însă — întîmplător sau nu — cu Rasu, care îi urmări îndelung, cu o privire neagră, înfiorîndu-i. George căpătă din nou obsesia nefericirii omului părăsit de Lia și îi reveniră vechile spaime. Era convins că acesta aștepta tot timpul afară, pîndindu-i la fereastră și, uneori, impresionat, începe să plîngă. Lia îi telefonă lui Rasu și-l întrebă cu ce drept îi urmărește.

— Nu vă urmăresc eu ; ceea ce vedeți e un strigoi, îi răspunse acesta, și-i închise telefonul.

Pentru prima oară, Lia avu un moment de deznădejde și plînsă, ascunsă în bucătărie, cîteva ore. După ce se eliberă de întreaga otravă a oboselii și remușcărilor, se liniști și veni iarăși alături de George.

— Dragul meu, îl imploră ea, ajută-mă. De ce mă chinui ?

— Nu, clătină el din cap, trist și slab, nu te chinui. Cînd ești plecată de-acasă mă gîndesc foarte frumos la tine. Dar să nu mă lași singur. Mi-e frică.

Lia îi puse o mîină pe frunte și constată că are febră.

— De cine ți-e frică ?

— Nu știu. Probabil că de mine.

— N-am să te mai las singur, îi promise ea, și vru să-l sărute liniștitor, dar el o opri și-i șopti îngrozit :

— Nu mă săruta ! Ne vede !

Dîndu-și seama că e bolnav, Lia hotărî să rămînă permanent cu el cîtăva vreme.

— Încearcă să dormi. Sînt lîngă tine, nu ți se poate întîmpla nimic.

Se învîrtea pe lîngă el ca o mamă în jurul unui nou-născut, îi satisfăcea toate capriciile, se străduia să fie veselă, cînta, dansa, îi spunea povești. Făcea însă toate acestea cu un enorm efort nervos. Obosise atît de mult,

încît îi era tot mai greu să se stăpînească ori de cîte ori, cuprins de o inexplicabilă stare de febrilitate interioară, el o chinuia cu sute de întrebări și mărturisiri sîciitoare.

— Povestește-mi sau citește-mi ceva vesel, o rugă el într-o zi. Vreau să rîd. Am impresia că rîsul și veselia pot fi un medicament miraculos pentru bolile nervoase. Vreau să încerc soluția asta pe mine.

Lia se duse chiar atunci la bibliotecă, dar bibliotecara, o fetișcană foarte serviabilă, îi spuse că nu mai are nici o carte veselă, deoarece acest soi de cărți sînt foarte solicitate de către țărani în timpul iernii.

— Pot să vă dau „Amintiri din copilărie“.

— Dă-mi-o.

Cînd ajunse însă acasă și vru să-i citească, George o opri :

— Nu mai vreau să rîd. Vreau să fiu trist și să tac.

Și tăcu cîteva zile fără întrerupere. Din pricina acestei tăceri, atmosfera din casă era cenușie și tristă, uneori insuportabil de apăsătoare. În fiecare seară, Lia se întreba cît timp va mai putea să reziste trăind o asemenea viață și dacă nu cumva într-o zi își va lua cîmpii. Dimineța însă, îndirjirea îi revenea și se blestema pentru fiecare clipă de îndoială și lașitate. „Nu trebuie să-l pierd, își spunea, nu trebuie să-l pierd !“

— George, îl scutura ea, disperată, ce-i cu tine ? De ce taci ?

— Lasă-mă să pornesc puțin acceleratorul, o rugă el, într-o seară, cu buzele arse de febră.

— Bine, te las. Dar numai puțin.

— Puțin, îi promise el.

Îl urmări cu atenție vreme de-o zi și-o noapte, dar nu văzu pe chipul și în mișcările lui nici una dintre reacțiile pe care i le dădea în mod obișnuit aparatul psihic pe care îl descoperise. A doua zi îi mărturisî el singur, cu o nesfîrșită tristețe :

— Lia, cred că am pierdut acceleratorul.

— Adevărat ? ! întrebă ea fără să-și poată ascunde bucuria.

— De zece ori am încercat să-l declanșez, dar n-am reușit.

— Asta înseamnă că te-ai vindecat definitiv ! strigă ea. Ești salvat !

George privi cu o ură fățișă satisfacția ei zgomotoasă.

— De ce crezi că sînt salvat ? Că nu mai am unde să mă retrag cînd mi-o fi silă de ceva ? Că trebuie să trăiesc toată viața alături de tine, discutînd despre hibrizi și infinit ?

Cuprins de furie cumplită, el o apucă de umeri și o scutură violent.

— Dă-mi acceleratorul înapoi ! Dă-mi-l !

Ea începu să plîngă în hohote și atunci el se liniști pentru o clipă.

— Iartă-mă, îi spuse, acoperindu-și fața cu palmele. Îmi pare rău că am ajuns să ne urîm.

În aceeași zi, Lia fu chemată la una dintre gospodării pentru o treabă urgentă. Prudentă, încuie ușa și luă cheia la plecare.

— Să fii cuminte, îl rugă ea de-afară.

— Am să fiu, promise el.

— Să nu-ți fie frică de nimeni.

— N-o să-mi fie.

— O să mă gîndesc tot timpul la tine.

— Mulțumesc.

Lia plecă grăbită. Nu trecură însă decît cîteva minute de la plecarea ei și George începu să se îmbrace, cuprins de o panică subită. Deschise fereastra, privi în dreapta și-n stînga, sări și o luă la fugă prin grădină. Ieși într-o uliță dosnică și, ascunzîndu-și fața în gulerul paltonului, alergă fără oprire. Cînd ajunse în cîmp, viscolul îl trînti în zăpadă, dar el se ridică și continuă să fugă. După o jumătate de oră de mers ajunse într-o pădure de salcîmi, care se întindea pe marginea liniei ferate. Istovit, se așeză lîngă un copac și se odihni. După ce-și reveni, se duse în mijlocul pădurii și începu să urle, imitînd lupii. Curînd, o haită care dădea tîrcoale satului de mai multă vreme îl auzi și alergă spre el. Văzînd că lupii se apropie, George le ieși în întîmpinare cu pieptul desfăcut. Fiarele ezitară o clipă, prudente, apoi se repeziră asupra lui, toate deodată, și-l sfîșiară fulgerător. Cu ultimul gest conștient, George cuprinse capul unui lup și-l sărută cu

patimă pe botul mîzgălit de propriul lui sînge.

Lia află abia a doua zi deznodămîntul, după ce, între timp, îl căutase peste tot fără întrerupere. Un vînător o duse'cu sania în pădure ca să-i arate urmele.

Ajungînd la locul respectiv din pădure, ea rămase o vreme incremenită, privind zăpada bătătorită și roșie. Începu să adune petice din îmbrăcămîntea lui și să le pună în buzunarul paltonului. După ce adună absolut toate peticele, îngenunche și-și cufundă mîinile în zăpadă. Intr-un tîrziu, îi spuse vînătorului, uimită :

— E caldă.

Cînd ajunse acasă, îl descoperi pe Rasu la ușă. O aștepta. Ea îl privi lung, cu o nedumerire calmă, apoi îl luă de braț și-l duse înăuntru.

— Nefericitule, îi spuse, oftînd. S-ar putea să te fac iar fericit.

Duțu, vecinul meu, mă vede acum cîteva zile supărat.

— Ce e, dragă, ce-ai pățit, de ce nu vii la mine să-mi ceri sfatul, știi că oricînd îți stau la dispoziție.

— Uite, zic eu, m-am certat cu șeful meu, contabilul șef. Deși lucrarea pe care o făcusem era perfectă, ceea ce s-a și dovedit ulterior, el a avut față de mine o atitudine necivilizată, m-a bruscăt și m-a jignit. Vreau să mă iau de piept cu el, să merg pînă în pînzele albe, trebuie să mi se facă dreptate.

Duțu mă acoperă cu privirea lui albastră și blîndă, mă ia pe după umeri, mă invită înăuntru și-mi oferă o cafea.

— Dragul meu, îmi zice el, îmi pare rău că trebuie să ți-o spun franș, dar nu faci bine ceea ce faci, nu e bine să te ai rău cu contabilul șef. Ți-o spun ca la un frate și din propria mea experiență. Într-o zi, contabilul meu șef mi-a dat cu o lucrare în cap ; avea dreptate, greșisem în mod grosolan. Eu i-am zis : „vă mulțumesc, ați fost drăguț, eu, dacă eram în locul dumneavoastră, procedam mult mai aspru, aș fi mers pînă la sancțiuni administrative.“ Ei bine, s-a întîmplat să greșesc încă de cîteva ori, ceea ce pe individ l-a scos din minți și l-a hotărît să mă dea afară, pe bună dreptate, mai ales că făcusem și trei absențe nemotivate într-o singură săptămînă. Și, atunci, m-am gîndit că trebuie să găsesc o soluție ca să mă împac cu acest contabil șef.

— Și ai găsit-o ?

— Bineînțeles. Altfel n-aș mai fi fost în funcție.

— Ce soluție ai găsit ?

— Am făcut diferite investigații asupra vieții lui personale și am aflat că are o nepoată chioșpalie la Mizil. Prin diferite combinații, am reușit s-o cunosc și s-o conving că m-am îndrăgostit de ea nebunește. Contabilul șef a aflat chiar a doua zi și mi-a zîmbit de față cu toți colegii. Ca să fiu și mai sigur că nu mi se va întâmpla nimic pe linie profesională am dus lucrurile pînă la ultima lor consecință. Adică m-am însurat cu nepoata respectivă.

— Și ? Ești fericit în căsnicie ?

— Care căsnicie ?

— Căsnicia cu nepoata contabilului șef.

— Între timp, contabilul șef a fost mutat. Iar eu, bineînțeles, am divorțat. Te-ai interesat dacă nu cumva șeful tău are o nepoată nemăritată sau divorțată ? Chiar dacă nu te însori cu ea, dă-i speranțe, aruncă o rază de lumină în universul ei limitat. Contabilii șefi sînt foarte sensibili la situația nepoatelor, ți-o spune un om care a verificat chestia asta pe pielea lui.

A doua zi am verificat, din pură curiozitate : are sau n-are contabilul meu șef vreo nepoată ? Avea patru. Drept pentru care l-am reclamat, în scris, către director. De ce ? Una dintre ele își făcuse formele de plecare definitivă.

În arena unui circ fără public. Maestrul (cu frac și joben) dă lecții Învățăcelului (în costum de arlechin). Acesta din urmă se află în fața instalației de mers pe sîrmă.

MAESTRUL : Ce lecție avem pentru azi ?

ÎNVĂȚACEFUL : Lecția a cincea. Mersul pe sîrmă.

MAESTRUL : Dă-i drumul.

ÎNVĂȚACEFUL (înfiorat) : Maestre, mi-e frică.

MAESTRUL : Frică ? ! Nu cunosc acest cuvînt.

ÎNVĂȚACEFUL (face primul pas și se sperie) : Dar de ce trebuie să învăț să merg pe sîrmă ? Am învățat dresura, trapezul, iluzionismul și fachirismul. Pentru ce-mi trebuie și mersul pe sîrmă ? Explicați-mi.

MAESTRUL (cu răbdarea lui de fier) : Bine, dragul meu, am să-ți explic. Nimic nu se poate obține de la tine fără explicații. Mersul pe sîrmă este una dintre cele mai elementare necesități ale vieții. Ca aerul, ca apa, ca pîinea prăjită, ca mersul pe jos, ca vitaminele. A ști să mergi pe sîrmă e ca și cum ai avea o mîină în plus. Ca să nu lungim vorba, îți voi da un exemplu.

ÎNVĂȚACEFUL : Da, prefer un exemplu. Ca de obicei.

MAESTRUL : Metoda mea — o știi foarte bine — se bazează pe exemple și demonstrații practice. Teoria, dragul meu, e bună în școală. În viață, nu face două parale. De pildă, vrei să cumperi un cal. Cum afli dacă un cal e tînăr sau bătrîn ? Teoretic, te uiți în documentele lui. Dar dacă nu le are ? Sau sînt false ?

ÎNVĂȚACEFUL : Îl cauți în gură.

MAESTRUL : Exact. Îl cauți în gură și-i numeri dinții.
(Aiuristic.) Cîți dinți îi lipsesc, atîția ani are.

INVĂȚĂCELUL (năuc) : Și dacă nu mai are nici un dinte ?

MAESTRUL (derutat) : Înseamnă că... e mai presus de orice vîrstă... Că trăiește în, plus... Sau vrei să cumperi un copac viu și te interesează ce vîrstă are. Cum procedezi ?

INVĂȚĂCELUL : Îi numeri cercurile.

MAESTRUL : Sigur că da. Teoretic, așa e. Dar cum procedezi practic ? Tai copacul, îi numeri cercurile și, dacă-ți convine, îl cumperi. Dacă nu, nu.

INVĂȚĂCELUL (plictisit) : Maestre, să trecem la lecția propriu-zisă. Exemplele acestea îmi sînt suficiente.

MAESTRUL : Un moment, dragul meu. Acum o să-ți dau un exemplu în privința necesității mersului pe sîrmă. Mă ascuți ?

INVĂȚĂCELUL : Vă rog.

MAESTRUL : Un exemplu rupt din viață, concret, palpabil. Să zicem că un prieten de-al dumitale oarecare... Butușină, să-i zicem...

INVĂȚĂCELUL : N-am un asemenea prieten.

MAESTRUL : Nu contează. Am luat un exemplu fictiv. Un exemplu posibil (Nervos.) Și nu mă întrerupe ! (Învățăcelul se sperie.) Acest Butușină a făcut o crimă. N-are importanță ce fel de crimă : premeditată sau nepremeditată, abominabilă sau normală. Din această cauză, el este pus în discuție pentru a se lua o hotărîre. Adică dacă să i se taie capul sau nu. Urcă sus !

INVĂȚĂCELUL (surprins) : Poftim ?

MAESTRUL : Am spus să te urci pe podium și să fii gata pentru exercițiul practic.

INVĂȚĂCELUL (urcă pe podiumul instalației) : Sînt gata.

MAESTRUL : Deci, se pune problema ce pedeapsă să i se dea individului.

INVĂȚĂCELUL : Lui Butușină.

MAESTRUL : Exact. Unul zice să i se ia capul, altul zice să nu i se ia capul. Fiecare cu părerea lui. Vine și rindul tău. Cînd ți se dă cuvîntul, te afli acolo unde te afli acum, adică la capătul sîrmei.

Și zici : „Stimați prieteni !” Sau : „Stimați colegi !”.
Sau cum dorești. După care tușești și faci primul pas.
Fă primul pas !

INVĂȚĂCELUL (face primul pas pe sîrmă, cu picioarele tremurînde) : Am făcut.

MAESTRUL : Perfect. Și continui : „Sigur, colegul și prietenul nostru Butușină a greșit săvîrșind această crimă”. Deci, ai mai făcut un pas. Fă pasul !

INVĂȚĂCELUL : L-am făcut.

MAESTRUL : După care, te gîndești și zici în sinea ta :
„Butușină e prietenul meu. Oare, în caz că eu aș săvîrși o crimă... sau o simplă găinărie... el nu m-ar ajuta pe mine ? !” Și zici cu glas tare : „Totuși, să ne mai gîndim. Să ne gîndim la faptul că Butușină e și el om.” Și mai faci un pas. Ca să cîștigi timp.
Fă pasul !

INVĂȚĂCELUL : L-am făcut.

MAESTRUL : După care mergi și mai departe și strigi :
„Om ! Ce minunat sună acest cuvînt !”

INVĂȚĂCELUL : Deci, mai fac un pas.

MAESTRUL : Nu. Nu mai faci nici un pas. Te uiți pe figurile celorlalți, ca să vezi ce părere au despre părerea ta.

INVĂȚĂCELUL : Și dacă nu se vede nimic ?

MAESTRUL : Faci încă un pas și zici : „Și ce dacă e om ? Asta îi dă dreptul să facă cè-a făcut ?”

INVĂȚĂCELUL : Exact.

MAESTRUL : „Tocmai că e om nu trebuie să...” Și așa mai departe.

INVĂȚĂCELUL : Am înțeles. Fac încă un pas.

MAESTRUL : Nu. Te uiți în sală și faci din nou o lec-tură pe chipul celorlalți. Dacă vezi că e bine, îl faci. Dacă nu, nu.

INVĂȚĂCELUL : Și ?

MAESTRUL : Un moment. Să presupunem că intervine un element neprevăzut : fîți aduci aminte că ai o datorie de două mii de lei la Butușină. Sau de cinci mii de lei. Ce faci dacă i se ia capul ? Îi înapoiezi banii soției lui sau te faci că habar n-ai de datoria respectivă ?

INVĂȚĂCELUL : Nu știu. Ce mă sfătuiți ?

MAESTRUL : Mai faci un pas.

INVĂȚĂCELUL : Și ce zic ?

MAESTRUL : Nu zici nimic. Te întrebi : „Oare dacă Butușină va fi iertat de pedeapsă datorită intervenției mele, mă va ierta el, la rîndul lui, de datoria respectivă ?”

INVĂȚĂCELUL : Să presupunem că da.

MAESTRUL : Și atunci ce faci ? Îl salvezi ?

INVĂȚĂCELUL : N-am încotro.

MAESTRUL : De acord, dar cum procedezi ca să-i obții achitarea ?

INVĂȚĂCELUL : Fac un pas hotărît și zic că e nevinovat, am fost martor ocular, era în legitimă apărare.

MAESTRUL : Nu ține. Probele sînt irefutabile.

INVĂȚĂCELUL : Ridic o mîină și arăt spre el : „E încă tînăr, are viitorul în față, resursele lui fizice și intelectuale nu sînt nici pe sfert cheltuite, societatea le-ar putea folosi cu folos !” Sau : „Uitați ce soție ideală are și ce copii reușiți ! Vor rămîne orfani, fără un sprijin și o îndrumare părintească !”

MAESTRUL : Ești pe-aproape. Insistă.

INVĂȚĂCELUL : Fac încă un pas ?

MAESTRUL : Poți să faci chiar doi. Și să strigi cît te ține gura. Hai ! Strigă !

INVĂȚĂCELUL (urlă) : „Fraților ! Străbunii noștri ziceau : Erare humanum est ! Adică numai cine nu face nu greșește... (Patetic). Să-l iertăm pe Butușină și să-l ajutăm să nu mai greșască în vecii vecilor, cu gîndul sau cu fapta, cu stînga sau cu dreapta ! Să fim lîngă el, inimă lîngă inimă, suflet lîngă suflet, să-l luăm de mîină ca pe un orb, arătîndu-i drumul cel drept, drumul salvării, al bine-lui cu B mare și al iubirii cu I mare”.

MAESTRUL (încîntat) : Acum poți să verși chiar și o lacrimă.

INVĂȚĂCELUL (plîngînd) : „Fraților ! Dragii mei ! Iată ce m-am gîndit : să-l iau pe propria mea răspundere pentru tot restul vieții sale. Să răspund pentru faptele sale ca pentru faptele mele, pentru cugetul lui ca pentru cugetul meu ! De va mai greși el, eu voi fi vinovat, pe mine să mă loviți ! De va fi din

nou om, pe mine să mă răsplătiți. Nu cu mult... Cer puțin : un zîmbet, o privire curată... (Pauză). Vă mulțumesc, prieteni. Vă mulțumesc."

MAESTRUL : Cu alte cuvinte, te obligi să-l iei în circă. Gindește-te bine.

INVĂȚĂCELUL : Da... În sensul că...

MAESTRUL : Nu e vorba de nici un sens. Îi iei în circă la modul cel mai propriu și pînă la capăt. Hotărăște-te. Îl iei ?

INVĂȚĂCELUL : Păi, ce să fac ? Îl iau.

MAESTRUL : Perfect. De altfel, nu mai ai decît trei pași de făcut. (Se urcă pe sîrmă și se cațără pe umerii Învățăcelului).

INVĂȚĂCELUL (îngrozit) : Ce faceți, maestre ? Era vorba să-l iau în circă pe Butușină, nu pe dumneavoastră ? !

MAESTRUL : Păi, acum eu sînt Butușină. Nu joc eu rolul lui ? Du-mă în circă. Hai, pornește ! Fă ultimii pași. (Învățăcelul face un pas cu Maestrul în circă ; șovăie, se clatină și cade. Maestrul se ridică, gemînd de durerea resimțită la unul dintre genunchi). Ce-ai făcut, nenorocitul ? Împiedicatul !

INVĂȚĂCELUL (se ridică cu greu, se resimte și el) : Mii de scuze, maestre. Dar ce să fac dacă sînteți așa de... Mă refer la Butușină, desigur... Vedeți și dumneavoastră cît e de gras. (Enervat). Bagă în el ca un disperat, mănîncă de crapă, bea ca un bivol... M-a dezechilibrat...

MAESTRUL (nervos) : Nu mă interesează ! Tu singur te-ai oferit să-l duci în circă. Nu te-a obligat nimeni. Idiotule !

INVĂȚĂCELUL : Maestre, trebuie să recunoașteți, totuși, că știu să cad și să amortizez. Am aterizat aproape în picioare...

MAESTRUL : Asta mai lipsea, să-mi rupi șira spinării, să mă lași invalid. Gata, luăm totul de la început !
Sus pe sîrmă !

INVĂȚĂCELUL : Nu lăsăm pe mîine ?

MAESTRUL : Nu lăsăm nimic ! Repetiția e cheia victoriei.

ÎNVĂȚĂCELUL (încearcă să câștige timp) : Cu excepția artei, bineînțeles. În artă, dacă te repeți...

MAESTRUL : Hai, sus ! Sus ! (Îi dă un imbold) La muncă ! Nici un succes fără muncă, nici o muncă fără succes. (Învățăcelul urcă pe instalație). Încordează-te, concentrează-te, capacitează-te ! Hai ! Un pas ! Bravo ! Încă un pas ! Bravo ! Al treilea ! Bravo, acum stai !

ÎNVĂȚĂCELUL : De ce ?

MAESTRUL : De ce ? Pentru că acum trebuie să-l iei în cârcă pe Butușină. (Se urcă pe instalație și se cațără în circa Învățăcelului) A fost ideea ta. Du-o pînă la capăt. Hai ! (Învățăcelul face un pas) Hai ! Curaj ! (În rolul celuiilalt) „Prietenii, colegii și tovarășii ! Sigur că e greu și riscant. Dar ce frumos ! Ce nobil e să-ți ajuți aproapele să revină pe calea cea dreaptă... (Transpus și fanatic) Însuși Isus a zis : voi lăsa cele nouăzeci și nouă de oi cuminiți ca s-o aduc înapoi pe cea rătăcită... Însuși Aristotel a zis : homo homini ! Însuși Marx și Hegel, ca să nu mai vorbim de Nietzsche. Toți au pledat în favoarea omului. Gorki clama : Omul, o, omul ! Însuși Căpone a stors lacrimile juriului, proclamînd : «întîii sîntem oameni și pe urmă restul...»“

ÎNVĂȚĂCELUL (emoționat) : Maestre, mai am un singur pas ! (Momentul e dramatic, sudoarea curge de pe ei șiroaie).

MAESTRUL (în transă) : „...care dintre voi e fără prihană să ridice piatra și să mă lovească... sau scaunul electric și să mă ardă de viu ! (Strigă) Karamazov se țira ca un șarpe și cerșea : lăsați-mi păcatul... Nu-mi luați vina... Vreau să fiu vinovat... (Prăbușit) Toți sîntem vinovați...”

ÎNVĂȚĂCELUL (face ultimul pas) : Maestre ! (Desfigurat de bucurie) Am ajuns ! Butușină e salvat ! (Face un gest exuberant și Maestrul cade din nou la pămînt).

MAESTRUL (nu ia în seamă căderea, e prea fericit de izbîndă) : Bravo ! Am fost magnifici ! Tu, ca execuție tehnică, eu, ca execuție ideatică. Totul a fost strălucit. Sînt mulțumit de dumneata. Strădania mea a fost răsplătită. (Se pregătește de plecare) Mîine avem ultima lecție : saltul mortal. Și pe urmă, gata, îți dau drumul în viață. (Plecînd) Cu bine, dragul meu. Cu bine.

Într-o noapte, înarmat cu o rangă și cu un cuțit de bucătărie, m-am plimbat pînă dimineța pe stradă, pîndindu-l pe individul abominabil care îmi zgîria mașina. De fapt, de ce spun că mi-o zgîria. Individul respectiv se iscălea cu nerușinare (bineînțeles, indescifrabil) pe capota Daciei mele sau îmi trimitea diferite mesaje scrise cu un cui pe cele patru portiere, ca, de pildă : „netalentatule, lasă-te de scris !“, „ultima ta piesă e o catastrofă !“ etc. Dar individul n-a apărut. Noaptea următoare am stat de veghe în balcon, mascat de o perdea de rufe puse la uscat și înarmat cu pușca de vînătoare.

Investigațiile mele nu au rămas fără rezultat. După șaptesprezece nopți de pîndă am prins răufăcătorul asupra faptului. L-am lăsat să-și scrie mesajul în tihnă, după care i-am pus mîna în beregată.

— Bestie, am urlat, pînă aici ți-a fost ! Te distrug !

Răufăcătorul, laș peste măsură, a îngenunchiat, cerîndu-mi iertare :

— Nu mă omorî, am doi copii, doi nepoți și o mamă paralizată.

L-am luat de guler și l-am dus la lumină, voiam să văd cum arată la față această ființă care nu-și merită numele de om. Stupoare : respectivul nu era altcineva decît vecinul meu de apartament, pensionar în vîrstă de peste șaptezeci de ani, cu care întrețineam relații dintre cele mai amicale.

— Vasăzică, dumneata ești individul ? ! am întrebat eu, cu glasul sugrumat de furie și uimire.

— Eu sînt, a răspuns vecinul, cu lacrimile curg ndu-i pe obraji.

— Dar de ce ? am urlat eu. De ce ? De ce ?

Ne-am așezat pe scările blocului  i l-am ascultat. Vorbea convingător  i curgător.

— Vă urăsc, a răspuns el,  i bine a i făcut că m-a i întrebat de ce. Vă urăsc pentru că s nte i egoist. Pentru că nu vă g ndi i dec t la opera dumneavoastră. Pentru că nu vă g ndi i dec t la gloria dumneavoastră. La s rmanii debutan i nu vă g ndi i, nu-i ajuta i să se lanseze,  i lăsați să moară anonimi, fără o vorbă bună, fără un sfat, fără o încurajare. Ie ind la pensie  i av nd foarte mult timp liber m-am apucat să scriu povestea vieții mele, un roman în trei volume, de nouă sute de pagini. Eu, după cum  ti i, am fost inspector financiar  i, în decursul a patruzeci  i cinci de ani de activitate, am cunoscut diferite persoane : contribuabili, debitori, creditori, evaziوني ti fiscali, contravenien i etc. Toate aceste ființe au fost descrise în opera mea până la ultima centim . M-am dus cu el la diferite edituri  i toate mi l-au respins sub diferite pretexte, la ultima fiind sfătuit să-l public la Editura Finan elor, pentru ca apoi să aflu că o astfel de editură nu există. Am transformat romanul în scenariu de film. Mi-a fost respins. L-am transformat în piesă de teatru. Mi-a fost respinsă. L-am transformat în poem, în baladă, în fabulă, în text de muzică u oar . Nimic. E ec după e ec.

— Deci acesta este motivul pentru care îmi zg riai ma ina ? am întrebat eu, cople it.

— Da. Am hot r it să mă răzbun pe toți scri torii consacra i.  i cum dumneavoastră îmi era i cel mai la  ndemin ...

— Dar de ce nu ai venit la mine cu manuscrisul ?  i-a  fi dat diferite sfaturi folositoare.

— Sînt timid. De i am împlinit o vîrstă oarecum înaintată, sînt timid.

— Dă-mi manuscrisul.

— Ultima variantă ? Epigrama ?

— Da.

Mi-a dat-o pe loc. O avea în buzunar.

— Mi-o trimiteți la „Urzica“, cu o recomandare ? Mă ajutați să debutez ?

Am trimis-o chiar a doua zi.

De atunci au trecut mai bine de șase luni și bestiiile de redactori nu mi-au dat nici un răspuns. Ba, mai mult, când le telefonez, se ascund.

Ieri noapte l-am surprins pe autor în imediata apropiere a mașinii mele, înarmat cu o sticlă de benzină și un chibrit. Ce mă fac ?

Gore și-a pîndit șeful o jumătate de zi pînă cînd l-a prins singur, avea ceva să-i spună între patru ochi.

— Șefule, te rog să mă ajuți într-o problemă sensibilă, e o chestiune de inimă. Trebuie să mă duc s-o ajut pe mama să taie porcul. E bătrînă, nu se descurcă singură.

— Am înțeles, a zis șeful. Vrei să te învoiesc pentru două zile. Du-te, dar adă și tu o bucată de șorici.

— Aduc, bineînțeles, pentru că mama, săraca, pentru mine îl crește. Ea nu are voie carne, se ține mai mult cu supe și ceaiuri.

Gore s-a suit în mașină și a plecat val-vîrtej spre comuna sa natală, care e la doi pași de București, dacă apeși bine pe accelerație ești acolo în trei sferturi de ceas. Pe drum, adică exact pe șoseaua Giurgiului, cînd trecea prin fața unui C.E.C. și-a dat seama că a uitat să ia niște bani la el ca să-i lase bătrînei, dar n-avea rost să se mai întoarcă acasă după libret, o întoarcere din drum ar fi putut să-i poarte ghinion.

Ajunghînd în satul părintesc, Gore își mai aduse, de asemenea, aminte cît de mult insistase maică-sa pe lîngă răposatul taică-su să-l dea la școală și apoi la facultate, cu cîtă duioșie îl ducea ea la gară cînd era elev și student etc. Pe ulița copilăriei treceau bărbați și femei care îl cunoșteau de copil și care îl salutau, iar el le răspundea cu emoție. Ce plăcut e să te întorci acasă ! Ajunghînd la casa părintească intră în curte și apoi bătu la ușă. Nu-i răspunse nimeni. Împinse ușa cu umărul și apoi intră

înăuntru. În cele două încăperi, care miroseau a levăn-
țică și gutui, ca pe vremea copilăriei, nu se afla nimeni.
Ieși afară și strigă spre o vecină :

— Marie, nu știi tu unde e plecată mama ?

— E plecată la spital.

— Dar ce s-a întâmplat ?

— Păi, ieri dimineață i-a venit așa, o amețală, am
dus-o eu la dispensar și doctorul a zis că e ceva cu inima
și a trimis-o la spital.

— Și pe mine de ce nu m-a anunțat nimeni ?

— Păi doctorul a sunat la dumneavoastră și i-a zis
cineva că v-ați schimbat numărul de telefon de un an
de zile.

Gore îi întoarse spatele vecinei și se plimbă prin
curte îngândurat. Cum de putuse uita să-i lase bătrinei
noul lui număr de telefon, când doar cu șase luni' de zile
în urmă trecuse pe la ea într-o vizită (ce-i drept scurtă,
pentru că era cu un grup de prieteni, cu care se ducea la
pescuit), de ce nu-i scrisese măcar o carte poștală ? Tre-
buie să afle imediat de la doctor la ce spital e internată și
să-i facă o vizită, eventual să-i ducă niște compot, niște
aspirine...

Dar, pînă atunci, Gore își suflecă minecile și se apucă
să taie porcul.

Păruș — vechi amic, băiat simpatic și săritor, cu o inimă de aur, încrezător în oameni, puțin chel și puțin gras, burlac — îmi dă telefon, într-o dimineață, aproape plângînd.

— Dragul meu, te rog să-mi dai un sfat, ești de me-serie, te știe tot orașul că gemi de atîta înțelepciune, mi s-a spus să apelez la tine cu încredere.

— Despre ce-i vorba, spune cît mai repede, mă gră-besc.

— Dragă, tu știi că eu, ca burlac, mănînc la prînz la o pensiune. Dimineața și seara mă mulțumesc cu un iaurt sau un ceai. Anul acesta mi-a venit ideea să-mi fac conserve pentru iarnă. Mai precis, să-mi pun niște gogoșari, gogoșarii sînt slăbiciunea mea. M-am dus la piață și mi-am cumpărat două sacoșe pline cu aceste legume superbe și două borcane goale. Am cumpărat și o carte de bucate. În cartea respectivă scria despre toate, în afară de cum se pun gogoșarii la murat. Atunci am dat telefon prietenului meu Didi, care este un bucătar desăvîrșit. Mi-a zis că curăț gogoșarii de semințe și să bag în ei varză tocată, cîteva boabe de piper, să mai pun în go-goșari morcôv ras, țelină rasă, gutui rase, muștar și sare, după gust. Ca să verific rețeta, am dat telefon unei alte colege, care mi-a zis că mai trebuie ceva : ceapă tocată, usturoi pisat, bucățele de praz și măslîne verzi. „Bine, am întrebato eu, dar unde să încapă atîtea într-un biet gogoșar“. „Dacă împingi bine, încapă“. După care o altă

colegă m-a sfătuit să pun gogoşarii într-o oală mare şi să-i fierb pînă dau în clocot.

— Şi ce-a ieşit ? întreb eu, realmente curios.

— O pastă scîrboasă, pe care n-ar fi mîncat-o, cred, nici un naufragiat aflat singur pe o insulă de un an de zile. Te întreb acum pe tine : e posibil ca nişte colegi şi colege să-şi bată joc de mine în halul ăsta ? Să mă umilească în asemenea măsură ? Ştiau că nu mă pricep, dar trebuia să mă facă de rîs ?

— Şi ? Ai renunţat la gogoşari ?

— Cum o să renunţ ? ! M-am dus la Obor şi am cumpărat alte două sacoşe. De astă dată nu i-am pus singur, de capul meu, mi-a sărit cineva în ajutor, o specialistă.

— Adică cine ?

— Vasilica, dactilografa şefului. Mi-a zis că-mi pune ea nişte gogoşari de-o să mă ling pe deşte.

— Şi ?

— Mi i-a pus. Pe urmă, m-a trimis să cumpăr prune şi mi-a făcut magiun. Pe urmă, m-a trimis să cumpăr gogonele şi mi-a umplut două borcane mari cît nişte cisterne. Mi-a pus şi o putină cu varză. Mi-a făcut şi zacuscă, plus nişte ardei capia în oţet. „Dragă Vasilica, i-am zis, dar cînd o să mănînc eu atîtea murături ? ! Eu nu vroiam decît pentru poftă şi musafiri“. „Nu-ţi face griji, mi-a răspuns ea, te ajut şi eu“. Ce să înţeleg din asta ?

— Nu ştiu.

— Mai ales că, de atunci, au trecut două luni şi ea vine la mine zilnic pentru diferite treburi. Ieri, a comis un gest care m-a nedumerit profund : şi-a adus cămaşa de noapte şi şi-a pus-o sub pernă, în patul meu, alături de perna mea. După care s-a apucat de făcut bulion. Vreau să te întreb : ce-mi trebuie mie bulion ? Eu nu gătesc, cu nu...

Am fost, adesea, întrebat de către cititori de unde îmi procur cazurile, întâmplările și tipurile din modeștele mele lucrări beletristice. Bineînțeles, din viață, am răspuns eu, de fiecare dată. Din viață, din viață — s-a insistat cu întrebarea — dar cum ?

— Ei, aici e aici ! Toți cititorii de bună-credință vor fi dispuși să-și închipuie că, dis-de-dimineață și pînă noaptea tîrziu, bat străzile, alerg prin piețe, trenuri, avioane, circiumi, instituții de tot felul, pentru a cunoaște oameni și întâmplări ; cu alte cuvinte, pentru a mă întîlni cu Viața. Nimic mai neadevărat, din păcate. Sînt un leneș fără pereche : mă scol pe la zece, citesc ziarele pînă pe la unșpe, cînd iau micul dejun, dau cîteva telefoane fără importanță, după care trag un pușor de somn de o oră și jumătate. Mănînc de prînz pe la ora patru, după care fac o lectură lejeră și mai ațipesc un pic. Seara, dacă nu e nimic interesant la TV (și nu e), pierd vremea cu cîte un amic care, la fel ca și mine, n-are ce face ; jucăm o tablă, un șah, un șaizeci și șase, bem cafeluțe etc. Seara, tîrziu, mîzgălesc o pagină-două, după care mă cuprinde un somn adînc și fără vise. Am citit și eu în diferite cărți, almanahuri și reviste despre unii scriitori devorați de patima scrisului, robi pe viață ai condeiului sau pixului, care se scoală la două noaptea și scriu cîte douăsprezece ore în șir, pînă le dă singele pe nas, și care, apoi, citesc și cercetează documente încă zece ore, rămînîndu-le timp și pentru o zbenguială cu un nepoțel bucălat și blond în

parcul de vizavi. Toată admirația mea, domnilor, le zic, dar eu nu sînt în stare de așa ceva, pentru mine scrisul nu e decît o plăcere ca oricare alta : cum e țigara, cafeluța, plimbarea de seară sau piinea prăjită.

Dar să revenim la materialul de viață pe care-l folosesc în insignifiantele mele lucrări literare (fie proză, fie teatru). V-am spus că mi-e lene să ies din casă. Și, atunci, de unde îl iau ? Inventez ? Nici vorbă. Am găsit un sistem mult mai avantajos : cumpăr. De la cine ? Oho ! Am o sumedenie de furnizori. A fost suficient să-i dau administratorului de bloc suma de 50 de lei și o vodcă mare pentru cazul blondei de la etajul doi (tipa divorța pentru a treia oară pe motivul că soțul se gîdila atunci cînd ea rîdea din te miri ce) pentru ca individul să-mi aducă la fiecare trei zile o întîmplare proaspătă și mustind de viață și haz. Administratorul i-a vîndut pontul unui nepot care bătea cîrciumile și care, la rîndul lui, venea chiar cu cîte două, trei cazuri și întîmplări pe zi (firește, contra cost). Acesta, la rîndul lui, s-a destăinuit altor colegi și cunoscuți, astfel că, la ora actuală, dispun de subiecte pentru cel puțin cincizeci de schițe, povestiri, piese de teatru sau scenete. Au fost cazuri cînd am cedat confrăților aflați în impas întîmplări ce le-au servit la realizarea unor opere de pe urma cărora s-au ales cu o cantitate importantă de glorie și bani. Firește, la un preț avantajos pentru ei, uneori chiar și pe credit.

Recent, m-a vizitat un furnizor de cazuri oarecum ieșit din comun. Era un avocat pensionar care mi-a mărturisit cu sinceritate situația financiară precară în care se află.

— Ca pensionar — mi-a zis el, aprinzîndu-și o țigară „Carpați“, semn sigur al precarității situației sale materiale — primesc o pensie. Dar, la rîndul meu, dau și eu o pensie.

— Alimentară ?

— Firește. O clientă pe care am divorțat-o în două rînduri — escroacă notorie — m-a ademenit într-o seară la ea acasă, m-a servit cu niște alcool amestecat cu tran-chilizante, eu am adormit pe canapea, iar ea m-a dezbrăcat și m-a dus în dormitor. Dimineața, a venit femeia de

serviciu să-i aducă laptele, aceasta m-a văzut în timp ce mă duceam spre baie ținându-mă de pereți și așa mai departe. Am pierdut procesul, deși m-au apărat cei mai pricepuți și distinși colegi și deși diferența de vîrstă dintre mine și reclamantă era zdrobitoare : ea douăzeci și nouă de ani, eu șaiszeci și nouă.

— Și cu ce pot să-ți fiu eu dumitale de ajutor ?

— Nu dumneata trebuie să mă ajuți pe mine, ci invers.

— Adică ?

— Dumneata cum ești categorisit, la ora actuală, ca scriitor ? Excelent, bun sau mediocru ?

— Ultima oară, un oarecare critic m-a numit „cunoscutul umorist“.

— „Cunoscutul“ ? ! Cam puțin. Vrei să te fac „notabil“ ?

— Cum adică „notabil“ ?

— Adică, pe viitor, să se spună despre dumneata că ești scriitor notabil. Te-ar avantaja ?

— Da — zic, după circa trei clipe de gîndire — cred că m-ar avantaja. Asta ar însemna ca întreaga critică literară să ia, vrînd-nevrînd, notă de mine.

— Exact. Fii atent, am să-ți dau niște subiecte extraordinare, cu care ai să le rupi gura la toți. Toate sînt smulse direct din viață, unicate. Trei sute bucata.

Suma era cam aspră. I-am zis că, pînă acum, găsisem la cincizeci de lei cu ghiotura. Uneori, chiar și cu douăzeci și cinci.

— Dumneata nu înțelegi că ce-ți dau eu sînt unicate ? ! a strigat avocatul pensionar, nervos. O să-i umilești pe toți confrății, toți se vor zgîria pe obraji de invidie.

— Bine, zic, dă-mi primul subiect, de probă.

— Banii ! ordonă el, întinzînd mîna.

— Păi așa, pe nèvè ? !

— Dacă-ți convine. Nu lucrez decît cu plata anticipat. Nu risc să-mi răcesc gura de pomană.

Am scos trei bancnote de cîte o sută și i le-am dat. Le țineam pentru un cadou de ziua nevestei. O să-i dau doar un pupic dulce după ureche, să zică mersi.

— Ascult.

— Cazul pe care ți-l spun s-a judecat acum o săptămână la tribunalul sectorului șapte, a ținut trei zile și-a făcut sala întreagă să plîngă în hohote. El, douăzeci și unu de ani, măcelar, ea, nouăsprezece, picoliță. Copilăriseră împreună, erau vecini, părinții la fel, au hotărît să se logodească, apoi să se căsătorească, nunta urmînd să aibă loc de lăsată secului. Într-o zi, tatăl fetei își lasă mașina (un „Mercedes“ pe motorină) în fața casei, n-o duce în garaj (era grăbit) și, cînd iese afară, ca să plece din nou în oraș, după treburi, găsește cîinele vecinului, adică al familiei băiatului, urînd pe una din roțile mașinii. Tipul îi dă cîinelui un șut în burtă, cîinele începe să schelălăie, iese la poartă stăpînul lui și întreabă : „Ce-ai avut, mă, cu cîinele meu, de ce dăduși în el ?“ „Păi, zice, de-aia, că urinează pe mașina mea, și n-am dat un sfert de milion pe ea ca să mi-o spurce javra ta“, după care, din una-alta, au trecut la înjurături de mamă, la palme și la pumni, de a trebuit să-i despartă alți vecini, care s-au mirat : „Ce dracu', mă, din ce vă luarăți ?“

Bineînțeles, logodna a fost ruptă, iar nunta anulată. Copiii, însă, continuînd să se iubească, prea puțin le-a păsat lor de cearta părintească, îi durea în cot, au băgat actele și s-au dus la Ofițerul Stării Civile să facă formalitățile pe ascuns. Numai că, cei doi părinți au aflat, au venit la Primărie „le-au rupt tinerilor actul în bucățele, le-au aplicat cîteva palme și sictiruri, după care au început să se ocărăască între ei, fiecare promițîndu-i celuilalt să-l dea în judecată, ceea ce s-a și întîmplat. Între timp, tinerii ce-au făcut ? Băiatul nu i-a zis nimic fetei, s-a dus la el la măcelărie, a luat cuțitul cu care tranșa carnea și și l-a înfipt în inimă. Ea, avînd un sumbru presentiment, a fugit să-l caute și, găsindu-l mort, a înghițit verde de Paris (avea sticluța cu ea, în poșetă). Peste trei zile i-au înmormîntat în același sicriu. O tragedie groaznică.

— Într-adevăr, am exclamat eu, înmărmurit de uimire și oroare. Crîncenă chestie !

Și, în aceeași seară, am scris o povestire cu subiectul respectiv, pe care o prestigioasă revistă semiculturală

a și publicat-o imediat. În zilele următoare am primit mai multe telefoane de felicitare de la cunoscuți.

— Dom-le, e autentică ? mă întrebau.

— Da' dom-le, le răspundeam, autentică sută la sută.

— Bravo ! E grozavă !

Peste câteva zile, avocatul pensionar a venit din nou cu un subiect trăznet, tot unicat, tot rupt din viață : un tânăr ofițer de infanterie, venit mai devreme de la manevre, în urma unei sesizări, își acuză soția de infidelitate, aceasta nu are argumente convingătoare întru apărarea sa, drept pentru care el o strânge de gât. Trei sute, plata pe loc. Peste alte câteva zile, alt subiect : doi frați gemeni, marinari, pierduți unul de altul de când erau mici, eșuează fiecare cu vasul lui în Pacific, se salvează pe o insulă pustie, aici își dau seama că sînt frați, lacrimi de bucurie etc. Două sute cincizeci de lei și un chil de mălai superior. Alt subiect-bombă : un vînzător de Aprozar adună ban cu ban din mica lui lefșoară și cumpără trei apartamente, pe care le dă ca zestre celor trei fete. Când ajunge la bătrînețe, vrea să tragă la una din fete, ca să aibă adăpost și îngrijire, dar aceasta nu-i primește. „Tată“, nu te supăra, dar soțul meu nu suportă persoană străină în casă, îi place să umble în pielea goală în orice sezon, n-am ce-i face“. Se duce la a doua — la fel : „Dragă tată, nu te supăra, dar o am deja pe soacră-mea la mine, mi-e suficient“. La a treia — la fel. După care, bătrînul moare, degerat, într-un parc public, spre indignarea tuturor celor care l-au cunoscut și prețuit.

Toate subiectele mi s-au potrivit mînușă, transcriindu-le pe hîrtie cu mare plăcere și măiestrie artistică. Dar nu mică mi-a fost mirarea citind, apoi, într-o revistă săptămînală specializată în urmărirea vigilentă a activității literare, o notă care se intitula : „Un plagiator notoriu“ și în care se demonstra că subiectele ultimelor mele povestiri erau furate, fără rușine, după unele piese ale cunoscutului englez Shakespeare.

A doua zi, l-am așteptat pe avocatul pensionar cu un picior de scaun în mînă, hotărît să-i sparg capul.

— Nenorocitele și escrocule, am urlat, din scriitor notoriu m-ai făcut plagiator notoriu ! Pretindeai că toate cazurile sînt unicate, în timp ce dumneata le furai din Shakespeare ! Secătură !

— Dom-le, mi-a zis el, fii calm. Toate cazurile sînt autentice, reale și unicate. Vino cu mine la tribunal, ca să te convingi. Vino, te rog..

M-am dus la tribunal, unde ne-a primit chiar grefierul șef. Acesta, binevoitor, mi-a pus în brațe un vraf de dosare pe care le-am răsfoit timp de opt ore. Într-adevăr, cazurile respective figurau acolo, negru pe alb, așa cum mi le povestise avocatul : și chestia cu măcelarul și picolița, și chestia cu infanteristul, și cea cu frații, și cea cu bătrînul rămas pe drumuri. Furnizorul meu lucrase cinștit, m-a obligat să-i cer scuze pentru insultă. Drept pentru care, venind, seara, spre casă, m-am întrebat, profund nedumerit : e posibil, oare, ca și eu, și Shakespeare, să avem aceeași sursă de inspirație și informație ? !

Un drum de munte. Doi bărbați — Umorist I și Umorist II, de vîrste și înfățișări diferite — urcă din greu, gîfîind. Apoi se opresc. Au ajuns la o răscruce. Momente de derută : nu știu încotro s-o apuce.

UMORIST I (așezîndu-se) : Ce-i asta ?

UMORIST II : O răscruce.

UMORIST I : Toată viața m-am ferit de răscruci ca de dracu'. Răscrucile te obligă să iei o decizie tranșantă. Ori dreapta, ori stînga. Nu există cale de mijloc. Nu se poate merge pe două drumuri deodată, așa cum nu se poate alerga după doi iepuri deodată.

UMORIST II : Pe această temă există o sumedenie de proverbe dintre cele mai înțelepte.

UMORIST I : De pildă ?

UMORIST II : „Nu se poate să fii, în același timp, gol pușcă, cu amanta în brațe, și cu sufletu-n rai“.

UMORIST I : Adică imposibilitatea de a te bucura de două posibilități deodată, ambele avantajoase.

UMORIST II : Exact.

UMORIST I : Trebuie să te mulțumești cu una singură.

UMORIST II : Da. Cu o singură alternativă. Ori laie, ori bălaie. Ori slută, ori mută. Ori suavă, ori puhavă. Ori brună, ori jună. Ori blondină, ori virgină.

UMORIST I : Da, e clar. Va trebui să alegem o variantă. Văd acolo niște indicatoare. Ce scrie pe ele ?

UMORIST II : Din experiența mea personală, nu e bine

să te iei niciodată după indicatoarele rutiere. Mă vei întreba de ce.

UMORIST I : Da, de ce ?

UMORIST II : Pentru că drumurile noastre colcăie de indivizi perfizi, cinici, sau înzestrați cu simțul umorului, care se țin de farse. De pildă, anul trecut, un văr de-al meu plecase spre o localitate care se numește Angelești, unde avea o rudă de gradul doi. La puțin timp după ieșirea din București, s-a uitat pe un indicator, dar, fiind noapte, iar indicatorul puțin șters și murdar, n-a înțeles ce scrie pe plăcuță. Totuși, se ia după indicator și merge mai departe. Merge, merge și se trezește la frontieră, unde-l opresc grănicerii. „Dom-le, pașaportul dumitale”. „Păi, care pașaport, că eu nu vreau să ies din țară, eu mă duc la o rudă de gradul doi, care se află aici, în țară, la Angelești”. „Dom-le, zise grănicerul, păi drumul pe care ai apucat dumneata nu duce la Angelești, duce la Los Angeles. Ai luat-o greșit, nu te-ai uitat bine pe indicator”. Într-adevăr, tipul se întoarce, se uită pe indicator și vede că cineva, un individ răuvoitor, ștersese ultimele două litere. În loc de Angelești, era Angeles. Înțelege ? Sint indivizi care circulă pe drumurile publice anume ca să creeze confuzii.

UMORIST I : Totuși, ia vezi ce scrie pe indicatoarele acelea. Tè rog.

UMORIST II (se duce și citește) : Pe unul scrie așa : „Toate potecile mele duc direct spre «Trei surcele»”. Sint două versuri cu rimă.

UMORIST I : Ce înseamnă „Trei surcele” ? E vorba de celebra cabană turistică ?

UMORIST II : Probabil.

UMORIST I : Ce scrie pe celălalt indicator ?

UMORIST II : „Dreapta de vei ține, ai s-ajungi la mine”.

UMORIST I : Adică la dracu' ? !

UMORIST II : Probabil.

UMORIST I : E clar, au apărut și pe-aici indivizi cu simțul umorului. Adică umoriștii amatori. Nu înțeleg de ce nu-i împușcă nimeni. Nu mergem mai de-

- parte pînă nu știm exact unde ne duce drumul.
- UMORIST II : Mai e un indicator. Vrei să-ți spun ce scrie pe el ?
- UMORIST I : Tot în versuri ?
- UMORIST II : Tot.
- UMORIST I : Atunci e scris de un român. Românul s-a născut cu pixul în mină.
- UMORIST II : Scrie așa : „Dracu te-a pus / De-ai mers în sus ? / Mergi tot în jos / cu pasul gros. / Mergi tot la vale / Dar nu agale, / Ci te prăvale, / Cu oile tale / Ce plîng cu jale...” Mai citesc ?
- UMORIST I : Nu. E „Miorița”, în penultima variantă, compusă de un cioban proprietar de ARO pe motorină. Trebuie să așteptăm un călător care să ne dea o indicație sigură și sobră, fără metafore. Trebuie să pice și vreun prozator amator.
- UMORIST II : Întîrziem la congres.
- UMORIST I : Nu vor începe fără noi. Le trebuie jumătate plus unu. Eu fac parte din jumătate, tu ești plus unu.
- UMORIST II : Uite pe cineva. Un om de-al locului. (Apare băcița, femeie între trei vîrste, ardeleană, cu figură specifică) Bună ziua, dadă.
- BĂCIȚA (sceptică) : Apăi, noroc, măi tovarăși.
- UMORIST I : Fii amabilă și zi-ne și nouă dacă mai e mult pînă la cabana „Patru nuiete”.
- BĂCIȚA : Doi pași.
- UMORIST II : Fii mai exactă.
- BĂCIȚA : Două, trei ore. Aproximativ patru. Maximum cinci.
- UMORIST I : E clar. Lumea e plină de miștocari.
- UMORIST II : Dadă, noi sîntem umoriști.
- BĂCIȚA : Să fiți sănătoși.
- UMORIST II : Și mergem la cabana „Patru nuiete” pentru a participa la Congresul anual al rîsului. Sîntem delegați. Fără noi nu poate începe. Dînsul face parte din conducere, eu sînt votant. Nu știi o scurtătură ?
- UMORIST I : Una cît mai scurtă. Nu mai avem resurse fizice. (Către celălalt) Dă-i un pachet de țigări.
- UMORIST II : Fumezi ?

BĂCIȚA : Da, dar numai „Kent“, că tușesc. (Tușește)

UMORIST II : N-avem decît „Malboro“.

BĂCIȚA (ia pachetul) : Da, dar o să tușesc. (Tușește) Ve-deți, tușesc la „Malboro“.

UMORIST I : Dar la două pachete ? ! (Îi dă încă un pachet)

BĂCIȚA : La două se schimbă. Iau un „faringosept“ și-mi trece. (Își aprinde o țigară) Luați-o pe-acolo și-o țineți tot încolo. Și-ajungeți într-un sfert de ceas. Da' nu mai spuneți la nimeni, că e secret.

UMORIST II : Scurtătura nu e pentru turiști ?

BĂCIȚA : Nu. E pentru conducerea superioară a cabanei. Adică pentru administrator. Noroc bun. (Pleacă, fluierînd voioasă).

UMORIST I : Ai văzut cîtă șmecherie e în această neaoșă - ființă a locului ? ! Cum am servit-o, cum ne-a servit.

UMORIST II : Să mergem. Dacă nu sîntem la timp, nu mai candidăm la un loc în prezidiu sau în comisia de numărătoare.

UMORIST I : Da. Să mergem.

(Cei doi pleacă în direcția indicată de Băciță, dar se opresc, brusc și îngroziți).

UMORIST I : Ajutor !

UMORIST II : Help !

UMORIST I : Strigă pe franțuzește, timpitule ! Cine știe englezește în pustietatea asta ?

UMORIST II : Au secours !

UMORIST I : Ce s-a întîmplat ?

UMORIST II : Nu știu. Cred că sîntem deasupra unei prăpăstii.

UMORIST I : Și ce-i de făcut ?

UMORIST II : Agață-te de craca aceea.

UMORIST I : M-am agățat. Tu ce faci ?

UMORIST II : Mă agăț de picioarele tale. N-am altă soluție.

UMORIST I : Te-ai agățat ?

UMORIST II : M-am agățat. Te ții bine ?

UMORIST I : Da, mă țin bine.

UMORIST II : Ține-te neapărat bine. E esențial ca tu să te ții cît mai bine. Întrucît eu mă țin de tine, depind de faptul cît te ții tu de bine.

UMORIST I : Am înțeles, nu mai fă atâtea jocuri de cuvinte. Nu e cazul. Situația noastră e cât se poate de dramatică și va deveni, în curînd, tragică. Individida care ne-a indicat această scurtătură e o asasină. Ne-a trimis direct spre o prăpastie.

UMORIST II : Crezi că la mijloc e mîna destinului sau mîna unor confrăți ?

UMORIST I : Amîndouă. Adică destinul se poate împlini prin mîna confrăților, iar confrății prin mîna destinului.

UMORIST II : Dar de ce spuneai că situația noastră va deveni în curînd tragică ?

UMORIST I : Nu atît a mea, cît a ta.

UMORIST II : În ce sens ?

UMORIST I : În sensul că nu mai rezist. Adică nu te mai pot ține agățat de mine. Va trebui să-ți dai drumul.

UMORIST II : Unde ? În prăpastie ? !

UMORIST : Da. Nu mai rezist. Nu mai am forță în mîini. Îmi pare realmente rău de tine, dar asta e situația. Abia mă mai țin.

UMORIST II : Ai tu inima să mă lași să mor schilodit, mîncat de vulturi sau fiare sălbatice ?

UMORIST I : Fii rezonabil. N-are rost să murim amîndoi. Dă-ți drumul. Nu mai rezist mai mult de un minut. Spune-ți ultimele dorințe.

UMORIST II : Transmite soției mele și copiilor mei cele mai...

UMORIST I : Lasă că știu cu ce să le transmit. Zi-i mai departe. Spune dorința cea mai arzătoare, că nu mai rezist.

UMORIST II : Te rog să te ocupi de reeditarea operelor mele complete. Adună tot ce-am scris. Să fie măcar zece volume.

UMORIST I : Ești penibil. Din tot ce-ai scris tu, nu se poate încropi decît un modest volumaș. Majoritatea sînt schițe ocazionale și perimate. Îți promit că-ți fac un volum de opere complete de cincizeci de pagini.

UMORIST II : Cum ? ! Doar cincizeci ? O broșură ? !

UMORIST I : Bine, o să aibă o sută, dar dă-ți drumul

odată, că se rupe craca cu noi ! Mai ai vreo ultimă dorință ?

UMORIST II : Aranjează cu un critic de prestigiu să-mi scrie prefața. Un studiu consistent, exhaustiv.

UMORIST I : O să încerc, dar nu cred că o să reușesc. Criticii nu prea respectă umorul. În al doilea rînd, nici tu nu erai o figură prea marcantă. Făceai parte din categoria scriitorilor facili. Nu figurai în dicționare și în manuale. Hai dă-ți drumul !

UMORIST II : Atunci, scrie-mi măcar tu cîteva rînduri pe ultima copertă. Zi că am fost o figură unică, pitorească, un bărbat generos și vesel, spumos, simpatic. Zî că sînt o grea pierdere pentru literatura noastră comică, zi că am fost genial.

UMORIST I : Doamne ferește, cum o să fii genial ? ! Dacă tu ești genial, atunci eu ce sînt ? O să zic că ai fost notabil. Zi mersi și pentru atît. Despre morți, numai de bine. Dă-ți drumul !

UMORIST II : Ești un ticălos și un nemernic. Am bănuț întotdeauna că mă invidiai și mă pizmuiai pentru că sînt mai bun decît tine, mai profund, mai spumos, mai abisal. Îți declar în această clipă supremă tot disprețul meu, tot...

UMORIST I : Hai, că mă plictisești ! De-abia acum îți dai arama pe față, cînd nu mai ai încotro, cînd ești pe marginea prăpastiei. Lașule ! N-ai pic de demnitate în tine !

UMORIST II : Eu nu sînt demn ? Eu ? ! Dar tu ? !

UMORIST I : Eu, ce ? Cînd n-am fost eu demn ?

UMORIST II : Vrei să-ți spun cînd ? Vrei ?

UMORIST I : Vreau.

UMORIST II : Cînd am venit la tine și ți-am spus că... cineva... știi tu cine... o persoană suspusă a uniu-nii noastre... membru corespondent al Academiei de umor...

UMORIST I : Ce-i cu el ?

UMORIST II : Cînd ți-am spus că individul se află cu nevastă-ta într-o cameră de hotel, ce-ai făcut tu ?

UMORIST I : Ce-am făcut ?

UMORIST II : Ai luat cuțitul de bucătărie și-ai plecat să-i înjunghii.

UMORIST I : Și ? Nu i-am înjunghiat ?

UMORIST II : Nu. Ei sînt bine-mersi și azi. Nu le-ai făcut nimic.

UMORIST I : Poate că n-am nimerit camera...

UMORIST II : N-aveai cum să n-o nimerеști, îți spuseseam numărul ei exact : paisprezece. Dar tu — din lașitate, bineînțeles — te-ai îmbătat.

UMORIST I : Crezi că numai din cauza asta se poate îmbăta un om ? Numai din lașitate ? !

UMORIST II : Vrei să-ți mai spun și altele despre tine, despre nevastă-ta, despre copii, despre unchii și cumnații tăi, să-ți demonstrez cît de mizerabili și jechoși sînteți cu toții, cît de...

UMORIST I : În principiu, da, m-ar interesa să aflu cît mai multe despre membrii familiei mele, dat fiind că nici eu nu am o părere prea bună despre ei. Din păcate, nu mai avem timp. Trebuie să-ți dai drumul chiar în clipa asta. Altfel ne prăbușim amîndoi.

UMORIST II : Foarte bine ! Să murim amîndoi !

UMORIST I : Ce ciștiți ? Dacă rămîn în viață, mă ocup de opera ta, de familia ta.

UMORIST II : Cît ești de ticălos, ai putea să mă minți. Prefer să te știu lîngă mine, în groapă. Importanța mea va crește fiind înmormîntat odată cu tine, care ești cît de cît o personalitate oficială. Dă-ți drumul dacă ai curajul ! Hai, mori ! Și, odată cu tine, opera ta cu subiecte și poante de doi lei, ciupite de ici de colo, din reviste și almanahuri străine. Știu tot, îți cunosc toate sursele !

UMORIST I : Ești odios. Odios și...

UMORIST II : Știu. Și egoist. Dar ce să facem, ăsta-i destinul. (Patetic și filozofic) Toți sîntem pe aceeași cracă. Cînd se rupe, ne ducem. Toți. Întreaga specie ! Nimeni nu moare singur... Toți murim împreună. Toți sîntem pe aceeași cracă... Dă-ți drumul ! Adio !

UMORIST I : Am să-mi eliberez un picior și am să te lovesc în gură și peste mîini pînă ai să-ți dai drumul ! Pînă am să scap de tine, nenorocitul ! Vierme ce

ești ! (Într-adevăr, își eliberează un picior și începe să-l lovească, nemilos)

UMORIST II : Ajutor ! Au secours ! Help !

(Apare Băcița, fumînd „Malboro“)

BĂCIȚA : No, că ce s-a întîmplat ?

UMORIST II : Dadă, salvează-mă ! Dinsul vrea să mă arunce în prăpastie. E o bestie... o brută... o ființă a junglei...

BĂCIȚA : Care prăpastie ?

UMORIST II : Prăpastia de sub noi. Nu mă lăsa să cad, am familie acasă, viitorul în față...

BĂCIȚA : Domnule dragă, nu e nici o prăpastie dedesubt. Vi s-a părut. Sînteți la o jumătate de metru de pămînt. Eu am crezut că vă zbanguiți. Dați-vă drumul pe răspunderea mea.

(Cei doi umoriști își dau drumul, pe rînd. Într-adevăr, dedesubtul lor nu se află nici o prăpastie).

UMORIST I : Ia te uită ce chestie ! Sub noi nu era nici o prăpastie. A fost o iluzie.

UMORIST II : Chiar așa. O simplă iluzie. Poteca e foarte normală și bună.

UMORIST I : Dar cum naiba s-a întîmplat de-am crezut noi că...

UMORIST II : Ne-am speriat și... Cred că ne-am autosugestionat. Autosugestia este...

UMORIST I : Hai să mergem. Dacă ne grăbim, prindem alegerea prezidiului și a comisiei de numărătoare a votului. La revedere, dadă. Mersi. (Către Umorist II) Cum îți spuneam, dragă colega...

— Dragă, tu mă minți des pe mine ?

Soțul rămîne cu lingura încremenită deasupra ciorbei de perișoare.

— Dragă, răspunde el, asemenea întrebări nu se pun la masă. În orice caz, nu la felul unu. Dacă vrei o discuție pe această temă, păstrează-te pentru desert.

Soția așteaptă cu demnitate desertul (plăcinta cu mere) și punctează :

— Ia zi, cînd m-ai mințit tu pe mine ultima oară ?

Soțul se gîndește timp de un minut, cu o intensitate care-i mărește pupilele și-i ridează fruntea. Efortul lui este vizibil.

— Dragă, ultima oară te-am mințit azi, de unu aprilie.

— Asta n-a fost minciună, a fost păcăleală, ceva simbolic și tradițional. Spune-mi cînd m-ai mințit de-adevăratelea. De pildă, alaltăieri, cînd ai venit acasă la miezul nopții, de-ai trezit toți vecinii de pe palier. De ce-ai trîntit ușa de la intrare ? De ce mi-ai spus că vii de la birou, unde ai avut lucrări urgente, cînd eu am telefonat acolo și n-a răspuns nimeni, nici la tine, nici la șef, și cînd am constatat cu nasul meu că miroseai a „Riesling“ de Valea Călugărească de trei sferturi ? De ce ? De ce m-ai mințit ?

— Dintr-o rea obișnuință, draga mea. Decît să spun adevărul, prefer o minciună. Mi-e mai simplu.

— Bine, de acord, mă minți din obișnuință și comoditate, ți-e greu să recunoști de prima oară c-ai fost la șprîț cu colegii, în timp ce eu aștept de o lună să mă scoți la un film, dar cel puțin mai fă și tu un efort de imaginație, mai schimbă placa, minte mai frumos. „Am fost la birou, am avut de lucru“. Cine te mai crede ? Nici copiii de lapte. Dar ia spune-mi, de pildă, așa : „Dragă, să vezi ce cheslie

teribilă am pățit, că din cauza asta am și întârziat : tocmai ieșisem de la birou, când văd în stradă lume multă adunată în jurul unui copil de cîțiva anișori, care plîngea. Eu, milos cum sînt, mă reped imediat, iau copilul, îl mîngîi, îi cumpăr bomboane, aflu că s-a rătăcit și că nu mai știe să se întoarcă acasă..." Și de aici începe aventura.

— Ce aventură ? întrebă soțul, năuc.

— Adică spui că ai fost cu copilul prin patru cartiere, că ai întrebat din casă-n casă cine-l cunoaște, pînă i-ai găsit, în sfîrșit, părinții, părinții te pupă și te udă cu lacrimile lor, vor să-ți dea o recompensă, tu nu primești nimic, decît un pahar cu vin, și așa mai departe. Asta da, e o minciună, chiar dacă te suspectez, totuși mă emoționez și-mi zic : uite, soțul meu, pe care îl credeam așa și-așa, e în stare de gesturi sublime, te-aș pupa, ai crește în ochii mei. De ce nu ai imaginație ?

— Dragă, ca să fiu sincer, eu am un coleg care mi-a dat acest sfat, dar n-am avut curajul. El, cînd întârzie în oraș, îi spune nevastei niște chestii de cazi pe jos, are o fantezie mai ceva ca Jules Verne. Știi ce i-a spus ultima oară cînd a întârziat pînă spre dimineată ? Că l-au răpit niște extraterestri, care l-au dus în pădurea Băneasa și l-au interogat vreo patru ore, i-au luat banii din buzunar și l-au amenințat că, dacă spune ceva la cineva, îl topesc cu laserul. La care el a întrebat : „Dar soției pot să-i spun ?“ „Soției, da“, au zis ei. Ce părere ai de minciuna asta ?

— E foarte bună.

— El mi-a spus că pot s-o folosesc și eu, dar mie mi-a fost jenă, era prea gogonată. Auzi, vrei să-ți mai spun una tot de-a lui ? Adică nu, pe-asta nu ți-o mai spun. Ți-o spun săptămîna viitoare, cînd mă duc la cuplaj, conform tradiției, iar pe urmă merg cu băieții la un sprîț, ca să comentăm situația fotbalului românesc și european. Atunci, cînd mă întorc, pe la unspe-douăspe noaptea, ți-o spun. E grozavă, a fost folosită de trei ori pînă acum.

— Și mi-o spui ca și cum ți s-ar fi întîmplat ție ?

— Da.

— Of, spuse soția, plecînd spre bucătărie, ca să spele vasele. Dragul meu, cînd o să gîndești și tu o dată cu capul tău ? Cînd o să fii și tu pe picioarele tale ?

Mă aflu, într-o zi, în sala unui tribunal (aș putea să vă spun, eventual, pentru ce anume, dar n-am chef) și, cu această ocazie, am asistat la un proces interesant. Interesant pentru mine, ca literat și publicist, care culeg tot felul de povești și întâmplări, de ici, de colo, ca să-mi scot plînea săptămînală, nu pentru dumneavoastră, care știți atîtea. La un moment dat a fost adus în fața onoratei curți un individ cu o figură destul de cumsecade, în puterea vîrstei, bine hrănit, mulțumit de el însuși și care purta pe față o anumită veselie. Cu alte cuvinte, aspectul lui exterior dădea de înțeles că tribunalul se află în fața Nevinovăției însăși, că totul e o glumă sau o neînțelegere. Deși se afla îmbrăcat într-un costum de culoarea și forma grațiilor, care ar putea indispuce orice ființă normală, el zîmbea în dreapta și-n stînga, a trimis sărutări pe vîrfurile degetelor familiei și a strîns cu un gest voios mîna avocatului său.

S-a trecut la citirea actului de acuzare. Din cele spuse de procuror, am înțeles următoarele: individul fusese lucrător cu o mică funcție de răspundere în cadrul unui abator, mai precis, măcelar. La un moment dat, el a furat un bou (procurorul s-a exprimat mai elegant, precizînd că „l-a sustras“). A dus boul nu știu unde, l-a tăiat și l-a vîndut. Interesant este cum a furat boul. În timp ce nefericita cireadă era îndreptată spre locul de sacrificare, unul dintre boi, cel mai gras și mai barosan, a luat-o ca un dement la fugă, adică și-a părăsit colegii și a dispărut

aiurea. Din piesele aflate la dosar reieșea că inculpatul s-a dus să-l caute, l-a găsit, l-a adus înapoi, dar nu era, de fapt, boul care fugise, ci un alt bou. Adică, vorba vine bou, pentru că arăta ca o capră, era o aschimodie slabă și mică, mai mult coada și coarnele de el, abia avea un sfert din greutatea boului fugar. Cert este că, în urma unei descinderi care s-a făcut de către organele de resort la domiciliul individului, s-a găsit pielea boului fugar, iar carnea a fost depistată la o rudă care tocmai avea o cumentrie. Organele de resort nu au putut să studieze frip-turile pe care respectivii tocmai le consumau, împreună cu cartofi prăjiți și în compania individului infractor, dar s-au aplecat cu grijă asupra restului de carne macră care se afla la rece și a reieșit din analize că boul fusese drogat. Drogat ? ! veți întreba. Doar nu era un bou sportiv ? Ei, bine, aflați că boul fusese injectat cu o substanță halucinogenă, ceva care te face să-ți iei cîmpii și să nu mai știi de tine. Așa se face că animalul a luat-o ca dementul la fugă, a ieșit din cireadă și a dispărut după colțul străzii, unde avea întâlnire cu complicității săi.

Pînă aici, nimic deosebit, au fost hoții și mai spectaculoase, ba chiar mai de haz, căci pungașii dispun, în general, de suficientă fantezie și umor. Însuși avocatul apărării a recunoscut că totul este perfect adevărat și a subliniat (m-am întrebat în folosul cui) inteligența și îndemînarea cu care a lucrat clientul său această pungășie, invocînd un argument care a impresionat oarecum sala : faptul că boul a fost drogat, a subliniat omul barei, l-a ajutat pe acesta să pășească pe lumea cealaltă fără suferință, căci un animal drogat își pierde sentimentul morții, ceea ce dovedește din partea acuzatului o anumită omenie, fapt de care curtea trebuie să țină seama.

S-a dat apoi cuvîntul acuzatului. Ei bine, de aici începe, de fapt, povestea noastră.

— Da, onorată curte, a spus acuzatul cu o voce limpede și calmă, sînt vinovat, eu am furat boul. L-am furat și l-am tăiat. Nu alît pentru a-l valorifica și a-mi însuși pielea și carnea care se afla sub ea, cît pentru a-i scurta chinurile. Căci sărmanul bou era drogat. Or, dumnea-

voastră știți foarte bine din presa cotidiană ce urmări nefericite au drogurile asupra ființei vii. Mulți tineri din țările occidentale ajung niște epave umane din cauza hașishului, iar sportivii care se droghează își scurtează vertiginos cariera și-și pun viața în pericol. Deci, dacă se degradează din cauza drogurilor un om, care e om, atunci închipuiți-vă în ce hal ar fi ajuns bietul bou. Deci, nu faptul că l-am tăiat este important, ci faptul că l-am drogat. Pentru asta vă rog foarte mult să mă pedepsiți în chip exemplar. Mă veți întreba, însă, de ce l-am drogat. Evident, ca să-l fac să fugă din cireadă și să-l fur. A fura — veți zice — ce faptă urită și nedemnă ! Evident, aveți dreptate, nimic mai urît, nimic mai nedemn pentru un om, pentru un cetățean, decît furtul. Și dacă aș fi furat de la un particular, mai treacă-meargă, dar am furat de la stat, din avutul obștesc, care e sfînt. Sînt vinovat, stimată curte, și vă rog să nu aveți nici o milă față de mine. Dacă mă iertați dumneavoastră, nu mă iert eu. Dar acum vă rog să-mi îngăduiți cîteva clipe să fiu emoționat. Emoționat pînă-n adîncul sufletului. Acum am să vă spun adevărul. Or, adevărul pe mine întotdeauna m-a emoționat. Aproape că-mi vine să plîng. Vă rog să fiți atenți. Se pune întrebarea de ce am furat. De ce am furat eu, care întotdeauna am respectat avutul obștesc ca pe mama mea și l-am iubit ca pe copilul meu. Ajungînd aici, dați-mi voie să vă vorbesc puțin, cu modestele mele mijloace intelectuale, despre om în general. Ce este omul ? Sînt convins că nu vă veți încumeta să răspundeți, și bine faceți, pentru că, de fapt, cu ce se ocupă filozofii de două mii de ani decît să se întrebe ce este omul, fără succes ? Cu alte cuvinte, omul este un mister, omul   te o enigmă, un necunoscut. Singur, singurel în Univers, chinuit de infinit, obsedat de angoasa timpului   i a mor  ii, vai de capul lui, săracul !   n plus, el e supus fatalit  ii. Fatalitatea — adică acea putere misterioasă a naturii de a face din om ce vrea — este dușmanul nostru de moarte, de ea n-avem cum să scăpăm. Am să vă dau un exemplu, dar vă rog să nu mă emo  iona  i, că   i aș   sînt eu destul de întors pe verso. Într-o zi, nevastă-mea mă trimite la piață să fac

cumpărături : zarzavaturi, legume și alte chestii, printre care și niște ouă. Iau zarzavaturile și hai să iau și niște ouă. Erau ouă la alimentară, dar zic să iau de la micul producător, poate sînt mai proaspete. Singurul mic producător care se afla în piață era o babă. Știți dumneavoastră : acele babe de la țară, care vin la piață cu ouăle înfășurate într-un frumos și pitoresc ștergar, cusut cu motive naționale. N-avea multe, numai zece : Zic : „Babo, cît dai ouăle, dom-le ?“ Ea zice : „Doi lei, dom-le“. Eu zic că e mult, ea zice că, dacă nu-mi convine, n-am decît să iau de la stat, eu zic că sînt prea mici, parc-ar fi de bibilică, între timp pipăi ouăle și, brusc, las unul să-mi alunেকে pe mîneacă, zic că nu cumpăr și plec. Baba nu și-a dat seama că i-a dispărut un ou, probabil nici nu știa să numere pînă la zece, iar eu ajung acasă. Pe drum, parcă-mi pierdusem mințile, eram în culmea fericirii, mă mîndream ca un idiot că i-am furat babei oul. Îi spun și nevestei (că e în sală și puteți s-o întrebați) : „Dragă, ce zici de mine, am furat un ou de la o babă !“ Ea s-a apucat cu mîinile de bigudiuri, că tocmai se pregătea să ieșim în seara aia la un local, și mi-a zis, îngrozită : „Animalule (că avea obiceiul, cînd era nervoasă), te-ai nenorocit ! Tu nu cunoști proverbul, că doar lucrezi în branșă ?“ „Care proverb ?“ întreb. „Păi, zice, ăla care spune că cine fură azi un ou, mîine va fura un bou. Du-te repede și dă oul înapoi“. M-am dus imediat la piață, dar baba plecase. Evident, am realizat imediat în ce nenorocire intrasem și m-am dat cu capul de pereți. Nu mai aveam ce face, fatalitatea pusese laba pe mine. Căci proverbele nu sînt altceva decît legile fatalității, domnilor, dacă te-ai încadrat într-un proverb, musai să faci ce spune, altfel ești pierdut. Vorba ceea : de ce ți-e frică, tot nu scapi, sau ce ți-e scris, în frunte ți-e pus. Trebuia, deci, neapărat, să fur un bou. De unde ? De unde bou în București ? Totuși, mi-am zis, dacă sînt unii care cresc cîini, porci, pisici, găini, foci, cicri și sticleți în casă, de ce n-ar fi unul care să crească un bou în apartament ? Așa că am dat un anunț la ziar : „Caut un bou urgent pentru furat, natur, indiferent de vîrstă sau culoare, telefonați la...“ Nici un răspuns. Ce mă

fac, îmi ziceam, că trecе timpul și trebuie musai să fur un bou. Atunci m-am urcat în „Opelul“ meu personal, cumpărat din micile economii realizate la coșniță, și am dat o fugă în prima comună de lângă București. Am cercetat curte cu curte. Nici un bou. Vedeam biciclete, copii, rațe, motorete ; boi — nu. Întreb pe un țăran : „Dom-le, dar boi n-aveți pe-aici ?“ „Nu, zice el, că ne-am mecanizat. Da' pen' ce vă trebuie, ca să-l pozați sau să-l pictați ?“ „Da, zic, vreau să-l fotografiez color“. „Atunci vedeți că mai are o jigodie Mitică a lu' Tăfleață, ăla din capul satului“. Mă duc la omul respectiv, el nu era acasă, intru în curte și hai să fur boul. Când să ies cu el, se reped niște ciini să mă sfîșie, apare și Mitică a lu' Tăfleață și începe să mă alerge cu un par. Fug eu, fuge și el, un kilometru, doi, trei, simt că m-ajunge, scot o sută din mers, el o ia din mers și mă înjură din mers. Zic : „Cine-o mai încerca să fure un bou de la țăran, bou să se facă“. Vin acasă și nevastă-mea îmi zice : „Măi, tembelule, ce-ai căutat tu la țăară, cînd știi bine că lucrezi la abator și că vouă vă trec zilnic prin mîini atîția boi ? De ce nu furi unul de-acolo ?“ „Păi cum, zic, cum să-l fur ?“ Mă sfătuiesc cu un coleg de-al meu, adică chiar cu omul care lua cirezile în primire, și el zice : „Îl faci pe unul dintre ei s-o ia razna, îl prinzi și-l furi, și-mi aduci pe urmă altul înapoi, indiferent cum o fi, să iasă la număr“. Așa am și făcut. Am ochit boul cel mai zdravăn și mai frumos, i-am făcut o injecție cu un stimulent, boul a luat-o la goană, eu l-am prins și asta a fost. Dar ce era în sufletul meu cînd am făcut chestia asta, numai eu știu. Simțeam că-mi crapă obrajii de rușine, îmi venea să mor. În clipele acelea aveam o ură de moarte împotriva fatalității și a proverbelor, îmi ziceam tot timpul în gînd : „Fir-ați ale naibii de proverbe și cine m-a pus pe mine să fur un ou, mai bine mă ouam eu, că sînt și recidivist“. Pe cuvîntul meu dacă nu aveam lacrimi în ochi. Și-acum am, de-abia mă țin să nu plîng. Spuneți-mi, stimați judecători, cine a inventat proverbele astea nenorocite care te obligă să ajungi din om neom ?

Individul isprăvi și începu să plîngă. Plîngeau și cei care se aflau în sală. Avocatul hohotea, curtea nu s-a putut stăpîni nici ea, s-a emoționat și s-a retras, ștergîndu-și lacrimile cu poalele robelor. Cînd s-a întors, a anunțat sentința : trei ani închisoare.

La care individul s-a ridicat, indignat și a zis :

— Dom-le, dar asta-i culmea !

Și așa era.

Directorul direcției părculețe din cadrul nu știu cărei instituții (în cadrul căreia există, n-aveți nici o grijă, și o direcție a parcurilor mari, una a lacurilor și una a fîntînilor arteziene) avea o secretară bătrînă, o femeie minunată, care făcea cafele minunate și care bătea la mașină cu nouă degete deodată (pe al zecelea îl ținea de rezervă), dar care a trebuit să iasă într-o zi la pensie pe chestie de vîrstă și de serviciu îndelungat. Cineva, un prieten, i-a recomandat directorului o nepoțică în vîrstă de 21 de ani, care, terminînd liceul și dînd buzna de trei ori la rînd în ușa facultăților, s-a întors acasă cu cuie în cap și s-a pus pe căutat serviciu, orice, numai secretară să fie, plăcîndu-i ei nespus de mult să vorbească la telefon și să fiarbă cafele. Directorul direcției părculețe a chemat-o s-o vizioneze personal, a vizionat-o, fata era în mini-jupă, avea niște ochi dați naibii de negri și un păr la fel de negru, tapat cu migală, picioare înalte, sîni potriviți. Gata. A angajat-o pe loc. Salariul cam modest, că n-avea vechime, dar să vedem cum te porți, mai sînt și prime... Directorul o chema foarte des la el în birou, ca să-și clătească privirile lui bătrîne de o jumătate de secol în privirile ei fierbinți în vîrstă de două decenii fragede. Pînă cînd, într-o zi, a invitat-o cu el pe teren, într-o inspecție, și, întîrziînd ei într-un părculeț din care lipseau luminile și vizitatorii, i-a luat o mîină fragilă în mîna sa greu încercată de-ale vieții și i-a declarat că o iubește intempestiv. De-adevăratelea, a întreat ea, că de aventuri sînt sătulă. De-adevăratelea, a răspuns el. Ca dovadă, a doua zi i-a

mărit salariul cu o categorie și au dat fuga cu mașina instituției pînă la Snagov, unde există un restaurant cu nume haiducesc pe malul lacului și niște căsuțe de închiriat cu ora, cochete, ca din basme, așezate chiar deasupra apei. Într-o săptămînă amorul lor s-a încins ca incendiul de la San Francisco, directorul își petrecea zilele pînă noaptea tîrziu cu secretara ; du-o la restaurante, du-o la baruri, ia-i flori, ia-i bijuterii, pînă cînd ea i-a declarat franș : dragă, nu mai pot fără tine, trebuie să facem într-un fel să ne căsătorim. Bine, zîse el, e cazul, că nici eu nu mai pot altfel. Noaptea tîrziu, ajungînd acasă și vrînd să se culce, îndrăgostitul director al direcției pîrculețe și-a adus aminte că are o nevastă în vîrstă de 48 de ani, cu care se căsătorise în urmă cu 28 de ani și cu care avea doi băieți și o fată, fiecare ajunși la casele lor, cu situație. Nevasta și-a permis să-i atragă atenția că, de o lună de zile, vine zilnic acasă spre dimineață, mirosind a parfum franțuzesc ca o artistă de teatru și film, că n-a adus un ban în cadrul menajului tot de o lună și ce s-a întîmplat cu el ? El : nimic, treburi multe. Nevasta, ca orice nevastă, a simțit dincolo bate primejdia, i-a făcut o vizită inopinată la serviciu, a descoperit tînăra secretară, a mirosit parfumul ei, a tras concluzia cuvenită, i-a zis în față tot ce poate să zică o vajnică nevastă unei secretare, secretara a încercat să fie demnă, dar demnitatea i-a fost fatală, pentru că nevasta n-a mai rezistat și s-a repezit cu ambele mîini în coafura ei tapată, a intervenit el ca o fiară, le-a despărțit, urlînd că l-a făcut de rîs și l-a compromis, deși toată direcția știa ce trebuie să știe. Nevasta nu s-a oprit, l-a reclamat pînă unde a putut și ea, oral și în scris, dar șeful lui (care avea și el o secretară tînăra și nostimă) i-a promis că o să controleze situația și o să ia măsuri. Directorul direcției pîrculețe a ieșit în acea seară cu secretara la un restaurant mărginaș, construit în stil popular, au discutat la un pui cu mujdei situația pe toate fețele, dar ea nu s-a liniștit (îi bătea inima, de indignare, paca-paca) pînă cînd el n-a scos din buzunar un inel de aur cu o pietricică roșie la mijloc și nu i-a promis solemn că rezolvă situația într-un fel și că se vor căsători cît mai curînd posibil. Întorcîndu-se acasă, directorul direcției pîrculețe a avut

surpriza să-și găsească adunați în jurul mesei conjugale pe cei doi fii cu soțiile și pe fiica cu soțul, convocați de mama și soacra lor. Directorul i-a somat să iasă afară și să-l lase în pace, să nu se lege de fericirea lui, că-i în stare să-i desfieze. De altfel, chiar a doua zi, el a scos de pe un CEC personal și secret suma de 3000 de lei și a introdus divorț. La înfățișare, întrebat de ce vrea să divorțeze de mama copiilor săi, directorul a declarat că ea e de vină, că și-a schimbat radical caracterul în decursul anilor, e nervoasă foc, îi face viața imposibilă, plus că între ei s-a interpus și o flagrantă nepotrivire de nivel cultural, ea nu-i mai corespunde, plînge la comedii și rîde la *Regele Lear* de se prăpădește, vorbește cu „este multe” și-l compromite în public. Judecătorul a respins acțiunea și atunci directorul s-a hotărît să-și lichideze nevasta prin mijloace personale, pentru că secretara zicea că nu mai are răbdare, ea nu mai suportă să se uite lumea la ea chiorîș și s-o vorbească pe la colțuri, ori-ori ! Directorul trecu la acțiune și, în aceeași noapte, cînd sosi acasă, se apucă să spargă vesela și mobila și să-i rupă nevastei rochiile, ca s-o bage în boală. În altă zi, îi expedie o telegramă falsă prin care era anunțată, la două noaptea, că i-a decedat mama și i s-au sinucis două surori, poate, poate o face un infarct, iar în altă zi, cînd mergeau pe stradă, se făcu că alunecă și o îmbrînci ca din greșală sub autobuzul 134, dar bestia de șofer avea frîne bune. În altă noapte, chemă Salvarea și o internă cu forța în Spitalul numărul 9, declarînd că e nebună și că a încercat să dea foc la casă și să-l omoare, dar nici asta nu-i reuși. Trecu atunci la fapte și mai energice, făcu rost de un șarpe veninos de la grădina zoologică și i-l puse în pat, șarpele a mușcat-o, dar nu cu toată convingerea, și nevasta a scăpat din nou. Disperat, bărbatul împrumută de la un fost coleg de școală, care lucra în cadrul circului, un tigru nepalez, îl aduse acasă și-l introduse în camera nevastei, dar tigrul era într-o pasă mizerabilă, n-avea chef să mănînce oameni, a înghițit pisica, s-a săturat și s-a culcat. Disperat că nevasta e mai tare decît oțelul și ca fiarele sălbatice, directorul direcției părculețe a dus tigrul înapoi la circ, i-a dat un picior în spate și a plecat să se

întîlnească cu iubita. Iubita n-a venit însă la întîlnire și, tocmai cînd se plimba el pe străzi, năuc de durere, o văzu într-o mașină decapotabilă sub brațul unui străin din țările semicalde. I se făcu rău, se rezemă de un zid, gata-gata să dea în dambla. Colac peste pupăză, venind acasă, el află că a fost retrogradat din pricina delăsării în muncă, fiind coborît ca șef al serviciului ronduri. Cuprins de remușcări, fostul director al direcției părculețe puse capul în poala vîrstnicei și credincioasei lui soții și plînse îndelung. Ea îl mîngîie, el o mîngîie, prilej cu care observară amîndoi că albiseră, între timp, complet. „Iartă-mă, spuse el, am fost un tîmpit“.

O să spuneți acum că povestea asta ați mai auzit-o undeva, ați mai văzut-o într-un film sau ați citit-o într-o carte. Și ce dacă ?

Un bou ca toți boii, adică o ființă blindă, cumsecade și îndeajuns de chinuită de jugul vieții, ajunse la vîrsta bătrîneții înaintate cu oasele obosite și învinse de boală. În adăpostul lui modest de la marginea pășunii, nespus de greu treceau zilele și nopțile, fulgerate cînd și cînd de amintirile luminoase ale tinereții și de bucuria gîndului că toți copiii lui ajunseseră bine pe alte meleaguri. Văzîndu-l că tînjește, vaca îi spuse într-o zi :

— Măi bărbate, tare te văd bătrîn și ingenunchiat de gînduri, finul proaspăt nu-ți mai priește, apa rece de izvor, nu, aerul nostru curat, așijderea. Ia-ți traista și du-te pe la oraș, vizitează-ți feciorii și mai clătește-ți și tu privirea cu peisajul urban, că știu că ți-e dor de ei, de mult nu i-ai mai văzut și de mult nu ți-au mai scris, probabil tare vor fi fost și ei ocupați cu treburile lor orășenești.

Boul o ascultă și așa făcu. Într-o dimineată, își puse o traistă în băț, în traistă niște nuci și niște gutui pentru nepoți, se urcă în tren și plecă spre București. În Gara de Nord, imediat ce coborî cu greu din personalul 1002, își roti privirea cea blindă și bătrînă ca să-i vadă pe cei trei fii, pe care-i anunțase prin scrisoare, cu o săptămînă în urmă, că va veni. Multe și variate persoane mișunau pe peronul deschis ca un ziar, numai cei trei viței ai lui, crescuți cu greu și cu bucățile de mîncare rupte de la gură, nu se aflau. Bătrînul bou nu zise nimic, își luă traista și porni ușurel spre centru, la adresa celui mîi mare dintre viței și, totodată, cel mai ajuns. După ce bijbii

vreo jumătate de zi pe diferite străzi, un pionier fruntaș la învățătură îl luă de mână și-l duse la adresa respectivă. Boul îi dădu o nucă și o gutuie drept recompensă, pionicul ezită ce ezită pînă se hotărî să primească, după care personajul nostru bovin sună la ușa vițelului cel mare. Să tot fi trecut vreo cinci minute pînă cînd acesta deschise ușa și alte cinci pînă cînd se căzni să-și compună o mutră plăcut surprinsă de respectiva vizită.

— Bine veniși, tată, și să știi că abia acum trei minute primii scrisoarea matală, că tocmai vorbeam ieri cu soția că poate vor veni să te întîmpine la gară măgarii ăia de frați ai mei, căci eu tocmai am mașina la gresat.

Nevastă-sa, o vițică trupeșă, era la oglindă și-și punea coada pe moaște, așa că n-a catadicsit să-i răspundă la bună ziua, iar moșul s-a făcut că tușește în clipa cînd acesta îi zicea soțului printre dinți :

— Da' de ce a venit la noi și nu s-a dus la ăilalți, că ei au mai mult spațiu excedentar ?

— Tați, a zis vițelul, că și ai tăi dau buzna cînd mi-e lumea mai dragă, și lasă că mîine îl duc la ăl mijlociu.

După care vițelul l-a așezat pe bătrînul tată pe un scaun fără spetează, în bucătărie, și i-a zis :

— Tată, noi o să plecăm nițel la un bairam, că sîntem invitați, iar mata simte-te ca acasă, stai aici pînă venim noi, că nu stăm mult.

Au plecat vițelul cu vițica, bătrînul a așteptat ce a așteptat pe scaun, încremenit, dar cînd s-a făcut miezul nopții, și-a luat inima în dinți, a spart o nucă, a mîncat-o și s-a culcat pe jos, în bucătărie ; pardoseala era cam rece, dar curată. Cînd s-au întors, pe la două noaptea, vițelul și vițica l-au trezit să-l întrebă dacă se simte bine și să-l roage ca pe la ora șase dimineața să se scoale, să se ducă să ia niște lapte, să facă piața, să cumpere niște petrosin, să ia o căldare cu apă și să spele mașina cea roșie din fața casei etc. Pe la prînz, cînd s-a sculat, vițelul l-a întreat pe bătrîn dacă a făcut toate treburile, dacă e sănătos în general, l-a chemat în bucătărie, i-a pus în față o bucată de pîine, plus două măsline și jumătate, după care l-a scos pe ușa de serviciu, l-a dus pînă-n fața casei vițelului cel mijlociu și l-a lăsat acolo. Bătrînul și blîndul bou a

sunat la ușa celui de-al doilea fiu, i-a deschis noră-sa, care, la început, nu-și aducea aminte de unde-l cunoaște și l-a luat drept unul din ăia care vînd oale, după care l-a poftit în bucătărie și i-a declarat că fiul lui nu e acasă, e plecat naiba știe unde, probabil are o ședință, după care o să se ducă la un meci de fotbal, că așa are el obiceiul, dacă vrea să-l aștepte n-are decît, că pe ea n-o deranjează, întrucît tocmai trebuie să pice maseuza s-o frămînte, căci a început să facă burtică după ultima naștere. Boul a așteptat în bucătărie cîteva ceasuri, a mai spart o nucă, s-a ospătat și a ascultat cu urechile lui cam pleoștite de vîrstă cum a sunat telefonul și cum noră-sa vorbea cu cineva astfel :

— Dragă, vezi că vita aia de frate-tu, pe care îl știi cît de ordinar este, l-a adus pe tat-su pe capul nostru și, ori vii și-l iei, ori mai întîrzii și-i dau eu ce trebuie de înțeles și așa mai departe.

Boul s-a ridicat imediat și s-a îndreptat spre ușa, în timp ce noră-sa tocmai venise să-i spună că soțul ei și fiul lui nu mai vine acasă, întrucît tocmai l-au obligat pe linie de serviciu să plece în străinătate, undeva în Paraguay, într-o chestiune urgentă. Boul a ieșit în stradă și a început să întrebe încotro s-a ia, căci adresa vițelului celui mic n-o știa, iar înapoi la noră-sa nu-i venea să se întoarcă. Chinuit de dilemă, a rămas în stradă vreo trei ore, pînă cînd se întoarse din Paraguay fiul cel mijlociu, fiu care se arată foarte mirat că-l găsește acolo. El se dovedi nespus de serviabil și-l conduse personal acasă la vițelul cel mic, îl introduse în lift, îi arătă pe ce buton să apese și se făcu nevăzut. Vițelul cel mic deschise de îndată, își pupă tatăl cu duioșie pe bot și-l rugă să-l scuze că-l duce în casă pe ușa de serviciu și-l lasă în camera de serviciu în noaptea respectivă, deoarece tocmai atunci îi venise șeful în vizită cu soția, plus niște cunoscuți, și n-are rost să se obosească stînd cu ei, care discută numai chestii intelectuale și inaccesibile oamenilor simpli de la țară. Moșul dormi ghemuit în cămăruța de serviciu, din care lipseau patul și aerul, iar a doua zi îi spuse fiului cel mic că are arzătoarea dorință de a-i vedea pe toți cei trei viței deodată, să stea nițel de vorbă, să

ciocnească un pahar cu ei și să le ureze multă sănătate din partea mamei lor, care-i visează zi și noapte, cum numai o mamă e în stare să-și viseze fiii plecați de-acasă. Vițelul cel mic zbîrnîi din telefoane cîteva ceasuri, folosi tot felul de expresii frățești la adresa fraților care se lăsau cam greu invitați și, în aceeași zi, toți cei trei viței se întîlniră cu tatăl lor pe teren neutru, adică într-o bodeguță plină cu fum, clienți beți și chelneri murdari. Se scuзарă toți trei că sînt foarte grăbiți și comandară un kilogram de vin cu patru pahare. Bătrînul bou începu să lăcrimeze de emoția clipei solemne, se interesă de sănătatea lor, de fericirea lor și de starea lor materială. La a treia chestiune, fiecare dădu din colț în colț, dar cînd constatară că bătrînul nu le cere nimic, răsufară ușurați. După ce băură vinul, pe care îl plătiră fifti-fifti, cei trei viței îl mîngîiară pe bătrîn pe creștet și-i spuseră împreună :

— Tată, ne bucurăm foarte mult că ai venit să ne vezi, c-o duci bine, că ești sănătos și uite ce te rugăm noi : mata tot ești bătrîn și nu te mai interesează aspectele exterioare ale existenței, așa că ce-ar fi să ne dai nouă pielea matală, să ne facem niște încălțăminte pentru iarnă, căci sinteticul ăsta nu ține deloc de cald, ce zici ?

Bătrînul s-a emoționat brusc, ca orice tată cînd trebuie să facă un sacrificiu pentru fericirea fiilor săi, și s-a lăsat jupuit. După care și-a luat traista, a pornit pe jos la gară, și-a scos bilet cu ultimii gologani și s-a urcat în tren. Cîțiva călători cumsecade și-au exprimat mirarea văzîndu-l fără piele pe el, în prag de iarnă.

— Moșule, ai scăpat cumva de la abator ? l-a întrebat unul, ironic.

— Nu, răspunse bătrînul cu candoare, am fost în vizită pe la fiii mei.

Soțul și soția stau în fața televizorului. E seară. O seară obișnuită. Calmă. De toamnă. Program neutru : balet. Un balerin și o balerină zboară prin văzduh ca niște păsări albe, cu aripi fluturînde. Soțul fumează.

— Splendid, spune el.

— Ce e splendid ? întreabă soția.

— Duetul.

— Care duet ?

— Duetul... De la televizor...

Femeia se uită lung spre soț și tace cîteva minute.

— Despre care duet vorbești tu ?

— Despre dansul acesta. Nu e un duet ?

— Cum o să fie duet ? ! Duet e cînd se cîntă. Cînd cîntă doi inși în același timp.

— Dar cînd dansează doi inși în același timp nu e duet ?

— Nu.

— Dar ce e ?

— Balet.

Soțul își stinge țigara și se întoarce către soție.

— Ascultă, tu de ce nu obișnuiești să judeci înainte de a spune ceva ? De ce nu te obișnuiești să gîndești logic ? Cînd doi inși fac ceva împreună — ține minte asta de la mine — înseamnă că e vorba de un duet.

— Chiar dacă taie lemne împreună ?

— Da, chiar dacă taie lemne !

— Deci noi, dacă luăm acum un fierăstrău și tăiem un buștean, se cheamă că facem duet ?

— Bineînțeles.
— Ascultă, de ce nu te duci la un doctor ?
— De ce să mă duc la un doctor ?
— Pentru că te plîngeai de astenie.
— Și ce legătură are asta cu ce vorbim noi ? Care-i logica ?

— Te rog să reții că nu primesc lecții de logică de la tine ! Și nici altfel de lecții ! În douăzeci de ani, de cînd simtem împreună, puteai să fi înțeles asta.

Tăcere. Baletul continuă. Balerinul și balerina sînt două virtejuri albe care se îndepărtează, se întîlnesc, se contopesc, înaripate de acordurile divine ale muzicii.

— Splendid. Splendid duet.

Soția se ridică și se apropie de fotoliul în care se află soțul ei.

— Ascultă, tu vrei să mă înnebunești ?

— De ce ?

— Cum de ce ?

— Păi da. Te întreb de ce.

— Te rog doar atît : să taci.

— De ce să tac ? Nu pot să vorbesc în casa mea ?

— Poți să vorbești, dar nu cu mine. Vorbește singur.

— Bine, vorbesc singur. Doamne, ce duet minunat !

Soția se ridică, se duce alături, deschide un sertar, ia un carboxin, ia apă din frigider și-l înghite.

— Doamne, ce due...

Soția scoate un urlet de fiară :

— Dar taci odată !

Soțul îi răspunde calm :

— Dar nu vorbesc cu tine. Vorbesc singur.

Soția începe să plîngă.

— Mi-a spus mie, după logodnă, vărul tău că ești sadic, și nu l-am crezut.

— Care văr ?

— Un văr cu care ai copilărit. „Fii atentă, mi-a spus, e un băiat bun, dar are porniri sadice. Omoară vrăbii și broaște“. A avut dreptate.

— Dar cînd m-ai văzut tu pe mine omorînd vrăbii și broaște ?

— Acum nu mai omori, dar ai omorît în copilărie. Acum sadismul tău se manifestă față de mine. Nu e zi în care să nu mă contrazici. Nu e zi ! De fiecare dată găsești ceva ca să mă contrazici. Numai ca să-mi distrugi nervii. Să știi că într-o zi nu mai răspund de mine. Deși te iubesc și țin la tine, mă aduci în stare să-ți fac un rău. Nu te juca cu nervii mei ! Nu mă mai contrazice !

— Pe cuvîntul meu dacă tu nu ești într-o ureche. Cine a început în seara asta cu contrazisul ? N-ai început tu ?

— Eu am început ?

— Bineînțeles. Eu am zis : uite ce duet grozav, și ție ți-a sărit țandăra.

— Păi cum să nu-mi sară țandăra dacă spui tîmpenii ?

— Care tîmpenii ?

— Chestia cu duetul.

— Aia e o tîmpenie ?

— Bineînțeles.

— Ascultă, cu tine omul n-o scoate la capăt. Pleacă de-aici !

— De ce să plec eu și să nu pleci tu ?

— Unde vrei să plec ? În stradă ? Casa, după cîte știu, e pe numele meu.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Exact ce-ai auzit.

Soția se ridică în picioare, palidă.

— Va să zică mă dai afară din casă ? !

— N-am spus că te dau afară din casă, am spus că această casă e pe numele meu.

— Și mobila e pe numele tău ?

— Nu e pe-al meu, dar nici pe-al tău. În orice caz, nu tu ai dat banii pe ea.

— Dar ce-am făcut eu cu banii mei ? Cu leafa mea ? I-am băut ?

— Nu știu. Eu la ai mei nu le-am pus nici măcar o cruce de lemn... La înmormîntarea lor n-ai cadadicsit să vii. Te-a lovit tocmai atunci gripa... La pomenirea de trei luni îți ieșea măseaua de minte...

— Auzi ?

— Aud.

— Ce-ar fi să-ți aduci aminte ce-ai făcut tu în seara cînd mama trăgea să moară chiar în camera în care te afli acum ?

— Ce-am făcut ?

— Te-ai îmbătat ca un porc.

— De durere. Sufeream.

— Tu ? ! Care-o blestema de față cu mine s-o calce tramvaiul.

— Și ? A călcat-o ?

— Nu, dar ai fi vrut. Ai un suflet de ciine. De bestie.

— Te rog să-ți măsoari cuvintele. S-ar putea să mă enervezi.

Pauză. Soțul își aprinde o țigară. Soția își aprinde și ea o țigară și-și șterge o lacrimă din colțul ochiului stîng. Apoi se duce în bucătărie și face două cafele : una pentru ea, una pentru el.

— Mersi, spune soțul.

— Cu plăcere, spune soția.

Baletul de pe micul ecran continuă. Balerinul și balerina zboară pe scenă ca printr-un văzduh de spume și stele.

— Doamne, zice soțul, ce duet superb !

— Termină ! urlă soția. Termină, că nu știu ce-ți fac ?

A doua zi, mi se pare că unul dintre ei a intentat divorț. Dar nu sînt sigur.

Terminînd recent o carte, aveam sentimentul că mi-am scris opera vieții. De mult o țineam în mine, clo-cotind sub flacăra mistuitoare a inspirației divine, de mult simțeam că e, în sfîrșit, timpul să comunic lumii înconjurătoare ce știu despre ea și ce părere am des-pre ea. Opu nu era masiv, dar era dens de idei, colcăia de probleme. Era, desigur, o operă artistică, știam că va avea ecou, că voi da lovitura. Am predat-o imediat unei instituții care se ocupa cu răspîndirea operelor literare originale și așteptam publicarea. Dar nu trecură decît cîteva zile de la predarea obiectului și aud că sună ci-neva la ușă. Deschid și intră un timp mărunț, plinuț și cu ochelari, care mă măsoară cu privirea de sus pînă jos și-mi zice, sever :

— Dumneata ești maestrul cutare ?

— Păi da, zic.

— Păi să stăm de vorbă, zice, și se instalează la bi-roul meu, scoate din servietă un dosar și începe să-l răs-foiască, muindu-și degetul pe limbă. Va să zică dum-neata ai compus recent o operă artistică ?

— Mai mult literară, precizez, gîndindu-mă cam de de unde ar putea fi tipul și ce dorește să-mi reproșeze.

Zice :

— În lucrarea dumitale există un fragment care se referă la activitatea instituției noastre și pe chestia asta va trebui să stăm de vorbă. Conducerea instituției a analizat fragmentul și a decis că acesta este eronat, greșit orientat și trebuie radiat. Este vorba de ADAS.

— ADAS ? ! Fii, dom-le, serios, zic, n-am scris eu așa ceva în opera mea !

— Ba da. Citez : „Deși avea o asigurare pe viață și era burdușit de certitudini, Ionescu muri ca un timpit, în timp ce dormea și visa canguri“. Ce vrei mata să spui cu asta ? Că un individ care face o asigurare pe viață e un timpit ?

— Nu. Tîmpenia lui nu avea nici o legătură cu asigurarea.

— Din text nu reiese chestia asta. Nu reiese nici faptul că el a murit liniștit și împăcat sufletește, știind că lasă familiei toate beneficiile care decurg din asigurare. Și nici faptul că ADAS-ul îi asigură înmormîntarea. De ce vrei mata să faci o proastă propagandă instituției noastre ? Mata ești asigurat ?

— Încă nu.

— Se vede că ești străin de problemă. Scoți fragmentul și abia după aceea publici opera.

— Nu-l scot !

— Ba da, îl scoți !

Deci el zicea să-l scot, eu nu, și așa ne-am ciorovăit vreo oră, pînă cînd mi-am ieșit din minți, i-am îndesat o duzină de pumni în ceafă și l-am aruncat pe ușă afară. Eram furios ca o fiară. Ia uite, domnule, cine vine să-mi dea mie sfaturi cu privire la opera mea literară !

A doua zi, dis-de-dimineată, sună cineva la ușă, iau un picior de scaun în mînă, deschid, dau să-l pocnesc pe individul de la ADAS, dar nu era el, era un tip înalt, delicat și politicos, tot cu ochelari.

— De unde ești ? întreb eu, cu piciorul de scaun ridicat, gata să lovesc.

— De la Loto-Pronosport.

— Și ce dorești ?

— Să stăm de vorbă.

Individul se strecoară înăuntru, se așază, scoate din servietă un dosar și zice :

— Mata ai compus recent o operă literară în care te referi și la activitatea I.S. Loto-Pronosport, ceea ce noi îți mulțumim pentru atenție. Am citit fragmentul respectiv și avem să-ți facem cîteva propuneri de im-

bunătațire. Un personaj zice la pagina 67, aliniatul doi : „Am rupt lozuri în plic pînă am făcut bășici la dește și singurul cîștigător era cu mai trage o dată. Să mai trag o dată ? Cu ce ? Cu pușca ? !” Întrebarea numărul unu : ce semnificație are această replică ? Întrebarea numărul doi : de ce te-ai oprit la un aspect negativ și nesemnificativ, cînd, recent, o tină ră casnică din județul Buzău a cîștigat la loz în plic un „Trabant” ? Întrebarea numărul doi și jumătate : De ce nu te duci mata pînă în județul Buzău să stai de vîorbă cu ea, să scrii despre ea, că-ți asigurăm noi transportul ? Întrebarea numărul trei : de ce zici că lozurile fac bășici la degete ? Ca să dai de înțeles că hirtia pe care sînt tipărite nu e de bună calitate ? Întrebarea numărul patru : de ce spui că tipului îi vine să tragă cu pușca după ce joacă la loz în plic ? Patru și jumătate : era cumva vînător ? Patru și trei sferturi : de ce nu specifici și de ce crezi confuzii ? Fii amabil și refă fragmentul.

Am în casă, pentru orice eventualitate, un pistol de tip turcesc, de pe vremea pandurilor, piesă de muzeu unică, îl iau din panoplie și mă îndrept fioros spre pronosportist :

— Ieși, că trag ! -

— Ești nebun ? mă întreabă el, sincer.

— Da, zic, și privirea mea probabil că l-a convins, pentru că a ieșit de-a-ndoaselea.

Peste o oră sună iarăși cineva la ușă. Nu era nici adasistul, nici pronosportistul, era altul, se recomandă ca fiind de la TAPL, șef al sectorului de propagandă, un tip zdravăn, bine legat, îmi dau seama că aici nu mai am nici o șansă să mă descurc cu forța fizică, trebuie să lucrez blînd. Omul TAPL-ului avea și el asupra lui un fragment din opera mea, în care activitatea acestei instituții de alimentație publică era prezentată într-o lumină nefavorabilă, falsă și denigratoare. Citatul suna astfel : „Gigel ceru o friptură de curcan pe varză, ospătarul sosi cu ea peste o oră, dormind în picioare, se împiedică de frapieră, scăpă porția pe masă, se trezi brusc și avu următoarea remarcă de haz : «Nu v-am adus curcan pe varză, ci varză pe curcan». Apoi rîse prostește,

demascîndu-și în chip neplăcut gravele lipsuri ce le avea în dantură și educație." TAPL-istul extrăgea de aici concluzia că eu prezint lucrătorii din alimentația publică într-o lumină grotescă folosind un umor de calitate îndoielnică, reproșul unui om al muncii cu venituri modeste lipsa unor măsele, ceea ce dovedește din partea mea un cinism inadmisibil. Atunci de ce ne mai mirăm că pe trimestrul în curs TAPL-ul nu și-a făcut planul, dacă eu prezint publicului astfel de aspecte deformate? Adică eu, fiindcă veni vorba, nu am nici un fel de lipsuri și defecte în activitate? Nu am nici un fel de lipsuri în dantură? Ia să deschid gura, să vadă și el.

Am scăpat promițîndu-i că voi medita asupra observațiilor și că voi scrie în curînd o nouă operă de anvergură, în care munca ospătarilor va fi reprezentată mai optimist.

M-am baricadat în casă, n-am mai deschis la nimeni, dar a doua zi, cînd m-am dus în colț să-mi cumpăr iaurtul, m-au prins de mîneacă doi tipi de la ICRAȘ și de la spălătoria chimică „Luceafărul“, care mă pîneau la ușă de două zile. Fuseseră trimiși de către respectivele instituții ca să stea de vorbă cu mine pentru a mă convinge să refac, să reduc sau să radiez acele fragmente în care un personaj avea găuri în acoperișul casei și umbla cu cămașa murdară. De ce nu ni s-a adresat nouă, ICRAȘ-ului, dacă avea găuri în acoperiș, unde e cererea lui, la ce număr a fost înregistrată, de ce umblă cu cămașa murdară, de ce n-a dat-o la spălătoria „Luceafărul“ să i-o facem lună? Indivizii fiind doi la număr și bine clădiți fizicește, nu aveam curajul să mă reped cu scaunul sau cu pistolul asupra lor, așa că le-am ținut un scurt curs popular despre ficțiune, adevăr artistic, veridic și verosimil, despre fantezie, metaforă și alte drăcii de genul acesta, după care cei doi mi-au cerut o promisiune scrisă că voi revedea opera în sensul observațiilor lor și au plecat.

În noaptea următoare nu am avut somn. Diferite idei și gînduri contradictorii mă străpungeau din diferite direcții. Adică, eram sau nu eram vinovat față de acești oameni? Aveam eu dreptul să-i prezint în opera mea

după bunul meu plac, jignindu-i și întristându-i ? Până unde poate merge libertatea mea de creație ?

La un moment dat, privirea mea distinse la fereastră o culoare roșie-portocalie. Era o flăcără vie, adevărată. Casa mea ardea ! Cuprins de o panică neomenească, am început să strig după ajutor. Peste exact două minute, ușa de la intrare se făcu țandări și prin spațiul respectiv intră un pompier extrem de bine echipat.

— Domnule, strig, dumneata ești pompier ?

— Voluntar, răspunse el, cu o mândrie vizibilă.

— Salvează-mă. Mi-a luat casa foc.

— Un moment, spuse el, și se așează pe un fotoliu, cu tumba alături, să nu producem panică. Avem ceva de discutat.

— Te rog, zic eu, îngrozit. Despre ce e vorba ?

— Dumneata ai scris, recent, o operă literară în care ataci unele aspecte din activitatea pompierilor voluntari.

În clipa următoare am început să-mi zmulg părul din cap cu o sinceritate dementială.

— Iertați-mă ! Am fost inconștient... Furat de inspirație... De stil și metaforă... Lua-le-ar mama dracului să le ia ! Salvați-mă !

— Auzi, zice pompierul, avizat. Pe mine să nu mă iei cu cioace. Ia să citim fragmentul : „Tînărul pompier voluntar Vasile s-a deplasat de bunăvoie la locul incendiului, s-a urcat la etajul doi, a zmulg din flăcări o tînără brunetă ca focul, după care, profitînd de fumăraie, a început să o sărute insistent pe gură, în timp ce ea protesta, formal : Dragă, nu e momentul“. Ce vrei să spui dumneata cu asta ? Că pompierii voluntari se folosesc de incendii pentru a fura cite un sărut, ca la periniță ?

Între timp, focul intrase în casă, lichidînd, nesățios, mobile și covoare, manuscrite și alte boarfe intelectuale.

— Dragul meu, am strigat către pompier, desfigurat de spaimă, te rog să mă ierți ! N-am să mai fac ! Salvează-mă !

— Ai merita să te las să devii mangal, îmi zise el, cu o scîrbă organică. Scriitorule !

După care mă înșfăcă la subțioară, ca pe un balot, și plecă cu mine pe scări, calm și viteaz. În acest timp, eu îi sărutam miinile, bîguind, penibil :

— Mersi, dragul meu, mersi. Te fac pozitiv, te fac celebru...

Într-o localitate oarecâre, nici prea mare, dar nici prea mică, o localitate din acelea în care toți oamenii se cunosc între ei, știind ce face, ce nu face, ce mănincă și ce nu mănincă fiecare, într-o astfel de localitate, zic, trăia un înțelept. Era bătrîn, firește, chiar foarte bătrîn, trecut de o sută de ani, pentru că toți înțelepții sînt, în mod obligatoriu, bătrîni, iată o ciudățenie greu de explicat. Adică de ce tocmai la vîrsta senilității, cînd unii oameni dau în mintea copiilor, alții devin înțelepți și se ocupă cu darea sfaturilor ?

Deși centenar, bătrînul de care vă vorbesc nu era cîtuși de puțin un cumpătat și un vegetarian, fuma pipă și bea alcool, bucurîndu-se de o sănătate excelentă, făcea gimnastică, plus plimbări zilnice de circa zece pași. În plus, primea vizite de dimineață pînă seara. Cine avea un necaz, o frămîntare, o îngîndurare, o presimțire sau o durere, fugea la înțelept. Înțeleptul avea un nepot-ucenic care lua mai întîi taxa, tăia chitanța și abia după aceea intra omul și-și spunea oful. Venea, de pildă, un croitor care avusese o noapte de insomnie și care vroia acum să știe de la înțelept ce e viața. Înțeleptul trăgea din pipă, se gîndea ce se gîndea, după care închidea ochii, își strîngea tîmplele cu palmele, se concentra și răspundea cu privirea înălțată către tavan :

— Dragul meu, viața este ceva ca un iepure. De ce ? Pentru că fuge tot timpul, sperîindu-se de propria ei umbră.

Croitorul pleca acasă, fericit, în drum se oprea la circiumă și, în aceeași zi, toată localitatea afla ce e viața și cu ce se aseamănă ea.

Altă dată venea la înțelept un cizmar, care vroia să știe ce e fericirea. Înțeleptul făcea cu cizmarul următoarea experiență : îl puneă să-și introducă în casă toate animalele pe care le avea în ogradă, adică porcul, câinele, oile, caprele, plus toate orătăniile, încît omului îi venea să-și ia lumea în cap. Apoi, a doua zi, îl sfătuia să le dea afară, iar a treia zi îi dădea definiția după care venise : fericirea este ca astăzi să-ți fie mai bine decît ieri. Și toată localitatea fierbea de satisfacție.

Sau venea un funcționar de la primărie, întrebînd ce trebuia să facă pentru a intra în voia șefului său ierarhic, care îl persecuta sistematic, ba chiar îl și jignea, poreclindu-l „tîrîț”. Înțeleptul îi dădea sfatul următor : ori de cîte ori avea să-l întâlnească pe șeful său, pe stradă sau în alte localuri publice, funcționarul să se repeadă asupra lui și să-l sărute pe obraji, pe ochi și pe gură, ca și cum ar fi prieteni la cataramă. De nimic nu au mai multă oroare șefii decît să fie sărutați în public de către subalterni. Funcționarul procedă în felul acesta și persecuția luă sfîrșit, spre satisfacția familiei sale și a localității.

Sau venea la înțelept un tip care juca toată ziua zaruri, copcică și leapșa (firește, pe bani) pentru a afla ce e norocul. Înțeleptul lua o pereche de zaruri, le arunca de mai multe ori pe masă, demonstrativ, obținînd de fiecare dată șase-șase, după care îi declara clientului respectiv :

— Dragul meu, norocul este ceea ce-și face omul cu mîna lui.

Într-o zi, veni la înțelept un individ care se ocupa cu creșterea gîștelor, plîngîndu-se că i-au murit zece gîște din motive cu totul necunoscute.

— Și cîte gîște mai ai ? se interesă înțeleptul.

— Patruzeci, zise el. Uite ce trebuie să faci : să le pui în mîncare piper și muștar din belșug.

A doua zi, gîscarul veni din nou la înțelept, plăti taxa corespunzătoare și spuse :

— Înțeleptule, mi-au mai murit zece gîște, am mai rămas cu treizeci. Ce sfat îmi dai ?

— Pune-le în mîncare orez și sare.

A treia zi, gîscarul veni din nou și spuse :

— Am făcut cum m-ai învățat tu și mi-au mai murit zece găște. Acum mai am doar douăzeci.

— Încă nu e rău, zise înțeleptul. Pune-le tinctură de iod în mâncare și mai vedem.

A patra zi, gîscarul veni galben la față : îi mai muriseră zece găște, mai avea doar zece. Învățatul îl sfătui să le facă masaje sub aripi și respirație gură la gură. Gîscarul așa procedă, iar a doua zi se înfățișă la înțelept negru la față.

— Înțeleptule, zise el, mi-au murit și ultimele găște. Ce sfat îmi dai ?

— Dragă, îi zise înțeleptul, eu sfaturi ți-aș mai da, dar nu mai ai tu găște.

Disperat, gîscarul se duse acasă și se puse pe crescut rațe. Dar care era culmea ? Că și rațele îi mureau. Se puse atunci pe crescut bibilici, curci, găini și porumbei, dar și acestea îi mureau, secerate de o boală secretă. Gîscarul ajunsese muritor de foame, împreună cu nevasta și cei patru copii ai săi. Cuprins de disperare, el începu să se gîndească la moarte, adică la sinucidere, vroia să-și pună o frînghie de gît sau să se arunce în străfundul unei ape. Dar ce va fi după aceea cu el, se întreba gîscarul în nopțile lui de nesomn, unde se va duce sufletul lui, ce se va alege din gîndurile și sentimentele lui ? Drept pentru care și-a vîndut cămașa de pe el, a plătit încă o dată taxa la înțelept și l-a întrebat :

— Înțeleptule, eu nu mai am nici o nădejde pe lume, te rog să-mi spui ce este moartea ?

Înțeleptul a rămas pe gînduri vreme de un ceas. Nimeni nu-i mai pusese, în întreaga lui carieră de înțelept, o întrebare atît de crîncenă și neomenească.

— Deocamdată nu știu, a răspuns el, extrem de trist, dar am să încerc să aflu. Vino mîine.

A doua zi, cînd veni, gîscarul îl găsi pe înțelept mort. Pe chipul lui, atît de senin și liniștit în timpul vieții, se citea o nesfîrșită încordare și disperare intelectuală.

Ucenicul îi înapoie gîscarului taxa pe care o depusese cu o zi înainte. Așa-i spusese înțeleptul.

Un tip (destul de mic, destul de gras), prezentându-se cu numele de V. Ceapă, vine la un avocat pentru o problemă.

— Vă ascult, zice avocatul, aprinzându-și o țigară scumpă și sorbind dintr-o cafea bine făcută, fără a-i oferi același lucru și clientului său (a se observa că toți avocații procedează în același mod cu toți clienții).

— Uitați, zice clietul V. Ceapă, despre ce este vorba. Eu m-am căsătorit cu un anumit timp în urmă cu o femeie. Mai precis, cu soția mea. Soția mea este cam mititică, șatenă, bine făcută, bine întreținută, bine propor...

— Amănuntele acestea au vreo importanță ? întrebă avocatul în timp ce-și fuma țigara.

— Nu, răspunse V. Ceapă, dar am vrut să fiți bine informat. Deci, ne-am căsătorit și am dus o viață normală împreună un anumit număr de ani, care, dacă nu vă interesează, nu vi-l spun.

— Spuneți-mi-l.

— Zece.

— Mersi.

— Deci, am dus o viață normală zece ani. Ce s-a întâmplat după zece ani ?

— Ce s-a întâmplat ?

— După zece ani tocmai mă întorceam de la Buzău cu trenul. Mă duc la vagonul-restaurant să beau o bere, mă așez la o masă la care se mai afla încă o persoană, mai precis o femeie destul de tină și brunetă, care bea

cafea și se uita afară, la peisaj, oarecum îngîndurată, aproximativ tristă. Abia mai tîrziu, adică la Ploiești-Sud, ea s-a întors spre mine și m-a privit foarte lung. „Dom-le, zice ea, eu te cunosc pe dumneata de undeva“. „Doamnă, zic, e posibil, deși călătoresc destul de rar, avînd un serviciu sedentar“.

— Sinteți poet ? întrebă avocatul. Observ că răspundeai în versuri.

— Domnule avocat, se supără V. Ceapă, eu am venit la dumneavoastră pentru altceva, nu pentru a fi ironizat. Dacă aveam nevoie de o ironie, mă duceam la un alt specialist.

— Domnule, zise avocatul, îmi cer scuze, dar vă rog să fiți mai succint. Mă așteaptă și alți clienți.

— Bine. Cum doriți, voi fi mai succint. Ajungem în Gara de Nord și eu îi propun să o ajut la transportarea bagajelor, ceea ce dînsa a fost perfect de acord. Am condus-o pînă acasă cu autobuzul 74, care mergea destul de mizerabil, iar dînsa m-a invitat înăuntru și m-a servit cu o vișină proprie. Din discuția care a urmat, ca să fiu succint, a reieșit că ne simpatizăm reciproc și ea m-a întrebat dacă n-aș putea lipsi de acasă în seara respectivă, pentru a ne distra împreună, ceea ce am și făcut. A doua seară la fel, pentru ca în cea de-a patra să ne dăm seama că între noi s-a format un sentiment serios, drept pentru care eu i-am declarat că nu pot să ascund acest fapt soției, pe care nu am mințit-o niciodată în cei zece ani de căsătorie, fiind cinstit cu ea pînă la fanatism. Ea a fost de acord, spunîndu-mi că a divorțat de fostul soț tot din cauza sincerității, pe care o pune mai presus de orice sentiment, drept pentru care m-am dus acasă și i-am declarat soției adevărul curat, adică „uite, dragă, așa și așa“. Soția, iertați-mi expresia, a făcut ochii mari, în sensul că nu-i venea să creadă această chestiune, ea era convinsă că am s-o iubesc pînă la mormînt, și zise că ar vrea să stea de vorbă cu persoana respectivă. De acord. A doua zi, seara, se îmbracă soția frumos, se îmbracă și persoana frumos și ieșim la un local de categoria întâi. Aici, după ce am servit cîte o friptură de porc destul de gustoasă, soția și persoana au avut o discuție sinceră, în timp ce eu ascult-

tam orchestra, de asemenea destul de reușită, și situația s-a lămurit : adică soția a înțeles că între mine și persoană e vorba de ceva sincer și trainic. Pe urmă, ca să nu mai intru în detalii, soția s-a întors singură acasă, iau eu am condus persoana acasă, fără însă a rămîne la dînsa, ci am venit imediat la soție pentru a vedea care este concluzia la care a ajuns și ca nu cumva să săvîrșească vreun gest cu urmări. Soția era foarte calmă și mi-a spus ceva care m-a mirat, în sensul că și ea este încurcată cu o persoană pe care a întîlnit-o în parc, un bărbat pensionat de boală la patruzeci de ani, care se prezintă foarte bine fizic. Adică era de acord să-mi dea divorțul în principiu, nu însă imediat, ci după ce va vedea ce intenții are persoana pensionară cu ea, care persoană pensionară era și ea încurcată cu o femeie căsătorită, pe care nu putea s-o părăsească brusc, pînă nu vedea dacă nu cumva dorea să divorțeze și ea, cine știe din ce motive, de soțul ei. Eu am propus atunci să lămurim lucrurile cît mai repede și cît mai deschis cu putință, ca să nu ne creăm probleme reciproc. În acest sens, soția a organizat o întîlnire între ea, eu și persoana căsătorită cu care era încurcată. Am luat masa împreună la un local cu grădină, am servit cîte un mușchiuleț de porc și doi mici și am discutat lucrurile franș : femeia căsătorită cu care era încurcat pensionarul de boală nu avea pretenție la căsătorie de la acesta, întrucît ea avea un soț destul de bine, adică avocat, om în vîrstă, de care nu dorea să se despartă, deci îi dădea voie pensionarului de boală să se căsătorească cu soția mea, întrucît ea nu urmărise altceva decît o aventură distractivă, dat fiind că acasă se plictisește foarte mult, iar soțul îi dă orșicită libertate dorește. În acest sens, pensionarul de boală, foarte bucuros, a invitat-o la dans pe soția mea, iar persoana căsătorită m-a invitat pe mine întrebîndu-mă în timpul tangoului ce perspectivă am, în ce sens doresc să-mi refac viața și dacă nu aș dori să încerc o combinație cu dînsa, ceva extra, adică fără pretenții, nici din partea mea, nici din partea ei, pentru că nu dorește să-și părăsească soțul, acesta fiind avocat, om vîrstnic și îngăduitor. Eu i-am răspuns că deja sînt în perspectivă cu o persoană față de care am sentimente sincere, dar că

asta nu înseamnă un refuz, trebuie să ne vedem, să ne cunoaştem, poate că e mai bine să discutăm şi cu soţul în caz că ne înţelegem, să obţinem o despărţire şi să ne căsătorim, pentru că mie îmi plac lucrurile sincere şi deschise, nu vreau să am necazuri pe linie de serviciu, adică să fiu acuzat de imoralitate, neseriozitate, instabilitate sau mai ştiu eu ce naiba. În sfârşit, ca să fiu succint, am contractat cu persoana o întâlnire pentru a doua zi, anunţând-o în prealabil pe persoana din tren de chestiunea care s-a ivit, întrucît eu sînt sincer şi nu pot să mint. Dînsa zice că e de acord să mă întîlnesc şi cu împărăteasa Cleopatra, cu condiţia să fiu om de cuvînt şi să nu o încurc, adică să aleg ori albă, ori neagră. La întîlnirea de a doua zi, persoana care fusese încurcată cu pensionarul de boală m-a atras foarte mult şi brusc din punct de vedere fizic şi psihic, drept pentru care eu i-am propus totuşi o căsătorie, la care dînsa a zis că dacă eu insist, atunci să merg să discut cu soţul ei în acest sens...

— Domnule, scuză-mă, dar mă doare capul, spuse avocatul, care înghiţi pe loc un antinevralgic. Vorbeşti de o oră, cînd puteai să-mi explici toate astea în cîteva fraze. Am înţeles : vrei să te divorţez.

— Nu, zise V. Ceapă, pentru asta am avocatul meu, care se ocupă de chestiune. La dumneavoastră am venit în problema soţiei.

— Care soţie ?

— Soţia dumneavoastră.

— Ce-i cu soţia mea ?

— Păi eu ce-am vorbit pînă acum ? ! Nu v-am spus despre persoana care a fost încurcată cu pensionarul de boală, care acum e cu mine şi al cărei soţ e avocat ? !

— Da, şi ?

— Cum „şi“ ?

În sfârşit, avocatul realizează situaţia, se clătină de două ori, după care căzu leşinat. V. Ceapă, un tip destul de mic, destul de gras şi sincer, se ridică şi plecă oarecum nedumerit. Trecînd prin antecameră, ceilalţi clienţi ai avocatului îl priviră cu o antipatie evidentă.

— Moțule, șopti Suzi, somnoroasă, afundată în perne, te rog pregătește-mi piscina. Vreau să zac două ore și un sfert în spumă imaculată și în miros de brad.

Moțul sforăie alături pe ambele nări. Suzi îl scutură de umărul drept, gras și păros, ca pe un pom încărcat cu fructe. Nimic.

— Moțule, scoală-te, te rog, e aproape douășpe. Fă-mi cafeaua.

Moțul nu este un moț, adică ceea ce se cheamă un locuitor din Țara Moților, el este născut la Buhuși și arată ca atare, adică destul de prăpădit și decrepit, chel, buhăit, cu fața împinzită de vinișoare roșii, semne nefaste ale alcoolului și tutuñului. Suzi îi spune așa pentru că, pe vremuri, cînd era tînăr și avea păr, purta un moț în virful capului, ceea ce îl făcea cît de cît simpatic.

Moțul continuă să doarmă buștean, ceea ce o obligă pe Suzi să se dea jos din pat, să-și pună niște papuci jerpeliți în picioare și să se ducă la bucătărie pentru a-și pregăti singură cafeaua. În bucătărie e o mizerie fără margini: grămezi de gunoi și resturi de mîncare, farfurii, furculițe și cuțite nespălate, gîndaci negri și roiuri de muște agresive. Suzi calcă printre gunoaie și gîndaci, indiferentă, cu ochii pe jumătate închiși, își pune cafeaua la fiert și așteaptă să dea în clocot.

— Neprețuito, urlă Moțul din dormitor, dacă tot ești în picioare, fă-mi și mie una !

Neprețuita nu răspunde, dar mai pune o ceașcă de apă la fiert, plus o linguriță de cafea. Între timp, Moțul s-a sculat și a intrat în baie. Și aici mizeria e aproape

desăvîrșită. Cada e spartă și inutilizabilă, oglinda la fel, pereții afumați și coșcoviți. Piscina de care vorbea Suzi nu e, de fapt, decît o albie de tablă zincată în care se spală turnîndu-și unul altuia apă caldă dintr-un cofer. De altfel, întregul apartament așteaptă să fie zugrăvit de cîșpe ani, parchetul e negru, lustrele sparte.

Suzi aduce cafelele în dormitor. Se întinde pe pat și soarbe din ceașcă cu voluptate. Doamne, ce s-ar fi făcut ea dacă nu ar fi existat cafeaua pe lume, cum s-ar fi pus ea pe picioare în fiecare dimineată ? Moțul vine și el din baie oarecum înviorat, și-a dat cu puțină apă pe față, și-a pus halatul.

— Mi-ai răcit cafeaua ? întreabă el.

— Da. Poți s-o bei.

Moțul se duce la fereastră ca să-și clătească privirea cu peisajul străzii.

— Uite, zice el, fără reproș, madam Maria, de vizavi, s-a întors cu două sacoșe pline cu gogoșari.

— Dacă te-ai fi dus și tu la piață de la ora șase, ai fi adus gogoșari și gogonele. Dar ție îți place să dormi pînă la prînz.

— Și ție la fel.

— Da, și mie la fel.

Suzi e cooperatoare la domiciliu, adică are contract cu o cooperativă care produce nasturi și agrafe de plastic. Primește materia primă, lucrează acasă respectivele produse, le predă și primește suma ce i se cuvine. Cît lucrează, atîta cîștigă. Din păcate, lucrează destul de puțin și primește destul de puțin.

Moțul este ghid la ONT în anotimpurile turistice, adică vara și iarna. Primăvara și toamna nu lucrează. Cîștigul lui, deci, este și el destul de limitat. Ar putea să lucreze tot anul, dar nu se simte capabil. Se mulțumește cu strictul necesar : o pîine, două sticle cu lapte, două sute de salam și cafea. În majoritatea timpului el ascultă posturi de radio străine, iar ea citește vechi romane polițiste franțuzești. Uneori, stau de vorbă ceasuri întregi despre te miri ce, folosind aproape întotdeauna un ton melancolic. Copii nu au pentru că nu pot suporta copiii. Cînd copiii vecinilor fac gălăgie în curtea interioară, Moțul urlă la ei pînă răgușește : „Derbedeilor, sce-

leraților, țiganilor, mitocanilor, împruțiților !” I-ar strînge de gît, i-ar ucide fără milă, odată l-a bătut crîncen pe unul dintre ei, dar apoi a fost nevoit să stea închis în casă aproape o lună de frica părinților victimei, care erau hotărîți să-l cotonogescă.

— Te duci să iei lapte și pîine, iubitele ? întrebă ea.

— Nu, iubito. Azi te duci tu, eu am fost ieri.

— Nu mă duc.

— Foarte bine, nu te duce. O să răbdăm de foame.

Nu e prima oară cînd nici unul dintre ei nu vrea să se ducă după cumpărături, fiind apoi nevoiți să rabde de foame. Voluptatea mizeriei le-a intrat în obișnuință. Sigur că nu e plăcut să trăiești cu o cafea și o bucată de pîine uscată, dar dulceața lenevirii în pat nu se poate asemăna cu nimic altceva, nici măcar cu mierea de albine. Ea a fost obișnuită de mică să primească cafeaua la pat, iar el a fost crescut de două mătusi care l-au răzgîiat pînă la treizeci de ani, dîndu-i totul de-a gata.

— Dragul meu, spuse Suzi, sorbind ultima gură de cafea, azi-noapte am visat că promisem din partea ta cadou o mobilă „Louis Quinze” splendidă. Absolut splendidă.

— Trebuia să duci visul pînă la capăt, adică să mă visezi și pe mine Louis Quinze.

— Altă dată m-am visat trăind pe vremea faraonilor. Se făcea că eram Nefertiti și că mă căsătorisem cu gine-rele meu, cu fostul soț al fiicei mele. Pe-atunci incestul nu era repudiat. Cleopatra făcea baie în lapte de iapă, de aceea arăta atît de splendid, încît se dădeau în vînt împărații după ea. Dacă m-aș fi născut cu cîteva mii de ani în urmă... Sau măcar cu cîteva sute de ani... Mi-ar fi plăcut să fiu amanta unui artist celebru : Liszt, Mozart, Paganini, Rembrandt, Villon sau chiar Balzac, care era mai gras și mai disgrațios decît tine, dar care era atît de tandru în dragoste, Doamne, ce scrisori dumnezeiești i-a scris acelei contese rusoaice ! Mi-a fost dat să mă nasc în secolul douăzeci, ca să te întîlnesc pe tine și să trăim în mizerie, scuză-mă că ți-o spun, nu-ți fac nici un reșoș, nici ție nu-ți place să muncești, nici mie. Dar mi-ar fi plăcut să trăiesc în lux, să mă fi dus în fiecare vară pe Coasta de Azur, să mă scald în cea mai albastră

apă din lume, să joc la ruleta din Monte Carlo, din Montreux sau Cannes.

— Montreux e în Elveția, nu e pe Coasta de Azur.

— Știu. Tu mă duci în fiecare vară zece zile în comuna 2 Mai la un țăran turc, cu casa plină de muște și cu closet în fundul curții. La teatru de cînd n-am mai fost ? Oho, din tinerețe ! În schimb, mă trimiți la coadă la lapte, la coadă la ouă și la coadă la spanac. Cu cultura și cu sensibilitatea mea, am ajuns să fac cumpărături. Mi-ar fi plăcut să am pe mîină un rege bătrîn și libidinos, să-l înșel cu un prinț tînăr și gelos, să vînd secrete de stat vecinilor dușmani și să fiu arsă pe rug. Ce subiect de roman și de seriale aș fi ajuns ! De ce nu ai și tu un pic de vocație literară ca să scrii măcar cîteva pagini despre trista mea viață, fără trecut și fără perspectivă ?

Moțul fumează o țigară și se gîndește aiurea, îl interesează pe el ce spune nevastă-sa cît negrul sub unghie. Totuși, nu trebuie să-i dea impresia că o ignoră, ea trebuie să creadă că el o ia în serios, cine știe, poate pînă la urmă se duce să cumpere pîine și lapte.

— Da' ce crezi, că eu nu m-am visat adeseori rege, împărat, șah sau faraon ? Mi-ar fi plăcut să fiu stăpîn al unei țări și să fiu propulsat de o femeie superbă și ambițioasă. Tu de ce nu mi-ai dat un imbold în viață ? De ce nu m-ai împins pe scara socială, ca să fac carieră ? Dacă erai o Vidră sau o Iosefină nu mă lăsai să dorm pînă la zece și jumătate, mă sculai la șase dimineața și mă trimiteai să-mi termin studiile, să muncesc, să mă zbat, să capăt o funcție. Inteligent și cult sînt — te-ai convins, sper — puteam să ajung ministru. Cunosc două limbi la perfecție, pot recita din Goethe ore întregi, dar cui folosește ? M-am produs odată la casa de cultură a sectorului. Nu mă ascultau decît două babe și tu, restul erau în așteptarea filmului. Ce film era ?

— „Cavalerul Pardaillan“.

— E posibil să fim lăsați în mizerie și umilință, noi, două persoane intelectuale care ar putea fi atît de utile societății ?

— Dar nu societatea ne lasă în mizerie. Societatea a fost destul de drăguță cu noi. Magazinele sînt chiar la

parterul blocului. Acolo avem piinea, laptele, mezelurile. Fără să muncim aproape deloc, avem strictul necesar.

Moțul se enervează cu adevărat.

— Dar asta îmi trebuie mie ? Strictul necesar ? ! Strictul necesar îl au animalele, care trăiesc de azi pe mâine. Eu vreau să trăiesc fără să am grija strictului necesar, vreau un valet care să mă servească la pat, un bucătar și un portar !

— Avem portar la bloc.

— Vreau portarul meu personal ! Să-mi aducă ziarul la pat și să mă anunțe cînd mă caută cineva.

— N-avea nici o grijă, vei fi anunțat chiar azi că a sosit tipul cu lumina. Ai cu ce plăti lumina ?

— De ce să plătesc eu lumina ? ! Toate angaralele ar trebui să mi le plătească administratorul meu personal. Aș avea dreptul la frizer, iar tu ai putea avea o coafeză și o cameristă.

— Dragul meu, ca să am o cameristă, trebuie, mai întii, să am o cameră a mea. Te rog nu mă enerva, nu spune lucruri nerealiste.

— Draga mea, nu te enerva, pentru că eu nu mă enervez. Cînd spun că meriți o cameristă, înseamnă că mă refer, implicit, și la o cameră a ta. Așa cum cred că aș avea și eu dreptul la un birou al meu, o cameră spațioasă, luminoasă, împodobită cu multe plante ornamentale, unde să meditez și să-mi însemnez anumite gânduri mai mult sau mai puțin disperate. Îmi trebuie, de asemenea, o curte spațioasă, cu alei bine îngrijite, pe care să-mi fac cele trei plimbări zilnice ascultînd cîntecul privighetorilor.

Suzi începe să plîngă, brusc, cu sughițuri.

— Dar eu n-aș avea dreptul la o seră ? ! Știi cît iubesc florile, cum îmi ud mușcata din fereastră aproape zilnic și cît îmi doresc niște trandafiri japonezi și niște cactuși. Și știi ce-aș mai vrea ? Să-mi dai voie să mă plimb prin grădina ta călare pe un ponei. Firește, nu la orele cînd îți faci tu plimbările. Îmi dai voie ?

— Bineînțeles, răspunde Moțul, îngîndurat. Știi la ce mă gîndesc ? Mă gîndesc că un pic de călărie nu mi-ar strica nici mie, mai ales la sciatică, m-ar obliga să-mi țin șira spinării dreaptă. Dar mă întreb unde am putea construi grajdurile ?

— În fundul grădinii.

— Asta presupune, draga mea, ca grădina să fie destul de mare pentru a nu simți mirosul. În plus, ne trebuie un grăjdar.

— Da, o să angajăm un grăjdar. Dar și un grădinar.

— Grăjdarul ar putea face și treburile grădinarului.

— Cum poți să spui o asemenea prostie ? se indignază Suzi. Grăjdăritul și grădinăritul sînt profesii cu totul și cu totul diferite. Auzi, dar nu crezi că am putea avea și o piscină în aer liber ? Înotul m-ar întineri cu zece ani.

— Da, avem nevoie neapărat de o piscină. O piscină din marmură albastră.

— Am citit într-o revistă străină despre ultimul răcnet în materie, la americani : o instalație japoneză numită *geakuzi*, care încălzește apa și face valuri care te masează. Actrițele de la Hollywood n-au pic de burtă. Fă și tu rost de o instalație *geakuzi*.

— Acum, zău că ești absurdă ! De unde vrei să-ți fac rost de *geakuzi* ?

— Te privește ! Vreau *geakuzi* ! urlă Suzi, isterică. Vreau *geakuzi* !

În aceeași clipă, cineva sună la ușă. Moțul merge în vârful picioarelor și se uită prin vizor, după care se întoarce tot în vârful picioarelor.

— Mai încet, dragă, nu țipa ! A venit administratorul după întreținere.

Suzi își bagă pumnul în gură și geme, infundat :

— Vreau *geakuzi* !

Crinel Jilavu e burlac și chel de la vîrsta de douăzeci și unu de ani. Acum are treizeci de ani și e la fel de chel, cu fruntea mică, creață, cu un nas borcănat, cu șase măsele de aur în gură și un rîs insuportabil. Cînd rîde, parcă chițcăie un șoarece, din cauza asta un coleg de birou astenic și-a cerut transferul la altă instituție. Noroc că rîde rar, neavînd motive și nici vreo predispoziție biologică. În general, trebuie spus (și nu fac asta cu plăcere, eu nu-mi urăsc personajele nici măcar atunci cînd sînt negative, așa cum nici o mamă adevărată nu-și poate urî un copil urît sau infirm — sper că aserțiunea aceasta vi s-a părut destul de originală) că Jilavu era antipatizat de toată lumea pentru simplul motiv că felul lui de a fi era antipatic. În ce sens? În sensul că era agasant de corect în muncă, pedant în vorbire și costumație, se parfuma violent și abundent, nu fuma, nu bea alcool, nu avea, în general, nici un viciu. De ce nu se căsătorise pînă la această vîrstă? Îl întrebaseră colegii de nenumărate ori. Din prudență, a spus el. Îi era teamă ca nu cumva eventuala soție să-l înșele. Cunoștea cazul unei rude îndepărtate care plecase pe teren și, întorcîndu-se intempestiv, o găsisse pe nevastă-sa cu altul, o bătuse pînă îi făcuse praf ficatul, soția îl dăduse în judecată, drept pentru care intrase la pușcărie. Atunci, pentru ce să te însori? Ca să ai pentru ce intra la pușcărie? Mai cunoștea, de asemenea, cazul unui tip de pe strada lui natală care o prinsese pe nevastă-sa cu unul, el a întrebat cu indignare întemeiată ce înseamnă asta, la care respectivii, adică nevastă-sa și amantul,

s-au repezit asupra lui și l-au bătut măr, pretinzînd apoi, la proces, că au fost în legitimă apărare, întrucît victima intrase fără să bată la uşă, surprinzîndu-i în neglijeu și sperîindu-i grozav. În al treilea rînd, subliniasse Jilavu, o soție este necesară pentru a găti mîncare, a spăla rufe și a face curățenie în locuință. Or, el își prepară singur ceaiul de dimineață, la prînz mîncă la cantină, iar seara un sendviș cu ceai și o aspirină, rufele le spală la „Nufărul“, iar curățenia o face cu aspiratorul, o dată pe săptămînă, duminica, după care primește vizita președintelui comitetului de bloc, cu care joacă table. Atunci, pentru ce să se însoare ? Ca să se cheme că e înșurat ?

— Jilavule, ai dreptate, i-a răspuns șeful de birou, care era recent recăsătorit pentru a treia oară. Ești băiat deștept.

La un moment dat, însă (există, după cum vedeți, un însă în viața lui Jilavu), a venit în instituție o dactilografă cu numele Nuți. Această Nuți era o fată destul de nostimă, cam mărunțică și grăsuță, dar cu un păr șaten splendid și cu niște ochi verzi și luminoși care te străbăteau ca un laser. Au încercat mai mulți bărbați să se dea pe lingă dînsa, dar toți aveau un dezavantaj : erau căsătoriți. Încercase însuși directorul plin, însuși directorul administrativ și chiar contabilul șef, toți în zadar. Nuți era de neclintit, cuminte, sfioasă și harnică, le zîmbea tuturor, suavă, refuzînd cu obstinație invitații tentante la Snagov, pădurea Băneasa, Popasul Buda, mănăstirea Cernica sau Hanul Vlăsiei. Pînă la urmă s-a aflat motivul : iubea un tînăr pictor talentat, fost coleg de creșă și grădiniță, acesta nu-i dăduse nici o speranță de căsătorie, dar ea îl iubea nebunește și constant și nu concepea alt bărbat în viața ei.

Jilavu a încercat și el să-i facă curte, se ducea zilnic la ea în birou, îi aducea o floare, o ciocolată, o gumă de mestecat, o prăjitură, un măr, o pară, adică ce avea la îndemînă. Ea primea micile atenții cu decență, mulțumindu-i cuviincios. Jilavu, încurajat de bunăvoința fetei, și-a propus să persevereze, în fiecare săptămînă o invita să ia masa cu el la un restaurant și, de fiecare dată, ea îl refuza cu dragălășenie.

Iată însă (revenim asupra aceluia însă de mai sus) că într-o zi Nuți vine la birou plinsă. Toată lumea se îngrijoră sincer, vai, sârmana copilă, ce nenorocire o fi pățit ? Ea — nimic. Tăcea și plîngea. Pînă la urmă, s-a aflat secretul (ce nu se află într-o instituție ?) : tinărul pictor, plecînd cu o bursă în Italia, rămăsese definitiv în Occident, căsătorindu-se cu o belgiancă tinăra, frumoasă și bogată. Sârmana Nuți, care își sacrificase cinci ani din viață pentru tinărul pictor ingrat, era zdrobită sufletește. Jilavu a sesizat conjunctura, și-a făcut unele calcule și a început să-și sporească vizitele în biroul tinerei dactilografe : încerca să o liniștească povestindu-i diferite întâmplări care ilustrau cinismul și măgăria bărbaților, nerușinarea lor nelimitată. Mai mult, la un moment dat i-a împrumutat tranzistorul lui pentru a asculta muzică ușoară și simfonică.

Peste circa două luni, cînd Nuți s-a mai liniștit și împăcat sufletește, cînd ochisorii ei verzi au început să strălucească din nou, limpezi ca roua dimineții (scuzați comparația), Jilavu i-a făcut din nou propunerea de a merge cu el la un restaurant pentru a lua masa împreună, dar ea a refuzat din nou. Era, totuși, ceva deosebit în acest refuz, observase insistența Jilavu, un oarecare regret, o melancolie pe cale de dispariție, o diră de îndoială se profila în vocea dulce și copilăroasă. Iată de ce Jilavu nu a fost deloc surprins cînd, peste două săptămîni, mergînd să-i ofere tinerei dactilografe un referat, pentru a fi bătut în trei exemplare pe velină, și o banană, ea i-a spus pe un ton cît se poate de serios :

— Domnule Jilavu, azi aș putea să iau masa cu dumneata la restaurant. Părinții mei sînt plecați la un botez.

— Atunci, a spus el, calm, te aștept la trei și cinci în colț, la simigerie.

La trei și cinci fix cei doi s-au întîlnit și au plecat pe jos spre centrul orașului. Jilavu mergea pe lîngă ea parcă fără să atingă pămîntul, trupul și sufletul lui colcăiau de fericire. Dacă Nuți acceptase să ia masa cu el la restaurant înseamnă că perseverența lui învinsese, peste cîteva luni va putea îndrăzni s-o ceară în căsătorie, iar ea nu va refuza, desigur. Nu va refuza nu pentru că va face o pasiune pentru el, asta e exclus, știe el însuși că are o

figură insipidă și banală, dar cu atît mai mare va fi meritul lui. Nuți va veni singură lîngă el, pentru că este un bărbat serios, sigur, alături de care va face o căsnicie durabilă. O, cît îl vor invidia și cît îl vor blestema și înjura toți cei care i-au făcut tinerei fete curte și promisiuni, inclusiv directorul și directorul administrativ, ultimul fiind un bărbat realmente frumos, dar divorțat cu doi copii. O, cum vor veni cu toții la nunta lui și cum îl vor felicita, prefăcîndu-se că se bucură pentru el ! Iar ea va zîmbi tuturor, suavă, puțin tristă, desigur, cu jumătate de gînduri fugite către tinărul și frumosul pictor care i-a înșelat speranțele și unica dragoste, iar el îi va ocroti tristețea, nu-i va face niciodată, absolut niciodată, vreun reproș cu privire la trecutul ei, se va purta cu ea așa cum te porți cu o floare.

Pînă la restaurant cei doi nu au discutat aproape nimic, din simplul motiv că nu aveau ce discuta. S-au schimbat cîteva cuvinte despre vreme, el a încercat, la un moment dat, să facă o mică glumă despre un trecător cam beat, dar ea nu a zîmbit, Jilavu știa că umorul nu e partea lui spirituală cea mai vînjoasă și că nici ea nu gustă așa ceva.

Au intrat în cel mai elegant restaurant al orașului, Jilavu dorind să-i dea o primă probă de respect, demnitate și bun-gust. Întrucît localul era cam gol, a venit însuși șeful de sală să-i servească, oferindu-le pentru început niște ouă de prepeliță în aspic, niște ficăței de pasăre trași la tîgaie (în unt) și cîteva feliuțe de batog. După care ea a dorit un mușchi à la Wellington, iar el un piept de pasăre la grătar. Ca desert, s-au gîndit la cîte o înghețată cu căpșuni. Dar în clipa în care s-a pronunțat cuvîntul „înghețată“, Jilavu a înghețat el însuși de spaimă și oroare, i s-a făcut brusc rău, i s-a înroșit fața, i s-a bătut o vină la tîmpla dreaptă și i-a venit să vomite.

— S-a întîmplat ceva ? l-a întrebat ea, încrețindu-și fruntea, ceea ce pe el l-a emoționat : era primul semn de grijă față de el, înseamnă că nu-i era indiferent.

De fapt, despre ce era vorba ? Jilavu își dăduse seama, cu oroare, că nu are la el decît treizeci și cinci de lei. Or, consumația, dacă punem la socoteală și sticla de vin la trei sferturi care se comandase, urma să se ridice la cel puțin trei sute de lei. Ce era de făcut ? De unde va

scoate această sumă ? S-o întrebe pe ea dacă nu are niște bani în poșetă ? Exclus ! Ar face o gafă ireparabilă, mai ales că, în mod logic, nici nu ar fi putut avea o asemenea sumă la ea, acum, cu două zile înainte de leafă. Din păcate, Jilavu nu avea bani nici acasă, cu câteva zile în urmă lichidase ultimul cec ca să-și cumpere un televizor cu circuite integrate. De la cine ar putea să ceară ? De la colegii de birou ? În primul rînd că nu este prieten cu nici unul dintre ei, nu le ceruse niciodată nimic, și nici el nu le dăduse niciodată nimic, toată instituția știa că Jilavu nu dă cu împrumut nici dacă-l pici cu ceară. Dacă ar apela acum la unul dintre ei, s-ar face definitiv de ris, ce haz ar fi a doua zi, cum și-ar mai bate joc de el ! Avea un frate în oraș, dar nu mai vorbeau de aproape un an, acesta îi luase cu împrumut o damigeană goală, uitase să i-o mai aducă, el îi telefonase și dăduse peste cumnată-sa, o mahalagioaică fără pereche, care-i spusese de la obraz că ultima oară cînd venise pe la ei în vizită uitase să aducă copiilor o ciocolată sau o bomboană.

Pe măsură ce se aduceau gustoasele gustări, Jilavu devenea tot mai palid și panicat, transpira abundant și se întreba dacă nu cumva va face o criză de inimă, își simțea deja pulsul foarte ridicat și un junghi în spinare. De spaimă, bău pe nerăsuflăte un pahar de vin. Între timp, Nuți tăcea ; el se gîndea. Ce-ar fi s-o sune pe maică-sa la Rîmnicu-Sărat ? E pensionară, are 650 de lei pe lună, îi dă și el 200, frate-su 200, în total 1050 de lei, precis că nu-i cheltuise pe toți, are ea ceva pus deoparte pentru înmormîntare. Dar cînd să ajungă ea pînă la București cu banii ? Trenul face câteva ore, e imposibil. Ar mai fi o soluție : să-l cheme pe responsabil pînă la bucătărie și să-i dea cartea de vizită și buletinul garanție. Dar ce scrie pe cartea lui de vizită ? „Crinel Jilavu, referent contabil“, și telefonul de la serviciu, pentru că acasă nu are, de ce să dea bani de pomană, din moment ce nu are cu cine vorbi ? Și dacă responsabilul nu-i primește buletinul ? Adică vii, măninci ficăței de pasăre, batog și mușchiuleț de văcuță à la Wellington, și pe urmă dai buletinul garanție ?

Între timp a venit felul doi. Nuți mîncă cu plăcere mușchiulețul de vacă, comișînd un gest de-a dreptul

tandru : îi dă și lui Jilavu o bucatăică să guste, iar el îi oferă o bucatăică de piept de pasăre. Jilavu simte că-și pierde mințile, e posibil oare ca fericirea lui personală să se năruiască din pricina unei întâmplări întru totul stupide ? Oare nu există nici o soluție ? O soluție disperată, o soluție limită ? Eventual să iasă în stradă și să roage pe primul trecător să-i cumpere ceasul de mină, dar ceasul respectiv, marca „Pobeda“, a costat 280 de lei când era nou, acum ar putea lua pe el cel mult 100. Ar mai fi o soluție : să se scuze că are de dat un telefon urgent, specificînd că telefonul localului este defect și că este nevoit să iasă în stradă, la o cabină, după care s-o ia la fugă și să dispară. A doua zi ar putea spune că a fost arestat din confuzie, că l-a călcat un troleibuz sau un taxi, se poate spune orice, eventual se poate chiar interna într-un spital. Da, dar ce va face Nuți în urma lui ? Cum va putea ea suporta scena dispariției lui, singură într-un local necunoscut, ce explicație va da ospătarului ? Nu, nu se poate, așa ceva nu se poate. Fata putea crăpa de rușine.

Iată și desertul. Este limpede că Nuți n-a mîncat în viața ei o asemenea înghețată cu căpșuni și frișcă, privirea ei se îndreaptă spre el cu recunoștință, dar Jilavu transpiră din nou, simte că-l ia cu căldură și dă încă un pahar de vin peste cap. Vinul îi dă un oarecare curaj, bea încă unul și se simte ceva mai bine. Își aduce aminte de un banc și îl umflă rîsul.

— Nuți, apropo, vrei să-ți spun un banc ?

— Te rog, zice ea, bine dispusă.

— Un tip intră într-un restaurant, cere o friptură și o sticlă cu vin, mănîncă, bea și, la sfîrșit, îl întrebă pe ospătar : „Dom-le, vi se întîmplă să vină cîte un client care bea, mănîncă și nu are cu cît plăti ?“ „Dom-le, zice ospătarul, ni s-a întîmplat acum trei luni cu o haimana.“ „Și ce i-ați făcut ?“ „Ce să-i facem ? I-am dat două palme și l-am aruncat pe ușa afară.“ „Atunci, zice respectivul client, dați-mi și mie palmele respective, că mă grăbesc.“

Nuți rîde de se prăpădește, e pentru prima oară că o vede rîzînd cu poftă, adică cu gura toată, dezvelindu-și toți dințișorii ei minunați, Jilavu simte că-i dau lacrimile de ciudă. „Dumnezeule, dacă ești, ură el în gînd,

nu mă lăsa, dă-mi o soluție ca să n-o pierd pe Nuți, ajută-mă !”

Ca să mai întîrzie momentul catastrofic, cere și două cafeluțe, dacă-i bal, bal să fie !

Dar, după cafele, ce să mai ceară ? Ospătarul lucrează la notă, după care i-o depune pe masă într-o farfurie, acoperită cu un șervețel. Jilavu încă nu se uită la ea, o ignoră, vîră o mîină în buzunar și scoate portofelul, îl desface și vede cei 30 de lei, adică o bancnotă de 25 și una de 5, în buzunarul pantalonului avînd încă 5 lei de metal. Apoi desface un colț al șervețelului și se uită pe notă, discret : 385 de lei, cu remiză de 12 la sută. Ospătarul, în picioare, așteaptă. Ce-i de făcut ?

La această scenă povestirea noastră se oprește. De ce ? Pentru că nu știm, efectiv, care ar putea fi finalul. Nu știm, efectiv, cum se va descurca Jilavu, cum va proceda, cum se va salva (în cazul în care se va salva). De aceea, vom lăsa cititorilor posibilitatea de a continua ei înșiși, fiecare după puterea imaginației, întîmplările celor două personaje. Dacă cineva va dori ca pe ușa restaurantului să apară, în ultima clipă, o persoană binevoitoare, care să-l împrumute pe Jilavu, cu atît mai bine, eu nu am nimic împotrivă. Dacă un alt cititor va dori ca personajul nostru masculin să descopere, printr-un miracol, patru sute de lei ascunși într-un buzunar al hainei, eu, de asemenea, nu mă voi supăra. Nici chiar în cazul cînd altcineva va avea plăcerea să-l știe pe bietul Jilavu călcat în picioare de chelneri și dat pe mîna miliției, umilindu-l și pierzîndu-l definitiv în ochii sensibilei Nuți. Noi, așa cum am spus, atît ne-am priceput, atît am scris. Din această clipă, condeiul scriitorului trece în mîna cititorului.

Să nu ne sfiim a recunoaște caprei meritele care i se cuvin. Această vacă a săracului, pe lângă că e lăptoasă și ușor de întreținut (dacă nu are iarbă, ea se mulțumește și cu mărăcini), a intrat în literatura română ca un personaj pozitiv și exemplar, servind multor generații de copii și tineri ca exemplu de înțelepciune și calm, atunci când răul trebuie pedepsit cu rău, spre învățătură de minte. Ca dovadă, ați mai auzit dumneavoastră în ultimul timp despre vreun lup care a îndrăznit să intre în casa unei capre în travesti și să-i mănince iezii ? Eu nu.

Iată de ce în ultima piesă de teatru m-am gândit să introduc și o capră. Despre ce este vorba, pe scurt ? Pe meterezele unei cetăți medievale cam paradite, un străjer cu numele de Gheorghe ședea în turn și mînca brînză (de capră) cu ceapă. Tocmai atunci se apropie de cetate o oaste străină bine înzăuată, de circa zece mii de oameni. Comandantul îi comandă lui Gheorghe să predea imediat cetatea, cu toate rezervele de mîncare pentru oameni și cai, la care Gheorghe, cu un umor și o demnitate specifice, îl ia pe comandant peste picior și-l sfătuiește să-i dea bice mai departe dacă nu vrea să aibă de-a face cu cei cinci mii de pușcași și sulitași dinăuntru, care sînt stătuți de patru luni, le sfîrșie palmele să se încaiere cu cineva, plus femeile, copiii și bătrînii, care sînt pregătiți să arunce cu pietroaie și apă fiartă. Lifta păgînă nu se lasă, însă, impresionată și, după trei zile de pălăvrăgeli cu Gheorghe, care i-a învățat cu vorba în toate părțile, întoarce tunurile spre cetate și trage cîteva ghiulele în zidul ei prăpădit.

— Huo, gata, strigă Gheorghe, nu vă enervați, că vă dau cetatea, lăsați-mă să ies cu oastea mea și să mă duc unde-oi vedea cu ochii, văz că nu sînteți oameni de înțeleș.

Se deschide ușa cetății și cine iese pe ea ? Gheorghe, urmat de nevastă-sa și de trei copii, mici și mucoși, ultimul tirînd după el o capră. Străinii rămîn bușbe, adică cîm, asta era oastea care i-a ținut pe ei, zece mii de războinici, trei zile în impas, cum și-a permis acest fanfaron de Gheorghe să-i ia la mișto ? La care Gheorghe (avea o minte ca briciul) le-a răspuns :

— N-om avea noi armamentul vostru, dar în politică aici vă ținem, la degetul mic și la buzunarul de ceas !

Teatrul la care am predat-o a fost realmente încîntat, directorul mi-a zis că sînt mare, de mult simțea nevoia unei comedii istorice în care să se zugrăvească (leșin cînd aud cuvîntul zugrăvit, din pricina unor meseriași escroci care mi-au stricat tapetul) istețimea străbunilor noștri, geniul lor politic, capacitatea lor miraculoasă de a salva țara din ghearele marilor puteri, care au trecut peste noi de atîtea ori cu tăvălugul. În fine, a trebuit tot eu să le explic că ideea nu-mi aparține, că am ciupit-o de la unul Negruzzi, dar ei au fost de părere să nu mai spun asta nimănui, mai ales actorilor, care vor începe să mă bîrfească prin cîrciumi.

— Dom-le, dar ce facem cu capra, a întrebat directorul administrativ, sper că nu doriți o capră vie pe scenă ?

— Bineînțeleș că vreau una vie, altfel, nici nu concep, îmi iau piesa și mă duc cu ea la Național, unde posibilitățile materiale sînt practic superioare.

— Gata, dacă autorul vrea, îi dăm o capră vie, a hotărît directorul plin. Problema e dacă n-o să fim acuzați de naturalism sau de dracu mai știe ce !

— Dom-le, am zis, nu mă interesează ce zice critica, eu vreau ca publicul să vadă pe scenă o capră vie, altfel îmi iau piesa !

Directorul a chemat imediat pe regizorul tehnic și i-a dat dispoziție să facă rost de o capră.

— Vreau capra cu zece zile înainte de premieră, ca să se obișnuiască cu scena ! am strigat eu, stăpîn pe situație.

Bineînțeles că, foarte curînd au început șicanele. Serviciul financiar a venit cu cîteva întrebări : dacă se angajează o capră cu seara, va trebui angajat și proprietarul ei, care va trebui plătit ca figurant, adică cincizeci de lei spectacolul, plus douăzeci și cinci de lei pentru animal, conform tarifelor în vigoare. Problema e unde poate fi găsit un proprietar de capră în București ? Crescători de capre nu există decît în comunele învecinate și se pune problema cu ce va fi transportată capra pînă la teatru și cît va costa acest transport. Se mai pune și altă problemă : în cazul în care piesa se va juca de o sută de ori, înseamnă că teatrul va plăti pentru această capră 7500 de lei, în timp ce o capră nu costă mai mult de 3—400 de lei.

Iluminată, conducerea teatrului a decis să cumpere o capră, căreia să i se facă o cușcă în curte, să i se ia nutreț și tot ce este necesar, în așa fel încît să fie oricînd gata de dus în scenă. Dar poate vă închipuiți că a fost lesne de cumpărat această capră ? Deloc. Doi delegați ai teatrului au plecat într-o localitate, țăranii nu erau interesați să vîndă pe virament și atunci s-a căutat o stîină cooperatistă. Stîina nu avea decît oi și cîteva țapi, s-a dat o telegramă de acolo către teatru, întrebîndu-se dacă autorul este de acord cu un țap, la care li s-a răspuns că autorul nu vrea țap, vrea capră și, dacă se poate (numai dacă se poate), să fie albă, nu roșcată. Au căutat delegații cît au căutat, s-a cerut și sprijinul direcției agricole județene, și s-a găsit, în sfîrșit, o capră corespunzătoare, care a fost pusă pe tren la bou-vagon și trimisă la teatru. Trăgîndu-se linie și făcîndu-se socotelile, a reieșit că, în sine, capra plus restul cheltuielilor se ridică la suma de 835 de lei. Mai rămînea problema hranei. Unul dintre mașiniști a mărturisit că are un văr care lucrează la spații verzi și că ar putea trata cu el să aducă zilnic iarbă proaspătă pentru animal, dar cine plătește ciubucul și de unde ? S-a făcut o colectă printre actori, a dat fiecare cîte zece lei, cu excepția interpretului principal, recunoscut ca cel mai cărpănos actor din București, joacă în toate filmele, la radio și TV, are casă în București, casă la Buftea și două mașini, n-are copii și mănîncă numai salam și pîine. În cele din urmă s-a apelat la mine, ca

autor, cerîndu-mi-se 100 de lei. Am dat ; eu am cerut capră, eu s-o hrănesc.

Premiera, o spun cu toată modestia, a avut succes. Mare succes. Finalul cu capra a fost rupere, s-a rîs și s-a aplaudat pînă la leșin, mai ales că animalul, probabil tulburat de atîta zgomot, a behăit scurt, iar la plecare a lăsat în urmă o diră de măsline. De ce să n-o recunosc, abundența ulterioară de public s-a datorat și Mariței (așa o chema), i se dusesse vestea în tot orașul, oamenii își spuneau între ei : „Du-te la teatrul cutare să vezi o capră dată dracului !“ La primul turneu, cineva a avut o idee nefastă să nu fie luată și Marița, să se folosească o capră de pe plan local. Ei bine, capra respectivă s-a dovedit complet sălbăticită, n-a vrut să intre în scenă, s-a zbătut și a behăit, a stricat finalul, punctul forte al spectacolului. De atunci, Marița a colindat toată țara. Între timp, ea devenise dragă tuturor angajaților teatrului, nu trecea nimeni prin curtea interioară fără s-o mîngie din mers sau să-i adreseze un cuvînt frumos și duios. Cel mai atașat de ea s-a dovedit directorul, care, fiind fiu de țaran de la munte, păscuse el însuși capre în copilărie, drept pentru care un actor care nu jucase nici un rol principal de zece ani l-a reclamat la organele municipale, acuzîndu-l de sodomie. S-a constituit o comisie de anchetă și, cu acest prilej, s-a descoperit că directorul nu are studiile terminate, gata-gata să fie dat afară, noroc că o delegație compusă din actori de frunte au mers undeva sus și au pus o vorbă bună pentru el.

În sfîrșit, spectacolul s-a jucat vreme de doi ani, răstimp în care Marița a făcut doi iezi. Cînd piesa a ieșit de pe afiș, consiliul oamenilor muncii a luat în dezbatere problema caprei, prilej cu care s-a subliniat cît se poate de apăsător meritul ei în succesul unui spectacol care a făcut cinste teatrului. În concluzie, s-a decis ca respectiva capră și cei doi iezi ai săi să fie sacrificați și consumați cu prilejul unei reuniuni tăvărășești ce va avea loc la clubul teatrului. A fost un ospăț de pomină, la care am luat parte și eu, spre dimineață ne-am îmbătat cu toții, am povestit tot felul de istorii despre Marița și ieziile săi (unul dintre aceștia intrase, într-o seară, după ea pe scenă, se speriasse și sărise în sală, a fost un haz

nemaipomenit) și am plîns ca niște tîmpiți unul pe umărul altuia de rușine că am fost în stare s-o ucidem și s-o înghițim ca niște barbari.

Peste cîteva zile a venit un control CFI care i-a imputat directorului teatrului 5900 de lei, costul caprei, al iezilor și al hranei. De ce ? Pentru că Marița trebuia valorificată în comerțul socialist sau păstrată ca bun al teatrului, în calitatea ei de recuzită.

Directorul mi-a dat telefon cu lacrimi în ochi, pomenind de trei copii minori, o soție nesalariată și o soacră paralizată, ce vină are el să dea atîția bani pentru o capră din care nici măcar n-a gustat, fiind suferind de stomac ?! M-am făcut că nu pricep întrebarea, nici chiar atunci cînd a făcut aluzie la frumoasele tantieme ce le-am încasat de pe urma spectacolului.

— Ce legătură am eu cu copiii dumitale și cu soacra dumitale ? Ia vezi-ți de treabă ! i-am strigat în nas și i-am închis telefonul.

Acum am terminat o piesă în care am ca personaje secundare o vacă de lapte și doi porci (tot de lapte). Să vedem unde o plasez.

Albuleț era director general într-un minister cu profil alimentar, inginer la bază, promovat pentru merite personale. Fiind șef de promoție în facultate, cu frumoase activități obștești, iar apoi evidențiindu-se în cîmpul muncii ca un bun organizator, a fost adus în minister, urcînd, apoi treaptă după treaptă, încet și sigur. La un moment dat, ministrul plin era pe jumătate hotărît să-l propună într-un viitor nu prea îndepărtat pentru postul de locțiitor al său.

Albuleț avea o soție serioasă și sobră și un băiat de vîrstă adolescentină, excelent la învățătură și cu patima muzicii lejere. Cîștigul său era dintre cele mai bune, dacă nu chiar foarte bune, gîndindu-ne că el avea un salariu de 6290 lei, iar soția 3100. Aveau un apartament frumos mobilat și, în general, cam tot ceea ce se cheamă stricatul necesar. Într-o zi, însă, soția l-a întrebat cum se face că un cumnat de-al lor, cu studii medii și cu o funcție mediocră, reușise să-și cumpele o casuță la Snagov, cu vie și grădină care dă direct în lac, iar un văr de-al treilea avea și el o casuță la Poiana Țapului și o mașină cu care făcuse turul Europei prin ACR, împreună cu soția și soacra. Albuleț i-a răspuns că, probabil, respectivii cîștigaseră la loto sau la loz în plic, dar soția i-a răspuns că nu, tipii nu cîștigaseră la loto, dar aveau bani ca să-și permită orice. Adică el, Albuleț, nu poate cîștiga nimic-nimic în afara aceluia salarîu pîrlit ? N-au și ei dreptul la o casuță lîngă București, la o mașină personală, la o excursie în Occident, de ce nu încearcă să facă ceva ? Așteaptă să-i pice mură-n gură ?

Albuleț a rămas îngîndurat, nu l-a mai prins somnul cîteva nopți. În fond, de ce să stea cu chirie la stat, de ce să nu-și ia o căsuță la țară, unde să meargă duminica și unde să se retragă la bătrînețe ? De ce să nu aibă o mașină personală, niște tablouri scumpe pe pereți, o mobilă stil etc ? Dar de unde să procure acești bani, ce-ar putea face pentru asta ?

Nea Mitică, șoferul lui, i-a dat prima idee : să crească nurci. Statul îi dă hrană pentru ele și i le cumpără pe bază de contract. Albuleț a cumpărat o coșmelie lîngă București, a construit crescătoria cu tot dichisul, inclusiv apa curentă, a cumpărat nurci, a angajat un om și doi cîini-lupi pentru pază și, într-un singur an, a scos beneficii de două sute de mii de lei. Tot nea Mitică l-a învățat să cumpere două sute de oi, să aranjeze, prin diferite relații (că avea, slavă Domnului) să i se dea voie să le pască prin apropiere de București, eventual pe marginea aeroportului, a angajat doi ciobani și un om care să vîndă zilnic cașul în Piața Amzei, fiecare oaie aducîndu-i un venit de o mie de lei pe an în brînză, lînă și miel. Ban la ban trage : Albuleț a intrat într-o combinație cu un inginer chimist care înființase o secție anexă pe lîngă un CAP, secție care producea niște pelerine de plastic pentru spectatorii de fotbal, contra cîinci lei, prețul de cost fiind de 0,75 lei, într-un an ajumate a scos și de-aici o sută cincizeci de mii. Între timp, nea Mitică căra cu mașina ministerului mîncare pentru nurci și ducea de la tatăl lui Albuleț, din Oltenia, usturoi pe piețele Moldovei și Munteniei : două căpățîni la leu. Afacerile îi mergeau atît de bine, încît, la un moment dat, și-a cerut pensionarea de boală, nu mai avea rost să stea în cîmpul muncii, trebuia să alerge cînd la stîină, cînd la crescătoria de nurci, cînd la cooperativa anexă că să facă încasările (banii îi ducea într-o sacoșă jengoasă, cine ar fi putut bănuî ce are el acolo ?) Uitasem să vă spun că, auzind despre un tip din București care devenise milionar datorită unor tiruri populare înființate prin diferite cartiere (un leu tragerea), a înființat și el două asemenea distracții pentru elevi, soldați și gură-cască, două mii de lei pe zi beneficiu net, din care, firește, dă-

dea o anumită șpagă indivizilor de la primăriile de sector care îi dăduseră aprobarea de rigoare.

În trei ani de zile, Albuleț și-a cumpărat o vilișoară în București, cu curtică și boltă de viță-de-vie, o casă la țară, la Ciofliceni, pe malul lacului Snagov, un „Mercedes“ alb, pe motorină, cinci Luchiani, cinci Țuculești și opt Piliuți, plus o colecție de icoane pe sticlă și una de covoare turcești. După alți doi ani, Albuleț adunase încă un milion bani lichizi și șase kilograme și jumătate de bijuterii de aur, plus cele care atârnavă pe mâinile, urechile și gîtul soției. Între timp, fusese chemat să dea socoteală pentru vilă și mașină, noroc că s-a descurcat, a avut relații, a dat în dreapta și-n stînga, plus dovezile că a cîștigat de pe urma nurcilor livrate statului atîtea sute de mii, s-a descurcat. Dar ce era de făcut cu milionul, unde să-l ascundă ? S-a sfătuit cu nevastă-sa cîteva nopți : la țară nu era bine de dus, putea fi furat, sub parchet sau sub faianță nu putea fi ascuns, pentru că „băieții“ cunoșteau figura, unde să-l ducă ? La o mătușă din Grant, care l-a ascuns în beciul cu murături.

Între timp, însă, nu știu cum să vă spun, Albuleț se ghiftuise de atîția bani, mergea prin cîrciumi și cheltuia cu amîndouă mîinile, îl cunoșteau toți chelnerii și picolii, era stîlpul barurilor de noapte, prieten la cataramă cu actori, scriitori și cascadori, toți îl iubeau pentru că era boier, nimeni nu avea voie să plătească la masa lui. Numele lui adevărat nu era cunoscut, i se zicea Nurcitul, întrucît el însuși declara că trăiește de pe urma nurcilor. Așa se explică de ce a atras la un moment dat atenția unei soliste de bar, o destul de cunoscută interpretă de muzică ușoară, căsătorită cu un contrabasist străin, apoi divorțată, apoi recăsătorită cu un ofițer de pompieri român și din nou divorțată. Albuleț i-a propus să-i devină amantă oficială, la care ea a zîmbit pe partea stîngă, făcînd o gropiță pe obrazul drept. Și l-a invitat la ea acasă pentru o discuție serioasă și la obiect.

— Dragă, uite ce e, i-a răspuns ea, după ce a rămas numai în halatul de baie, dacă ești decis pentru o relație serioasă, te rog să-mi spui franș, eu haimanale am cunoscut destule și nu mă interesează aventuri de-o noapte și o vîijială la Snagov, nu mai am vîrsta respectivă, trebuie

să-mi fac și eu o situație, am de crescut un copil, casa e a statului, pensie nu știu dacă o să-mi dea, plus că n-am o rochie pe mine, sînt complet dezbrăcată, uite cu ce zdrențe sînt obligată să mă îmbrac, ditamai solistă ce sînt !

După care cîntăreața a deschis șifonierul și a aruncat pe jos, cuprinsă de nervi, douăzeci de rochii din lameuri strălucitoare, cu decolteuri fastuoase și cu brizbizuri aiuristice.

— Uite ! Uite ! urla ea, dezlănțuită ca un uragan nipon. Uite cu ce cîrpe umblu !

Albuleț i-a șters lacrimile de pe obrăjorii cu gropițe, pe care se puteau citi cu ochiul liber cele cîteva mii de nopți pierdute prin „abatajele“ capitalei, și i-a zis :

— Draga mea, nu te mai zbuciuma, am să-ți fac eu cadou o rochie pe care n-ai s-o uiți toată viața. Dă-mi voie să-ți iau măsura.

Solista a crezut că totul e o vorbă goală, dar s-a înșelat. Peste două zile, Albuleț a venit la ea, emoționat, și i-a cerut cu o voce solemnă să se dezbrace pentru a proba rochia. Ea s-a dezbrăcat, iar el a îmbrăcat-o cu o rochie nouă, cusută de mîna lui. Din ce credeți că era confecționată rochia ? Din sute ! Vreme de cînspe ore, Albuleț cususe cu o ață fină sută lingă sută, încropind o rochie lungă, de seară, cu mîneci și cu decolteu potrivit, în total 32.500 de lei. Privindu-se în oglindă și văzîndu-se îmbrăcată în sute albastre, solista a rîs pînă la leșin, apoi și-a sărutat amantul de o sută de ori.

— Vai, dragul meu, ce nebun poți să fii ! Ce păcat că nu pot să apar cu ea în local !

Într-adevăr, nu se putea ieși cu o astfel de rochie în lume fără să atragă atenția, dar putea ea, solistă, să rabde o asemenea bucurie fără s-o facă publică ? A chemat la ea cîteva prietene, soliste sau balerine, întreținute de refegiști grași și negustori, și le-a arătat surpriza, respectivele căzînd, firește, pe jos, una dintre ele a fugit la baie și a vomat de invidie. În două zile se știa în tot Bucureștiul, astfel încît Albuleț, zis Nurcitul, a fost acostat în bar de o cunoscută actriță de teatru care i-a șoptit la ureche :

— Fă-mi și mie o bluză de sute. Sau măcar un soutien...

Dar miliția economică ce făcea ? Dormea ? De la un văr îndepărtat și invidios, aceasta a aflat de stînă și tiruri și, mai ales, de geamantanul cu milionul. Se știa că acesta e ascuns într-un anume bloc vechi din cartierul Grant, dar era greu de găsit. Și atunci, un ofițer isteț a venit cu o idee simplă ca bună ziua : să se răspîndească printre locatari zvonul că blocul respectiv va fi în curînd demolat. În noaptea următoare, Albuleț s-a dus pe furiș să ia geamantanul, cu gîndul să-l ducă tocmai în Oltenia, la niște rude, dar băieții îl pîneau și, haț !

Mă veți întreba dacă statul a recuperat rochia de sute. Da, dar numai în parte. Între timp, solista o transformase în minijupă, și scurtînd-o substanțial și lărgind fără rușine decolteul.

În apartamentul pe care îl ocup împreună cu familia, cresc un ciine de rasă *caniche* (chestia asta am mai declarat-o în câteva opere beletristice și interviuri, dar nu mi-e rușine s-o repet) și un pește frumos colorat, care se numește Brutus din pricină că și-a ucis confratele cu care conviețuia în același acvariu. Într-o zi, îmi vine ideea nefastă să cumpăr un canar. De fapt, mai înainte am cumpărat colivia, apoi două pungi cu semnițe de cînepă și abia după aceea canarul. Ca să fiu sincer, nu l-am cumpărat, l-am primit cadou de la un prieten, care mi-a spus :

— La început n-o să cînte, dar, după ce se obișnuiește cu casa, o să-și dea drumul.

Într-adevăr, peste două săptămîni a început să cînte. Cînta absolut extraordinar, vă mărturisesc sincer că, în comparație cu un canar, o privighetoare este ca un lăutar pe lîngă Yehudi Menuhin, trilurile lui aveau o limpezime și o puritate divine, iar imaginația lui melodică era cu neputință de comparat. Îmi plăcea să lucrez acompaniat de această pasăre miraculoasă, iar cînd voiam să mă recreez, mă duceam și-i vorbeam, iar ea mă asculta și făcea piu, piu, adică : dă-i înainte, că te ascult și te înțeleg. Cu alte cuvinte, aveam un suflet curat lîngă mine, o ființă vie căreia puteam să mă confesez fără spaima de a fi penibil, fără grija că va vorbi cuiva despre nenorocitele mele complexe de inferioritate și superioritate (după anotimp).

Prietenul meu de o viață, Tr. Brt., fost coleg de bancă încă din școala elementară, iar mai tîrziu tutorele meu

spiritual, vine să-mi facă obișnuita vizită săptămînală. De obicei, îi dau un larg raport de activitate : ce-am scris, ce-am publicat, la ce ședințe am fost, ce s-a mai spus, ce s-a mai întîmplat. Întotdeauna, Tr. Brt. este nemulțumit de mine, din principiu, în proporție de 77—79 la sută. Cutare articol a fost superficial, cutare schiță n-a avut poantă și suficient umor, cineva i-a comunicat că intervenția mea la ședința cutare a fost monotonă și inefficientă. Ce-am căutat în ziua cutare, la ora cutare, în restaurantul „Berlin“, împreună cu cîteva haimanale din rîndul sportivilor, nu e oare și așa destul de ciobit prestigiul meu de om și scriitor ? Dacă se întîmplă ca în ziua respectivă să fiu nevoit să scriu ceva, amicul îmi stă în spate și mă urmărește peste umărul drept.

— Ți-am spus de atîtea ori : dacă la sfîrșitul frazei apare un adjectiv, îi pui neapărat o virgulă înainte, ca să-l potențezi. În general, însă, este bine să te ferești de adjective, acesta fiind un instrument specific începătorilor.

Sînt atît de slab, încît nu pot să-mi cîștig independența în fața lui Tr. Brt. Siguranța lui satanică, disprețul lui adînc față de tot ce fac, zîmbetul lui de ființă saturată de toate adevărurile lumii mă strivesc și mă aneantizează, devin o furnică sub talpa unui elefant. Uneori, dar foarte rar, îmi reproșează că și-a ratat o mare carieră de scriitor din pricina mea, dacă nu era el să mă supravegheze, rămîneam un pîrlit de jurnalist provincial, mai țin minte că și primele scrisori de dragoste a trebuit să mi le stilizeze ? ! E limpede că, fără supravegherea lui strictă, aș merge din gafă în gafă, nu mai departe acum șase luni și jumătate m-a obligat să-mi retrag o piesă din repetiții din cauza a două replici care i s-au părut cu desăvîrșire stupide, în drum spre casă m-a ciupit de mîină pînă m-a umplut de vînatăi : „Idiotule, cum ai putut să ieși pe piață cu o porcărie ca asta ?“

Deci, în ziua obișnuită (adică sîmbăta), amicul îmi face obișnuita vizită de inspecție. Îmi răsfoiește prin manuscrise, mîriie de cîteva ori, nemulțumit, face observații pe margine cu un carioca roșu, trăgînd linii stridente, apăsate, apoi tresare și ascultă încordat.

— Cine cîntă la tine în casă ? O pasăre ?

— Da, zic, o pasăre. Mi-am luat un canar. Vino să-l vezi, e un adevărat miracol, cîntă mai frumos ca o pri-vighetoare.

Tr. Brt. vine lîngă colivie și privește canarul îndelung. Apoi, într-un tîrziu, își șterge o lacrimă de pe obrazul stîng cu mîneca hainei. Se apropie de mine și-mi șuieră la ureche, sinistru :

— Criminalule !

Am încercat, firește, să-mi iau apărarea : adică de ce sînt un criminal ? Pentru că țin în casă o pasăre, pentru că mi-am adus în felul acesta o fărîmă de natură în modestul meu apartament, pentru că ocrotesc o vietate nevinovată ?

Tr. Brt. mi-a zis să stau jos cu un ton care ar fi vrut să spună, mai degrabă : spînzură-te ! Apoi m-a întrebat, simplu, pe un ton calm, cum m-aș simți eu personal dacă aș fi închis într-o colivie și aș fi obligat să scriu acolo. Eu am replicat că și camera în care lucrez e un fel de colivie, cu singura deosebire că nu are gratii, dar el m-a îndemnat să mă obișnuiesc pe viitor să tac atunci cînd vorbește el, pentru că și așa spun numai tîmpenii. Sigur că și camera mea poate fi asemuită, fortuit, cu o colivie, dar eu pot să ies cînd doresc din această colivie, să mă duc la cîrciumă sau la pescuit. Dar canarul, cînd are posibilitatea să iasă din nenorocita lui de colivie ca să se ducă la cîrciumă sau la pescuit, cine-l scoate pe el la plimbare, la aer curat, cînd are el posibilitatea să se așeze pe o creangă, ca să schimbe un gînd cu o altă pasăre sau un simplu ciripit de rutină ? Care este perspectiva acestei vietăți ? S-a născut în colivie și va muri în colivie. Păi tocmai asta e, am urlat eu, că el, canarul, s-a născut în colivie și nu poate realiza avantajele modului de viață din spațiul extracolivial etc., la care el, amicul, mi-a zis să stau dracului jos și să tac, nu am minte nici măcar cît o găină chioară. Adică ce-mi imaginez eu, că respectivul canar cîntă de plăcere ? Care plăcere ? Plăcerea că-i dau semințe de cîneapă ? Sau îmi imaginez că triluie din recunoștință ? Vax ! Cîntecul e, de fapt, un bocet, un ecou exteriorizat al suferințelor lui fără de seamăn și fără de sfîrșit, geamătul unui condamnat la moarte. De ce țăranul român obidit sau haiducul hărțuit

de putere produceau doine ? De plăcere ? Nu. Ca să se descarce de suferință. Și-mi cîntă, pe loc, un exemplu : „Foaie verde trei sulfine, / Doamne, greu mai e de mine, / Exploatat ca un cîine“.

— Hai, îmbracă-te ! a urlat la un moment dat amicul. Îmbracă-te și vino cu mine. Am să te ajut să înțelegi sentimentul cuștii și al coliviei.

Ne-am dus la grădina zoologică.

— Ai văzut vreodată un leu plîngînd ? m-a întrebat.

— Nu.

— Este cel mai tragic spectacol de pe lume. Mai tragic decît teatrul antic sau bombardamentul atomic. În fiecare zi, leii de la grădina zoologică au un moment în care plîng cu lacrimi adevărate, lichide, momentul în care visează jungla. Hai să pindim momentul.

Am stat trei ore în picioare lîngă cușca unui leu african, pînă cînd, în sfîrșit, amicul a strigat, palid de emoție :

— Acum ! Uită-te ! Plînge !

N-am văzut nimic pe obrazul leului, dar, de emoție, am plîns și eu în hohote, cu amicul în brațe. Ne-am dus apoi la colivia unui vultur pleșuv, care tocmai își lua prînzul, înfulecînd o halcă apreciabilă de carne proaspătă. Mărturisesc că l-am urmărit cu oarecare invidie, de mult nu mai văzusem o vrăbioară de vacă pe grătarul meu.

— Dă-i drumul în libertate, acum, acestui rege al piscurilor, și se va întoarce înapoi la cele trei porții zilnice de carne macră ! Captivitatea i-a strivit instinctele și i-a moleșit orgoliul de carnivor. Hei, dragul meu, ce bestie zace în om ! Atacă tema aceasta pe viitor.

De la grădina zoologică m-a dus la circ, unde am urmărit o dresură de porumbei, una de cîini și alta de urși. Tot timpul spectacolului am strigat amîndoi pînă am răgușit : „Huo, dresorii ! Huo !“ Un vlăjgan, care s-a dat drept om de ordine, a venit spre sfîrșitul spectacolului la noi, ne-a luat de guler și ne-a dat afară cu șuturi în spate, pretinzînd că sîntem beți. Ca să ne răzbunăm, ne-am strecurat în menajerie și am deschis ușa cuștii în care se aflau leii. N-am făcut decît circa zece metri și am auzit în urma noastră niște răcnete neomenești, iar

peste cinci minute, ne-am întâlnit cu două mașini de pompieri, care alergau de mama focului spre circ.

Ajuns acasă, am avut o noapte albă. Am ațipit abia spre dimineață, clănțănind din dinți, dar m-am trezit peste un sfert de oră, flească de sudoare, după ce visasem că un stol de canari mă ciuguleau de ochi, strigînd cu un cinism inimaginabil pentru niște ființe atît de plăpînde : „Colibiu, colivă, colicist, colivie ! Colibiu, colivă, colicist, colivie !” Copleșit de duioșie, m-am dus la canar și l-am privit cum ciugulește semințele de cînepă cu o delicatețe și o detașare specifică artiștilor de mare vocație, pe care obișnuințele biologice îi interesează cît negrul sub unghie. I-am deschis ușa coliviei. Dacă el vrea să plece, n-are decît.

Cu lacrimi în ochi, am plecat în camera mea de lucru. Am revenit peste o oră. Canarul nu mai era în colivie. Era pe lustră. Am deschis fereastra camerei. Dacă vrea să plece afară, n-are decît.

M-am întors peste cîteva ceasuri. Canarul nu mai era în cameră. Dispăruse. Mă simțeam ușurat sufletește. Îi dăruisem libertatea, văzduhul era al lui, va zbura din pom în pom, se va întîlni cu alte păsărele, va lega prietenii, poate chiar o iubire curată. O să-i fie greu la început cu hrana, dar se va obișnui să și-o găsească singur, sînt încă atîtea muște și musculițe pe lume.

În clipa cînd emiteam supozițiile de mai sus, trece pe lîngă mine pisica. Ce avea pisica în gură ? Canarul. Mă reped spre ea ca o fiară o fugăresc cu mătura, o lovesc cu un pantof în cap și, în sfîrșit, lasă canarul din gură. Îl iau în mîini, încerc să-l reanimez, îi suflu aer în cioc și pe sub aripi. În zadar. Sărmanul era mort. Am început să plîng în hohote. Soția m-a liniștit cu un pahar de vodcă poloneză, dar eu continuam să suspin în brațele ei :

— Sărmanul, cînta atît de frumos...

— Dragul meu, m-a consolată ea, și tu scrii destul de frumos și, totuși, ești atît de nenorocit.

După ce mi-am revenit cît de cît, i-am telefonat lui Tr. Brt. și i-am spus cu vocea mea cea mai sumbră cu putință :

— Poți să fii fericit, bestie ! M-ai lăsat fără canar !
Încearcă să mai calci prin casa mea, am mare chef să-ți dau cu un scaun în cap.

De atunci au trecut trei săptămîni. Mentorul n-a mai îndrăznit să mă mai viziteze. În fiecare sîmbătă dimineața, însă, cineva sună la telefon, oftează adînc și închide. E el. Știu că suferă îngrozitor, că viața lui nu`mai are sens, pentru că sensul lui eram eu (de n-ar face un gest ireparabil). Probabil că peste cîteva zile am să-l caut și am să-mi cer iertare. Nu pot trăi fără un îndrumător, fără o privire care să-mi vină din spate, pe deasupra umărului drept.

Dar, Doamne, cum am să pot uita vreodată soarta nefericitului canar ?

Venind, recent, de la un film din care eu nu înțelesesem mare lucru, iar familia aproape nimic, soția mi-a dat următoarea idee :

— Dragă, ce-ar fi să te apuci și tu de făcut filme ? !

Reieșea din aceasta nu numai nemulțumirea ei ci și încrederea fermă în posibilitățile mele artistice, mai ales după ce mă afirmasem cu brio într-un concurs de epigrame organizat de UCECOM și altul de texte pentru marșuri sportive organizat de clubul „Rapid“.

— Dragă, nu se poate, striga ea, realmente indignată, e o porcărie, o bătaie de joc ! Nu tu conflict, nu tu fantezie, nu tu poante și cioace ! Alea-s dialoguri, alea-s monologuri ? Pune-i la punct ! Dă-le o lecție !

După care mi-a făcut o cafea mare, mi-a pus-o pe birou și mi-a zis, destul de scurt :

— Hai !

Am băut cafeaua și m-am pus pe treabă (sau invers, nu-mi aduc bine aminte). Oricum, eram îndârjit ca o fiară, pixul gemea ca o vită pusă la jug sub furia mea dezlănțuită, de mult aveam de gând să le fac o demonstrație cinematografiștilor români și internaționali, de mult intenționam să-i pun cu botul pe labe și să le arăt cum se face un film. Sosise momentul.

Astfel că, după numai două ceasuri, adică la miezul nopții, aveam deja un subiect gata. La ora unu, îl aveam pe-al doilea. La ora trei, pe-al treilea. Dimineața aveam gata circa zece subiecte, toate sfîrșind de inteligență și de har. La ora șapte fără cinci minute m-am prezentat la Casa de filme numărul doi și le-am predat, primind un

număr de înregistrare perfect legal. Deși de atunci au trecut circa cinci ani și nu am primit încă răspuns, eu continui să aștept, răbdător ca o piatră de riu.

Dintr-o pură plăcere estetică și în afara oricăror interese materiale, reproduc aici câteva dintre aceste subiecte, numai și numai pentru desfătarea cinefililor fanatici. Precizez în mod expres că scenariștii și regizorii care vor îndrăzni să-mi fure ideile vor fi acționați în judecată la tribunalul din Șimleul-Silvaniei. De ce tocmai acolo ? Pentru ca, în caz că nu voi avca ciștig de cauză, să știu cel puțin că i-am pus pe drumuri.

IMPĂRAȚII

Primul film pe care m-am gândit să-l fac va fi o peliculă pacifistă, care va ataca frontal problema păcii și a războiului și se va numi *Împărații*. Va avea ca eroi principali doi împărați : Mazăre-împărat și Fasole-împărat. Aceștia fuseseră vecini și prieteni de mici copii, se jucașeră în țărână împreună, făcuseră pregătirea militară împreună, mergeau la baluri și la vânătoare împreună și-și scriau ilustrate în mod regulat. Apoi au devenit maturi, s-au însurat, au făcut copii reușiți și s-au luptat între ei în tot felul de războaie crîncene. Aproape că nu era lună și săptămînă de la Dumnezeu să nu se bată unul cu altul ca chiorii. Dar pe ce bază izbucneau aceste conflagrații locale ? De pildă, Mazăre-împărat avea în slujba lui un înțelept, un filozof, un cititor în stele, care purta tot timpul la subțioară o carte ce se numea horoscop. Mazăre îl chema pe filozof dimineata, în timpul micului dejun, și-i zicea :

— Ia vezi, înțelepte, ce scrie pe ziua de azi în horoscop.

Înțeleptul și filozoful se uita întâi la cer, apoi scuipa în dește și deschidea horoscopul.

— Serenissime, zicea el, umflindu-se în togă, în marea carte a înțelepciunii scrie că azi trebuie să plecăm la război.

— Război ? ! Cu cine ?

— Cu oricine, numai război să fie.

Mazăre ce făcea ? Punea mîna pe telefon și-l suna pe prietenul său.

— Fasole, îmi pare rău că te-am trezit, n-am ce să-ți fac, pregătește-te de război, că vin peste tine. Așa îmi cere horoscopul.

Și pleca Mazăre la război, se lupta toată ziua cu Fasole, măcelărindu-se unii pe alții, pentru ca seara, cînd îi prindea oboseala, oștile și generalii de ambele părți să se adune și să încingă un chef monstru, îmbătîndu-se ca porcii. Pînă într-o zi, cînd, tot așa, filozoful îl îndemnă pe Mazăre să plece la război. Mazăre s-a enervat (il durea reumatismul) și l-a luat pe acesta din scurt :

— Ia dă, dom-le, cartea aia încoace, să văd și eu unde scrie că trebuie să plec la război pe vremea asta mizerabilă, cînd nu te lasă inima să dai un ciine afară din casă, darmite un împărat !

Înțeleptul : nu, că nu e voie să se uite în carte, că e sfîntă, dar împăratul — harșt, i-o zmulge și (stupoare !) ce citește pe coperta interioară ? „Sanda Marin — Carte de bucate“. Să-i vină rău.

— Ce înseamnă asta, mă nenorocitul ? urlă el ca o fiară și începu să-l fugărească pe filozof, purtînd în mînă sceptrul transformat în ghioagă. Oare îți bați joc de luminăția-mea ?

Istovit de fugăreală, înțeleptul îngenunche și zise, milog :

— Scuză-mă, împărate, și nu mă lovi, că-ți spun adevărul. Horoscopul pe care l-am primit de la tata l-am pierdut, și atunci am împrumutat cartea bucatarului.

— Și din ea îmi citeai ?

— Nu, că sînt și analfabet. Nu citeam, inventam.

— Filozof analfabet ? ! urlă împăratul, turbat.

— Ce, n-au mai fost cazuri ?

— Și pe ce bază stabileai tu graficul războaielor mele ?

— Dădeam cu banul : arolul era caftul, rișca era pacea.

— Ah, mamă, gemu serenissimul, cum am fost tras în piept !

În sfârșit, mai urmează și alte chestii, inclusiv o intrigă amoroasă (împăratul era încurcat cu o domniță de profesie), intrigă care se termină în coadă de pește oceanic, plus o intrigă de palat, care se finalizează cu excluderea a doi pîrcălabi din cadrul vieții.

P.S. În rolul împăratului — Fănuș Neagu. În rolul înțeleptului — Puiu Călinescu. În alte roluri — eu.

DRAGOSTE MISTREAȚĂ

Filmul următor este un film cu actori-animale, unic în cinematografia mondială : pentru prima oară niște fiare sălbatice vor fi puse să joace în fața camerelor de luat vederi după un scenariu scris în prealabil. Filme în care au jucat animale domestice au mai fost, dar meritul meu este că voi aduce pentru prima oară pe marele ecran animale sălbatice luate direct din codru și dresate special, contra unui onorariu corespunzător. Căci vă asigur : un animal sălbatic, bine hrănit, bine plătit, bine tratat, își face datoria mult mai cinstit și mai conștiincios decît un artist profesionist, care are tot felul de pretenții, care cere dublură dacă trebuie să sară un șanț sau să se urce pe o măgăriță, plus că face tot felul de mofturi : ăsta-i machiaj, ăsta-i costum, ăsta-i onorariu ?

Și acum, subiectul filmului :

Generic : un codru secular, neumblat de piciorul omului modern sau preistoric. Veverițe, căprioare, păsă-

rele, gize etc. (sfârșitul genericului). Un porc mistreț tânăr, superb, cu privirea luminoasă, generos, vesel, cinstit, cu un prestigiu solid în cadrul turmei, iubește o tină ră scrofiță, nu mai puțin superbă, cu ochi mari, păr cîrlionțat și platinat, vedeta codrului; tipii sînt logodiți și urmează să se căsătorească la prima recoltă de jir. Dar, vai, iată că vine nenorocirea. Un tină ră dresor de circ (care va fi, de asemenea, interpretat de un animal în travesti, eventual un lup) vrea să revoluționeze arta circului și să dea o grea lovitură prestigiului maestrului său, care-l ține pe tușă. El se decide să facă o dresură unică în cadrul unui nou spectacol, aducînd în arenă o porcînă sălbatică, capabilă să danseze, să facă prestidigitație și acrobație pe motocicletă. Tină răul dresor vine în pădure; stă de vorbă cu tină ră mistreață, îi spune despre ce e vorba, o amețește cu diferite tentații (viață distractivă, salariu și ciubucuri în filme, plus turnee în străinătate, cu diurnă), și aceasta, ca orice tină ră femeie, nu rezistă tentației și-i spune tină răului mistreț: „Dragă, adio, eu mă fac artistă“. Și pleacă cu dresorul la circ, unde începe intense repetiții. La început, tină răul mistreț este indignat și, împreună cu întreaga turmă, o disprețuiește pe fosta logodnică pentru gestul ei ignobil. „Nu-i nimic, îi spun părinții, te vei căsători cu alta, că fete e destule“. Dar, vai — pentru a doua oară, vai — tină răul mistreț este cuprins cu timpul de o gravă melancolie, nu mai poate dormi, nu mai poate mîncă, geme tot timpul și se zvîrcolește, ars pe dinăuntru de dragoste și de patimă. Nebun de amor, el fuge într-o noapte din codru și se duce la oraș. Ajunge la circ în seara premierei, cînd noua și tină ră vedetă urma să dea marea lovitură a carierei sale. El se ascunde în culise, ca iese în arenă, execută primul număr, succes monstru, îl execută și pe-al doilea, alt succes monstru, apoi se urcă pe motocicletă, face cîteva salturi mortale, aplauze puternice, pentru ca, deodată, brusc, tină răul mistreț îndrăgostit să iasă din culise ca o fiară, să intre în arenă, să se arunce în spinarea ei și s-o sfișie cu colții lui tineri. Ea cade moartă, după ce tină răul mistreț dezlănțuit se repede și asupra dresorului, îl sfișie și pe el, dar acesta, cu un ultim gest, scoate pistolul — calibrul 14,35, un „Brown“ original — și-l împușcă pe loc. Publi-

cul, zguduit, asistă la o triplă crimă, o crâncenă dramă amoroasă cum rar s-a mai văzut. Morala filmului e precisă și tăioasă : vai de cel ce se îndrăgostește de o artistă, căci nenorocit va fi.

Peliculă în culori, ecran lat, copiii sub 25 de ani nu vor avea acces în sală, premiu sigur la festivalul filmului animalic de la Cannines.

DRAGOSTE DE ROBOT

Progresul tehnic e atât de violent și eficace în ultimul timp, iar mintea omencască se dovedește atât de diabolică în invenții de tot felul, încît nu mă miră deloc spaima unor ficționisti în fața pericolului robotismului. Într-adevăr, încercînd să-și imite făptura cu ajutorul metalului și tranzistorului, omului nici măcar nu-i trece prin minte că acești roboți și-ar putea-o lua într-o bună zi în cap, crezîndu-se mai deștepți decît noi, și să purceadă la luarea puterii lumii prin forță. Îmi și imaginez scena : într-o noapte fîroasă, un grup de lideri ai roboților dau o proclamație și, a doua zi, roboții intră peste noi, ne iau la picioare în spate și ne pun la lucru, în timp ce ei se instalează în fotolii, fumează trabuce, beau cafeluțe și dau comenzi. Alți Invaders ! Bîrrr ! Mă cutremur și mă înfior ! Tocmai de aceea tema e grozav de actuală și gingașă, nu trebuie s-o lăsăm netratată în diferite opere artistice de anvergură și efect. Trebuie să facem încă de pe acum ceva pentru a le demonstra roboților că situația lor nu ne lasă indiferenți, că sîntem oricînd dispuși să le ieșim în întîmpinare, cu duiosia și înțelegerea noastră specifică. În această lumină mă și gîndesc să abordez filmul *Dragoste de robot*, adică să le dau de înțeles acestor „ființe” (să-mi ierte ghilimelele) că și ele sînt capabile de sentimente înălțătoare, ca și noi, ba poate și mai și. Filmul va fi făcut într-o singură culoare (gri-metalic) și va avea acest subiect simplu și emoționant pînă la lacrimă : doi bătrîni savanți (ne aflăm în anul 2001 și patru luni) lucrează paralel la două invenții

de mare valoare tehnică : unul inventează dovleci gigantici, iar celălalt castraveți gigantici (circa 20 de chile fiecare). Evident, cei doi adepți ai gigantismului legumicol se invidiază și se dușmănesc reciproc. Dar unul dintre ei are o fată, altul un băiat, iar acest băiat și această fată se iubesc înfiorător, în ciuda părinților care le interzic sentimentul. Fata are în slujba ei o robotă, iar băiatul un robot, care roboți sînt toată ziua pe drumuri, ducînd bilețele de amor și aducînd bilețele de răspuns. În plus, noaptea ei se chinuie ore în șir ca să rezolve lecțiile celor doi îndrăgostiți, care numai de învățatură nu au chef. Iată, însă, că Roboțel și Roboțica se îndrăgostesc și ei unul de altul cu acest prilej — o drăgoste puternică și oarbă, cum rar se poate vedea la o ființă omenească. Noaptea tîrziu, după ce termină lecțiile stăpînilor, ei se întîlnesc sub clar de lună, își spun cuvinte frumoase, oftează în comun și-și fac planuri de viitor în comun. Situația se precipită : băiatul și fata hotărăsc să se căsătorească pe furiș, împotriva voinței de fier a celor doi bătrîni savanți, și organizează în acest scop o evadare. Bineînțeles, cei care duc greul subversivei acțiuni sînt roboții : ei stau la pîndă, în frig, ei agață frînghiile de balcoane, ei îi ajută pe cei doi să coboare, ei le cară bagajele, ei fac totul ca să iasă bine și îndrăgostiții să se căsătorească cu acte în regulă.

Bătrîinii, puși în fața faptului împlinit, fac spume la gură, se dau cu capul de pereți, mînia lor căzînd, în proporție de 95⁰%, asupra roboților, pe care-i insultă grosolan, numindu-i codoși. Mai mult, părinții își ies din minți și se hotărăsc să-i lichideze pe cei doi roboți prin deșurubare.

În zadar intervin tinerii căsătoriți, în zadar explică roboții că sînt îndrăgostiți și vor să-și construiască un viitor comun și fericit. Bătrîinii pun mîna pe șurubelnițe și se așază pe treabă : în cîteva ore roboții sînt o grămadă neînsuflețită de sirme și bucăți de metal. Cu ultima suflare, roboții declară că ei mor mulțumiți și împăcați sufletește, deoarece sacrificiul lor nu a fost în zadar : cei doi tineri sînt fericiți.

Mi se va reproșa, probabil, că filmul e o melodramă. Da, de acord, e o melodramă. Dar ce majore semnificații colcăie în ideea ei, ce înălțător este mesajul ei moral, ce ecou profund și umanist va avea în rîndul roboților. Filmul meu va deschide o cale nouă în cinematografia mondială, iar eu sînt mulțumit și cu atît.

INCOCOȘABILII (Episodul I)

Ascultați, acum, subiectul unui serial tip western, ceva nemaipomenit de aventuros, la care spectatorul va palpita tot timpul și nu va respira (de emoție) decît pe o singură nară. Serialul se va numi *Incocoșabilii*, din pricină că cei trei eroi principali (trei prinți ai vitejiei, care obligau întotdeauna dreptatea să iasă la suprafață ca untdelemnul de floarea-soarelui) n-au fost niciodată co-coșați în bătaie, ba dimpotrivă: cine încăpea pe labelor era vai de mama lui. Am spus „labe“, și nu e o eroare sau o vulgaritate la mijloc, pentru că personajele noastre principale sînt pur și simplu niște animale. Yep, șeful trioului, este un iepure dat naibii de pieptos, cu niște mustăți superbe, cu o strungăreață care-l face nemaipomenit de simpatic, cu buza crestată în decursul unei crîncene și inegale bătălii, mîndru, cam orgolios, iute la mînie și repede la încăierare. Arik este un arici grăsuț și rotofei, care călărește întotdeauna un catîr dresat, a cărui lovitură de copită e o adevărată torpilă, iar Weve este o veveriță masculină, adică, mai pe neromânește, un veveriț, numit și „omul trei“, adică cel care intervine întotdeauna la urmă ca să alinieze cadavrele și să lase locul curat.

Cum începe acțiunea serialului? Cei trei incocoșabili tocmai încinseseră un pokerăș pe alune americane, într-o scorbură din pădurea lor de baștină, Umbryta, cînd le

sosi o misivă din partea primarului pădurii Vernyl, Martin Ursovici, care-i invita la el ca să-i dea (contra cost) o mînă de ajutor în vederea lichidării banditismelor, escrocheriilor, jafurilor, traficurilor ilicite de valută, răpirilor de fecioare minore și mirese etc., care aveau loc în această localitate de animale. Incocoșabili, care ședeau cam pe sponci cu gologanii, întrucît nu mai avuseseră nimic de lucru în ultimul timp, împărțiră potul fifti-fifti și porniră în trap de voie spre pădurea Vernyl, fluierînd de mama focului. Pe la miezul zilei erau deja în vizuina primarului, un urs bătrîn și gras, care se mișca mai anevoie ca un 'compresor. Pînă să se ridice el ca să le strîngă labele, cei trei incocoșabili se plictisiseră deja, obișnuiți fiind să nu pună nici un preț pe formalități și fleacuri de curtoazie. Totuși, n-avură încotro și trebuiră să suporte discursul de bun venit al gazdei.

— Stimați maștri, rosti solemn primarul. Vă spun maștri pentru că sînteți, într-adevăr, niște maștri și pentru că gloria voastră a trecut de mult granițele pădurii în care v-ați născut, crescut și educat și în care v-ați impus ca niște viteji cavaleri ai còdrilor, spaima bandiților și a escrocilor. În pădurea noastră, viața și bunurile animalelor cumsecade se află de la un timp în permanent pericol datorită unor ființe fără căpătii, care urăsc munca cinstită și iubesc cîștigul murdar, nedîndu-se în lături de la crimă, șantaj, răpiri și chiar scalpări. Aproape nu e noapte fără o fărădelege sau o crimă. Eu însumi a trebuit să plătesc recent o puțină cu miere cît mine de mare pentru răscumpărarea unui nepoțel pe care bandiții îl răpiseră și pe care începuseră deja să-l bărbierească pe uscat cu o lamă uzată.

— Dar garda ? Garda dumneavoastră civilă ce face ? întrebă Yep, sufocat de enervare, pipăindu-și pistoalele cu un gest reflex.

— O, cît despre garda noastră spuse tristul și grasul primar, să nu mai vorbim. E o adunătură de leneși și de fanfaroni, care n-au curajul să iasă din bîrlogurile lor de îndată ce asfințește soarele. În plus, unii dintre ei lucrează mînă-n mînă cu bandiții și dau prada pe din două.

— Hm, făcu Weve, mestecînd două batoane de măcriș deodată.

Dar, în aceeași clipă, intră în încăpere, furtunos, Bursy, șeful gărzii, care începu să urle către primar :

— Sint jignit și umilit ! Îmi dau demisia ! Ce caută incocoșabilii în pădurea mea, cine i-a chemat pe acești golani și vagabonzi, cine a...

Nervosul șef al gărzii nu avu timpul să termine, căci incocoșabilul Yep îi înfipse o labă în bărbie, îl ridică doi centimetri deasupra solului, îl privi fix în ochi, îl plesni cu urechea dreaptă peste mutră (un vechi obicei de-al lui) și-i spuse prin strungăreață :

— Măi, papițoiule, nu fi atît de nervos, că năpîrlești ! Apoi îl lăsă jos și zise către primar : O.K., prietene ! Bagă doi poli avans și ne apucăm de treabă.

INCOCOȘABILII (Episodul II)

(Rezumatul primei părți : la solicitarea primarului pădurii Vernyl, incocoșabilii vin la fața locului pentru a pune lucrurile la punct ; ei iau un prim contact cu Bursy, șeful gărzii, o japiță fără pereche).

— Ca să nu ardem gazul, zise Yep, șeful incocoșabililor, către Bursy, dă-mi repede lista bandiților și adresele lor, ca să-i cocoșăm.

— Vai, vai, se sclifosi șmecherul șef al gărzii, e o chestie foarte periculoasă ce-mi cereți dumneavoastră, dragi incocoșabili, deoarece bandiții m-ar jugăni imediat aflînd că v-am dat numele și adresele lor. Fiți siguri că în această clipă ei sînt cu ochii pe noi.

Într-adevăr, nici nu închise bine botul șeful gărzii, că pe unul din pereții încăperii se înfipse o săgeată care purta un mesaj scris cu o labă semianalfabetă, care disprețuia cu nerușinare caligrafia și gramatica : „Măi, se

scria în document, dacă voi incocoșabili nu vă duceți imediat la naiba să vă ia, atunci unde vă șade labele o să v-ă șază și urechile, mustăți-le și cozile, plus ficații, momițele și alte organe ce se servește cu muștei că sînt-nervos ce nu s-a pomenit, să moară mama de nu vă usuc și semnează cu labă proprie Ferroce șef de bandă“.

— Cine e Ferroce ? întrebare, pur și simplu amuzați, incocoșabili.

— Ferroce, zise primarul, clănțănind din dantură, are cea mai grozavă bandă de spărgători și răpitori, plus că posedă un bar juma-juma cu mătușa lui, Lupica, o codoașă care ține separeuri cu iepuroaice imorale. Ferroce e un lup cît un bivol, dacă-ți aplică o labă te bagă în pămînt doi metri. Feriți-vă de el și ai lui.

— Lasă-l pe noi, ziseră incocoșabilii, și ieșiră în pas demn și cadentat.

În fața sediului primăriei se adunaseră deja numeroase animale, care aflaseră despre sosirea incocoșabililor și vroiau să-i vadă în carne și cozi. Arik, care conta ca purtătorul de cuvînt al incocoșabililor, consideră că era cazul să adreseze cîteva vorbe acestor gură-cască.

— Stimată adunătură ! începu el, bombîndu-și pieptul său ca de aramă. Este o plăcută ocazie pentru voi să vă întilniți cu noi. Numele nostru e deja celebru, vom ajunge în romane, filme, seriale de televiziune, ceea ce nu se poate spune deocamdată despre voi. Vreți să deveniți și voi celebri ? Vreți să intrați și voi în seriale, ca figuranți ? Colaborați cu noi, informați-ne unde se află bandiții, contra cost.

Animalele adunate în lumină îi priviră pe cei trei incocoșabili într-o tăcere profundă. Nimeni nu vorbea. Doar un bătrîn iepure, chior și schiop, ieși mai în față.

— Vitejilor și dragilor incocoșabili ! Eu sînt Moș Rilă, și-mi vine să plîng cînd mă gîndesc la ce treabă nenorocită v-ați încumetat. Eu am avut de-a face cu Ferroce și uitați în ce hal fizic m-a adus. Feriți-vă de el, căci e perfid, vă atrage în cursă și vă lovește pe la spate.

— Pe noi ? strigă Yep. Poate-n somn !

— Dă-ne dumneata adresa lui, că ne descurcăm, zise Arik.

— Primul luminiș pe dreapta. scorbura a treia pe stînga, apucă să spună bătrînul iepure, căci, în clipa următoare, căzu ca trăsnet de o săgeată otrăvită.

Impresionați realmente de moartea bătrînului turnător, incocoșabilii își traseră brăcinarii, ca întotdeauna cînd porneau la luptă, și se lansară vijelioși către vizuina lui Ferroce. Ajunși acolo, ei loviră ușa cu piciorul, drept în clanță, iar ușa țandări se făcu. Înăuntru, Ferroce și ai lui ședeau călare pe scaune, împrejurul unei mese, cu iepuroaicele în brațe și cu diferite băuturi de import în față, în timp ce madam Lupica mînuia tonomatul, învîrtind o manivelă. Văzîndu-i pe incocoșabili, iepuroaicele o zbughiră ca din pușcă, în timp ce bandiții puseră mîinile pe pistoale. Gest zadarnic, căci incocoșabilii îi secerară ca pe spice, dintr-o singură rafală. Toți căzură morți sau semi, în afară de Ferroce, care încremenise pe scaun, dezarmat fizic și moral. Yep se apropie de el, îi aplică o scatoalcă în moalele capului, năucindu-l, după care-i spuse cu o ironie usturătoare :

— Și acum între noi, bibilicule !

INCOCOȘABILII (Episodul III)

Era ora 3 noaptea cînd incocoșabilii dormeau duși într-o scorbură specială ce le fusese afectată în întregime. După ce-l călcaseră temeinic în picioare pe Ferroce și-i dărimaseră pînă la temelie localul lui rău famat, cei trei primiseră din partea primarului o frumoasă recompensă în bani și materiale și o masă pe cînte din fondul nescritic. Incocoșabilii mîncaseră și băuseră mult, așa că, simțîndu-se cam greoi, se duseseră spre miezul nopții la culcare, după ce mai înainte se distraseră de minune cu cîteva veverițe date naibii de nostime.

Cum ziceam, era ora 3 noaptea, cind Yep se trezi sa bea o cana cu apa, mormaind cîteva injuraturi la adresa facatorilor de bauturi alcoolice care atacă stomacul pe timpul somnului. Deschizind un singur ochi (de cind cu penuria de energie), el privi duios spre camarazii sai, dar nu descoperi decit unul. Weve lipsea.

— La naiba, chestia asta nu-mi place ! striga el si, in acelasi timp, ii aplica colegului un sut in dos. Nu cumva deşteptul de Weve a facut imprudenta de a raspunde la avansurile putorii aceleia de veverite care ii facea aseara ochi dulci si-l gfidila pe obraz cu mustatile ei perfide ?

— Ma tem ca da, raspunse Arik, somnoros. L-am auzit susotind ceva in acest sens cu individa.

— I s-a intins o capcana ! urla Yep. Sa plecăm după el chiar in clipa asta.

Nu e lesne sa te descurci intr-o padure straina, unde nu cunoşti nici o poteca si unde pericolele se ascund in fiecare tufiş, dar cei doi incocoşabili foloseau o arma ancestrala si imbatabila : mirosul. Nu trecu mai mult de un ceas si, bijbind de la scorbură la scorbură, ei dadura de urma prietenului lor.

— Cred ca am sosit un pic cam tirziu, spuse Arik, virindu-si nasul lui proverbial sub usa. Prietenul nostru si-a scos deja cizmele.

Yep si Arik executara o intrare forzata, in stilul lor caracteristic, si se trezira in faţa unui spectacol de-a dreptul stupefiant : prietenul lor Weve se afla in bratele a doua veverite, si doua iepuroaice de moravuri lejere si se pupa bot in bot cu Ferroce, ambii beţi peste masura.

— Dragii mei, biigui Weve, nu mai contaţi pe mine, eu cer azil politic in padurea Vernyl, unde doresc sa-mi traiesc restul vietii alaturi de prietenul meu si prietenele mele. Adio !

Lui Yep ceva nu i se paru in regula si se repezi spre paharul din care bea prietenul sau si lua o inghitura.

— E clar, ii spuse el lui Arik, l-au drogat cu papadie. Labele sus, Ferroce !

Dar, in aceeaşi clipă, cineva il lovi pe Yep cu o scindura in cap. Incocoşabilul se prabusii in totală nesimţire.

Același lucru se petrecu și cu Arik. Doi ciraci de-ai lui Ferroce îl bușiseră pe la spate. Ferroce începu să țopăie de fericire.

— Aduceți repede un cuțit de bucătărie ! Vreau să-i jupoi cu propria mea labă.

În secvența următoare publicul va urmări cu inima încremenită de spaimă pregătirile de jupuire a celor trei incocoșabili, căci, între timp, Weve fusese și el lovit în moalele capului (muzică și tobe). Ferroce înfige cuțitul în pulpa piciorului lui Yep.

— Ha, ha, face el, sadic. Din blana lui am să-i fac amantei mele o pereche și jumătate de mânuși.

Dar, în aceeași clipă, simțind împunsătura cuțitului, bravul incocoșabil se trezi din leșin și, cu o lovitură de labă, îi zbură lui Ferroce instrumentul din labă. Urmează un caft unic în istoria cinematografului mondial : deși agățați de tavan cu picioarele de dinapoi, cei trei incocoșabili se bat cu adversarii lor cu părțile de dinainte ale corpurilor, făcându-i pe aceștia una cu pământul. Apoi Yep își eliberează picioarele și, la rîndul lui, îi eliberează și pe ceilalți. Spărgînd după aceea o ușă cu piciorul, el descoperă o ascunzătoare în care se aflau numeroase tinere vinovate sau mai puțin vinovate, care fuseseră atrase pe calea pierzaniei. Ele fură duse și predate părinților, rudelor apropiate sau altor persoane serioase pentru reeducare. De asemenea, incocoșabilii confiscară toate averile lui Ferroce și le împărțiră săracilor și artiștilor plastici. Ferroce însuși fu spînzurat de coadă în fața cetățenilor orașului.

În final, cei trei incocoșabili fură conduși pînă la bariera nordică a pădurii de către toată suflarea localității. Șaptezeci și cinci la sută dintre cetățeni aveau lacrimi în ochi sau pe obraji. Ceilalți erau și ei destul de emoționați.

Incocoșabilii porniră la drum, fluierînd de mama focului. Noi și noi aventuri îi așteptau.

(Următoarele 265 de episoade vor veni de la sine).

Domițian Ciceu, tânăr doctorand în științe, persoană cu desăvîrșire intelectuală, cu o comportare morală ireproșabilă, lipsea pentru a doua noapte de acasă și pentru a doua oară se întorcea beat. Domițian beat? Familia era stupefiată și oripilată. Adică atît soția, ea însăși o intelectuală fină, cît și părinții lui, ambii doctori în aceeași știință. Ce s-a întîmplat cu Domițian? A suferit vreun eșec pe linie profesională? Nu. Pe plan sentimental? Nu. Își iubea soția și ea îl iubea, se înțelegeau excelent. E vorba cumva de o criză filozofică? l-a întrebat tatăl, între patru ochi. Cunoscuse o prăbușire, o răsturnare, o bulversare, un seism sufletesc? Dacă da, să i se adreseze lui, care-i era tată și care putea să-l vindece, mai ales că și el trecuse prin așa ceva în tinerețe.

Domițian ședea ascuns sub plapumă, cu un prosopud legat la cap, și gemea de durere. Îi era rău, rău de tot, băutura dăduse întregul organism peste cap. Dar a doua zi, după ce se vindeca, se îmbăta din nou și venea acasă într-un hal fără hal. Familia făcu un consiliu și hotărî să-l pună sub urmărire, adică să descopere cauzele acestei crize și, mai ales, cu cine se îmbată.

Drept pentru care, tatăl își mască înfățișarea și se puse pe urmele fiului. Urmele îl duseră într-un bufet de la marginea orașului, bufetul „Dihorul“, cam mizereabil și cam ordinar. Aici, fiul, doctorand în științe, se întilnea cu un tip destul de murdar, neras, cu nasul roșu și ochii injectați cu firișoare roșii, care ținea tot timpul un bici în mînă, de unde tatăl deduse că e vorba de un căruțaș. Cum se văzură, cei doi se îmbrățișară și cerură

două porții mari de spumă de drojdie. Văzîndu-și fiul bînd cot la cot cu un căruțaș o băutură de ultimă speță, într-un local sordid, tatăl simți că se prăbușește.

— Dragul meu, suspină el pe umărul fiului, aici să te gădesc, aici ?

Fiul mai trase un gît de drojdie și-i spuse :

— Tată, te rog fă cunoștință cu prietenul meu Gogu. Un om minunat, alături de care mă simt excelent. Din punct de vedere filozofic, tipul e pur și simplu fantastic.

Tatăl luă și el o drojdie și rămase în compania fiului și a căruțașului, curios să afle filozofia lui Gogu. Dacă pînă la a doua sută de drojdie acesta din urmă emise doar cugetări de genul „ce mi-e-n gușă și-n căpușă“, „dacă bei mori, dacă nu bei tot mori“, „ce-am avut și ce-am pierdut, azi aici mîine-n Sascut“, de la a treia în sus lăsă să se reverse din el o cantitate nemăsurată de vulgarități dintre cele mai grețoase. Ce era uimitor pentru bătrînul doctor în științe ? Că fiul său, un intelectual atît de rafinat, un pudic și un snob, gusta vulgaritățile și obscenitățile ca pe niște alese delicii ale spiritului, ridea de se prăpădea, îl bătea pe umăr și-l pupa pe căruțaș după fiecare panseu.

— Tată, nu-i așa că tipul e genial ?

După ce bău încă o sută de drojdie, bătrînul căzu de acord cu fiul, astfel că, la închiderea localului, genialul Gogu îi conduse acasă cu căruța lui, cu care căra de obicei cărbuni și lemne de foc. În acest răstimp, fiul îi mărturisi tatălui voluptatea pe care o resimte cufundîndu-se în stările morale cele mai joase, în viciu, mizerie și jeg.

— Tată — urla el, ca să acopere tropotul cailor — noi, oamenii de excepție, trebuie să cunoaștem din cînd în cînd voluptatea decăderii, o astfel de cură e obligatorie pentru călirea spiritului. În evul mediu, învățații cei mai aleși — un Galiani, un Gracian —, cînd se plictiseau de filozofie, ieșeau în stradă în zdrențe și cerșeau. O, ce sublim mă simt de cîte ori ignor săpunul și pasta de dinți, de cîte ori mă simt murdar și mă scarpin. Tată, iartă-mă, dar vreau să devin un ratat, un om de nimic, un beiv, o rușine a familiei, vreau să mă înșeu și să mă plîng de

milă, să fiu compătimit, vreau să mă înalț prin suferință și decădere. Ce zici ? Poți să mă înțelegi ?

Tatăl își puse capul pe umărul fiului și scoase un oftat din adâncuri : ei bine, și pe el îl mistuia un dor de evaziune din convenționalism, dorul de a părăsi snobismul greșos al familiei, curățenia aseptică a casei, masa la ore fixe, cu kaloriile cîntărite și punctele numărate, discuțiile docte și bîrfelile elegante la ora de ceai etc. Da, era plictisit pînă peste măsură și visa adesea să se îmbete ca un porc, să devină un mizerabil...

Cînd pătrunseră în apartamentul cu confort sporit al familiei Ciceu, beți și murdari, cei trei produsera femeilor stupoare și minie. Mai ales căruțașul, care nu se ștersese pe picioare, care arunca scrumul țigării pe covoare și tușea fără să pună mîna la gură. Dar cei doi bărbați ai lor ? Cum ajunseseră ei în asemenea hal, cum îndrăzniseră să vină cu o asemenea ființă barbară în casă ? Oare și cel bătrîn, tatăl, trimis să-și supravegheze fiul, și el o luase pe calea pierzaniei ?

— Draga mea, încercă să se explice soției Ciceu-senior, nu e ce crezi tu. Bărbatul acesta, care e un simplu căruțaș, mi s-a revelat ca un monument natural de filozofie și înțelepciune vulgară. Ceva foarte șic și sublim. Nea Gogule, te rog zi ceva pentru dinsele.

Nea Gogu nu se lăsă prea mult rugat și trînti prima vulgaritate care-i veni în minte : „Aoleu, pupa-ți-aș ceafa și mîncă-ți-aș toată leafa !“, la care cele două femei sughițară de oroare, așa ceva nu se pronunțase încă sub acoperișul lor, vai ! Noroc că bărbații le turnară cu forța pe gît cîte o înghițitură de whisky, ca să-și revină. După ce le trecu mînia, femeile gustară încă o porție de scoci, apoi încă una și, ciudat, starea lor de spirit dădu semne de schimbare. Adică, la un moment dat, prezența lui Gogu începu să li se pară oarecum nostimă, iată o idee șoching, ce-ar fi să-l cheme la ei de revelion, ca invitat de onoare, pare ce mîtră ar face academicianul X văzîndu-l în capul mesei, cu pîciul la picior, ha, ha !

Din una în alta, cheful se încinse pe nesimțite, cu veselie, pupături, cîntece, de lume și glume, deocheate, situația răsturnîndu-se radical. Adică, de unde la început

Gogu făcu o bună impresie cu ultima baladă de mahala „Du-te, fă, și ia servici la capu' lu' treișcinci“, curînd, el, monumentul natural de vulgaritate, fu lăsat în umbră de cîntecele și vorbele buruienoase pe care le lansau gazdele sale și mai ales femeile care, răscolind prin memoria lor diabolică, descoperiră ceva inedit, ceva care-l făcu pe căruțaș să roșească și chiar să se indigneze : „dom-le, nici chiar așa !“ Adică, el știa că chestiile mai deocheate le zice omul la crîsmă, iar dacă le zice și acasă, le zice el, bărbatul, nu femeia. Păi ce era cu tipii ăștia cu carte care-l aduceau la ei în casă pentru distracție și ce era cu aceste femei care mai înainte strîmbau din nas la vederea lui, pentru ca acum să le audă zicînd vorbe atîta de fără rușine în fața propriilor lor bărbați și a lui, om străin ? !

Drept pentru care, nedumerit și scîrbit de maniera în care familia Ciceu își făcea cura de vulgaritate, Gogu se ridică și plecă fără să salute. Se urcă în căruță, dădu bice cailor și, începînd de a doua zi, nu-și mai bău drojdia la bufetul „Dihorul“. O bău vizazi, la „Veverița“.

Într-o noapte, în casa lui Bartolomeu Capră, fost magistrat între cele două războaie, intră un hoț. Folosindu-se de o fereastră deschisă, de un balcon aflat la mezanin și de penumbra care stăpînea apartamentul, el începu să îndese în sacoșă tot ce-i cădea la îndemînă. Dar Bartolomeu Capră era la post. Aflat în spatele unui fotoliu, el răcni :

— Stai ! Nu mișca ! Dacă miști, trag ! Sint înarmat !

Sărmanul hoț ridică miinile și începu, firește, să tremure de frică.

— Domnule, zise el, nu trageți, că nu mișc !

Și, într-adevăr, rămase nemișcat pînă cînd stăpînul casei ieși din spatele fotoliului și se apropie de el.

— Întoarce-te ! zise Bartolomeu, după care aprinse lumina.

În fața lui se afla un bărbat destul de tînăr și destul de modest ca înfățișare fizică.

— Ia loc, îl pofti Bartolomeu.

Hoțul se așeză în fotoliul de vizavi și se uită destul de speriat și neîncrezător către acest păgubaș care se purta atît de omeneste cu el.

— Ce-ai furat ?

— Mai nimic, răspunse hoțul, după care dădu afară conținutul sacoșei : cîteva cămăși, niște ciorapi și o pereche de cîrnați luați la repezeală de pe balcon, unde se aflau la uscat. Bartolomeu îl privi pe hoț îndelung, aglomerînd în privirea sa pătrunzătoare un sentiment de dispreț, unul de milă și altul de stupoare.

— Vasăzică asta ai găsit dumneata de cuviință să furi din casa mea ?

— Asta am găsit, recunosc hoțul, cu glas scăzut.

— Pentru asta ai urcat un zid, ai sărit peste un balcon și ți-ai riscat libertatea ? Pentru o cămașă și niște cîrnați ?

— Dar ciôrapii ? ! zise vinovatul.

— Mă rog, și o pereche de ciorapi. Care erau, dealtfel, purtați. Și dacă te împușcam ? Dacă trăgeam fără avertisment ? Cel puțin ești înarmat ? Ai fi avut cu ce te apăra în cazul unui conflict ?

— Am un pistol, zise hoțul, dar e cu capse. Nu e pistol adevărat.

Și-i întinse lui Bartolomeu un pistol-jucărie destul de ruginit și rablagit. Bartolomeu încercă să tragă cu el, dar abia după cinci clănțănituri în gol acesta scoase un „plic” anemic și un strop de fum.

— Țsta e pistol ? ! se miră Bartolomeu. Uite, și al meu e cu capse, dar cel puțin trage perfect.

— E nou, zise hoțul, încercîndu-l, curios. Probabil îl aveți din import. Eu l-am furat de la un copil. Îl folosesc de obicei cînd lucrez în aer liber, adică i-l pun cetățeanului în spate, îi zic „stai !” și-i umblu prin buzunare.

Bartolomeu îl privi cu și mai mult dispreț.

— Deci nu ești un spărgător ? Ești un hoț de buzunare ? !

— Înainte mai făceam și cîte o spargere serioasă, dar în ultimul timp m-am lăsat. Acum, chiar dacă intru într-o casă, iau ce găsesc la repezeală și plec. Nu sînt lacom.

— Vai de capul tău ! zise Bartolomeu, total dezamăgit, după care își aprinse o țigară. Hoțul nu mai ceru voie și se servi direct din pachetul păgubașului, folosindu-i și bricheta cu gaz.

— Adevărul este, zise hoțul, că spargerile se pedepsesc cam aspru, în timp ce pentru o găinărie omul te mai iartă. Zilele trecute, tot așa, m-a prins cineva într-o curte în timp ce șterpeleam o rufă, m-a certat aspru, m-a iertat și mi-a dat două palme. E drept că și eu am plîns de-adevăratelea. Adică ce, dumneavoastră, care vă văd om serios și citit, dacă vă cer iertare, nu mă iertați ? !

— Dragă, nu e vorba de asta, zise Bartolomeu, îngîndurat. Nu e vorba dacă te iert sau nu te iert. Dezolarea mea vine din altă parte. Te aștept de aproape o jumătate de secol ! urlă el, brusc, ceea ce-l făcu pe hoț să tresară.

— De o jumătate de secol ? ! întrebă acesta, timid.

— Da, de cincizeci de ani.

— Păi eu n-am nici patruzeci...

— Nu e vorba de tine personal. E vorba de hoț în general. Eu am lucrat la tribunal. Între cele două războaie am fost magistrat. Nu celebru, dar am fost. Prin mîna mea au trecut hoți celebri, inclusiv Florică Florescu. Unora le-am luat chiar interogatorii celebre. Ei mă fascinau prin măreția lor, prin demnitatea și mîndria față de profesie, prin scîrba pe care o arătau justiției. De altfel, dragul meu, în secret, eu eram un admirator al marilor gangsteri, vedeam filme cu gangsteri, citeam cărți cu gangsteri, știam pe dinafară viața lui Al Capone, al cărui secretar, domnule, a fost un concetățean de-al nostru, dacă cumva n-ai știut ! Uneori, nu ți-o ascund, am vrut să mă fac eu însumi gangster, adică să las magistratura și să dau o lovitură la o bancă, numai și numai din patimă pentru această teribilă meserie. Ieșind la pensie, nu-mi mai puteam permite o astfel de aventură, nu mai aveam forța fizică necesară, dar mi-am dorit măcar să stau față-n față cu un spărgător aflat în acțiune... Află, tinere, că anume am lăsat fereastra deschisă. O țin deschisă zi și noapte, iarna și vara, în așteptarea Hoțului, a marelui hoț. Așteptam cu înfrigurare... Vroiam să-i urmăresc fiecare mișcare și să mă lupt cu el, eram în stare să merg pînă la sacrificiul suprem... Dar dumneata, nimic : mi-ai luat un salam și vroiai să pleci ! Vezi sertarul acela ? E deschis și e doldora de bani, micile mele economii de o viață plus bijuteriile familiei... De ce nu le-ai luat ?

— Nu le-am văzut, se scuza hoțul, sincer, căci Bartolomeu reușise să-l impresioneze.

— N-ai vrea să încerci să înveți cum se dă o lovitură, adică să facem o demonstrație ? întrebă Bartolomeu cu lacrimi în ochi.

— Ce fel de demonstrație ?

— Adică să reluăm întreaga secvență. Eu sting lumina, mă ascund după fotoliu, dumneata cobori în

stradă, urci iar pe balcon, intri în cameră, dai lovitura la banii și bijuteriile mele, după care eu ies din ascunzătoare și începem să ne luptăm pe viață și pe moarte. Te rog. Nu va fi nimic periculos pentru dumneata, totul va fi o înscenare, un joc, o copilărie... Te rog. Fii amabil. Pe urmă vom discuta pe marginea scenei, o vom analiza în detaliu...

Deși nu înțelegea rațiunea înscenării, hoțul, om cumsecade, se supuse : coborî în stradă, escaladă balconul, intră în casa lui Bartolomeu, își umplu sacoșa cu bani și bijuterii, apoi Bartolomeu strigă „stai“, hoțul scoase pistolul lui cu capse, trase spre Bartolomeu, pistolul nu luă foc, Bartolomeu trase cu pistolul lui, nici pistolul lui nu luă foc, după care hoțul sări pe fereastră, direct în stradă.

— N-a fost bine, zise Bartolomeu. Toată chestia s-a ratat din cauză că nu ne-au luat foc pistoalele. În al doilea rînd, dumneata, dacă ai văzut că nu-ți ia foc pistolul, de ce nu te-ai repezit la mine pentru o luptă corp la corp ? De ce ?

Dar hoțul nu răspunse. Aplecîndu-se peste balcon, Bartolomeu constată că acesta dispăruse. Dispăruse pur și simplu.

— Lașule ! strigă, aproape plîngînd, admiratorul lui Al Capone și Florică Florescu. Nenorocitul ! Incapabilule ! Ignobilule ! Nu vroiam altceva de la tine decît să facem un experiment, o demonstrație. Lua-te-ar dracu de pramatie ! De ce-ai fugit ?

Intr-o dimineață, cioc-cioc la ușă. Deschid și văd figura suavă a unei ființe blonde, ai cărei optsprezece ani străluceau în două priviri albastre ca cerul de mai. Sfioasă și roșie în obraji, tinăra nu îndrăznea să intre.

— Vai, zice, să nu vă deranjez.

— Dar cum o să mă deranjați — zic eu, săritor — poftiți.

Tinăra intră, se așază pe scaun, acoperindu-și genunchii cu fustița cam scurtăsoară și oftează adinc, atît de adinc, încît simțeam cum mi se pune și mie un nod în gît. Zic :

— Nu fiți indurerată, încetați cu oftatul, că totul se rezolvă. În viață, mai ales.

— Vai, ce bine ar fi ! Mi-a făcut cineva o recomandare, de aceea am venit la dumneavoastră. Ca scriitor, înțelegeți orice suflet zbuciumat, orice suferință. Vreți să fiți binefăcătorul nostru ?

— De ce al nostru ?

— Mă refer la mine, cît și la logodnicul meu.

— Aveți un logodnic ?

— Desigur. Pentru asta am și venit. Ca să ne salvați. Il iubesc, mă iubește, ei ne urăște ! Asta e !

Cînd aud de o iubire persecutată, mi se face părul măciucă. Nimic nu mă indignează mai mult decît obiceiul barbar și medieval de a lovi în cel mai nobil sentiment pe care l-a născut umanitatea, sînt în stare să mă bat la sînge cu o namilă, să-mi rup o mină și chiar să-mi dau haina de pe mine ca să ajut o dragoste năpăstuită.

— Domnișoară, destăinuiți-mi totul și voi face totul.

— Dom-le, zice tînăra, în viața mea a apărut o tragedie. După care vărsă o lacrimă neverosimil de mare și sinceră.

— Iertați-mă că plîng, dar sînt o impresionistă ce nu s-a pomenit. Plîng din orice. Povestea mea e nespus de simplă, ca orice mare iubire zugrăvită în literatura și cinematografia mondială. Ne-am cunoscut într-o dimineață de primăvară, cînd abia apăruseră ghiocerii și vioarele, în Gara de Nord. Eu tocmai sosisem din provincie, singură-singurică, ca o pasăre orfană, fără nimeni pe lume, sfioasă și neștiutoare, cu o unică rochiță pe mine și cu un singur pachet de „Malboro” în poșetă. Nu știam încotro s-o apuc, căci îmi părăsisem părinții cei răi, care mă persecutau în chip bestial, obligîndu-mă să-mi continui cu orice preț clasa a opta, pe care eu o intrerupsesem la seral din cauză că plecasem la odihnă pe litoral, unde l-am cunoscut pe Mario, care susținea să ne căsătorim chiar în sezonul respectiv, deși eu ziceam să mai așteptăm măcar cîteva săptămîni, ca să deprind și eu cît de cît italiana lui natală, și uite așa am întîrziat de la ore cîteva luni, de-am pierdut anul și școala. Acuma, cum vă spusei, plecasem de-acasă definitiv, după ce i-am sictirit pe ai bătrîni, care mă băteau la cap zilnic cum că să fumez fără filtru, întrucît le-am șubrezit pensia, la care eu le-am zis că a naibii să fiu de m-or mai scoate ei din București, fie chiar și cu tractorul. Deci, dragă domnule scriitor și binefăcător, tocmai sosisem eu în Gara de Nord, era nițel cam dis-de-dimineață, încă nu se deschiseseră localurile ca să iau o cafeluță, cînd l-am cunoscut pe Gicu. M-am făcut că-i cer un foc, el a scos o brichetă de aur „Ronson”, am intrat în vorbă, el tocmai venea dintr-o deplasare în provincie, că e bucureștean get-beget, mă invită la o cafeluță și, din vorbă-n vorbă, dragă domnule, se îndrăgostește de mine lulea (culmea — chiar lulea fumează) și-mi zice că el, cînd se uită în ochii mei albaștri, nu mai știe pe ce lume e și că se prăpădește. Eu îi zic : dragă, de acord, și mie îmi place de tine sufletește, ți-o spun în față franș, că nu mi-e rușine, dar eu musai să mă căsătoresc urgent pentru că nu am nici o situație și nu pot să stau în București fără buletin, să am de-a face cu Miliția, cum am văzut personal pe

unele de-au ajuns și la televizor. El zice : dragă, dacă e musai și dacă și tu corespunzi la sentimentul meu, ne căsătorim, eu sînt revizor contabil, am posibilități și-ți fac și o situație, pentru ca pe urmă să ne putem întemeia un cămin. După care el mi-a luat o cameră cu chirie, mă scotea în fiecare seară la diferite localuri pitorești din rețeaua cooperativei de consum, cu pui la ceaun, mujdei, mămăliguță și vin selecționat de I.A.S., m-a dus la munte, m-a dus la mare, cheltuială serioasă, la care eu i-am zis, din nou franș : dragă, distracții ca distracții, dar ce facem cu căsătoria, la care el mi-a mărturisit plîngînd și impresionat vizibil cum că are unele greutăți cu familia, care nu vrea să-l lase și se opune de-a curmezișul. Eu i-am zis : atunci lasă-mă în pace, nu mă ține încurcată, că, dacă sînt liberă, mă descurc, acum e sezon, au venit italienii, dar el nu, că mă iubește și că nu concepe nici viața, nici restul fără mine.

— Dar cine nu-l lasă, părinții ?

— Nu, că nu are decît o mamă bătrînă, și aproape decedată. Cel mai mult se opune soția.

— Care soție ?

— Soția lui. Cînd era foarte tînăr și naiv a făcut un pas greșit... Se întîmplă, l-am înțeles și l-am iertat... Dar ea de ce nu-l înțelege, de ce nu-i redă libertatea ? De ce vrea să ne distrugă fericirea ? Domnule binevoitor și binefăcător, puteți să ne ajutați cu ceva ?

— Desigur. Veniți mîine cu logodnicul la mine.

— Păi de ce să vin mîine, că e aici, afară. Așteaptă. Gicule !

Se deschide ușa și intră un bătrîn în vîrstă de circa șaptezeci de ani, care încearcă să se țină destul de drept și să-și subțieze abdomenul, ridicîndu-l sub coșul pieptului.

— Domnule, strigă el cu un glas tremurînd, faceți ceva ca să salvați dragostea sinceră ce i-o port acestei ființe sublime care s-a atașat de mine cu cele mai nobile și sublime sentimente. Familia mea mă persecută într-un chip neomenesc. Soția m-a reclamat la servicii, iar fiii și fiicele mele, pe care i-am crescut și educat temeinic și care acum sînt la casele lor, cu copii și situație, mă amenință că îmi vor sfîșia logodnica de vie, ca niște barbari

de altădată, în caz că voi divorța de mama lor. Dar eu o iubesc sincer pe Neli și vreau să-mi construiesc un viitor temeinic alături de ea. Noi nu ne despărțim nici în mormînt ! Încerce ei ce vor, eu lîngă ea am să mor !

Cei doi își încheștează mîinile și-și lipesc obrazii, iar privirile lor exprimă o dîrzenie fanatică. Așa cum stau, par o statuie simbolică a Rezistenței, Fidelității și Devoțiunii. De emoție, mi se face pielea de găină.

— Stimate domnule Gicu, rostesc eu, vizibil impresionat, am ascultat dureroasa dumneavoastră poveste, m-a cutremurat suficient, acum dați-mi voie să acționez. Ce telefon are familia dumneavoastră ?

Bătrînul logodnic îmi întinde o carte de vizită, iar eu îmi dreg glasul ca un actor în seara premierei de gală. Formez un număr, mi se răspunde, după care mă dezlănțui ca o fiară. Da, ca o fiară !

— Stimată doamnă, vă rog să mă ascultați și să nu mă întrerupeți. Vă vorbesc în numele conștiinței mele de om și de artist, în numele urii mele mortale față de cei care, în decursul veacurilor și mileniilor, începînd din antichitate și evul mediu, au persecutat în chip barbar iubiri celebre sau iubiri anonime, ducînd la disperare și la sinucidere nenumărate cupluri de îndrăgostiți, mînjind cu sînge drumul fără sfîrșit al Iubirii cu i mare, al celui mai abisal sentiment care i-a inspirat pe Shakespeare, Dante, Petrarca, Eminescu, Vlahuță, Topîrceanu...

În aceeași clipă aud un psst. Mă opresc. Era tînăra Neli, care îmi atrăgea atenția, în șoaptă :

— Mai încet, dom-le, nu răcni așa ! Ce dracu !

Avea dreptate : Gicu, logodnicul, ațipise la pieptul ei.

Cu zece ani în urmă, m-am înscris și eu pe o listă. Voiam să intru în audiență la cineva, ca să cer ceva și mi s-a spus că pentru asta trebuie să mă înscriu pe o listă, să las numărul de telefon și să aștept. Într-o zi a sunat telefonul și o voce nazală mi-a comunicat :

- Mîine la ora zece vă primește Aldesus.
- Cine ?
- N-ați cerut dumneavoastră o audiență ?
- Am cerut, dar acum zece ani.
- Vă primește mîine, la zece.

La ora nouă și jumătate, a doua zi, eram la poartă. Portarul s-a apucat să-mi facă un bon. El era un om cumsecade, binevoitor. Nu știa însă să scrie. La școala de alfabetizare chiulise. Făcea o literă la fiecare cinci minute.

- Nu vrei să te ajut ? i-am zis.
- Nu, că se cunoaște scrisul, mi-a răspuns.

A terminat bonul la zece și jumătate. Am fugit sus într-un suflet. Șefa de cabinet făcea un tișlaifer. Extraordinar cum mișca ea andreaua de repede. Numai la o liftieră mai văzusem o asemenea dexteritate.

- Pot să intru ? am întrebat.
- Nu, mi-a răspuns. Șeful e ocupat. Își bea cafeaua.
- Mă rog. Atunci nu-l deranjez.
- Între timp, completați formularul acesta.
- E obligatoriu ?
- Obligatoriu, dar îl completați de bunăvoie.

Formularul avea 25 de pagini și 85 de rubrici, care sunau în felul acesta : „numele, prenumele și renumele”, „ce culoare preferă”, „dacă părinții s-au dat pe gheață,

până la ce vîrstă și de ce", „ce vicii a avut înainte și după" etc.

Formularul mi se părea din ce în ce mai pasionant și l-am completat cu plăcere. Dealtfel, nici nu a durat mult : în șase luni am fost gata.

— Acum pot să intru ? am întrebat-o pe șefa de cabinet, care, în tot acest timp, fusese cu ochii pe mine.

— Acum nu se poate, mi-a răspuns. Fumează.

Și eu sînt fumător și știu ce mare e plăcerea de a fuma o țigară în liniște. Așa că am așteptat vreo lună : șeful fuma țigări de foi.

— Acum pot să intru ?

Șefa de cabinet s-a apropiat de ușă și s-a uitat pe gaura cheii.

— Acum nu se poate : moțăie.

— Dacă moțăie, nu-l deranjez. Parcă mie nu mi se întimplă de atîtea ori, la birou, cînd m-apucă somnul cel dulce, să picotesc ?

M-am pus pe așteptat. Treceau zilele, lunile, anii. La un moment dat, am început să mă plictisesc.

În acest răstimp, șefa de cabinet făcea țîșlaifere.

— Eu — îi zic la un moment dat — am fost de mic copil foarte îndemînat la lucrul manual. Nu vrei să vă dau o mîină de ajutor ?

— Ba da, a acceptat ea. Asta (și-mi arată un țîșlaifer minunat) e făcut tot de un solicitant.

Într-o săptămîină am învățat să fac țîșlaifere și m-am pus pe treabă. După ce am terminat vreo zece, am întrebat-o :

— Acum pot să intru ?

Șefa de cabinet s-a uitat pe gaura cheii și mi-a spus :

— Acum nu se poate : cască.

„Asta înseamnă că nu și-a făcut somnul, mi-am zis, și e nervos. Prefer să aștept". După ce am terminat încă un țîșlaifer, șefa de cabinet s-a uitat iar pe gaura cheii.

— Nu se poate intra, mi-a zis. Aldeus se scobește în dinți.

Și așa au trecut încă vreo cinci ani. Între timp, șefa de cabinet mi-a devenit dragă, în ciuda unor mici defecțiuni de caracter și a unor atitudini cam înapoiate în muncă. Ne-am căsătorit. Am făcut nunta în antecameră,

cu pepsi și cafea. După luna de miere, într-o dimineață, m-am prefăcut nervos și i-am aplicat (iertăți cuvîntul) trei palme, așa cum obișnuiau bărbații din trecut.

— Spune, i-am zis, dacă mă lași sau nu să intru la șef, că altfel te omor, ești nevasta mea și am acest drept, dacă nu chiar datorie !

Ea a început să plîngă și să-mi spună printre lacrimi următorul text epico-romantic :

— Dragul meu, iartă-mă, am să-ți spun adevărul. Șeful meu nu mai există. A murit. Familia l-a luat și l-a îngropat. Dar eu mă simțeam atît de atașată de locul acesta de muncă, încît nu mi-a venit să plec. Și atunci n-am spus la nimeni că a murit. Leafa nu e mare, dar serviciul e plăcut, camera luminoasă și călduroasă. Rămii și tu aici și vom trăi liniștiți pînă la adînci bătrîneți.

Așa am și făcut. Am rămas cu ea în antecameră, unde ne-am întemeiat un cămin trainic. Nu ne deranjează nimeni. Cînd și cînd sună telefonul. Ea răspunde :

— Momentan șeful e ocupat. Reveniți sau lăsați numărul de telefon și vă căutăm noi.

Altă dată vine cineva cu o hîrtie. Semnăm de primire, dăm un număr de înregistrare, și asigurăm pe respectivul că va primi răspunsul acasă. Altă dată vine cineva să ceară o audiență.

— Momentan, spunem, șeful e ocupat. Lăsați un număr de telefon și vă căutăm noi.

; Dacă individul insistă, îl supunem la proba formularului cu 85 de rubrici. De obicei, toți se lasă păgubași la cel de-al 67-lea răspuns. Eu am fost o excepție.

Anii trec. Leafa ne merge. De la o vreme nu ne-a mai deranjat nimeni. Nimeni nu mai sună la telefon, nimeni nu mai vine cu hîrtii și nu mai cere audiențe. În iureșul năvalnic al vieții, oamenii au uitat de noi. În curînd vom ieși la pensie. Vom avea o bătrînețe liniștită. Uneori, noaptea, cînd am insomnii, stau și mă întreb : „Oare pentru ce voisem eu atunci să intru în audiență la Aldesus ?“

Lăcrămioara a venit pe lume ca o binefacere pentru părinții săi trecuți de prima tinerețe, ființe deosebit de cumsecade și iubitoare de copii. I-au zis Lăcrămioara pentru că prea multe lacrimi vărsaseră mama ei, tatăl ei, bunica-și bunicul ei în momentul cînd se născuse, înflorindu-le casa. Încă din primii ani ai vieții, Lăcrămioara s-a dovedit un copil foarte palid. Atît de palid, încît semăna cu o floarea-soarelui sau cu o rapiță. Chiar așa au și poreclit-o colegii și colegele de școală : Rapiță, ceea ce-i producea destule suferințe sufletești.

Mai tîrziu, cînd se făcu mărișoară, clanul familiei se adună în secret și dezbătu viitorul pe care trebuiau să i-l asigure. Ce facem cu fata, ce meserie îi alegem ? aceasta era întrebarea.

— Cred că ar fi bine s-o facem doctoriță de copii, propuse bunicul. E suavă și delicată și-i place să se joace cu păpușile, deși are aproape nouăsprezece ani.

— Nu e bine, se opuse bunica, știți cît de palidă și galbenă e la față, cît de sclifosită e la mîncare, ar da un prost exemplu copiilor. S-o facem ingineră constructoare. Să ridice blocuri prin cartiere.

— Doamne ferește, strigă mama, ca din gură de șarpe, cum să ridice blocuri, ea, care e atît de firavă, de nu-și poate duce nici ghiozdanul pînă la școală ? Ce ziceți de-o meserie mai bănoasă ? De pildă, coafeză sau cosmeticiană.

— Vai, săriră ceilalți, oripilați. În familia noastră, care a avut figuri culturale de prestigiu, să apară o coafeză ? !

După o acerbă luptă de principii și idei, membrii maturi ai familiei au decis să-i ceară părerea Lăcrămioarei. Dacă are și ea o preferință ? Întrebată, galbena jună a ridicat din umeri ; n-are nici o idee și nici o preferință, s-o lase să se mai gîndească, chestiunea nu-i atît de simplă. Bine, au zis părinții, să se mai gîndească, să n-o presăm.

Lăcrămioara s-a gîndit circa doi ani, vreme în care părinții îi asigurau două luni la mare, pe timpul verii, două luni pe timpul iernii la Poiana Brașov, pentru schi, plus alte bucurii care fac deliciul tinereții. În restul timpului, fata avea un cerc de prieteni și prietene cu care își omora timpul, ba la un ceai, ba la o escapadă. Într-o zi, părinții au fost chemați la Miliție, unde Lăcrămioara se afla cu un prieten, în urma unui scandal organizat într-un bar public. Întrebați cu ce se ocupă fata lor părinții au răspuns că, deocamdată, e în perioada de gîndire și alegere, perioadă despre care știe oricine cît de dificilă și pretențioasă e. „Scurtați perioada“, i-au sfătuit cei de la Miliție. Ajunși acasă, părinții i-au pus Lăcrămioarei întrebarea fatală : ce faci ? Sensibilă cum o știm, Lăcrămioara a început să plîngă, i-a făcut brute, amenințîndu-i că, dacă, o obligă să-și aleagă o meserie care nu-i place, îi blestemă toată viața. Părinții i-au mai dat un răgaz de un an de zile, care s-a prelungit la trei ani, răstimp în care Lăcrămioara ducea o viață eminamente nocturnă, tipînd să fie lăsată în pace să-și trăiască tinerețea, că altfel odată se enervează și se mărită cu un tip din Insulele Canare și-i lasă singuri. Dar, într-o dimineață, cînd Lăcrămioara tocmai sosea de la bar, însoțită pînă la poartă de către tipul din Canare, tatăl, mama, bunicul și bunica se enervară, își ieșiră din minți, puseră mîna pe ea, îi aplicară o mamă de bătaie colectivă, o închiseră în sală, îi confiscară îmbrăcămintea și-i dădură ultimul avertisment : „Dacă nu te hotărăști să te apuci de ceva, nu mai ieși din casă pînă la sfîrșitul zilelor, că noi n-avem pensie să ne-o toci tu !“

Lăcrămioara a oftat vreme de trei zile înlăuntru (a oftat și canarezul pe-afară), după care a solicitat o întrevvedere cu părinții.

— Gata, le-a zis ea, m-am decis ce să fac în viață.
— Slavă Domnului, au respirat bătrînii cu toți plămînii. Ce vrei să te faci ?

— Vreau să mă fac poetă !

— Poetă ? ! Minunat ! Meseria nu e prea bănoasă, dar e curată, se face la domiciliu și aduce un frumos prestigiu familiei. Apucă-te de treabă. Scrie prima poezie. Să te vedem de ce ești în stare.

Lăcrămioara s-a gîndit o noapte întreagă, cu ochii la stele, după care s-a prezentat în fața părinților, solemnă.

— Uite, zise ea, am început prima poezie, am scris primul vers. E vorba de o poezie autobiografică și se cheamă „Rapița“. Primul vers sună așa : „Sînt ca o rapiță de galbenă“. Mai departe nu am putut să merg pentru că nu am rimă la „galbenă“. Dacă îmi faceți rost de o rimă, continui.

După care a tulit-o pe ușă și a sărit direct în mașina tipului din Canare. S-a întors acasă după patru zile și cinci nopți, palidă și nervoasă. A răcnit la ei din ușă :

— Mi-ați găsit rima ?

Nefericiții părinți și bunici au tăcut. Nu găsiseră încă o rimă la „galbenă“, deși se dăduseră cu capul de toți pereții și-i citiseră pe Eminescu și Coșbuc din scoartă-n scoartă. Întrebaseră prietenii, vecinii, nimeni nu le dăduse cuvîntul. Se gîndiseră să dea un anunț la mica publicitate sau să consulte un specialist, cîte nu le trecuseră prin cap, numai să asigure unicei lor fiice un viitor fericit. Între timp, Lăcrămioara dispărea de-acasă cu zilele și cu nopțile și-i amenița că, dacă nu-i găsesc rima mai repede, ea se mărită cu un tip nordic, proprietar de fiorduri, și-i lasă singuri la bătrînețe. Dar iată că, într-o noapte, bunica avu o puternică insomnie, se gîndi ea ce se gîndi și găsi o rimă la „galbenă“. Sculă toată casa și le anunță vestea.

— Am găsit rima ! „Carpenă“ ! Adică femininul de la carpen. Știu și cum vine versul următor : „Sînt ca o rapiță de galbenă / și tare în esență ca o carpenă“. Unde e fata ?

Fata nu era acasă. Au pornit după ea s-o caute. Au bătut toate barurile și restaurantele, n-au găsit-o. Au găsit-o la Miliție, arestată, era vîrită pînă-n gît într-o teribilă afacere cu valută, chestie de doi ani.

Părinții au început să-și dea cu pumnii în cap. În schimb, Lăcrămioara nu avea remușcări.

— De ce nu mi-ați găsit rima la timp ?

Tatăl și mama își așteaptă fiica să se întoarcă de la cinematograful. Fiica întârzie. Nimeni nu poate descrie îngrijorarea care-i cuprinde pe un tată și o mamă când fiica lor întârzie la cinema. Nici chiar eu. Ei se plimbă prin casă și-și dau pumni în cap : de ce au lăsat-o, de ce, când în cartier a existat cazul unei croitorese a cărei fiică s-a dus la cinema și a fost găsită după trei zile ca vai de ea ? Dacă... În sfârșit, soneria. Fiica a sosit cu o întârziere de aproape două ore. E îmbujorată. În urma ei intră un tânăr cu o înfățișare foarte ciudată și fistichie. Ce e cu acest tânăr ? Fiica dă explicații : din întâmplare, au stat alături la film, apoi s-au plimbat prin parc, s-au îndrăgostit și...

— Mamă, să nu te sperii, noi doi am hotărât să ne căsătorim.

Mama și tatăl cad pe scaun, leșinați. Ei, care fuseseră, la vremea lor, prieteni platonici cinci ani și logodnici activi patru ani, nu puteau pricepe cum a fost posibil ca, în câteva ore, fiica lor să cunoască un tânăr, să se îndrăgostească de el și să decidă căsătoria. Nu, așa ceva ei nu puteau înțelege, ei simțeau că înnebunesc, că-și pierd mințile.

— Dar cum e posibil, cum e posibil ? urlă tatăl, aproape dement.

— Tată, încearcă să fii demn, îl sfătuiește fiica. Nu uita că eu sînt o ființă modernă, un om al ultimului pătrar al secolului douăzeci. Uneori, pentru o mare iubire nu e nevoie decît de o privire. Nu uita de Romeo și Julieta.

— Te rog, urlă mama. Fără exemple din literatură ! Dacă vrei să discutăm cu exemple, ia-le din viață.

— Din viață l-am luat pe el, spuse fata, simplu. Îl iubesc. Mamă, ce sublim e acest sentiment !

Tatăl și mama se priviră reciproc. Gluma se îngroșa. Ce era de făcut ? Îl priviră atent pe tânăr. Individul părea suspect : îi tremura o mână, i se mișca o ureche și avea un singur ochi. Dar măcar cine era, câți ani avea, ce școală urmase ?

Tânărul își înalță o sprinceană și-și flutură o ureche.

— Ce e aceea școală ? întrebă el.

— Școala e acea instituție unde copiii și tinerii învață tot felul de lucruri folositoare despre și pentru viață, răspunse tatăl, după care i se adresează mamei : fii atentă, tipul nu știe ce e aceea o școală, trebuie să fie un mare derbedeu, abia acum observ că e îmbrăcat în pantaloni scurți.

— Dragă, zise mama către fată, băiatul acesta nu mi se pare normal, are partea dreaptă mai jos decît cea stîngă.

— Mamă, mie mi-e drag și cu acest defect. Cîte femei superbe nu au iubit, pătimase, bărbați fără o mână, un picior, o ureche, un nas sau o gură ? Crezi că Napoleon era mai frumos decît el ?

— L-ai întrebat cum îl cheamă, dacă are părinți, de unde e ?

— Cînd era să-i pun atîtea întrebări și ce rost avea ?

— Totuși, nu știi nimic despre el ? Nimic ? Te măriți cu un necunoscut ? Cu un individ de pe altă lume ? !

Fata izbucni în rîs.

— Ați ghicit : e de pe altă lume. De pe altă planetă. E extraterestru.

Cei doi părinți căzură de pe scaune. Apoi se îngălbeniră de spaimă. Extraterestru ! Doamne, să nu le facă ceva, să nu-i strîngă de gît, să nu considere că l-au jignit... Deveniră mai prudenți și mai amabili, nu cumva să-l enerveze.

— Ia loc, dragă, nu sta în picioare, îl pofti tatăl. Cînd ai venit, cum ai călătorit, cum ai...

Tînărului i se aprinse o lumină în frunte și le povesti, pe scurt, că e de pe planeta numărul cutare, că a venit

împreună cu familia sa formată din doi părinți și patru sute zece frați și surori și că s-au oprit aici doar în trecere. Curios, tatăl continuă cu diverse întrebări, voia să știe mai multe despre el, despre familia lui, despre existența lor de extratereștri.

— Și voi sînteți mamiferi ? Adică copiii cine-i naște : femeia sau bărbatul ?

— Depinde cine are timp, răspunse tînărul, sec, ceea ce pe mamă o făcu să rîdă.

— Interesant, interesant, zise tatăl. Scuză-mă că te întreb și alte lucruri despre voi. De pildă, despre relațiile dintre părinți și copii. Ascultă copiii sfaturile părinților, au respect față de cei care i-au născut și crescut ? Te întreb aceste lucruri, deoarece am citit într-o carte științifico-fantastică despre o planetă unde copiii se nasc mai înțelepți decît părinții lor și pe măsură ce îmbătrînesc, părinții primesc educație din partea copiilor. De pildă, la voi, copiii, cînd vor să se căsătorească, cer consimțămîntul părinților ?

— Nu. Invers.

— Adică părinții cer consimțămîntul copiilor ?! Foarte interesant, foarte interesant. Dar, dragul meu, dacă voi, după cite înțeleg, nu aveți școli, de unde acumulați învățătura necesară pentru viață ?

— Ne naștem cu ea.

— Bravo ! Înseamnă că sînteți niște ființe extrem de evoluat. De altfel, tot în cartea pe care am pomenit-o se spunea că pe planeta respectivă ființele respective au buzunarele pline cu pastile pentru toate cele șapte arte. Dacă vor să vadă un film, iau o pastilă, închid ochii și văd filmul în ei înșiși. Dacă vor să vadă o anumită piesă de teatru sau să citească o carte, procedează la fel. Și la voi e tot cu pastile ?

— Nu. La noi e cu prafuri.

Tatăl și mama erau încîntați. Tînărul le făcuse o impresie bună. Era isteț, nu vorbea mult, părea dintr-o bucată. Ce dacă arăta cum arăta, ce dacă era de pe altă planetă ? S-ar putea ca fata lor să fie fericită cu el. De altfel, ea încă de mică avea o vocație cosmică, se uita mereu după stele, sărea de pe balcon, făcea planorism. În

fond, de ce n-ar fi ea pioniera căsătoriilor interplanetare, de ce să nu intre în manuale și dicționare ?

— Draga mea, rosti tatăl, solemn, aveți consimțământul nostru. Duceți-vă și faceți-vă Wassermann-ul.

Aici se ivi prima încurcătură : tînărul nu avea sînge. Așa erau ființele de pe planeta lor. Mă rog, o să dea ea sînge de două ori. A doua încurcătură : el trebuia să plece de îndată, familia îl aștepta îngrijorată, era pilotul principal al astronavei, fără el nu puteau decola. Dar nu-i nimic, se duce cu ei pînă în galaxia respectivă și se întoarce imediat, după care se va stabili aici cu fata și vor întemeia o familie trainică și cu mulți copii. Ce înseamnă că se va întoarce imediat, cît va dura asta ? s-au interesat părinții. O sută de ani, a răspuns tînărul, lăsîndu-i încremeniți. Da, o sută de ani. De ce au rămas atît de uimiți ? I-au explicat că o sută de ani e mai mult decît o viață de om, dar el n-a înțeles nimic. La ei, ființele erau nemuritoare. Deci și el era nemuritor. Ce conta la un nemuritor o sută de ani ? Părinții cugetară ce cugetară, după care deciseră să-și retragă consimțământul. Nu, fiica lor nu putea să-l aștepte o sută de ani, îi cerea un sacrificiu prea mare. Le pare rău, dar așa ceva nu se poate.

Atunci sări fata și strigă, pătimașă :

— Dragul meu, nu asculta ce spun ei. Eu te voi aștepta ! Voi învinge toate granițele biologice și te voi aștepta. Îți voi dovedi că fidelitatea unei pămîntene îndrăgostite nu cunoaște limite și că demnitatea ei e mai presus de orice. Mergi sănătos și să nu uiți nici o clipă că aici, pe această planetă, o inimă omenească bate numai pentru tine. Drum bun ! Te aștept peste un secol. Grăbește-te !

Tînărul plecă. În urma lui se lăsă o tăcere grea și îndelungată. Într-un tirziu, tatăl o întrebă pe fată :

— Cum se chema filmul la care v-ați cunoscut ?

— „Puterea dragostei“, îi răspunse aceasta, gînditoare.

Tatăl îi șopti mamei, la ureche :

— Fir-ar ea a dracului de artă !

Gigel avea un chioșc de covrigi și răcoritoare, iar Gețuța era croitoreasă. În plus, s-au și căsătorit, nenorociții. El tânăr și cu părul ondulat, bine hrănit cu briantină, ea tină, blondă naturală și îmbrăcată toată în nailon și tetra, s-au cunoscut la mare, pe vremea unui minunat apus de soare, în fața cazinoului din Constanța. Ea se făcea că se uită la apus, el se prefăcea că admiră amurgul, dar, de fapt, privirile lor se lipiseră; săru-mîna, bonjur și, în cinci minute, își consumaseră deja un sfert din biografie. Singurei la mare, liberi ca niște pescăruși, s-au lansat direct în local, pune-te pe șprîțuri, fripturi, mici și confesiuni. Ea zicea că n-are obligații față de nimeni, a fost ceva mai demult, dar ceva trecător, ceva de care nu vrea să-și aducă aminte, cu un tip în care a crezut că o nebună și pe care l-a iubit ca o fiară, dar care s-a dovedit un ordinar, el zice că e, de asemenea, liber, că a avut, e drept, o încurcătură cu una care s-a dovedit fără caracter, o infectă care l-a turnat la organe că face covrigi cu susan din material plastic și organele l-au trimis la prelu-cratul stufului pe doi ani, după care, întorcîndu-se, i-a zis: „du-te, și să nu te mai văd în ochi, că fac dalac“. Și, fiindcă tocmai începuse programul orchestrei, el o luă la dans și o făcu un tangou direct pe uvertură, răstimp în care îi zise: dragă, ce mai încolo și-ncoace, văz că ne potrivim, hai să ne refacem viața. Hai, a zis ea, că nu mai pot să stau nici eu așa, la infinit. S-au dus la masă, au mai cerut o baterie și au început să discute situația în detaliul ei. Tu ai divorțul? Dar tu? Nu-l aveau. La conia-cul de final deja nu mai existau secrete între ei, ea i-a

mărturisit despre o aluniță de pe pulpa dreaptă (mai-că-sa, cînd fusese însărcinată cu ea, poftise la o măslină) și de un copil, mărișor de vreo zece ani jumate, făcut cu ordinarul cînd abia își terminase studiile elementare și era o nevinovată, un băiețel reușit foc și scăpărător la minte ca un chibrit, n-are probleme cu tabla înmulțirii, copil pe care-l crește ea, că posibilități are, știe să tragă la mașina de cusut și să brodeze, de face coadă tot cartierul la ea. Nu s-a lăsat nici el mai prejos și a recunoscut că are doi copilași blonzi-blonzi, pe care-i crește ea, infecta, și pentru care îi plătește pensie alimentară lunar, plus că nu e trimestru să nu le ducă ceva bomboane și biscuiți. Păi, dragă, zise ea, de ce să-i plătești lu' aia pensie, dacă zici că n-are caracter, mai bine iei unul din copii și-l ții la noi, că unde crește unul, crește și doi.

De la local, direct la ciorbița de burtă și de-acolo la gară, că li se cam terminaseră bănuții. La București, declară că ei îi place lucrul clar și limpede, să lămurească situația chiar în ziua respectivă, să n-o mai lungească, hai la infecta acasă să luăm copilul și să te muți la mine, că am apartamentul meu cu dependențe și nu mi-e rușine cu ce cîștig. Se duc ei acasă la ea (nevasta dintîi, care era la serviciu, fiind bufetieră la „Ciocîrlia“), dau buzna înăuntru, înșfacă un copil (care s-a nimerit să fie mai îmbrăcat în momentul respectiv) și-i lasă vorbă maică-sii prin celălalt că să-și mai pună pofta în cui după pensie alimentară, la muncă ! Cînd să iasă în stradă, dau ochi în ochi cu ea, care venise inopinat acasă, anunțată de-o vecină ; trăsnete și fulgere — ordinarule, ordinaro, lasă copilul că te mușc, trag de băiat unul într-o parte, altul în alta, să-l rupă în două, pînă la urmă, Getuța, croitoreasa, o înmoaie pe dezlănțuita mamă cu o lovitură la carotidă, o lasă lată pe trotuar, lumea strigă ca la foc — și s-au dus. Copilul țipa pe drum ca din gură de șarpe, taci, că eu te-am făcut, eu te omor și-ți dau fondante dacă-i zici și dinsei mamă. Tărășenie mare, militie, tribunal, avocatul s-a luat cu mîinile de cap, descurecă-i dacă poți. Că Gigel se despărțise de ea de cîțiva ani, în fapt, dar nu băgase divorț (bagă tu, ba bagă tu), iar între timp începuse și ea, nevastă-sa, să-și refacă viața ca un vecin, salariat la ADAS, persoană serioasă, care-și lăsase și el ne-

vasta pe motiv că era cam bolnăvicioasă și melancolică. În cele din urmă, intervine o mătușă energică din partea adasistului (de meserie organizatoare de cunoștințe, logodne, nunți și înmormintări), mijlocește ea o întâlnire în patru la bufetul „Tic-Tac“, adică între Gigel, Getuța, adasistul și ea. La început, schimburi de injurături de mamă și amenințări fățișe (lasă că spun eu unde trebuie figura cu siropul și păhărelul cu fund dublu, lasă că te torn și eu cu chestia cu chifteluțele de cartofi vopsiți cu carne), el, că nu dau copilul, că vreau să-i acord o educație solidă și de ce să-ți plătesc eu ție pensie alimentară, ca să pui pe tine tot felul de boarfe, că o pațachină, ea, că nu las nici moartă copilul, să știu că mă judec pînă-n pînzele albe, intervine Getuța, intervine și adasistul, cum că hai, dom-le, împăcați-vă, să ne refacem cu toții viața și, după trei rînduri de șprițuri, ajung la un acord : îți las copilul, da' plătești divorțul și-mi dai un purcel de sărbători, vezi să nu fie prea gras, că-l vreau pentru carne, untură n-am voie să consum.

Între timp, zburînd vremea, Getuța făcu și ea un copil cu Gigel, ceea ce se întîmplă și de partea cealaltă, iar la botez se invitară reciproc, și mai discutară din nou chestia divorțului, că Gigel nu se grăbise cu taxa.

Tot între timp, Getuța se dovedea o harnică croitoareasă la domiciliu, dar nu și o mamă obiectivă și dreaptă: copilul provenit de la „ailaltă“ era omis sistematic de la spălat, mîncat și culcat, băiatul fugea aproape zilnic la mama lui bună, dar mama lui bună îl trimitea înapoi la tat-su, că ea avea acum unul mic în brațe, făcut cu adasistul, dacă tat-tu te-a vrut, el să te crească. Văzînd situația confuză din jur, băiatul dăduse naibii școala și luase altă pasiune mai utilă : învăța mărcile de mașini străine și colecționa pachete goale de țigări americane. Acasă se făcuse rău, se înhăitase cu celălalt, fratele vitreg mai mare, începuse să-l strice și pe el, iar Getuța zicea că nu mai poate, o să-și ia lumea în cap. Nu era zi să nu-l scoale pe Gigel cu urlete de genul acesta : dragă, vino repede, că copilul tău s-a unit cu al meu și-l bat pe-al nostru ! Gigel sărea și-i lua la bătaie cu cureaua de la pantaloni și de aici alt scandal monstru, că de ce dai în al meu mai tare și-n al tău mai moale ?

Atunci s-au înțeles în felul următor : pe-al meu îl bat eu, pe-al tău îl bați tu și pe-al nostru îl batem împreună, ca să n-avem discuții.

Într-o zi, din întâmplare. Gigel se întâlnește pe stradă cu „fosta“, iau o bere și niște mici împreună și încep să zică de una, de alta : că Getuța e nervoasă și rea, ține toți banii ascunși la ea și-și ajută numai neamurile ei, că adasistul nu aduce banii în casă, are patima curselor de cai, plus că sforăie de nu poți închide un ochi, ce mai încolo și-ncoace, hai să ne refacem iar viața împreună. Gigel se duce acasă, își fură lucrurile și cecul, vine la prima nevastă, schimbă yala și-i pune valiza adasistului la ușă, Getuța constată evadarea mîrșavă, vine, urlă ca o fiară, le lasă copilul la ușă, amenință cu proces și pensie alimentară, adasistul urlă și el ca din gură de șarpe, că dacă nu-i dă și televizorul sparge ferestrele și așa mai departe... Uf !

Printre indivizii bizari care îmi scriu sau care mă vizitează zilnic la domiciliu (citez : unul care mi-a propus să-i stilizez un „Tratat despre vorbirea articulată la papagali“, altul care m-a numit secretar al „Comisiei pentru încetarea persecuțiilor Spitalului nr. 9 împotriva mea, care sînt perfect sănătos, și pentru eliberarea copilului meu, Gicu, răpit de bestiala mea soție“, alta care îmi scria scrisori de dragoste cu degetul pe capota mașinii mele, demult nespălată etc.), vine unul, recent, și-mi zice :

— Dom-le, vreau să te fac om !

Ceea ce nu m-a surprins, pentru că mulți încercaseră asta și s-au lăsat păgubași.

— Păi cum ? îl întreb.

— Simplu, îmi zice, eu sînt inventator, te iau colaborator și luăm premiul Nobel în dolari pe din două.

Ei da, mi-am zis în gînd, un premiu Nobel în dolari nu mi-ar strica, mai ales din punct de vedere al prestigiului și al relațiilor cu confrății. Or, cum cu literatura nu am cine știe ce șanse, din cauza limbii de restrînsă circulație în care scriu, poate dau lovitura pe tărîmul științei și tehnicii.

— Gata, zic, hai să ne punem pe treabă. Despre ce invenție e vorba și ce trebuie să fac eu ?

— E vorba de mai multe, una mai genială ca alta, iar dumneata ai o singură misiune : să faci propagandă în jurul lor și să mă subvenționezi din punct de vedere material pînă cînd voi convinge statul să le ia în primire.

— E în regulă, zic, în materie de propagandă mă pricep, iar în ceea ce privește statul, stau eu de vorbă cu el și-l conving. Dar să ne luăm de treabă, simt cum deja m-a apucat freamătul.

Plecăm imediat la el acasă și, pe drum, mă apucă un fel de îngrijorare : dacă tipul nu e nebun și chiar e inventator, mă pune să-l subvenționez, și nu luăm premiul Nobel (concurență mare) și pierd banii ? Vechea mea meschinărie răbufnise și-mi părea rău, mai ales că tipul era destul de sobru, avea părul lung, ceva mustață și fuma pipă. Când am ajuns acasă mi-am dat seama că, într-adevăr, nu e un impostor, se pricepe la invenții — și asta, în primul rînd, pentru că n-am pătruns înăuntru pe ușă, normal, ci printr-o masivă gaură din perete.

— Asta, îmi explică el, e de la ultima experiență, făcută aseară. Încerc să pun la punct o instalație pentru obținerea vidului pe cale artificială, am scos mercurul din zece termometre, l-am pus la fiert, am exagerat nițel cu temperatura și am avut un eșec temporar.

În aceeași clipă ne iese în față soția lui, o ființă tinărară și distinsă, cu rochia sfișiată, acoperită de funingine și diferite rănii.

— Soția mea, o recomandă el, care a participat la ultima experiență în mod direct și care este o colaboratoare fidelă.

Respectiva soție se uită la mine cu o milă nesfîrșită, milă pe care nu o mai citisem decît în privirea mamei mele, cu mulți ani în urmă, cînd am anunțat-o că nu mă fac contabil, ci scriitor.

— Domnule, îmi zise ea, dacă ai familie, nevastă, copii și o meserie, nu te băga, vezi-ți de treabă, o să ajungi la pepeni.

— Doamnă, zic, nu încercați să mă descurajați, sînt dispus să merg pînă la capăt.

Între timp, cineva bătea la ușă, violent :

— Vezi, îi spusese soția, c-au venit de la ICRAL să ne evacueze, ne-au reclamat vecinii c-am dat blocul într-o rînă, ce facem ?

Cei de la ICRAL erau la ușă, într-adevăr, dar nu aveau curajul să intre. M-am dus eu și le-am explicat : tova-

răși, lăsați omul în pace, e un mare inventator; va deveni o celebritate, va lua premiul Nobel, veți avea de-a face cu posteritatea, dați-l naibii de bloc, ce contează o magher-niță când e vorba de o idee de geniu? Indivizii s-au înti-midat și au plecat, dar am zărit niște vecini care pîn-deau pe culoare cu ciomege, măhuri, topoare, și cuțite, ca să ne hăcuiască.

— Nu-i nici o problemă, mi-a răspuns inventatorul, avem o ieșire de refugiu, și mi-a arătat o imensă gaură în acoperiș, locul pe unde mercurul o zbughise în văzduh, odată cu vidul, la cea de-a doua încercare.

Inventatorul m-a condus prin cele două încăperi și mi-a arătat laboratoarele lui, cu tot felul de retorte, eprubete, alambicuri, containere și vase, apoi m-a dus în bucătărie, o bucătărie total automatizată, în care se afla o oală în care fierbeau trei feluri de mîncare deodată și o bandă rulantă pe care farfuria venea singură pînă în sufragerie, se lăsa consumată, după care se retrăgea în chiuvetă și se autospăla de bunăvoie. Eram, realmente, impresionat, i-am și mărturisit chestia asta, după care ne-am retras să stăm de vorbă pe îndelete, în timp ce în sertarul biroului său fierbea un ibric automat care fabrica la minut și la rece, sub influența unei raze laser, cafea turcească. Am început să-l ascult.

— Dom-le, nu mai e cazul să-ți explic eu dumitale că orice inventator e și poet, tot ce fac e de dragul inven-ției, pentru că asta e pasiunea vieții mele, nu mă las pînă cînd nu inventez tot ce-a mai rămas de inventat. De fapt, nu de dragul invenției, ci de dragul oamenilor. La un moment dat, într-o noapte, pe la ora două și jumătate, mi-am pus întrebarea : oare amărîta asta de umanitate nu merită și ea un gest frumos din partea mea, oare nu pot face și eu ceva pentru ea ca să-i meargă mai bine? Și m-am gîndit atunci să inventez ceva care să-i facă o mare bucurie, obligînd-o să-mi fie veșnic recunoscătoare. Din păcate, oamenii din jurul meu sînt mărginiți, dragul meu, incapabili să înțeleagă binele pe care vreau să li-l fac, inclusiv nevastă-mea; am nevoie de ajutor, am nevoie de bani, am nevoie de propagandă, trebuie să se scrie în presă, să se vorbească la televiziune, să se facă vilvă. Uite ce m-am gîndit să fac : să rezolv definitiv criza de

verdeată din orașe. Și mata ești orășean și eu sînt orășean și știm ce turbată nevoie avem de iarbă, de copaci, mai ales de conifere. Care e ideea mea ? Să aduc pădurile din munți în oraș, adică la domiciliul omului. Dacă nouă ne e greu să ajungem la păduri, să vină pădurile la noi ! Te vei întreba, desigur, unde se pot planta păduri în oraș ? Pe străzi și bulevarde ? Nu. Prin parcuri ? Nu. Pădurea să fie la îndemîna omului, sub nasul lui, să iasă din casă în pijama și să intre direct în codru, la răcoare, să audă păsărelele cîntîndu-i la ureche. M-am gîndit — nu te mira ! — să plantez pădurile chiar pe terasele blocurilor. Fiecare bloc cu pădurea lui de conifere. Aducem pămînt, aducem copaci, aducem puieți și facem păduri suspendate. Nu ne oprim aici : aducem veverițe, aducem urși, aducem lupi, bursuci, facem pajiști cu narcise, aducem și oi, facem niște stîni pitorești în mijlocul orașelor, cu tot specificul lor. Îți dai seama ce idee uluitoare am și ce geniu zace în mine ?

— Dar haiduci nu aducem ? întreb eu.

Tipul se uită chiorș la mine.

— Dom-le, eu vorbesc serios, te rog să nu glumești. Iei legătura urgent cu municipalitatea, cu Ministerul Economiei Forestiere, cu cine mai trebuie și începem treaba. N-avem timp de pierdut.

— E clar, trebuie să începem de urgență. Vom da lovitură. Dar, zic, dumneata te pricepi la problemele astea forestiere, la pomi și conifere ? Pentru că treaba e destul de delicată...

— Păi cum să nu mă pricep, cînd sînt de meserie inginer silvic ? ! Am terminat anul trecut și m-au repartizat la Bihor, în inima codrilor. La Bihor ? ! le-am zis. Lasă că vă aduc eu Bihorul în Capitală, îl fac eu să vină la mine. Bineînțeles, asta rămîne între noi, n-are rost să afle ei, că pe urmă interpretează altfel, își închipuie cine știe ce.

— E-n regulă — zic eu, edificat — chiar acum mă duc să scriu un articol, să lansez ideea. Ești aranjat.

Am ieșit repede prin tavan și am fugit spre Casa Scînteii, am scris articolul, escrocul a fost demascată, luat de guler și trimis în codrii Bihorului, la locul repartizat. În

schimb, ideea a rămas pe mâinile mele. Am de gând s-o continui și s-o amplific. În fond, de ce numai păduri, de ce nu și grâu, porumb sau ovăz ? Sau lacuri cu pește... Sau plantații de meri și piersici ? ! Sau pepeni și căpșuni... Dacă e vorba să mergem pînă la capăt, atunci să facem o agricultură urbană suspendată în toată regula ! Ce ziceți, vă asociați cu mine ? !

Gogu m-a invitat la o bere. Are un necaz, simte nevoia să i se destăinuie cuiva, să se descarce. Mai întâi tace, apoi urlă :

— Asta e ! Și lovește cu pumnul în masă, scrișnind din măsele. N-am noroc în viață !

— Nici eu, mă grăbesc să-l aprob, jenat că cei de la mesele din jur ne privesc cu insistență. Nici eu n-am noroc.

— Taci ! îmi ordonă Gogu, dînd o halbă de bere peste cap. Tu n-ai dreptul să vorbești. Ție toate ți-au mers din plin. Ești un băftos.

— Pe dracu, zic, vrînd să-i îndulcesc suferința. Ieri am pățit o chestie feroasă, un ghinion care se întîmplă o dată la un milion.

— La un milion de ce ? mă întreabă el, încruntat, cu fața chinuită de neodihnă și, probabil, de alcool.

— De împrejurări. Ascultă cum a fost. Eram pe malul unei bălți. Adică eu și încă patru prieteni. De opt ore nu prinsesem nici unul nimic. Ca, la un moment dat, să mi se zmulgă lanseta din mină. Trag cu disperare, trag, trag : părea un monstru de peste zece chile, dacă nu chiar de cincisprezece. Mă lupt cu el circa o oră, îl aduc pînă la mal, la zece metri, la nouă metri, opt, șapte, șase, cinci, patru, trei, întind minciocul să-l iau, dar...

— Dar ce ? mă întreabă Gogu, fixîndu-mă cu o privire în care se aflau treizeci de procente de scepticism, treizeci de plictiseală și restul de dispreț.

— Firul mi se agață de ceva... De ceva... nu știu de ce. Trag, se rupe... peștele fuge... și gata. Ce zici de ghinionul meu ?

— Care ghinion ?

— Păi ai răbdare. Așteaptă. Știi în ce s-a agățat firul lansetei ?

— Nu.

— Zi la întâmplare.

— Într-o rădăcină.

— Aiurea ! N-ai să ghicești o lună. Un an. Până la sfârșitul vieții. Știi în ce s-a agățat ? Cazi de pe scaun când ți-o spune. Într-un televizor !

— Și ce-i cu asta ?

— Tu ești nebun ? ! strig eu, trântind cu pumnul în masă. Ce căuta televizorul respectiv pe fundul lacului ? Cine l-a aruncat ? Și de ce ? Cîți pescari la un milion pot avea ghinionul să li se agațe firul de un televizor, exact atunci cînd prind un crap de peste zece chile ? ! Unul singur. Eu !

Gogu mă privește plictisit.

— Auzi ? Tu n-ai voie să vorbești despre ghinion. Numai eu am voie.

— De ce numai tu ai voie ?

— Pentru că numai mie mi se putea întîmpla ce mi s-a întîmplat ieri. Numai mie. Și eu n-am pierdut un crap de zece chile. Eu am pierdut propria mea fericire. Fericirea mea personală.

Cuvintele lui, spuse cu o apăsare mai mult decît dramatică, mă înfioară. „Dă-l naibii de pește, îmi zic, omul ăsta suferă ca un cîine“.

— Tu vorbești serios ? îl întreb, îngrijorat.

— Da, din păcate. Ieri am avut ghinionul vieții mele.

— Cum s-a întîmplat ? Povestește-mi.

— Pentru asta te-am și chemat. Eram tot aici, la masa asta, ca de obicei. Venisem de la ora deschiderii, adică de la unșpe, unșpe și cinci, avusesem o noapte albă, cu coșmaruri, voiam să mă remonteze. Am luat o gustărică și o bericică, mai tirziu o saramurică și un sprîțuleț ușor, de vacanță, mă simțeam excelent. Nea Nae, ospătarul, omul meu, care mă servește de atîția ani, îmi zice : „maistre, aveți vreo oră fixă ?“. „Da, zic, fă-mi

nota la unu fără cinci, am la unu fix o treabă importantă“. Între timp, vine la masă un amic cu care mă iau la vorbe, zice el una, zic eu una, se face unu fără cinci și nea Nae uită să-mi facă nota, eu contez pe el, nu mă uit la ceas și mă trezesc că se face două fără cinci și zic : „Nea Nae, păi ce făcuși, dom-le, ai uitat să-mi întocmești nota la unu fără cinci, nu ți-am spus că la unu fix am o chestiune foarte importantă ? !“, el se scuza : „dom' Gogu, vă rog să mă iertați, așa ceva nu mi s-a mai întâmplat și n-o să mi se mai întâmple, dar m-a chemat șefu' la mizanplasul din salonul doi și-am uitat, sînt și eu bătrîn, mai am doi ani pînă la pensie, vă rog să mă scuzați...“, eu ce puteam să-i fac, că doar îl cunosc de atîția ani, e ca și tatăl sau unchiul meu, mă servește ireproșabil, zic : „nea Nae, acu las-o baltă și mai adu o baterie, că și-așa am uitat unde trebuia să mă duc“, drept pentru care continuăm cu una, cu alta, pînă cînd el, amicul, pronunță din întîmplare cuvîntul „căsătorie“. În momentul respectiv eu mă albesc, brusc, la față, am un vertij și mă clatin, după care mă năpădește o transpirație abundentă, el se sperie, vrea să-mi dea o nitroglicerină și să cheme Salvarea, la care eu îi strig : „Mișule, nu mai chema nimic, nu mai e cazul, sînt un om definitiv pierdut și nenorocit“. După care m-am pus cu el pe băut pînă la închiderea localului, m-am făcut praf, nu mă mai interesa nimic. Un asemenea ghinion întrece orice măsură, numai mie mi se putea întîmpla, adio viitor.

— Zi-i despre ce-i vorba.

— Acum nu mai are importanță. Important e că mi s-a întîmplat tocmai mie. Și tocmai ei.

— Cui ? Ofeliei ?

— Exact. Ofeliei, o ființă minunată, adorabilă, inestimabilă, o știi prea bine, mă cunosc cu ea de paisprezece ani și trei luni, am înconjurat-o întotdeauna nu numai cu alese sentimente de dragoste, dar și cu o stimă și un respect neîarmurite. Cu trei săptămîni în urmă, cuprins de un avînt sentimental și matrimonial de care nu mă credeam în stare, i-am propus să legiferăm legătura, adică să ne căsătorim, am făcut toate formalitățile, am stabilit ziua și ora... Ei, bine...

— E clar, zic, nu mai continua. Ai uitat să te duci la ceremonia propriei tale căsătorii. Ce-a zis sărmana Ofelia ?

— Nu știu. Crezi c-am avut curajul s-o întreb ?

— Într-adevăr...

— Ce să-i zic ? Cum să mă justific ? Să-i spun adevărul ? Că am avut ghinion că nea Nae, în care aveam încredere ca în tatăl meu personal, a uitat să-mi facă nota la unu fără cinci ? ! M-ar crede ? Și, dacă m-ar crede, ce-aș câștiga ?

Gogu mă privi îndelung și fix. Avea lacrimi sincere în ochi. „Ăsta da, mi-am zis eu, prăbușit sufletește, ăsta da ghinion“.

Adunată în unanimitate cu prilejul unei onomastici, familia a decis să petreacă, în sfîrșit, o vacanță în comun. Adică eu, nevastă-mea și doi copii, cumnatul meu, nevastă-sa și doi copii, cumnata mea, soțul și doi copii, plus Gică, slăbiciunea soacră-mii, pensionar de boală (în vîrstă de treizeci și unu de ani) de pe urma unui salt semi-mortal cu „Mobra“ în riul Dîmbovița, de unde a fost extras cu o mîină mai scurtă, un picior mai lung, o ureche lipsă și un ochi în plus (sau invers). Sarcina de a organiza totul și-a asumat-o el, întocmind în acest scop un plan încă din luna martie, detaliindu-l în luna aprilie și pe care ni l-a prezentat în luna mai, urmînd ca plecarea să aibă loc pe întîii august.

— Uitați, dragii mei, cum am conceput cu vacanța noastră, și-a început Gică expozeul. Va fi cît mai rustică cu puțință, cît mai naturală și primitivă, scopul ei fiind îndepărtarea totală de civilizație și stres. Vom locui în aer liber, într-un luminiș de pădure, la o altitudine de opt sute de metri, fără nici un fel de acoperiș deasupra noastră, adică fără corturi, în caz de ploaie sau vînt, fiecare urmînd să se adăpostească după plac, fie în scorburi, fie în grote sau alte ascunzișuri. Îmbrăcămîntea va fi lejeră, iar încălțămîntea interzisă, vom umbla desculți, în vederea eliberării electricității din corp și, odată cu ea, a stărilor nervoase. Se va bea din riuri, pîriuri sau băltoace, în vederea formării de anticorpi suplimentari și se vor consuma cît mai multe verdețuri naturale ca : măcriș, păpădie, știr, ștevie, ochiul boului etc., precum și fructe ca : măceșe, mere pădurețe și ghindă, toate

acestea avînd o mare cantitate de metale necesare organismului, cum ar fi fierul, cuprul, aluminiul, bronzul, uraniul și altele. Se va putea mîncă și carne, dar obținută exclusiv din vînatul și pescuitul propriu, care nu se va face cu arme și lansete moderne, ci cu unelte tradiționale, cum ar fi arcul și vîrșa.

Gică ne-a mai informat că programul va fi organizat și controlat numai de el personal, urmînd să ne culcăm și să ne sculăm la oră fixă, să facem înviorare matinală în comun. Se excludeau cu desăvîrșire lecturile și discuțiile pe teme artistice, științifice sau morale, bancurile și aluziile, comunicările urmînd să se facă prin minimum de cuvinte, cu precădere prepoziții și interjecții. În final, el ne-a cerut cite un avans de o mie de lei de persoană, sumă necesară pregătirilor generale.

În fine, ca să nu lungesc povestea, luna iulie era aproape trecută, dar noi nu primeam nici un semn din partea organizatorului Gică, persoana la care locuia (o concubină provizorie) răspunzîndu-ne că e plecat în interes de serviciu nu se știe unde. Pe data de întii august am intrat în alertă, pe doi ne-am adunat să luăm o hotărîre, iar pe patru l-am găsit cu ajutorul a diferite organe la un bar din Mamaia, unde se distra de minune. Adus cu forța acasă și pus în fața judecății severe a familiei, el a recunoscut că a avut unele neglijențe în organizarea vacanței, în sensul că, plecînd la mare pentru cîteva zile, cu un grup de amici și amice, a uitat de noi, dar ideea unui concediu à la comuna primitivă rămîne valabilă pentru anul viitor. Soacră-mea ne-a șoptit să nu ne supărăm pe el, să nu-i zicem cumva vreo vorbă care l-ar putea jigni, deoarece a rămas de la accidentul respectiv cu o sensibilitate atroce, nu suportă reproșurile și discuțiile în contradictoriu. Totuși, cu riscul de a face o gafă, eu mi-am permis să-l întreb de ce i-a trebuit un avans de o mie de lei de persoană, adică douăsprezece mii în total, dat fiind că vacanța urma să fie întru totul primitivă ca organizare și concepție.

— Ca să cumpăr niște amnare ! mi-a răspuns el, fixîndu-mă cu o privire dură. Cu ce ne-am fi aprins țigările și pipele ? Ha ? !

Se pare că alături de gelozie și prostie, ambiția este una dintre cele mai păguboase slăbiciuni omenești. Am să vă dau un caz petrecut pe strada mea.

La numărul 43 A, locuia o tină ră brunetă, înaltă, cu părul pînă la coapse, cu ochii verzi și năsucul în vînt, deșteaptă și nostimă foc.

La numărul 45, adică alături, locuia un tînăr înalt, brunet, cu părul cîrlionțat, cu ochii negri și strălucitori, avînd o minte ca briul.

Cei doi se cunoșteau din copilărie și se iubeau din adolescență (sau invers). La vîrsta de nouăsprezece ani ei s-au logodit, urmînd să se căsătorească exact în ziua în care vor împlini douăzeci și unu fix, adică pe 12 august, într-o duminică. Amorul lor era cunoscut, toți locuitorii de pe stradă îi priveau cu duioșie cînd se întorceau de la școală mîna-n mîna și privire în privire, așteptînd cu emoție să ia bacalaureatul, să dea admiterea la facultate și să-i vadă căsătoriți.

Într-adevăr, cei doi iau bacalaureatul cu brio, iau admiterea cu brio (la aceeași facultate), el pe locul unu, ea pe locul doi (sau invers), nunta urmînd să aibă loc foarte curînd, spre satisfacția generală.

Dracul și-a băgat, însă, coada acolo unde nu trebuia, iscînd o gîlceavă între cei doi. Mai precis, o ceartă copilărească din te miri ce (el i-a făcut o oarecare observație în legătură cu o anumită privire aruncată nu știu cui, ea a ripostat, nervoasă etc.). Mofturi de îndrăgostiți, au zis părinții și celelalte persoane din anturaj. Cei doi nu

și-au vorbit o zi, două, trei : ea aștepta ca el să-și ceară scuze, el aștepta ca ea să-și ceară scuze, dar, din păcate, nici unul nu voia să cedeze (orgoliu stupid), ba, dimpotrivă, ambiția amîndurora crește vîzînd cu ochii (mai ales noaptea, cînd se zvîrcoleau în nesomn), fabricînd cele mai aiuristice gînduri de răzbunare. În cea de-a patra zi, ea i-a trimis înapoi toate bilețelele de dragoste, inclusiv micile atenții primite în decursul anilor, el procedînd la fel. Părinții au întrebato pe fată, îngrijorați :

— Dragă, ce-i cu voi, nu vă mai căsătoriți ?

— Nu ! a răspuns ea, îndîrjită. Cu el, nici în ruptul capului ! Prefer să iau pe primul bărbat întîlnit pe stradă decît pe el.

Hotărîre nebunească, în care nimeni nu credea. Și, totuși, mintea ei înfierbîntîndu-se peste măsură, chiar așa a procedat : ieșind în stradă, întîmplarea face să se întîlnească cu un vecin în vîrstă de treizeci de ani, de meserie vameș, un tip șters, cu început de chelie, cu nasul cam borbănat, dar liniștit și cuminte ca o fată mare, rămas burlac pînă la această vîrstă din cauza timidității. Fata l-a întrebato ce face, el a răspuns că bine, se duce la serviciu, ea l-a chestionat de una, de alta, pe urmă l-a invitat la cofetărie unde, în timp ce mîncau o savarină, i-a zis, brusc : „n_u vrei să te căsătorești cu mine ?“ Vameșul s-a albit la față (cunoștea amorul ei cu respectivul logodnic), s-a agățat bine de scaun, a băut o gură de apă rece și a zis : „Păi...“ „Știu la ce te referi, a zis ea, dar relația dintre mine și el s-a terminat, vreau să mă căsătoresc cu tine imediat, sp_ei că ești de acord“. „Sigur că da, a zis el, bîlbîindu-se, sigur că da, dar...“ Și iar a trebuit să mai înghită o gură de apă, ca să nu leșine.

În fine, cei doi s-au căsătorit, făcînd nunta chiar în ziua în care trebuia să aibă loc ceremonia cu tînărul logodnic care era, în felul acesta, pedepsit în chip nemilos. Dar el ce-a făcut, la rîndul lui, ca să se răzbune pe gestul ei incalificabil ? S-a căsătorit cu o vecină în vîrstă de douăzeci și trei de ani, care, nereușind de trei ori la medicină, se făcuse cosmeticiană.

Trecură anii și cei doi, vecini fiind, se vedeau zilnic, dar nu-și vorbeau, nu se salutau, comportîndu-se ca doi

străini. Firește, ambii erau nefericiți în căsătoriile lor, ceea ce mîhni peste măsură locuitorii întregii străzi, care îi îndrăgiseră atît de mult. Ea nu-l putea suferi pe vameș, care, deși supus și la locul lui, se îngrășase, era necioplit în relațiile intime, sforăia cumplit și mîncă zilnic ceapă și usturoi, ceea ce pe ea o umplea de greață și oroare. În plus, îi făcuse doi copii nereușiți : un băiat cu capul mare și cu un ochi zbanghiu și o fetiță cu tendințe de obezitate. Nici el nu o ducea prea bine cu cosmeticiana, care era nu numai grasă, ci și geloasă și nervoasă, îi făcea zilnic două-trei scene de isterie. În plus, copilul pe care-l născuse avea buză de iepure și trebuise operat în cîteva rînduri. Cei doi foști logodnici făceau, însă, toate eforturile pentru a ascunde situația lor sufletească, se prefăceau fericiți și liniștiți în căsnițiile lor. Ea, de pildă, fu atît de neclintită în ambiția ei nestrămutată de a-i dovedi lui cît de minunat se simte alături de vameș încît nu-și înșela niciodată soțul (care ar fi meritat-o din plin), deși șeful ei de serviciu era oricînd gata să-și lase familia și onorurile sociale pentru a o cucerii. El, la fel.

Dar viața, cu dibăcia ei neîntrecută, rezolvă, în cele din urmă, situația celor doi nefericiți : vameșul căzu răpus de o pancreatită intempestivă (nu băuse alcool, nu fumase, dar avusese oreon în copilărie), iar cosmeticiana, înamorîndu-se de un client mai tînăr, sportiv de performanță, căruia îi făcea adesea ședințe de tratarea acneei juvenile de care suferea, luă nenumărate pastile pentru a slăbi, pînă cînd dădă în anemie pernicioasă, și se prăpădi. Rămăși, el — văduv și ea — văduvă, cu copiii aranjați, între timp, la casele lor, cei doi se întîlniră, întîmplător, la coadă la lapte. Era ora șase și un sfert dimineața, într-o frumoasă zi de aprilie. Ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, ea îi zîmbi, el îi zîmbi și îi strînse mîna cu înfrigurare, după care începură să plîngă amîndoi în hohote, încît lumea din jurul lor se tulbură și se emoționează fără să știe despre ce-i vorba.

— Dragul meu, deși au trecut treizeci de ani de-atunci, îi șopti ea, cu voce sugrumată, te iubesc la fel.

— Și eu, răspunse el, cu obrajii learcă de lacrimi.

Plecară amîndoi, fericiți pînă în vîrful unghiilor (uitînd să mai cumpere lapte), depuseră actele la Starea Civilă și se căsătoriră pe loc, spre marea satisfacție a locuitorilor (cîți mai erau în viață) de pe strada noastră. Dar după cît timp și cîte suferințe ! Ce preț cumplit plătiseră ei pentru fericirea lor tîrzie !

În fine, asta e povestea (vai, adevărată !) pe care am ținut să v-o spun. V-a plăcut ? Fiți sinceri !

Sufereau împreună	5
Fătu și Pisică	25
Treizeci și opt cu doi	50
Chițimia	80
Maiorul	99
Acceleratorul	127
Nepoatele	186
Mersul pe sirmă	188
Debutantul	195
Porcul	198
Gogoșari	200
Furnizorul de cazuri	202
Pe aceeași cracă	208
Minte-mă frumos	216
Cine fură azi un ou...	218
Amor limpit	224
Boul și vițeei	228
Nervi	232
Pompierul și opera	236
Înțeleptul	242
Sinceritatea	245
Și vrăbiile visează uneori...	249
Întâmplare cu Jilavu	255
Capra	262
Geamantanul	267
Canarul	272

Să nu mă pun eu pe făcut filme ! 278

Cura de vulgaritate 293

Hoțul 297

Logodnicii 301

În audiență 305

Galbenă și carpenă 308

„Puterea dragostei“ 312

Refacerea vieții 316

Inventatorul 320

Ghinion 325

Vacanță primitivă 329

Ambiția și urmările ei 331

Lector : ANA BARBU
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Bun de tipar : 10.IV.1990. Apărut : 1990
Format : 16/54×84. Coli tipo : 21

Comanda nr. 36
Combinatul poligrafic București
Piața Presei Libere nr. 1, București
România

